

Vooruitblik 2021

Finnius Vooruitblik 2021

DISCLAIMER

In deze Vooruitblik signaleren wij bepaalde ontwikkelingen voor 2021. Deze Vooruitblik bevat geen compleet overzicht van alle relevante toezichtregels voor de hierin genoemde financiële ondernemingen. Deze Vooruitblik is dan ook niet bedoeld als een juridisch advies. Voor informatie over het verwerken van uw persoonsgegevens verwijzen wij naar onze Privacy Policy op www.finnius.com.

Op alle rechtsbetrekkingen van Finnius advocaten B.V. zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Daarin is onder meer een beperking van aansprakelijkheid opgenomen. De algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de griffie van de rechtbank Amsterdam en te raadplegen op www.finnius.com.

Inleiding

vooruitblik 2021

Terugblik 2020

2020 begon vanuit financieel perspectief als ieder ander jaar. Op de beurzen werden records gebroken. Daar kwam echter al snel verandering in toen de omvang van de coronapandemie duidelijk werd. Beurskoersen kelderden in korte tijd dramatisch. Toezichhouders DNB en de AFM vroegen tijdig aandacht voor de gevolgen van de coronacrisis. Zij verstuurden eind februari een e-mail aan verschillende financiële marktpartijen die een belangrijke rol vervullen in het Nederlandse betalingsverkeer en effectenverkeer met, kort gezegd, de vraag of hun *business continuity plan* voorzag in de verschillende (reële) risico's die de coronacrisis teweeg kon brengen.

De maanden daarna werd het nieuws gedomineerd door de pandemie. Ook voor financiële marktpartijen had dit directe gevolgen. DNB, in navolging van verschillende Europese toezichthouders, riep banken, verzekeraars, beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen op om tijdelijk geen dividend uit te keren, af te zien van inkoop van eigen aandelen en variabele beloningen zorgvuldig af te wegen. Minister Hoekstra verlaagde – vooralsnog tijdelijk tot 1 maart 2021 – de maximale kredietvergoeding van 14% naar 10% om consumenten de mogelijkheid te geven tegen redelijke tarieven te kunnen lenen in de coronatijd. De AFM schortte verschillende (lopende) onderzoeken en uitvragen tijdelijk op, met één uitzondering: naleving van de Wwft en Sanctiewet. In navolging van EBA riep de AFM financiële ondernemingen op tijdens de coronacrisis procedures tegen witwassen en terrorismefinanciering scherp in acht te blijven houden en daarbij aandacht te vestigen op nieuwe vormen van witwassen. Het illustreert ook direct de onaflatende focus op naleving van integriteitsregelgeving vanuit regelgevers en toezichthouders.

Verschillende andere voor de financiële sector zeer relevante onderwerpen raakten vanwege de coronacrisis wat ondergesneeuwd. Te denken valt aan de nog altijd lage rentes, krapte op de woningmarkt, pensioenen en het eventueel korten daarop, digitalisering en duurzaamheid. Onderwerpen die we in 2021 ongetwijfeld weer terug gaan zien. De coronacrisis trok ook (bijna) alle aandacht af van een ontwikkeling die de financiële markten de afgelopen jaren veelvuldig in bedwang hield: Brexit. De Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk onderhandelden – op gepaste afstand – het hele jaar door, misten deadline na deadline en de situatie was lang uitzichtloos tot het akkoord dat op 24 december tot stand kwam. Hoewel het akkoord voor de financiële sector niet veel van een harde Brexit verschilt.

Vooruitblik 2021

2021 wordt het jaar van de duurzaamheidsregels voor de financiële sector. De Europese Unie heeft met de Green Deal een enorm ambitieuze weg ingeslagen naar duurzaamheid en de financiële sector vormt een belangrijk onderdeel van dat masterplan. Naleving van deze duurzaamheidsregels zal de komende jaren een flinke inspanning vereisen van marktpartijen.

We trappen 2021 af met de inwerkingtreding van de Sustainable Finance Disclosure Regulation op 10 maart 2021. Verschillende marktpartijen, met name asset managers, moeten vanaf die datum verplicht bepaalde duurzaamheidsinformatie verstrekken over de producten die ze aanbieden, hoewel nog veel onduidelijk is en de Level 2 regelgeving pas later volgt. We zijn benieuwd wat dit teweeg gaat brengen. Gaan beleggers en marktpartijen primair denken vanuit impact, in plaats van rendement? En volgt het rendement op de impact?

Binnen de duurzaamheidsregels zien we overigens ook weer de versterking van een andere trend in toezichtland: steeds meer Europese toezichtregels worden vastgelegd in een verordening, waardoor deze rechtstreekse werking heeft.

Ook op het gebied van integriteit wordt het wederom een druk jaar. Nederland wordt geëvalueerd door de Financial Action Task Force en heeft zich – mede in dat kader – voorgenomen een voortrekkersrol te nemen in de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering. We verwachten dat zich dit in 2021 zal tonen door implementatie van de Wet plan van aanpak witwassen.

Verder is uiteraard zeer relevant hoe de wereldeconomie zich in 2021 zal herstellen als gevolg van de coronacrisis en hoe de gevolgen van Brexit zich verder zullen ontfouwen de komende periode. Dat laat zich erg lastig voorspellen.

Over de Finnius Vooruitblik 2021

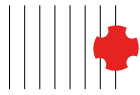
In deze zesde editie van de Finnius Vooruitblik zetten wij onze toezichtrechtelijke verwachtingen voor het komende jaar weer voor u op een rij. Daarbij hebben we ons gebaseerd op de belangrijke ontwikkelingen en voorstellen die op het moment van de jaarwisseling bekend waren. We brengen zoals altijd zowel nieuwe regelgeving als speerpunten van toezichthouders en wetgevers die voor uw instelling van belang zijn in kaart. We kiezen daarbij dit jaar een iets andere insteek dan u van ons gewend bent. We signaleren de ontwikkelingen door steeds aan te geven

'wat' de ontwikkeling inhoudt, voor 'wie' die relevant is en 'wanneer' u daar als instelling iets mee moet. De voor ons meest in het oog springende of meest impactvolle ontwikkelingen lichten wij uit met een nadere beschrijving. Zo heeft u zowel een overzicht van alle ontwikkelingen en ziet u ook in één oogopslag waar de aandacht met name naar uit zal moeten gaan in 2021. Naast de onderdelen gericht aan de diverse instellingen, bevat deze Vooruitblik (i) de cross-sectorale onderdelen Algemene Ontwikkelingen en Fintech & Alternatieve Financiering en (ii) de cross-sectorale *specials* Integriteit en Duurzaamheid. We hopen dat deze Vooruitblik u ook in 2021 weer een houvast biedt.

Waarin bent u geïnteresseerd?

Algemene ontwikkelingen	4
Afwikkelondernemingen	16
Banken	20
Beheerders van beleggingsfondsen	36
Beleggingsondernemingen	45
Betaaldienstverleners & egi's	57
Financiële dienstverleners	63
Fintech & Alternatieve financiering	68
Kredietverstrekkers	76
Trustkantoren	82
Uitgevende instellingen	85
Verzekeraars	91
Integriteit	103
Duurzaamheid	111

Ga direct naar een specifiek onderdeel van deze Vooruitblik door op een van bovenstaande de links te klikken.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

In dit onderdeel komen ontwikkelingen aan de orde die niet specifiek zijn onder te brengen bij één specifieke sector. Van de cross-sectorale ontwikkelingen komen alleen de overkoepelende aspecten aan bod in dit onderdeel. Eventuele sectorspecifieke aspecten van deze ontwikkelingen zijn opgenomen in de daartoe bestemde delen van de Vooruitblik. Daarnaast hebben we voor alle ontwikkelingen op het gebied van [Integriteitswetgeving](#) (Wwft) en [Duurzaamheid](#) aparte onderdelen (specials) opgesteld.

TOEZICHT, HANDHAVING & PROCEDURES	5	EMIR tot 8 maart 2021	12
AFM Trendzicht 2021	5	ESMA statement inzake impact van Brexit op rapportageverplichting	13
DNB Visie op Toezicht 2021-2024	6	BENCHMARKS	13
Vernieuwde toezichtaanpak DNB	6	AFM en DNB: werk aan de winkel met de rentebenchmarktransitie	13
Actualisatie handhavingsbeleid AFM en DNB	6	Wijziging Benchmark Verordening – vervangende benchmark en verder uitstel transitie niet-EU benchmarks	13
DNB boetetoemittingsbeleid	7	ESMA publiceert concept technische standaarden	13
Klimaatrisico's bij personentoetsingen	7	ESMA consultatie fees voor bepaalde benchmark beheerders	14
Opvolging motie Ronnes c.s. over onderzoek naar standaard hertoetsing beleidsbepalers	7	ESMA publiceert Brexit impact statement	14
Kostenkader AFM 2021-2024	8	CSDR	14
Kostenkader DNB 2021-2024	8	CSDR herziening	14
WET OP HET FINANCIËEL TOEZICHT (WFT)	8	Uitstel regels afwikkelingsdiscipline	14
Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022	8	BREXIT	15
Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2021	9	Brexit-deal	15
EUROPESE COMMISSIE	9		
Digital Finance Package	9		
Nieuw Capital Markets Union Action Plan	9		
EUROPESE TOEZICHTHOUDERS	10		
ESA's Joint Committee Work Programme 2021	10		
ESMA Work Programme 2021	10		
EBA Work Programme 2021	10		
EIOPA Work Programme 2021	10		
CONSUMENTEN-BESCHERMING	11		
Consultatie Implementatiewet richtlijn modernisering consumentenbescherming	11		
Nieuwe Consumer Agenda Europese Commissie	11		
CCP'S	11		
Europeesrechtelijk kader voor herstel en afwikkeling van CCP's	11		
Publicatie EMIR 2.2 gedelegeerde verordeningen door Europese Commissie	11		
ESMA consultatie concept RTS inzake wijziging activiteiten	12		
ESMA consultatie concept richtsnoeren inzake 'supervisory review and evaluation process'	12		
EMIR	12		
ESA's stellen wijzigingen voor inzake risicomitigatietechnieken en clearingverplichting	12		
ESMA publiceert concept technische standaarden			
EMIR REFIT	12		
ESMA uitstel inwerkingtreding bijgewerkte validatieregels			

TOEZICHT, HANDHAVING & PROCEDURES

AFM Trendzicht 2021

Net als in 2019 heeft de AFM ook eind 2020 weer haar visie gegeven op de trends ten aanzien van het toezicht op de financiële markten voor 2021. De AFM publiceerde op 3 november 2020 haar [Trendzicht 2021](#). Hierin signaleert zij belangrijke trends en bijbehorende risico's in de financiële sector. Uiteraard heeft de AFM daarbij veel aandacht besteed aan de coronapandemie. Trendzicht 2021 geeft de toezichtprioriteiten van de AFM weer.

De concrete implicaties van de trends en risico's voor de toezichtactiviteiten van de AFM worden uitgewerkt in haar Agenda 2021, die door de AFM begin 2021 wordt gepubliceerd.

Voordat de AFM ingaat op de door haar gesignaleerde trends, staat zij stil bij de impact van het coronavirus. De AFM stelt dat de pandemie niet alleen de mogelijke terugkeer naar een hogere rente een paar jaar lijkt te hebben uitgesteld; ook lijkt de pandemie de digitalisering te versnellen – doordat meer op afstand wordt gewerkt en geconsumeerd – en voor overheden kansen te bieden om met te hulp geschoten sectoren nieuwe duurzaamheidsafspraken te maken. De AFM stelt verder dat op langere termijn rekening moet worden gehouden met een grotere kans op nieuwe epidemieën, vanwege ons toenemend reisgedrag en ook omdat mensen en dieren steeds dichterbij elkaar leven. Dit zet volgens de AFM kracht bij aan het idee dat het financiële systeem weerbaar moet zijn, ook als dat ten koste gaat van andere nastrevenswaardige doelen.

De AFM signaleert in Trendzicht 2021 de volgende vijf trends:

- **Macro-economische ontwikkelingen:** de AFM constateert dat als gevolg van de coronapandemie de Nederlandse economie een periode van ongekende krimp doormaakt, die gepaard gaat met oplopende werkloosheid. Volgens de AFM stelt deze crisis de financiële weerbaarheid van financiële instellingen en huishoudens op de proef. In combinatie met de gevolgen van de aanhoudende lage rente verhoogt deze economische tegenwind de druk op de winstgevendheid en soliditeit van financiële instellingen, met als risico dat instellingen minder in het klantbelang gaan handelen. Huishoudens kunnen met een plotselinge terugval in het inkomen te maken krijgen en daardoor in betalingsproblemen komen. Volgens de AFM vormen in het bijzonder ZZP'ers en werknemers met flexibele

arbeidscontracten een kwetsbare groep. Tot slot verhoogt de langdurig lage rente de bereidheid van beleggers en financiële instellingen om in hun zoektocht naar rendement meer risico te nemen.

- **Geopolitieke ontwikkelingen:** de AFM noemt in dit verband de mogelijkheid van een harde Brexit die als stabiliteitsrisico boven de markten hangt. Op mondiaal niveau staat samenwerking tussen landen onder druk, hetgeen zich uit in langlopende handelsconflicten.
- **Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving:** de AFM wijst er ten eerste op dat als gevolg van het in 2020 gesloten pensioenakkoord geen 'gegarandeerde aanspraken' meer worden opgebouwd en dat het pensioen directer afhankelijk wordt van beleggingsresultaten. Daarnaast signaleert de AFM dat op de Europese wetgevingsagenda nieuw beleid op het gebied van digitalisering (in het bijzonder het *Digital Finance Package*) en duurzaamheid (in het bijzonder het *EU Action Plan for Financing Sustainable Growth*) een prominente plek heeft.
- **Digitalisering:** de AFM ziet binnen de financiële sector een groei in beschikbaarheid en gebruik van digitale data. Doordat deze data gekoppeld worden aan (kunstmatige intelligentie-) technologie ontstaan nieuwe verdienmodellen. De beleidsmatige stimulans van de wetgever naar *open banking*, en in de toekomst *open finance*, draagt hier volgens de AFM verder aan bij. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat steeds meer branchevreemde spelers, inclusief *bigtechs*, hun intrede doen in de financiële sector. Verder ziet de AFM de wereldwijde trend dat zowel gevestigde als nieuwe partijen investeren in blockchaintechnologie, om slimmer en efficiënter om te gaan met transacties en dataopslag.
- **Overgang naar een duurzame economie en samenleving:** de laatste door de AFM gesignaleerde trend is dat de markt voor duurzame financiële producten en investeringen groeit. Volgens de AFM is de belangrijkste uitdaging de beschikbaarheid en kwaliteit van informatie over duurzaamheidsrisico's en -prestaties. De nieuwe Europese wetgeving die in dit verband op komst is, zal naar verwachting van de AFM de betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van deze informatie doen verbeteren.

Op basis van deze trends signaleert de AFM drie toezichtthema's voor 2021: verantwoorde hypotheekverstrekking, concurrentie tussen beurzen en handelsplatformen binnen één Europese kapitaalmarkt en effecten van datagebruik op de financiële marktstructuur. Deze thema's zullen waarschijnlijk in 2021 centraal staan in het toezicht van de AFM, waarbij de AFM ook opmerkt dat zij blijvend aandacht houdt voor de wijze waarop instellingen aan hun Wwft-verplichtingen voldoen. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt nader aandacht besteed aan deze thema's.

DNB Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** Op 24 november 2020 heeft DNB haar geactualiseerde [Visie op Toezicht 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren. Doel is om financiële instellingen te informeren over de richting van het toezicht en daarmee om als stip op de horizon te fungeren. De Visie op Toezicht 2021-2024 geeft inzicht in de risicogebaseerde toezichtaanpak van DNB en werkt de drie speerpunten van de vorige Visie op Toezicht (uit 2017) nader uit. De drie speerpunten zijn: i) inspelen op technologische vernieuwing, ii) sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid en iii) bestrijden van financieel economische criminaliteit. Verder vraagt DNB extra aandacht voor vier structurele uitdagingen waarvan de invloed slechts geleidelijk zichtbaar wordt, maar die vragen om reacties van financiële instellingen op strategisch niveau. Deze vier uitdagingen zijn i) veranderende bedrijfsmodellen, ii) verduurzaming van de economie, (iii) langdurig lage rentes en (iv) wijzigende wet- en regelgeving. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt nader aandacht besteed aan de Visie op Toezicht 2021-2024.
- **Wie?** De Visie op Toezicht 2021-2024 is relevant voor financiële instellingen die onder toezicht van DNB staan.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB voor de komende vier jaar.

Vernieuwde toezichtaanpak DNB

- **Wat?** In december 2020 heeft DNB een document gepubliceerd met daarin een samenvatting van haar [vernieuwde toezichtaanpak](#) per 1 januari 2021. Met haar vernieuwde aanpak wil DNB nog meer dan voorheen de beschikbare toezichtcapaciteit inzetten daar waar zij de grootste prudentiële en integriteitsrisico's signaleert. De intensiteit van het toezicht moet toenemen naarmate de negatieve impact van deze risico's op het vertrouwen groter is. De vernieuwde toezichtaanpak is verder, meer dan voorheen, datagedreven en gericht op een grotere uniformiteit in het toezicht, aldus DNB. Op hoofdlijnen ziet de toezichtaanpak voor gepland toezicht (te onderscheiden van 'on gepland toezicht', waaronder onder meer het opleggen van sancties valt) er als volgt uit:
  - Voorafgaand aan de uitvoering van de risicoanalyse worden instellingen jaarlijks ingedeeld in een impactklasse. Iedere impactklasse kent een eigen intensiteit van het toezicht. De impactklassen zijn een vertaling van de opgestelde Verklaring Risico Tolerantie Toezicht. Daarin staat centraal dat het doel van toezicht is om het risico op en de impact van een falende instelling te beperken.
  - Het basisprogramma vormt het startniveau van

toezicht en wordt altijd uitgevoerd voor instellingen in de 'basis' impactklassen (I1, I2, I3). Het basisprogramma heeft als doel om het risicoprofiel van een instelling te identificeren en vast te stellen.

- Het risicogebaseerde programma omvat de activiteiten die gericht zijn op 'verdieping' en 'mitigatie'. Verdieping heeft tot doel om de risico's die in het basisprogramma worden geïdentificeerd nader te onderzoeken. Mitigatie heeft tot doel te hoge risicoscores van een instelling weer binnen de grenzen van de risicotolerantie van toezicht te brengen.
- **Wie?** De vernieuwde toezichtaanpak van DNB is relevant voor alle financiële ondernemingen die onder DNB-toezicht staan.
- **Wanneer?** Doorlopend vanaf 1 januari 2021.

Actualisatie handhavingsbeleid AFM en DNB

Op 2 november 2020 hebben de AFM en DNB hun gezamenlijke handhavingsbeleid in geactualiseerde vorm [gepubliceerd](#). Het vorige handhavingsbeleid stamt uit 2008. De belangrijkste wijzigingen in het geactualiseerde handhavingsbeleid zijn volgens de AFM en DNB:

- uitbreiding van de beschrijving van het reguliere toezicht door de AFM en DNB, inclusief de samenhang met het Europees toezicht;
- een duidelijker onderscheid tussen enerzijds de uitgangspunten bij handhaving door de AFM en DNB en anderzijds de factoren die medebepalend zijn bij de inzet van handhavingsinstrumenten in een concreet geval;
- een korte toevoeging over de keuze tussen informele en formele maatregelen en het beboeten van instellingen en feitelijk leidinggevend; en
- de toevoeging van een informatieve paragraaf over openbaarmaking van bestuurlijke sancties, vanwege de uitbreiding van het openbaarmakingsregime in verschillende toezichtwetten.

Naast het geactualiseerde handhavingsbeleid zelf hebben de AFM en DNB ook een 'feedback statement' op hun website gepubliceerd. In dit document reageren de AFM en DNB op de ontvangen reacties naar aanleiding van de consultatie van het nieuwe handhavingsbeleid die zij eerder in 2020 hielden. Een van de reacties vestigde de aandacht op het nog steeds ontbreken van een formele schikkingsmogelijkheid of vergelijkbare alternatieve afdoeningsvorm. In het feedback statement stellen de AFM en DNB dat het verkennen van een formele schikkingsmogelijkheid de (hernieuwde) aandacht van de AFM heeft, maar dat dit onderwerp zich op dit moment niet leent voor vastlegging in het handhavingsbeleid omdat het handhavingsbeleid een vastlegging is van de reeds gangbare en bestendige toezichtpraktijk.

Het handhavingsbeleid kwalificeert als een beleidsregel in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat de AFM en DNB in de handhavingspraktijk overeenkomstig het handhavingsbeleid moeten handelen, tenzij dat in een concreet geval voor een of meer belanghebbenden wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zou zijn.

In de Vooruitblik van vorig jaar schreven wij al dat waar de tendens in de voorbije jaren leek te zijn dat DNB en de AFM bij door hen gestelde normschendingen vaker volstonden met informele handhavingsmaatregelen zoals normoverdragende gespreken en waarschuwingsbrieven, die tendens inmiddels lijkt te zijn gekeerd. In 2020 hebben wij daarvan het bewijs gezien. DNB en de AFM hebben vol ingezet op de formele handhaving van anti-witwas- en sanctiewetgeving, zoals neergeslagen in de Wft, Wwft, Wet toezicht trustkantoren 2018 (Wtt 2018) en de Sanctiewet 1977. Naast het adviseren over deze regels en het meedenken bij en beantwoorden van strategievragen, hebben we ons in 2020 dan ook in toegenomen mate beziggehouden met het voeren van bezwaar- en beroepsprocedures.

Ook voor 2021 verwachten wij dat de AFM en DNB – met het geactualiseerde handhavingsbeleid in de hand – steeds vaker formele handhavingsmaatregelen, in het bijzonder aanwijzingen, lasten onder dwangsom en boetes, aan onder toezicht staande instellingen zullen opleggen. Een bijzonder punt van aandacht daarbij is de openbaarmaking van de opgelegde maatregel. Niet alleen op grond van de Wft, maar bijvoorbeeld ook op grond van de Wwft en de Wtt 2018 geldt thans de beginselplicht voor de AFM en DNB om formele maatregelen openbaar te maken. Ook in dit licht bezien verwachten wij dat het aantal procedures tegen de AFM en DNB zal toenemen, nu het maken van bezwaar en beroep tot gevolg heeft dat de publicatie van de sanctie - bepaalde uitzonderingen (waaronder boetes voor, kort gezegd, ernstige overtredingen) daargelaten - (in ieder geval) wordt opgeschort.

DNB boetetoemingsbeleid

- **Wat?** Op 11 december 2020 is het '[Algemeen boetetoemingsbeleid](#)' van DNB in de Staatscourant gepubliceerd. In dit document, dat is gedateerd 19 november 2020, stelt DNB haar beleid vast met betrekking tot het bepalen van de hoogte van bestuurlijke boetes voor overtreding van toezichtwetgeving. Tot nu toe had DNB alleen een Leidraad vaststellen hoogte bestuurlijke boete. Die leidraad, door DNB opgesteld in juli 2010, is echter vrij algemeen van aard. Zo staat daarin weinig concreets over de wijze waarop DNB bij boeteoplegging rekening houdt met de omvang of de mate van compliance-

gerichtheid van de te beboeten onderneming. In het nu gepubliceerde boetetoemingsbeleid, meer in het bijzonder bijlagen 1 en 2 daarvan, gaat DNB wel concreet op die factoren in. DNB heeft te kennen gegeven dat zij reeds opgelegde boetes die nog onderwerp zijn van bezwaar of (hoger) beroep, eigener beweging zal herbeoordelen in het licht van het nieuwe beleid.

- **Wie?** Het nieuwe boetebeleid is van toepassing op alle marktpartijen en natuurlijke personen die door DNB worden beboet.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Klimatrisico's bij personentoetsingen

- **Wat?** DNB heeft in november 2020 een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd, waarin zij aangeeft dat klimaat- en milieugerelateerde risico's vanaf volgend jaar een standaardonderdeel van de personentoetsingen bij banken, verzekeraars en pensioenfondsen gaan uitmaken. Een kandidaat bestuurder, commissaris of toezichthouder kan bijvoorbeeld worden gevraagd naar zijn of haar kennis over klimaat- en milieugerelateerde risico's, relevante wetgeving op dit gebied en de impact daarvan in de context van de instelling. Daarnaast vraagt DNB de instelling bij het indienen van het toetsingsdossier een toelichting te geven op de kennis en ervaring van de kandidaat op het gebied van klimaat- en milieugerelateerde risico's, bijvoorbeeld in de besluitvorming en overwegingen bij de benoeming en/of in de toelichting bij de geschiktheidsmatrix.
- **Wie?** Het nieuwsbericht heeft direct betrekking op banken, verzekeraars en pensioenfondsen. In onze visie is het bericht echter voor de hele financiële sector relevant.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021. Wij adviseren cliënten om in de voorbereiding op de toetsingsgesprekken de klimaat- en milieugerelateerde risico's, de relevante wetgeving en de impact van de wetgeving op de instellingen mee te nemen.

Opvolging motie Ronnes c.s. over onderzoek naar standaard hertoetsing beleidsbepalers

- **Wat?** Bij [brief](#) van 28 oktober 2020 heeft de Minister van Financiën de Tweede Kamer geïnformeerd over de opvolging van de motie Ronnes c.s., waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken of het mogelijk is om wettelijk vast te leggen dat in elk geval bij bepaalde schikkingen, boetes of veroordelingen bij een financiële instelling standaard wordt overgegaan tot hertoetsing van de verantwoordelijke beleidsbepalers. De minister laat weten dat uit het door hem verrichte onderzoek naar voren is gekomen dat DNB en de AFM reeds in de geest van de motie werken en dat die werkwijze berust op een gezamenlijke beleidslijn. Volgens de minister leidt directe

hertoetsing, zonder dat eerst een 'redelijke aanleiding' is vastgesteld, tot een minder effectieve inzet en daarmee ook tot verlies aan scherpte van het instrument van hertoetsingen.

- **Wie?** Beleidsbepalers bij onder toezicht staande financiële instellingen.
- **Wanneer?** DNB en de AFM hebben naar aanleiding van de motie laten weten dat zij de huidige borging van het afwegingskader in de Beleidsregel geschiktheid meer onder de aandacht zullen brengen, onder andere via het Open Boek Toezicht van DNB en de internetpagina van de AFM.

Kostenkader AFM 2021–2024

- **Wat?** Bij [brief](#) van 18 september 2020 heeft de Minister van Financiën de Tweede Kamer geïnformeerd over het vastgestelde nieuwe kostenkader van de AFM voor de periode 2021-2024. De AFM is bij het opstellen van haar begroting gebonden aan de hoogte van het (kosten)plafond zoals opgenomen in het kostenkader. Uit het nieuwe kostenkader volgt ten eerste dat het plafond in 2021 met EUR 3 miljoen wordt verhoogd om de AFM in staat te stellen zich voor te bereiden op (i) nieuwe regelgeving op het gebied van financieel-economische criminaliteit, kapitaalmarkten en pensioenen en (ii) de uitbreiding van haar toezichtstaak op het terrein van accountancytoezicht. Ten tweede wordt het kostenkader in 2021 met nog eens EUR 3,5 miljoen verhoogd zodat de AFM zich verder kan ontwikkelen tot een datagedreven toezichthouder. Daartoe zal de AFM investeren in (bijvoorbeeld) IT-systemen, datamanagement en opleiding en werving van medewerkers.
- **Wie?** Het kostenkader is relevant voor de middelen en daarmee capaciteit van de AFM om toezicht te houden op onder toezicht staande instellingen, en is dus uiteindelijk van belang voor alle onder AFM-toezicht staande instellingen.
- **Wanneer?** Het kostenkader ziet op de maximale begroting van de AFM in de jaren 2021 tot en met 2024.

Kostenkader DNB 2021–2024

- **Wat?** Bij [brief](#) van 30 november 2020 heeft de Minister van Financiën de Tweede Kamer geïnformeerd over het nieuwe kostenkader van DNB voor de periode 2021-2024. Net als de AFM is ook DNB bij het opstellen van haar begroting gebonden aan de hoogte van het (kosten)plafond zoals opgenomen in het kostenkader. Uit het nieuwe kostenkader blijkt dat het plafond in 2021 met EUR 4,1 miljoen wordt verhoogd, als gevolg van een uitbreiding en intensivering van de toezichttaken – in het bijzonder het integriteitstoezicht (Wwft) – en ter

verdere uitvoering van de digitale strategie van DNB. Opvallend maar tegelijkertijd in lijn met onze ervaringen in 2020, is de passage over de lange doorlooptijden bij DNB als het gaat om boetes, dwangsommen en bezwaarprocedures: *“Als gevolg van de intensivering op integriteitstoezicht, complexe (internationale) wet- en regelgeving en de publicatieplicht zijn de doorlooptijden bij boetes, dwangsommen en bezwaar langer dan wenselijk wordt geacht en overstijgen deze in een aantal gevallen zelfs de wettelijke termijn. Om doorlooptijden te kunnen reduceren is een uitbreiding van de capaciteit voor juridische zaken bij DNB noodzakelijk.”* Daarnaast wordt voor 2021 een 'post onvoorzien' van EUR 2,5 miljoen opgenomen. Dit moet DNB de ruimte bieden om onvoorziene of incidentele kosten op te vangen en het risico verkleinen dat onverwachte kosten alleen kunnen worden opgevangen door het kostenkader te verhogen of door in te leveren op de omvang of kwaliteit van het toezicht. Tot slot is noemenswaardig dat in de brief wordt vermeld dat DNB heeft besloten om haar bezoekerscentrum te verkopen. De verkoop van het bezoekerscentrum wordt volgens de minister nog in 2020 afgerond en zal naar verwachting fors hoger uitvallen dan begroot. Dit betekent een meevaller in 2020 die wordt verrekend met de heffingen in 2021.

- **Wie?** Het kostenkader is relevant voor de middelen en daarmee capaciteit van DNB om toezicht te houden op onder toezicht staande instellingen, en is dus uiteindelijk van belang voor alle onder DNB-toezicht staande instellingen.
- **Wanneer?** Het kostenkader ziet op de maximale begroting van DNB in de jaren 2021 tot en met 2024.

WET OP HET FINANCIËEL TOEZICHT (WFT)

Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022

- **Wat?** Op 6 november 2020 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2022 ter consultatie [gepubliceerd](#). Het voorstel heeft onder meer tot doel om het voor DNB en de AFM mogelijk te maken om binnen de bekostigingssystematiek van het toezicht een reserve aan te houden ten behoeve van incidentele kosten. Deze reserve, die wordt opgebouwd uit opbrengsten uit boetes en verbeurde dwangsommen, heeft tot doel kosten op te vangen die niet in rekening kunnen worden gebracht bij de financiële instellingen waarvoor de kosten worden gemaakt of die zouden leiden tot onevenredig hoge heffingen. De sectorspecifieke aspecten van het conceptwetsvoorstel komen aan de orde in de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik.

- **Wie?** Het voorstel is relevant voor onder toezicht staande financiële instellingen.
- **Wanneer?** Op 18 december 2020 is de consultatie gesloten. Wij verwachten dat de wet op 1 januari 2022 in werking zal treden.

Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2021

- **Wat?** Eind 2019 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2021 ter consultatie [gepubliceerd](#). Het conceptwetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in een wettelijke verankering van het Financieel Stabiliteitscomité. Dit comité richt zich op de stabiliteit van het financiële stelsel en de daarvoor relevante macro-economische ontwikkelingen. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van DNB, de AFM, het ministerie van Financiën en het Centraal Planbureau. De sectorspecifieke aspecten van het conceptwetsvoorstel komen aan de orde in de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Het voorstel is relevant voor onder toezicht staande financiële instellingen.
- **Wanneer?** Het streven van de regering is om de Wijzigingswet medio 2021 in werking te laten treden.

EUROPESE COMMISSIE

Digital Finance Package

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie haar ‘[Digital Finance Package](#)’ gepubliceerd, bestaande uit een:
  - beschrijving van de strategie van de Europese Commissie ten aanzien van een digitale financiële sector;
  - voorstel voor een verordening inzake markten voor crypto-assets;
  - voorstel voor een verordening inzake een pilot regime voor marktinfrastructuren gebaseerd op *distributed ledger* technologie;
  - voorstel voor een verordening en een richtlijn inzake digitale operationele weerbaarheid voor de financiële sector; en
  - vernieuwde strategie met betrekking tot retailbetalingen in de Europese Unie. In het onderdeel [Fintech & Alternatieve](#) financiering van deze Vooruitblik wordt op het Digital Finance Package nader ingegaan.
- **Wie?** De voorstellen ten aanzien van digitale operationele weerbaarheid zijn relevant voor de meeste onder toezicht staande financiële instellingen. De voorstellen met betrekking tot crypto-assets en

distributed ledger technologie zijn van belang voor de partijen die zich daarmee (gaan) bezighouden. De vernieuwde strategie inzake retailbetalingen is van relevantie voor de betaalsector.

- **Wanneer?** De voorstellen van de Europese Commissie voor de nieuwe verordeningen en een nieuwe richtlijn moeten eerst worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad. Dit proces zal de nodige tijd in beslag nemen en het is op het moment van schrijven nog onduidelijk of dat proces al in 2021 zal zijn afgerond.

Nieuw Capital Markets Union Action Plan

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie voorts haar nieuwe en ambitieuze [Capital Markets Union Action Plan](#) gepubliceerd. In het Action Plan presenteert de Europese Commissie maar liefst zestien te nemen maatregelen voor het bereiken van één Europese kapitaalmarktunie (CMU). Daarmee bouwt de Europese Commissie voort op haar vorige CMU-actieplan, dat zij in 2015 publiceerde en in 2017 van een update voorzag. Het doel van de CMU is het creëren van één Europese markt waarin aanbod van en vraag naar kapitaal op goede wijze samenkomt, zodat burgers, investeerders en bedrijven in de gehele Europese Unie hiervan kunnen profiteren en de Europese economie als geheel sterker wordt. De Europese Commissie wijst erop dat het bereiken van dit doel als gevolg van het uitbreken van de coronapandemie nog urgenter is geworden. De zestien maatregelen die de Europese Commissie nu heeft gepresenteerd strekken onder meer tot wijzigingen van verschillende Europese sectorale richtlijnen en zijn te groeperen in drie kerndoelen: (i) het ondersteunen van een groen, digitaal, inclusief en weerbaar economisch herstel door financiering voor bedrijven beter toegankelijk te maken, (ii) het voor burgers nog veiliger maken van sparen en beleggen en (iii) het integreren van nationale kapitaalmarkten in één kapitaalmarkt. In het onderdeel [Uitgevende instellingen & Kapitaalmarkten](#) en de onderdelen van de betrokken spelers wordt de inhoud van het Action Plan nader besproken.
- **Wie?** De voorstellen zijn divers van aard en breed van strekking. Zij zijn dan ook relevant voor vrijwel de hele financiële sector.
- **Wanneer?** De Europese Commissie heeft een [overzicht](#) van de zestien maatregelen met bijbehorende tijdslijnen gepubliceerd. Hieruit blijkt dat zij in de periode vanaf Q1 2021 tot aan 2023 uitvoering zal geven aan de maatregelen, waaronder het doen van voorstellen voor het wijzigen van bestaande Europese richtlijnen.

EUROPESE TOEZICHTHOUDERS

ESA's Joint Committee Work Programme 2021

- **Wat?** De Joint Committee of the European Supervisory Authorities (EBA, EIOPA en ESMA, gezamenlijk de ESAs) heeft ook in 2020 weer haar [Work Programme](#) voor het komende jaar gepubliceerd. Volgens het Work Programme zal de Joint Committee in 2021 de nadruk (blijven) leggen op kwesties van consumentenbescherming, sustainable finance en financiële innovatie.
- **Wie?** Via de Joint Committee coördineren de ESA's hun activiteiten met het oog op de consistentie van EU-regels en het toezicht daarop door lokale toezichthouders. Gelet op de werkgebieden van de ESA's en de aard van de genoemde onderwerpen, is het Work Programme relevant voor een groot deel van de Nederlandse financiële sector.
- **Wanneer?** Het Work Programme beschrijft de focusgebieden van de ESA's in 2021.

ESMA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 2 oktober 2020 heeft ESMA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2021. ESMA onderscheidt daarbij vier hoofdactiviteiten: (i) het bevorderen van consistentie in het toezicht tussen de verschillende lokale toezichthouders in de EU, door onder meer centraal gekozen thematische onderzoeken uit te voeren (ii) het uitvoeren van risicobeoordelingen op het vlak van beleggers, financiële markten en financiële stabiliteit, (iii) het verder bijdragen aan een *single rulebook* voor financiële markten, in het bijzonder door het opstellen en reviewen van *technical standards* en *technical advice*, o.a. op het gebied van central counterparties, de Verordening Marktmisbruik, AIFMD en MiFID II/MiFIR en (iv) het uitoefenen van rechtstreeks toezicht op credit rating agencies, trade repositories en securitisation repositories. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt nader ingegaan op het Work Programme van ESMA.
- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van ESMA is het Annual Work Programme in het bijzonder relevant voor banken, beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen en UCITS.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van ESMA in 2021.

EBA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 30 september 2020 heeft EBA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar zes belangrijkste prioriteiten voor 2021, waarbij zij ook stilstaat bij de (aanpak van de) coronacrisis. De zes belangrijkste prioriteiten zijn: (i) ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de richtlijn en verordening kapitaalvereisten, richtlijn herstel en afwikkeling van banken en de richtlijn en verordening voor een prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen, (ii) beoordeling en verbetering van het EU-kader voor stresstests van EBA, (iii) het creëren van een geïntegreerde EU-datahub, gebruikmakend van verbeterde technische capaciteiten voor het uitvoeren van analyses, (iv) bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van financiële innovatie en operationele veerkracht in de financiële sector, (v) ontwikkeling van de Europese infrastructuur om het AML/CFT-toezicht te leiden, coördineren en monitoren en (vi) het vaststellen van beleid voor het meewegen en beheren van ESG-risico's. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt nader ingegaan op het Work Programme van EBA.
- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van EBA is het Annual Work Programme in het bijzonder relevant voor banken en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2021.

EIOPA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 30 september 2019 heeft ook EIOPA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. In het Work Programme beschrijft EIOPA haar aandachtsgebieden voor de periode 2021-2023 en staat ze stil bij de gevolgen van de coronacrisis. Bij het formuleren van de aandachtsgebieden heeft EIOPA zich op vier strategische doelen gebaseerd: (i) ondersteunen van wetgeving en toezicht ten behoeve van consumenten, (ii) stimuleren van toezichtconvergentie om zo hoogwaardig prudentieel toezicht in heel Europa te bewerkstelligen, (iii) versterken van de financiële stabiliteit van de verzekerings- en pensioensector en (iv) doorlopend zo goed mogelijk de aan EIOPA opgedragen mandaten uitvoeren maar tegelijkertijd oog houden voor nieuwe prioriteiten. In de specifieke onderdelen van deze Vooruitblik wordt nader ingegaan op het Work Programme van EIOPA.
- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van EIOPA is het Annual Work Programme in het bijzonder relevant voor de verzekerings- en pensioensector.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van EIOPA in 2021-2023.

CONSUMENTEN- BESCHERMING

Consultatie Implementatiewet richtlijn modernisering consumentenbescherming

- **Wat?** Op 23 oktober 2020 hebben het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Justitie en Veiligheid een [conceptwetsvoorstel](#) ter consultatie gepubliceerd ter implementatie van richtlijn (EU) 2019/2161 wat betreft betere handhaving en modernisering van de regels voor consumentenbescherming. Deze richtlijn wijzigt vier bestaande richtlijnen: de richtlijn oneerlijke bedingen, de richtlijn prijsaanduiding, de richtlijn oneerlijke handelspraktijken en de richtlijn consumentenrecht. De voorgestelde wijzigingen beogen ten eerste een betere handhaving van de Europese consumentenregels door het instrument van sancties nader uit te werken. Ten tweede hebben de wijzigingen tot doel nieuwe ontwikkelingen in met name de online koopomgeving (verder) te reguleren. Een voorbeeld zijn de consumentenbeoordelingen: een onderneming die toegang biedt tot consumentenbeoordelingen moet straks informatie gaan verstrekken over of en hoe hij verzekert dat gepubliceerde consumentenbeoordelingen afkomstig zijn van consumenten die het product/de dienst daadwerkelijk hebben gebruikt/aangekocht. De wijzigingen zullen onder meer worden geïmplementeerd in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet handhaving consumentenbescherming. De AFM is bevoegd toezichthouder voor zover sprake is van een financiële dienst of activiteit.
- **Wie?** De voorgestelde nieuwe regels inzake handhaving zijn in beginsel relevant voor alle financiële instellingen die (ook) consumenten bedienen. In hoeverre de voorgestelde nieuwe regels met betrekking tot de online koopomgeving van toepassing zijn op financiële instellingen, hangt af van de dienstverlening die door de onderneming aan de consument wordt aangeboden.
- **Wanneer?** De consultatieperiode liep tot 22 november 2020. Uiterlijk op 28 november 2021 moet de richtlijn via de Implementatiewet in Nederlands recht zijn omgezet. Vanaf 28 mei 2022 moeten de bepalingen uit de Implementatiewet worden nageleefd.

Nieuwe Consumer Agenda Europese Commissie

- **Wat?** Op 13 november 2020 heeft de Europese Commissie haar nieuwe [Consumer Agenda](#) gepubliceerd. De vorige agenda stamt uit 2012. De nieuwe Consumer Agenda betreft een vernieuwd strategisch raamwerk

voor Europees consumentenbeleid voor de jaren 2020-2025 en heeft tot doel (i) het adresseren van nieuwe uitdagingen voor consumentenrechten en -kansen als gevolg van de 'groene' en digitale transitie en de coronacrisis, (ii) consumenten effectiever te beschermen in de nieuwe economische realiteit als gevolg van de coronacrisis en (iii) het beter inspelen op de toegenomen globalisering en de rol van internationale samenwerking en effectieve handhaving daarbij. In de Consumer Agenda kondigt de Europese Commissie aan dat zij verschillende voorstellen voor nieuwe consumentenregels gaat doen.

- **Wie?** De nieuwe Consumer Agenda is relevant voor alle financiële instellingen die diensten aan consumenten verlenen.
- **Wanneer?** De nieuwe Consumer Agenda vertaalt de visie van de Europese Commissie voor de komende vijf jaar en zal naar verwachting leiden tot voorstellen voor nieuwe Europese consumentenregels.

CCP'S

Europeesrechtelijk kader voor herstel en afwikkeling van CCP's

- **Wat?** Gelet op hun systeembelang in de financiële sector, de enorme bedragen die met *clearing* gemoeid zijn en hun relatief kleine aantal (13 spelers in de EU), worden centrale tegenpartijen (CCP's) door beleidsmakers gezien als nieuwe categorie '*too big to fail*'. Al in 2016 is om deze reden door de Europese Commissie een [voorstel](#) gepubliceerd voor een verordening tot invoering van een herstel- en afwikkelingskader voor CCP's. In de zomer van 2020 hebben de Raad en het Europees Parlement [overeenstemming bereikt](#) over de tekst van deze verordening.
- **Wie?** CCP's.
- **Wanneer?** We verwachten dat de verordening uiterlijk in 2021 gepubliceerd zal worden in het Publicatieblad van de Europese Unie. De verordening wordt in beginsel in alle lidstaten rechtstreeks van toepassing 18 maanden na de inwerkingtreding, met uitzondering van bepaalde artikelen waarvoor een afwijkende invoeringsdatum geldt.

Publicatie EMIR 2.2 gedelegeerde verordeningen door Europese Commissie

- **Wat?** Vanaf 1 januari 2020 gelden aangescherpte regels voor CCP's op grond van 'EMIR 2.2'. In juli en september 2020 heeft de Europese Commissie ter uitvoering van EMIR 2.2 een aantal [gedelegeerde verordeningen en besluiten](#) gepubliceerd. Deze hebben onder meer betrekking op de werkzaamheden van ESMA ten aanzien van niet-EU CCP's.

- **Wie?** CCP's.
- **Wanneer?** De inwerkingtreding van de gedelegeerde verordeningen en besluiten verschilt per verordening/besluit. De meeste zijn reeds in 2020 in werking getreden.

ESMA consultatie concept RTS inzake wijziging activiteiten

- **Wat?** Op 23 oktober 2020 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin concept technische standaarden (RTS) inzake onder andere de voorwaarden waaronder een uitbreiding van activiteiten of diensten door een CCP een uitbreiding van de vergunning uit hoofde van artikel 15 EMIR vereist.
- **Wie?** CCP's.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 16 november 2020. ESMA verwacht in het eerste kwartaal van 2021 de concept RTS te finaliseren en aan de Europese Commissie ter goedkeuring toe te sturen.

ESMA consultatie concept richtsnoeren inzake 'supervisory review and evaluation process'

- **Wat?** Op 23 oktober 2020 heeft ESMA voorts een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin concept richtsnoeren ter nadere uitwerking van het 'supervisory review and evaluation process' van toezichhouders ten aanzien van CCP's, zoals bedoeld in artikel 21 EMIR. Daarbij gaat het enerzijds om een review van de bedrijfsvoering van CCP's en anderzijds om een evaluatie van de risico's waaraan CCP's (mogelijk) worden blootgesteld.
- **Wie?** CCP's.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 16 november 2020. ESMA verwacht in het eerste kwartaal van 2021 de conceptrichtsnoeren te finaliseren.

EMIR

ESA's stellen wijzigingen voor inzake risicomitigatietechnieken en clearingverplichting

- **Wat?** Op 23 november 2020 hebben de ESA's [twee finale rapporten](#) met concept technische standaarden (RTS) gepubliceerd. Het eerste rapport stelt wijzigingen voor in EMIR gedelegeerde verordening 2016/2251 inzake risicomitigatietechnieken voor niet door een CCP geclearde OTC-derivaten, meer specifiek met betrekking tot marginverplichtingen en derivatencontracten die worden geneveerd van een wederpartij uit het VK naar een wederpartij uit de EU als gevolg van Brexit.

Het tweede rapport introduceert aanpassingen in de drie EMIR gedelegeerde verordeningen inzake de clearingverplichting, meer specifiek met betrekking tot bepaalde intra-groeptransacties en derivatencontracten die worden geneveerd van een wederpartij uit het VK naar een wederpartij uit de EU als gevolg van Brexit.

- **Wie?** Alle partijen die onder het toepassingsbereik van EMIR vallen en te maken hebben met Brexit.
- **Wanneer?** De Europese Commissie is nu aan zet om de RTS goed te keuren in de vorm van gedelegeerde verordeningen. Vervolgens kunnen het Europees Parlement en de Raad nog bezwaar maken.

ESMA publiceert concept technische standaarden EMIR REFIT

- **Wat?** Op 17 december 2020 heeft ESMA een [finaal rapport](#) met concept technische standaarden (RTS en ITS) inzake EMIR REFIT gepubliceerd. De RTS en ITS zien op de data die partijen bij derivatentransacties aan Trade Repositories moeten rapporteren, alsook op de verwerking van die data door Trade Repositories en de toegang tot die data voor toezichhouders.
- **Wie?** Alle partijen die uit hoofde van EMIR derivatentransacties moeten rapporteren, alsook Trade Repositories.
- **Wanneer?** ESMA heeft de concept technische standaarden ter goedkeuring ingediend bij de Europese Commissie. Partijen en Trade Repositories dienen de technische standaarden binnen 18 maanden na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie te implementeren in hun bedrijfsvoering, aldus het voorstel van ESMA. In de tussentijd zal ESMA richtsnoeren opstellen ter nadere verduidelijking van de rapportage-eisen.

ESMA uitstel inwerkingtreding bijgewerkte validatieregels EMIR tot 8 maart 2021

- **Wat?** Op 26 oktober 2020 heeft ESMA in een [nieuwsbericht](#) aangekondigd dat zij in het licht van Brexit de toepassingsdatum van de geüpdatete EMIR validatieregels heeft uitgesteld tot 8 maart 2021. De validatieregels hebben betrekking op de verplichting uit artikel 9 EMIR om derivatentransacties te melden aan Trade Repositories.
- **Wie?** Alle partijen die uit hoofde van EMIR derivatentransacties moeten rapporteren, alsook Trade Repositories.
- **Wanneer?** De nieuwe toepassingsdatum van de geüpdatete EMIR validatieregels is 8 maart 2021.

ESMA statement inzake impact van Brexit op rapportageverplichting

- **Wat?** Op 10 november 2020 heeft ESMA een [statement](#) gepubliceerd over de impact van het op 31 december 2020 verstrijken van de Brexit-overgangperiode voor het rapporteren van derivatentransacties op grond van artikel 9 EMIR. In het document tracht ESMA marktpartijen duidelijkheid te bieden over de toepassing van de rapportageverplichting vanaf 2021.
- **Wie?** Alle partijen die uit hoofde van EMIR derivatentransacties moeten rapporteren, alsook CCP's en Trade Repositories.
- **Wanneer?** Doorlopend.

BENCHMARKS

AFM en DNB: werk aan de winkel met de rentebenchmarktransitie

- **Wat?** Op 25 november 2020 hebben de AFM en DNB een [nieuwsbericht en feedback report](#) gepubliceerd waarin zij partijen oproepen werk te blijven maken van de overgang van IBORs, met name EONIA en LIBOR, naar alternatieve rentebenchmarks. De alternatieve benchmarks verschillen per jurisdictie en bestaan onder andere uit €STR, SONIA en SOFR. Ook EURIBOR geldt als alternatieve benchmark. Marktpartijen moeten hun contracten tijdig overzetten naar een alternatieve benchmark. Daarnaast moeten zij, als zij gebruik maken van EURIBOR, in contracten terugvalopties opnemen voor het geval dat EURIBOR wegvalt. De AFM en DNB constateren dat veel contracten inmiddels zijn gebaseerd op toekomstbestendige benchmarks, waaronder EURIBOR. Er resteren echter nog steeds belangrijke aandachtspunten, zoals het opnemen van terugvalopties in financiële contracten voor het geval de gebruikte benchmark verdwijnt. Marktpartijen hebben volgens de AFM en DNB moeite met het in gebruik nemen van goede terugvalopties en wachten soms nog op standaarden van werkgroepen, zoals de Working Group on EU Risk-Free Rates, of internationale brancheorganisaties. De AFM en DNB zijn van mening dat marktpartijen op dit punt ook zelf initiatief moeten nemen.
- **Wie?** Alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks.
- **Wanneer?** Op grond van de Benchmark Verordening geldt een transitiedeadline van 31 december 2021. De deadline voor niet-EU benchmarks is op 30 november 2020 uitgesteld tot 31 december 2023 (zie het bericht hierna).

Wijziging Benchmark Verordening – vervangende benchmark en verder uitstel transitie niet-EU benchmarks

- **Wat?** Op 24 juli heeft de Europese Commissie een [voorstel](#) gepubliceerd voor een wijziging van de sinds 1 januari 2018 geldende Benchmark Verordening. De voorgestelde wijziging heeft tot doel te voorkomen dat wanneer een veelgebruikte en belangrijke (in de terminologie van de verordening: cruciale) benchmark wordt uitgefaseerd, dit niet leidt tot verstoringen van de economie en financiële stabiliteit. Daarmee adresseert de Europese Commissie de ontwikkelingen met betrekking tot LIBOR, waarvan de verwachting is dat deze eind 2021 uitgefaseerd zal worden. De Europese Commissie stelt in een nieuw artikel 23a voor dat zij de bevoegdheid krijgt om een vervangende benchmark aan te wijzen in het geval een bestaande benchmark komt te vervallen en dit kan leiden tot een significante verstoring in de werking van financiële markten. Indien de Europese Commissie een vervangende benchmark aanwijst, worden op grond van het voorgestelde artikel – onder bepaalde voorwaarden – alle verwijzingen in financiële instrumenten, financiële contracten en maatstaven voor de prestaties van een beleggingsinstelling naar de vervallen benchmark, van rechtswege opgevat als verwijzingen naar de vervangende benchmark. Op 30 november 2020 hebben het Europees Parlement en de Raad [overeenstemming bereikt](#) over dit voorstel van de Europese Commissie. Ook is op 30 november 2020 overeenstemming bereikt om de toepasselijkheid van de transitieregels inzake niet-EU benchmarks verder uit te stellen tot 31 december 2023, met de mogelijkheid tot een verdere verlenging door de Europese Commissie. De Raad heeft op 9 december 2020 de [finale tekst](#) gepubliceerd.
- **Wie?** De wijzigingen zijn relevant voor alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks.
- **Wanneer?** De hiervoor besproken wijzigingen van de Benchmark Verordening zullen van toepassing zijn vanaf de dag na publicatie van de wijzigingen in het Publicatieblad van de Europese Unie.

ESMA publiceert concept technische standaarden

- **Wat?** Op 29 september 2020 heeft ESMA een [finale rapport](#) gepubliceerd met daarin concept technische standaarden (RTS) ter uitvoering van een aantal bepalingen uit de Benchmark Verordening. De RTS hebben betrekking op vijf onderwerpen: (i) governance en controle door beheerders van benchmarks (artikel 4 van de verordening), (ii) de door beheerders toe te passen methodologie (artikel 12 van de verordening), (iii) het

melding doen van inbreuken door beheerders (artikel 14 van de verordening), (iv) verplicht beheer van een cruciale benchmark door een beheerder (artikel 21 van de verordening) en (v) niet-significante benchmarks (artikel 26 van de verordening).

- **Wie?** De concept RTS zijn relevant voor alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks, en in het bijzonder voor beheerders van benchmarks.
- **Wanneer?** ESMA heeft de concept RTS ter goedkeuring ingediend bij de Europese Commissie. Het is op het moment van schrijven nog niet duidelijk wat de beoogde datum van inwerkingtreding is.

ESMA consultatie fees voor bepaalde benchmark beheerders

- **Wat?** Op 25 september 2020 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin een concept technisch advies voor de fees die bepaalde beheerders van benchmarks moeten betalen als zij vanaf 1 januari 2022 onder toezicht van ESMA komen te staan.
- **Wie?** Beheerders van cruciale benchmarks zoals bedoeld in artikel 20(1)(a) en (c) van de Benchmark Verordening en niet-EU beheerders van benchmarks in de zin van artikel 32 van de Benchmark Verordening.
- **Wanneer?** De consultatietermijn verstreek op 6 november 2020. Op basis van de ontvangen reacties zal ESMA een finaal technisch advies opstellen en die uiterlijk op 31 januari 2021 aan de Europese Commissie toesturen. De Europese Commissie zal op basis van het technisch advies een gedelegeerde verordening opstellen.

ESMA publiceert Brexit impact statement

- **Wat?** Op 1 oktober 2020 heeft ESMA op haar website een [statement](#) gepubliceerd waarin zij in het licht van Brexit toelichting geeft op de toepassing van bepaalde kernbepalingen uit de Benchmark Verordening. Daarbij gaat ESMA met name in op het gebruiken van benchmarks van beheerders uit het VK die na het verstrijken van de overgangperiode op 31 december 2020 als niet-EU beheerder kwalificeren.
- **Wie?** Alle partijen die actief zijn op financiële markten en te maken hebben met benchmarks.
- **Wanneer?** Doorlopend.

CSDR

CSDR herziening

- **Wat?** De Central Securities Depositories Regulation (CSDR) geeft regels voor de afwikkeling (*settlement*) van (bepaalde) financiële instrumenten in de EU. Op 8 december 2020 heeft de Europese Commissie een [consultatie](#) gepubliceerd ten behoeve van een geplande review van de CSDR. De consultatie bestaat uit vragen over acht verschillende onderwerpen, waaronder het vergunningsproces voor CSD's, interne afwikkeling, technologische innovatie en afwikkelingsdiscipline.
- **Wie?** CSD's, CCP's, handelsplatformen en marktdeelnemers zoals (bank)beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 2 februari 2021.

Uitstel regels afwikkelingsdiscipline

- **Wat?** Een van de onderwerpen in de CSDR is afwikkelingsdiscipline. De CSDR voorziet in voorschriften voor partijen om mislukte afwikkeling van transacties te voorkomen, en voor de situatie waarin de afwikkeling toch mislukt, in regels over monitoring, sanctionering en zogeheten verplichte 'buy-ins'. Een verplichte buy-in ziet simpel gezegd op de situatie dat een koper van niet-afgewikkelde effecten, effecten van dezelfde soort elders in de markt inkoop. Indien de prijs van deze nieuwe transactie hoger ligt dan de prijs van de oorspronkelijke (mislukte) transactie, moet de oorspronkelijke (nalatige) verkoper aan de koper het verschil vergoeden. Deze regels, zoals nader uitgewerkt in [gedelegeerde verordening 2018/1229](#) zouden oorspronkelijk op 18 september 2020 in werking treden, maar dit werd uitgesteld tot 1 februari 2021. Op 26 augustus 2020 heeft ESMA een [rapport met concept RTS](#) gepubliceerd strekkende tot een nader uitstel van deze regels tot 1 februari 2022. ESMA acht een nader uitstel gepast gelet op de impact van de coronapandemie op marktdeelnemers, waardoor deze zich onvoldoende hebben kunnen voorbereiden op de inwerkingtreding van deze regels.
- **Wie?** CSD's, CCP's, handelsplatformen en marktdeelnemers zoals (bank)beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het voorstel tot uitstel is door ESMA ter goedkeuring aan de Europese Commissie toegezonden, en zal in werking treden enkele dagen na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie.

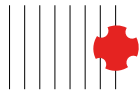

BREXIT

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 sloten de onderhandelaars van de EU en het Verenigd Koninkrijk een [Brexit akkoord](#), waardoor een 'harde' no-deal Brexit toch nog is vermeden. Voor wat betreft de financiële sector kan men zich echter afvragen in hoeverre de gesloten deal verschilt met een no-deal Brexit. Het akkoord bevat namelijk nauwelijks afspraken over de financiële sector, waardoor grote onzekerheden blijven bestaan. Zo biedt het akkoord geen oplossing voor het per 1 januari 2021 wegvallen van het Europees paspoort, op basis waarvan instellingen uit het Verenigd Koninkrijk actief mochten zijn in de EU en instellingen uit de EU in het Verenigd Koninkrijk. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel, per financieel deelterrein, eenzijdig te besluiten om het toezicht op de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te beschouwen en instellingen uit het Verenigd Koninkrijk respectievelijk de EU toegang te geven tot de eigen markt. Tot op heden heeft de EU dergelijke equivalentiebesluiten alleen genomen voor Central Counterparties (CCP's) en Central Securities Depositories (CSD's) uit het Verenigd Koninkrijk. Het gaat in beide gevallen overigens om in de tijd beperkte besluiten. Zolang dergelijke equivalentiebesluiten door de EU op de verschillende andere deelterreinen niet zijn genomen, zijn instellingen uit het Verenigd Koninkrijk aangewezen op het derdelandenregime van elke afzonderlijke EU-lidstaat en vice versa. In deze Vooruitblik zal per type speler (waar toepasselijk) nader worden stilgestaan bij de impact van Brexit.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Het Brexit akkoord is sinds 1 januari 2021 van kracht.

AFWIKKELONDERNEMINGEN

Let op: Ook de cross-sectorale onderdelen [Fintech & Alternatieve financiering](#), [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) kunnen van belang zijn voor afwikkelondernemingen.

ECB 16

Toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, reguleringen en procedures (PISA-raamwerk)	16
Reikwijdte SIPS Verordening	17
Bekendmaking evaluatie uitval van het betaalsysteem	17
Verkenning naar digitaal centralebankgeld (CBDC)	17
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	18
Wijzigingswet financiële markten 2022 – vermogensscheiding cliëntgelden via kwaliteitsrekening	18
Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding	18
Wijzigingswet financiële markten 2021 – groeps-vvgb's	19

ECB

Toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, reguleringen en procedures (PISA-raamwerk)

- **Wat?** Op 27 oktober 2020 startte de ECB (de monetaire autoriteit van de eurozone) een [consultatie](#) over een concept-toezichtkader waarin onder meer nieuwe vereisten worden gesteld aan het oversight op elektronische betaalinstrumenten (het PISA-raamwerk). Dit PISA-raamwerk vervangt de [bestaande geharmoniseerde toezichtbenadering en -normen voor betaalinstrumenten van het Eurosysteem](#) en is in het bijzonder relevant voor entiteiten die een betaalscheme of betaalregeling verzorgen. Daarin worden functionaliteiten verricht, zoals het initiëren en accepteren van betaalopdrachten en clearing en settlement van betalingen. Dit zijn precies de afwikkeldiensten die een onderneming tot een afwikkelonderneming onder de Wft maken. Het PISA-raamwerk is van toepassing voor zover de betalingen lopen via (elektronische) betaalinstrumenten die uitgegeven zijn aan eindgebruikers en die zijn uitgedrukt of gefinancierd in euro, gedeeltelijk of volledig worden gedekt door euro, of inwisselbaar zijn in euro. Daarmee is het raamwerk van toepassing op betaal-schemes en -regelingen die het gebruik van betaalinstrumenten mogelijk maken. Met het nieuwe PISA-raamwerk beoogt de ECB ook de voortdurende ontwikkelingen binnen het ecosysteem van retailbetalingen als gevolg van innovatie (maar ook technologische- en toezichtrechtelijke ontwikkelingen) te adresseren. De ECB heeft in een [uitzonderingsbeleid met betrekking tot het PISA-raamwerk](#) criteria gedefinieerd om de betaal-schemes en -regelingen te identificeren waarop toezicht moet worden gehouden. Daarmee wordt rekening gehouden met de relevantie van de betaal-schemes en -regelingen voor het algemene betalingssysteem binnen het Eurosysteem. In dit beleid zijn voor dergelijke betaal-schemes en -regelingen ook (uitzonderings)criteria opgenomen om aan de hand daarvan te bepalen of op deze schemes en regelingen een uitzondering van toepassing is. Het oversight is

gebaseerd op de principes van de CPSS-IOSCO Principles for Financial Market Infrastructures. Als een betaalsysteem of –regeling met bepaalde functionaliteiten als een betaalsysteem onder oversight van het Eurosysteem of onder toezicht als betaalinstantie van DNB valt, zal het PISA-raamwerk voor de controle op de naleving van de principes gebruik maken van de eerdere bevindingen van deze toezichthouders.

Wie? Afwikkelondernemingen die betaal-schemes en/of –regelingen verzorgen.

- **Wanneer?** Belanghebbenden hadden tot 31 december 2020 om te reageren op de consultatie. De ECB bestudeert vervolgens alle feedback en zal deze waar nodig verwerken. De definitieve versie van het PISA-raamwerk wordt vervolgens gepubliceerd en zal één jaar na deze publicatie in werking treden. Wij verwachten dat dit in Q1 of Q2 van 2022 zal zijn.

Reikwijdte SIPS Verordening

- **Wat?** De ECB heeft de internationale [Principles for Financial Market Infrastructures](#) (PFMIs) voor ‘systemically important payment systems’ (SIPS) geïmplementeerd in de ECB [SIPS Verordening](#) (Verordening (EU) Nr. 795/2014). SIPS zijn betaalsystemen die dermate omvangrijk zijn in de Eurozone, dat ze direct onder deze ECB verordening dienen te worden gebracht. Op dit moment is dat in de EU maar een handvol instellingen (TARGET2, EURO1, STEP2-1, CORE (FR) en Mastercard Europe). De ECB heeft 27 november 2020 een [voorstel](#) tot [aanpassing](#) van de SIPS Verordening en bijbehorende besluiten gepubliceerd. De belangrijkste aanpassing betreft de criteria op grond waarvan een betaalsysteem als SIPS kan worden aangemerkt. Nu zijn die criteria nog enkel kwantitatief en eisen deze dat het systeem in de Eurozone is gevestigd of door het recht van een Euroland wordt beheerd. Het voorstel brengt onder meer mee dat de ECB een instelling in weerwil van deze criteria ook als SIPS kan aanmerken als dat passend zou zijn gelet op de aard, omvang en complexiteit van dat systeem; de aard en belangrijkheid van de deelnemers; de vervangbaarheid van het systeem; en de relatie van het systeem tot het grotere financiële systeem.
- **Wie?** Afwikkelondernemingen die dermate belangrijk zijn dat ze door de ECB zijn of kunnen worden aangemerkt als SIPS.
- **Wanneer?** De consultatie liep op 8 januari 2021 af. Wij verwachten dat de aangepaste SIPS Verordening in het eerste kwartaal van 2021 in werking treedt.

Bekendmaking evaluatie uitval van het betaalsysteem

- **Wat?** De ECB heeft [bekend](#) gemaakt dat zij vanaf 23 oktober 2020 een onafhankelijke evaluatie is gestart van een incident dat haar TARGET2 betaalsysteem heeft beïnvloed. Door dat incident is een storing van bijna tien uur ontstaan. De ECB geeft aan de lessen die zij uit de evaluatie trekt te zullen gebruiken. Wij verwachten dat deze bevindingen ten aanzien van de operationele werking en incidenten ten aanzien van betaalsystemen (en afwikkelondernemingen) ook door DNB in haar oversight zullen worden betrokken.
- **Wie?** Afwikkelondernemingen, met name als zij ook als betaalsysteem onder het oversight van het Eurosysteem vallen.
- **Wanneer?** Bevindingen van de evaluatie zullen in het tweede kwartaal van 2021 worden gepubliceerd.

Verkenning naar digitaal centralebankgeld (CBDC)

- **Wat?** Nadat DNB in april 2020 al een [uitvoerig rapport](#) over digitaal centralebankgeld (*‘central bank digital currency’*, CBDC) publiceerde, heeft ook de Europese Centrale Bank in oktober 2020 een [uitgebreide verkenning](#) naar CBDC gepubliceerd. In deze verkenning schetst de ECB de mogelijke contouren en bijbehorende minimumvereisten van CBDC en nodigt zij het publiek uit daarop te reageren. CBDC lijkt het best te kunnen worden omschreven als (i) fiat geld (ii) dat in digitale vorm wordt aangehouden op rekeningen bij centrale banken en (iii) voor eenieder – zowel burgers als bedrijven – toegankelijk is. CBDC komt in feite neer op het kunnen aanhouden van een geldrekening rechtstreeks bij een centrale bank, in Nederland DNB. De invoering van CBDC zou aldus grote veranderingen kunnen aanbrengen in het huidige betaallandschap, waaronder de wijze waarop betalingen worden gedaan, verwerkt, geaccepteerd en afgewikkeld.
- **Wie?** Alle afwikkelondernemingen.
- **Wanneer?** In het rapport merkt de ECB op dat zij medio 2021 zal beslissen of zij een ‘digital euro project’ gaat starten waarin ten minste één variant van CBDC wordt verkend die moet kunnen voldoen aan de minimumeisen zoals beschreven in het rapport van de ECB.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2022 – vermogensscheiding cliëntgelden via kwaliteitsrekening

Kwaliteitsrekening voor cliëntgelden

Het beschermen van cliëntgelden bij een eventueel faillissement van de partij waar die gelden worden aangehouden is een van de belangrijkste doelstellingen van financieel toezicht. Om die reden bevat de regelgeving vermogensscheidingseisen. Maar wat is er nou eenvoudiger dan dat de gelden van cliënten van rechtswege zijn afgescheiden van het vermogen van de onderneming waaraan ze zijn toevertrouwd?

Met het oog hierop heeft de Minister van Financiën op 6 november 2020 de Wijzigingswet Financiële Markten 2022 ter [consultatie](#) voorgelegd. Dit wetsvoorstel wijzigt, mede op verzoek van DNB en de AFM, de Wft onder andere om te voorzien in de mogelijkheid voor afwikkelondernemingen (en beleggingsondernemingen, betaalinstanties en elektronisch geldinstellingen) om gebruik te maken van een kwaliteitsrekening die voorziet in een afgescheiden vermogen. Deze ondernemingen hebben zo niet langer bijvoorbeeld een stichting derdengelden nodig om gelden van cliënten die zij onder zich houden van hun eigen vermogen te scheiden.

TARGET2-NL

Afwikkelondernemingen dienen hun kwaliteitsrekening op grond van deze voorstellen in een TARGET2-NL bij DNB aan te houden. DNB zal daarbij eisen dat de afwikkelonderneming voldoet aan de toelatingsvoorwaarden van TARGET2-NL. Alleen in dat geval is het namelijk mogelijk om een TARGET2-rekening bij DNB te openen. TARGET2 is een interbancair betalingssysteem voor de real-time verwerking van grensoverschrijdende betalingen binnen de Europese Unie. Een afwikkelonderneming kan een rekening in TARGET2-NL aanhouden als zij tevens een aangesloten systeem (*ancillary system*) in de zin van het TARGET2-richtsnoer beheert en in die hoedanigheid optreedt. Een afwikkelonderneming die dus kwalificeert als aangesloten systeem en is toegelaten tot TARGET2-NL, kan een kwaliteitsrekening met een van rechtswege afgescheiden vermogen aanhouden bij DNB voor de cliëntgelden die haar zijn toevertrouwd.

Hoe werkt het?

De rekening met het afgescheiden vermogen staat op naam van de afwikkelonderneming (de rekeninghouder), waarbij uit de tenaamstelling van de rekening blijkt dat deze door de rekeninghouder wordt gehouden in eigen naam

ten behoeve van één of meer derden (zoals klanten), met vermelding van de hoedanigheid van de rekeninghouder (een "inzake"-rekening). De geldmiddelen op deze rekening vormen dan van rechtswege een afgescheiden vermogen dat uitsluitend dient tot voldoening van vorderingen van (i) de klanten voor wie geldmiddelen op de rekening met afgescheiden vermogen zijn gestort voor zover die vorderingen verband houden met het toevertrouwen van de geldmiddelen en (ii) DNB, voor zover het gaat om vorderingen die verband houden met het beheer van de rekening (de belanghebbenden). De in het wetsvoorstel opgenomen verhaalsexclusiviteit brengt mee dat een curator in geval van faillissement van de afwikkelonderneming medewerking moet verlenen aan de positie van de belanghebbenden op het afgescheiden vermogen. De overige schuldeisers van de afwikkelonderneming kunnen zich niet op het saldo van de rekening met het afgescheiden vermogen verhalen.

En nu verder?

Dit voorstel heeft ook voor afwikkelondernemingen en hun klanten een grote impact. Als het in werking treedt, zijn de gelden van hun klanten (banken en betaalinstanties) van rechtswege veilig voor een eventueel falen van de afwikkelonderneming. Daarvoor is dan wel de eis dat die afwikkelonderneming deze gelden bij DNB (dus in centralebankgeld) afwikkelt en aan de TARGET2-NL eisen voldoet. Dat is bepaald nog niet eenvoudig. Het voorstel sluit naar alle waarschijnlijkheid de weg af voor afwikkeling via een commerciële bank.

Op 18 december 2020 is de consultatie gesloten. Wij verwachten dat het streven is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

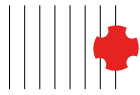
Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Afwikkelondernemingen met een zetel in Nederland.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

Wijzigingswet financiële markten 2021 – groeps-vvgb's

- **Wat?** Eind 2019 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2021 ter consultatie [gepubliceerd](#). Een voor banken relevante voorgestelde wijziging betreft het verder in lijn brengen van het instrument van de groeps-verklaring van geen bezwaar (vvgb) met de ESA Joint Guidelines on the prudential assessment of acquisitions and increases of qualifying holdings uit december 2016. Gebleken is dat het Nederlands wettelijk kader met betrekking tot het verlenen van groeps-vvgb's verder in lijn kan worden gebracht met de gezamenlijke richtsnoeren die betrekking hebben op de prudentiële toetsing van (voorgenomen) gekwalificeerde deelnemingen in financiële ondernemingen.
- **Wie?** Afwikkelondernemingen met een zetel in Nederland.
- **Wanneer?** Het streven van de regering is om de Wijzigingswet medio 2021 in werking te laten treden.

BANKEN

Voor banken wordt 2021 naar onze verwachting onder meer het jaar van de financieel-economische gevolgen van de Coronapandemie, het verder implementeren van klimaatrisico-beheersingsmaatregelen en van verder geharmoniseerde regels onder CRD V en CRR II. Ook in 2021 komt er weer veel nieuwe regelgeving voor banken bij. Dit betreft wettelijke regels, maar ook meer gedetailleerde technische standaarden en interpretaties van regelgevers en toezichthouders. Zowel op globaal, Europees als nationaal niveau. Om de omvang van dit hoofdstuk te kunnen beperken, hebben wij een selectie moeten maken. Wij gaan in deze Vooruitblik 2021 bijvoorbeeld alleen in op een aantal toezichtrechtelijke ontwikkelingen die specifiek van belang zijn voor de bancaire sector. Voor banken die meerdere type diensten verlenen, kunnen andere onderdelen van deze Vooruitblik mede relevant zijn, zoals het onderdeel voor [Beleggingsondernemingen](#), [Betaalinstellingen](#) en/of voor [Kredietverstrekkers](#). Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor banken van groot belang. Wij verwijzen daar dan ook graag naar. In dit onderdeel zijn alleen de meest in het oog springende duurzaamheidsontwikkelingen voor banken opgenomen.

ECB TOEZICHT	21	Discussiepaper ESG-risico's banken en beleggingsondernemingen	27
Toezicht op klimaat- en milieurisico's	21	Consultatie herziene richtsnoeren beheerst beloningsbeleid	27
Versterken en harmoniseren geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets	21	Consultatie RTS berekenen risicogewogen posten op beleggingsinstellingen	27
De ECB waarschuwt banken voor Brexit	22	EU stress test methodologie 2021	27
Gids beoordelingsmethodologie counterparty credit risk	22	Advies aan de Commissie omtrent definitie 'kredietinstelling'	28
Nieuwe rapportageverplichtingen marktrisico	22	Overige publicaties	28
Good Practices hervorming rentebenchmarks	22	AFM	29
Richtsnoeren discretionaire ruimte NCA's vaststelling materialiteit achterstallige kredietverplichtingen	23	Trendzicht 2021	29
Consultatie toezichtaanpak consolidatie bancaire sector	23	ALGEMENE REGELGEVING	29
Wijziging Annexen Richtsnoeren kwalificatie Tier 1 en Tier 2 kapitaal	23	EBA Cost of compliance: enquête en case studie uitvraag banken	29
DNB TOEZICHT	23	BANKENPAKKET	29
Visie op Toezicht 2021-2024	23	Inwerkingtreding CRD V en CRR II	29
Good Practice klimaat-gerelateerde risico's		Inwerkingtreding BRRD II en SRMR II	30
Klimaatrisico's	24	Wijziging Regeling beheerst beloningsbeleid – proportionaliteit	30
Klimaatrisico's op de agenda bij geschiktheidstoetsingen	24	CRR - Gedelegeerde Verordening Commissie specialised lending exposures	31
SRB	25	BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	31
Multi-Annual Programme 2021-2023	25	Jaar uitstel Bazel 3.5	31
Beleidsdocument "Expectations for Banks"	25	Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding	31
Guidance implementatie bail-in instrument	25	Consultatie Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit (BRRD II)	31
Guidance OCIR en FMI's	25		
MREL beleid	25		
Guidance voor banken fusies en overnames	26		
EBA	26		
Work Programme 2021	26		
Consultatie herziening Guidelines on Internal Governance	26		
Guidelines on loan origination and monitoring	26		

NIEUWE WET- EN REGELGEVING	32
Wijzigingswet financiële markten 2021 – groeps-vvgb's	32
Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – wijzigingen ten aanzien van intra-groep uitbesteding	32
IFD/IFR – Nieuw type bank en verplichte bankvergunning	32
Implementatie regels voor gedekte obligaties	32
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	33
Integriteit	33
Financiële markten	33
Brexit-deal	33
COVID-19	33
Coronaregelgeving Europese Commissie ter facilitering van kredietverlening	33
Europese Commissie strategie non-performing loans	34
EBA richtsnoeren CRR quick fix	34
EBA heractiveert Richtsnoeren moratoria	34
EBA richtsnoeren flexibele aanpak SREP 2020 procedure	34
EBA rapport implementatie COVID-19 beleid	34
ECB prudentiële maatregelen coronacrisis	35
ECB over corona crisismanagement	35
EBA oproep tot terughoudendheid met kapitaaluitkeringen	35
DNB tijdelijke verlichting leverage ratio banken	35
DNB oproep tot terughoudendheid met kapitaaluitkeringen	35

ECB TOEZICHT

Toezicht op klimaat- en milieurisico's

- **Wat?** De Europese Centrale Bank (ECB) heeft op 27 november 2020 de definitieve Gids ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's [gepubliceerd](#). In deze gids legt de ECB uit wat zij van banken verwacht met betrekking tot het beheersen van klimaat- en milieurisico's van banken binnen het bestaande prudentiële kader. Deze risico's dienen verder op een transparante manier openbaar te worden gemaakt. Daarnaast specificeert de ECB hoe banken klimaat- en milieurisico's (als bepalende factoren voor bestaande risicocategorieën (zoals krediet-, markt en operationeel risico) mee dienen te nemen in onder andere hun governance, risicomangement en business strategie. In haar [nieuwsbrief](#) uit november 2020 laat de ECB weten dat zij begin 2021 in gesprek zal gaan met de bankensector om te zien in hoeverre de huidige praktijk afwijkt van de verwachtingen van de toezichthouder. Daarnaast hebben deze gesprekken tot doel om de belangrijkste verbeterpunten te identificeren. In dit kader heeft de ECB ook een [rapport](#) gepubliceerd waaruit blijkt dat banken achterblijven wat betreft hun informatieverschaffing over klimaat- en milieurisico's. De ECB is van plan in de tweede helft van 2021 de resterende hiaten in kaart te brengen en deze met de banken te bespreken.
- **Wie?** Alle banken. De ECB heeft de Gids primair opgesteld voor de significante banken onder haar directe toezicht. Bovendien heeft DNB [besloten](#) de ECB gids toe te passen in het kader van haar toezicht op minder significante banken.
- **Wanneer?** De gids is vanaf 27 november 2020 in werking getreden. De ECB zal in 2021 in gesprek gaan met banken en vanaf 2022 actief toezicht houden door het doen van gerichte onderzoeken.

Versterken en harmoniseren geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets

- **Wat?** In 2021 zal de ECB strenger en meer ingrijpend toezicht houden op de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets voor bestuurders en commissarissen (hierna: bestuurders) van banken. De ECB en de nationale bevoegde autoriteiten (NCA's, in Nederland DNB) zijn verantwoordelijk voor deze toetsing. Deze beoordeling kan echter per land nog verschillen, ondanks de verregaande harmonisatie als gevolg van de Bankenunie. Daarom heeft de ECB een uitgebreid [pakket](#) aan maatregelen samengesteld met als doel de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets te verbeteren en een betere toetsing van deze personen

te bewerkstelligen. Ten eerste zal de ECB in 2021 een herzien handboek publiceren dat de huidige *guide to fit and proper assessments* vervangt. Met deze gids wil de ECB transparanter zijn over haar verwachtingen met betrekking tot de kwaliteit van bestuurders. Ten tweede zal de reikwijdte van personen toetsingen vergroot worden. Deze nieuwe maatregelen zullen ten aanzien van de weging en beoordeling van toezichtmaatregelen ook rekening houden met de individuele verantwoordelijkheid van de betrokken persoon op bestuursniveau. Ten derde wordt de procedure voor hertoetsingen verduidelijkt. Hieronder valt het moment van een eventuele hertoetsing onder meer bij overtredingen van anti-witwasregelgeving.

- **Wie?** Significante banken en hun bestuurders en commissarissen.
- **Wanneer?** Het pakket aan maatregelen is in 2020 goedgekeurd en wordt momenteel geïmplementeerd. De ECB is voornemens het nieuwe handboek in de loop van 2021 te publiceren.

De ECB waarschuwt banken voor Brexit

- **Wat?** De ECB [waarschuwt](#) voor de risico's in verband met de beëindiging van de transitieperiode ten aanzien van Brexit. De ECB zal verbetermaatregelen ook meenemen in haar lopende SREP. De ECB verwacht dat banken rekening houden met een aantal zaken. Ten eerste, indien het nationale regime het verlenen van grensoverschrijdende diensten vanuit een derde land toestaat, verwacht de ECB dat banken een dergelijke constructie niet gebruiken om zo op grote schaal activiteiten in de EU uit te voeren in een business-as-usual situatie. Activiteiten waarbij EU-klanten betrokken zijn dienen voornamelijk binnen de EU plaats te vinden. Ten tweede heeft de ECB als doel dat banken operationeel zelfstandig zijn en niet te veel afhankelijk zijn van groepsentiteiten buiten de EU. Iedere bank die onder direct toezicht van de ECB staat dient daarom de benodigde infrastructuur, processen, personeel en kennis te hebben om zelfstandig op lokaal niveau binnen de EU alle risico's te identificeren, monitoren en managen. Ten derde moeten banken zich er bewust van zijn dat het besluit van de Europese Commissie met betrekking tot UK Central Counterparties slechts 18 maanden geldig is.
- **Wie?** Significante banken binnen de EU dienen een duurzame constructie te hebben om op lokaal niveau risico's te managen. Alle banken dienen rekening te houden met de risico's als gevolg van de beëindiging van de transitieperiode van de Brexit.
- **Wanneer?** Ook na de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU zal de waarschuwing van de ECB relevant blijven.

Gids beoordelingsmethodologie counterparty credit risk

- **Wat?** Banken mogen interne modellen gebruiken om de waarde voor de counterparty credit risk (CCR) te berekenen. Deze modellen moeten echter wel voldoen aan de wettelijke vereisten. De [gids](#) die de ECB heeft gepubliceerd schetst de methodologie die de ECB gebruikt om de geldigheid van deze modellen te beoordelen en berekenen.
- **Wie?** Alle banken die handelen in derivaten of transacties uitvoeren waarbij effecten gebruikt worden om geld te lenen of te verstrekken.
- **Wanneer?** Op 18 september 2020 heeft de ECB haar gids [gepubliceerd](#) en is vanaf deze datum ook van kracht.

Nieuwe rapportageverplichtingen marktrisico

- **Wat?** In het licht van de herziening van het trading book (*fundamental review of the trading book*, FRTB) heeft de Basel Commissie in 2019 twee herziene benaderingen [geformuleerd](#) voor de berekening van het marktrisico. Dit betreft zowel een herziening van de internal models approach als de standardised approach. De ECB geeft aan dat de FRTB in de EU in twee fases wordt [geïmplementeerd](#). Ten eerste verplicht CRR II banken om de kapitaalvereisten voor het marktrisico onder de nieuwe regels te rapporteren aan de toezichthouder. Ten tweede komt er een wetgevingsvoorstel dat banken verplicht om te voldoen aan de relevante kapitaalvereisten onder de nieuwe regels.
- **Wie?** Significante banken.
- **Wanneer?** De rapportageverplichting met betrekking tot de gestandaardiseerde aanpak zal bindend worden in het derde kwartaal van 2021.

Good Practices hervorming rentebenchmarks

- **Wat?** Op 1 januari 2018 is de Benchmark Verordening in werking getreden. Als onderdeel van deze verordening dienen rentebenchmarks aan nieuwe regels te voldoen. Zo wordt de euro overnight index average (EONIA) vervangen door de euro short-term rate (€STR). Ook de euro interbank offered rate (EURIBOR) is onderhevig aan verandering en wordt nu berekend door middel van een hybride benadering. De implementatie van deze regels brengt risico's voor banken met zich. Om banken hierin richting te geven heeft de ECB een [rapport](#) gepubliceerd waarin good practices opgenomen zijn met betrekking tot de hervorming van de rentebenchmarks. Hierin wordt dieper ingegaan op de juridische en operationele uitdagingen en de governance met betrekking tot

het identificeren van risico's en het opstellen van een actieplan. Banken dienen zelf te beoordelen of zij additionele maatregelen moeten treffen.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De good practices zijn van toepassing vanaf augustus 2020.

Richtsnoeren discretionaire ruimte NCA's vaststelling materialiteit achterstallige kredietverplichtingen

- **Wat?** In deze [richtsnoeren](#) heeft de ECB [uitgewerkt](#) hoe de NCA's de aan hen toegekende discretionaire ruimte op grond van artikel 178(2) CRR kunnen uitoefenen voor het vaststellen van de drempel voor de beoordeling van de materialiteit van achterstallige kredietverplichtingen. De uitwerking hiervan is volledig afgestemd op de uitoefening van deze discretionaire ruimte door de ECB.
- **Wie?** Minder significante banken.
- **Wanneer?** De NCA's moesten uiterlijk 31 december 2020 aan deze richtsnoeren voldoen.

Consultatie toezichtaanpak consolidatie bancaire sector

- **Wat?** Op 1 juli 2020 heeft de ECB haar gids voor consolidatie van de bancaire sector [gepubliceerd](#). Deze gids dient de toezichtaanpak van de ECB met betrekking tot consolidatie van instellingen in de bancaire sector, als gevolg van fusies en overnames, te verduidelijken. De ECB betuigt zich in de gids (en in andere uitingen) uitdrukkelijk voorstander van het creëren van grote grensoverschrijdende banken door het samengaan van banken. Consolidatie kan namelijk schaalvoordelen en efficiëntie voor banken bewerkstelligen. Daarnaast kunnen ook uitdagingen op digitaal vlak beter aangevlogen worden door de capaciteit uit te breiden. De ECB zal duurzame consolidatie projecten bijstaan waar het kan:
  - Duurzame integratieplannen zullen niet gestraft worden met hogere kapitaalvereisten.
  - Kijken naar het gebruik van badwill door banken voor risicoreductie en waardevolle investeringen.
  - Indien er sprake is van een goed plan, zal de ECB het tijdelijk gebruik van bestaande interne modellen accepteren.
- **Wie?** De bancaire sector.
- **Wanneer?** De verwachting is dat de ECB de finale gids na afloop van de consultatieperiode (1 oktober 2020) zal publiceren.

Wijziging Annexen Richtsnoeren kwalificatie Tier 1 en Tier 2 kapitaal

- **Wat?** De ECB heeft geactualiseerde [templates](#) gepubliceerd die instellingen kunnen gebruiken bij de beoordeling of instrumenten kwalificeren als Additional Tier 1- en Tier 2 instrumenten. Deze wijziging brengt de richtsnoeren en bijgaande annexen in lijn met de gewijzigde verordening kapitaalvereisten (CRD V), waarin verschillende bepalingen aangaande de kwalificatie van Tier 1- en Tier 2 instrumenten zijn gewijzigd. De wijzigingen in de templates zijn vetgedrukt, de rest van het richtsnoer blijft ongewijzigd.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De wijzigingen zijn op 30 september 2020 gepubliceerd en gelden vanaf dat moment.

DNB TOEZICHT

Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** Op 24 november 2020 heeft DNB haar geactualiseerde [Visie op Toezicht 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren. Doel is om financiële instellingen te informeren over de richting van het toezicht en daarmee als stip op de horizon te fungeren. De Visie op Toezicht 2021-2024 geeft inzicht in de risicogebaseerde toezichtaanpak van DNB. De intensiteit van toezicht op een individuele bank hangt af van de impactklasse waarin deze is ingedeeld. DNB werkt in het document de drie speerpunten van de vorige Visie op Toezicht (uit 2017) nader uit. De drie speerpunten zijn: (i) inspelen op technologische vernieuwing, (ii) sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid en (iii) bestrijden van financieel economische criminaliteit. Verder vraagt DNB extra aandacht voor vier structurele uitdagingen waarvan de invloed slechts geleidelijk zichtbaar wordt, maar die vragen om reacties van financiële instellingen op strategisch niveau. Deze vier uitdagingen zijn (i) veranderende bedrijfsmodellen, (ii) verduurzaming van de economie, (iii) langdurig lage rentes en (iv) wijzigende wet- en regelgeving.
- **Wie?** Alle banken. Voor de minder significante banken is het gehele document van belang. Voor de significante banken met name het deel over financieel-economische criminaliteit.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB voor de komende vier jaar.

Good Practice klimaat-gerelateerde risico's

Klimaatrisico's

De Nederlandsche Bank (DNB) maakt al sinds 2017 haar zorgen kenbaar over de impact van klimaatrisico's op het financiële stelsel. Banken zijn gevoelig voor klimaatrisico's en deze risico's krijgen steeds nadrukkelijker een plaats binnen het prudentieel toezicht. DNB stelt in toenemende mate eisen aan de manier waarop banken de klimaatrisico's meenemen in hun risk management. Als belangrijke mijlpaal op dit vlak, heeft DNB op 1 april 2020 haar finale [Good Practice](#): Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management en een bijbehorende [Q&A](#) gepubliceerd.

Onder klimaatrisico's moeten zowel fysieke risico's (bijvoorbeeld schade als gevolg van extreme weersomstandigheden) als transitierisico's (bijvoorbeeld verandering van business models en regelgeving ten behoeve van een CO2-neutrale economie) worden verstaan. De blootstelling aan deze risico's bij de cliënten en assets van de bank en bij de bank zelf kunnen weer leiden tot impact op risico's waar de prudentiële regels van banken op zien: kredietrisico, marktrisico, operationeel risico, concentratierisico, liquiditeitsrisico, etc.

Good practices

DNB eist van banken onder haar directe toezicht (minder significante banken) dat zij klimaatrisico's integreren in hun risk management procedures en processen. Met de *Good Practice* geeft DNB banken richtsnoeren om dat te doen. In een notendop, verwacht DNB van de banken invulling te geven aan de volgende drie onderwerpen, die zij illustreert met voorbeelden van *good practices*:

- **Governance:** voorbeelden van governance maatregelen die laten zien hoe een duidelijke organisatiestructuur met heldere verdeling van verantwoordelijkheden met betrekking tot de beheersing van klimaatrisico's kunnen helpen bij de beheersing van die klimaatrisico's en waarmee ook awareness kan worden gecreëerd binnen de organisatie.
- **Risk management proces:** concrete voorbeelden van klimaatrisicobeleid en manieren om klimaatrisico's meetbaarder te maken en te kunnen bijdragen aan betere *risk identification*, *risk assessment*, *risk mitigation* en *risk monitoring* in relatie tot klimaatrisico's.
- **Disclosure:** voorbeelden van hoe het verzamelen en publiceren van klimaatgerelateerde informatie kan bijdragen aan de transparantie die nodig is om een effectief risk management systeem te hebben, de aandeelhouder te betrekken en uiteindelijk ook kapitaal beter te kunnen alloceren.

De reacties die DNB in haar consultatie heeft ontvangen, heeft DNB gebundeld in een [feedback statement](#). Uit de reacties blijkt dat banken nog worstelen met de integratie van klimaatrisico's in hun risk management. Om aan deze reacties tegemoet te komen heeft DNB onder meer de uitdagingen explicieter benoemd in de *Good Practice* en roept DNB instellingen op om zoveel mogelijk een holistische benadering te kiezen.

Hoe verder?

DNB benadrukt dat haar toezichtverwachtingen in lijn zijn met het juridisch raamwerk op grond van CRD IV en de Wft en gelijke tred lopen met de ontwikkelingen die spelen op Europees en internationaal vlak. DNB verwacht van banken dat zij nagaan of zij materiële klimaatrisico's lopen en deze identificatie-analyse vastleggen. Als banken inderdaad dergelijke materiële risico's lopen verwacht DNB dat deze worden meegenomen in lijn met de Good Practices en dat dit wordt neergelegd in de Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). DNB neemt deze ICAAP in 2021 weer mee in haar jaarlijkse *supervisory review and evaluation process* (SREP).

De Good Practices van DNB zijn een aanvulling op en in lijn met de [ECB Gids inzake klimaat- en milieurisico's](#) met verwachtingen met betrekking tot klimaatgerelateerde risico's voor banken (zie hierboven). DNB heeft [aangegeven](#) dat zij in haar toezicht op minder significante banken toepassing zal geven aan de ECB Gids. DNB volgt daarbij de aanpak die de ECB hanteert ten aanzien van de grote, significante banken die onder direct toezicht van de ECB vallen.

Zie verder ook het onderdeel [Duurzaamheid](#) in deze Vooruitblik. Wij verwachten dat de aanpak van klimaatrisico's bij banken de komende jaren een toezichtdossier wordt met eenzelfde diepgang, omvang en handavingsrisico als het integriteitsdossier.

Klimaatrisico's op de agenda bij geschiktheidstoetsingen

- **Wat?** DNB zal klimaatrisico's niet alleen meenemen in haar beoordeling van de risicobeheersing van een bank op instellingsniveau. DNB acht het ook van belang dat de individuele bestuurders en commissarissen van de bank bekend zijn met de klimaatrisico's voor banken. Met het oog hierop heeft DNB in november 2020 een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd, waarin zij aangeeft dat klimaat- en milieugerelateerde risico's vanaf volgend jaar een standaardonderdeel van de persontoetsingen bij banken gaan uitmaken. Een kandidaat bestuurder, commissaris of toezichthouder kan bijvoorbeeld worden gevraagd naar zijn of haar kennis over klimaat- en

milieugerelateerde risico's, relevante wetgeving op dit gebied en de impact daarvan in de context van de instelling. Daarnaast vraagt DNB de instelling bij het indienen van het toetsingsdossier een toelichting te geven op de kennis en ervaring van de kandidaat op het gebied van klimaat- en milieugerelateerde risico's, bijvoorbeeld in de besluitvorming en overwegingen bij de benoeming en/of in de toelichting bij de geschiktheidsmatrix.

- **Wie?** Minder significante banken.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021 op toetsingen van nieuwe, en hertoetsingen van bestaande, bestuurders en commissarissen.

SRB

Multi-Annual Programme 2021-2023

- **Wat?** Op 30 november 2020 heeft de SRB haar Multi-Annual Programme (MAP) voor 2021-2023 [gepubliceerd](#). Het MAP benadrukt de toezichtprioriteiten van de SRB voor de komende drie jaar. Ook is het [werkprogramma](#) voor 2021 opgenomen, hierin staat hoe de toezichtprioriteiten geïmplementeerd worden in 2021.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het MAP heeft betrekking op de prioriteiten van 2021-2023, in het specifieke werkprogramma van 2021 worden de prioriteiten voor 2021 besproken.

Beleidsdocument “Expectations for Banks”

- **Wat?** Op 1 april 2020 heeft de SRB haar “[SRB Expectations for Banks](#)” (Efb) gepubliceerd. De Efb beschrijft de eisen waaraan banken moeten voldoen met betrekking tot afwikkelbaarheid en de acties die banken daarvoor moeten ondernemen. Daarnaast worden best practice bepalingen en benchmarks uiteengezet voor een goede beoordeling van afwikkelbaarheid van een bank.
- **Wie?** Significante banken, maar DNB zal dit document waarschijnlijk ook gebruiken als nationale resolutieautoriteit voor minder significante banken.
- **Wanneer?** De Efb wordt gefaseerd ingevoerd. Alle vereisten uit de Efb dienen voor het einde van 2023 geïmplementeerd te zijn.

Guidance implementatie bail-in instrument

- **Wat?** Op 10 augustus 2020 heeft de SRB guidance [gepubliceerd](#) voor banken die de bail-in tool willen implementeren in hun organisatie. Deze documentatie is een aanvulling op het hierboven genoemde document “[Expectations for Banks](#)” dat de SRB op 1 april 2020 gepubliceerd heeft. Het bail-in instrument is een cruciale

afwikkelingstool die alleen goed kan worden ingezet als banken hun organisatie daarop hebben ingericht. De nieuwe documenten begeleiden banken in de operationele stappen die zij moeten nemen om zich op een bail-in event voor te bereiden. De documentatie reflecteert de verwachtingen van de SRB met betrekking tot het bail-in playbook. In het bail-in playbook moeten alle interne en externe processen besproken worden die banken doorlopen bij het implementeren van de bail-in tool. Daarnaast dienen banken data aan te leveren wanneer zij de bail-in tool willen gebruiken, hiervoor heeft de SRB een [toelichting](#) gepubliceerd.

- **Wie?** Significante banken.
- **Wanneer?** Banken dienen de informatie en data op korte termijn aan te leveren om gebruik te kunnen maken van de bail-in tool.

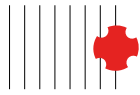
Guidance OCIR en FMI's

- **Wat?** Op 29 juli 2020 heeft de SRB guidance met betrekking tot “operational continuity in resolution” ([OCIR](#)) en “FMI contingency plans” ([FMI's](#)) [gepubliceerd](#). Ook deze documentatie is een aanvulling op het genoemde “[Expectations for Banks](#)”. In de richtsnoeren voor OCIR worden de verwachtingen van de SRB geschetst, zo wordt duidelijk hoe banken diensten moeten identificeren en in kaart brengen en hoe zij operationele risico's moeten beoordelen. Daarnaast worden de verwachtingen met betrekking tot maatregelen voor afwikkelbestendige contracten, goede managementinformatiesystemen en governance geschetst. In de FMI richtsnoeren worden de minimale eisen met betrekking tot de FMI contingency plans uitgewerkt. Banken dienen zich te houden aan de [richtsnoeren](#) van de Financial Stability Board (FSB). In de richtsnoeren van de SRB wordt verder uitgewerkt hoe het noodplan eruit kan zien en wordt een gefaseerde invoering besproken.
- **Wie?** De OCIR en FMI's zijn van toepassing op significante banken.
- **Wanneer?** De verwachtingen met betrekking tot de OCIR en FMI's worden over de jaren 2020-2023 gefaseerd ingevoerd.

MREL beleid

- **Wat?** Op 20 mei 2020 heeft de SRB haar definitieve “Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities” (MREL) beleid [gepubliceerd](#). Het nieuwe MREL beleid implementeert de nieuwe voorwaarden uit het bankenpakket uit 2019. Daarnaast wordt de standaard voor total loss-absorbing capacity (TLAC) geïntegreerd.
- **Wie?** Significante banken.
- **Wanneer?** MREL wordt gefaseerd ingevoerd. Besluiten

over de invoering van het nieuwe raamwerk worden begin 2021 gecommuniceerd. Voor elke beslissing zullen er twee bindende MREL targets komen. Voor de intermediaire target is de deadline 1 januari 2022 en de finale deadline is 1 januari 2024.

Guidance voor banken fusies en overnames

- **Wat?** Op 7 december 2020 heeft de SRB haar guidance voor fusies en overnames [gepubliceerd](#). In de "[SRB Expectations for Banks](#)" worden de eisen met betrekking tot de afwikkelbaarheid van banken uiteengezet. Transacties die leiden tot consolidatie in de bancaire sector, zoals fusies en overnames, hebben consequenties voor de solvabiliteit en afwikkelbaarheid van banken. Daarom verwacht de SRB dat banken als gevolg van een dergelijke transactie herziene plannen voor hun afwikkelbaarheid opstellen. De eisen voor dit plan worden uitgewerkt in de richtsnoeren voor fusies en overnames.
- **Wie?** Significante banken.
- **Wanneer?** Banken dienen ten tijde van een transactie additionele informatie te delen met de SRB. Verder dienen zij zich te houden aan de deadlines zoals uiteengezet in de Efb en deze niet langer dan 18 maanden te overschrijden.

EBA

Work Programme 2021

- **Wat?** EBA blijft onverminderd relevant bij de totstandkoming en verdere verfijning van het EU Single Rulebook waarin alle geharmoniseerde bancaire toezichtregels zijn vervat. EBA heeft op 30 september 2020 haar jaarlijkse werkprogramma '[Work Programme 2021](#)' [gepubliceerd](#). Daarnaast beschrijft EBA in een apart document de [strategische prioriteiten](#) van haar takenpakket voor het aankomende jaar. De werkzaamheden van de EBA voor 2021 zijn onderverdeeld in zes strategische gebieden, waarin onder meer het beheersen van ESG-risico's, data en financiële innovatie een hoofdrol spelen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het programma beschrijft de doelstellingen van de EBA voor het gehele jaar 2021.

Consultatie herziening Guidelines on Internal Governance

- **Wat?** De EBA heeft het mandaat richtsnoeren af te geven betreffende de interne governance-regelingen, processen en mechanismen van banken. In dat kader

heeft EBA een wijziging van haar Guidelines on Internal Governance [geconsulteerd](#). Deze bevatten slechts een aantal wijzigingen ten opzichte van de huidige versie (zie ook het [track changes](#) document dat de EBA heeft gepubliceerd). Drie belangrijke wijzigingen zijn doorgevoerd. In verband met de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, wordt nu verduidelijkt dat het identificeren, beheren en beperken van witwassen een belangrijk deel dient uit te maken van de interne governance van banken. Verder voegt de EBA richtsnoeren toe met betrekking tot het voorkomen van belangenconflicten door het uitgeven van leningen aan bestuurders en commissarissen van de bank en aan de aan hen verwante personen. Tot slot zijn er richtsnoeren toegevoegd die kredietinstellingen verplichten beleid te voeren dat waarborgt dat er geen discriminatie van personeel is op basis van onder meer geslacht, ras, huidskleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, religie, leeftijd of seksuele geaardheid. Ook het beloningsbeleid moet genderneutraal zijn. De herziene Guidelines on Internal Governance worden door deze wijzigingen in lijn gebracht met CRD V.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie is gesloten op 31 oktober 2020. EBA beoogt na consultatie de herziene richtsnoeren te finaliseren, en verwacht dat de richtsnoeren op 26 juni 2021 in werking zullen treden.

Guidelines on loan origination and monitoring

- **Wat?** Op 29 mei 2020 heeft de EBA haar [Guidelines on loan origination and monitoring](#) gepubliceerd. Deze richtsnoeren zullen van groot belang zijn voor de inrichting van de *core business* van banken; kredietverstrekking. Het doel van deze richtsnoeren is het verbeteren van regelingen, processen en mechanismen bij kredietverlening aan zowel bedrijven als consumenten. Instellingen dienen robuuste en prudente normen te handhaven bij het nemen, beheren en monitoren van kredietrisico's. Nieuw verstrekte leningen dienen van hoge kredietkwaliteit te zijn. De richtsnoeren moeten in lijn zijn met de Europese regels omtrent consumentenbescherming. Door middel van deze doelstellingen probeert EBA de financiële stabiliteit en weerbaarheid van het EU-bankensysteem te verbeteren. EBA introduceert vereisten die kredietinstellingen moeten gebruiken bij de beoordeling van de kredietwaardigheid van kredietnemers. De richtsnoeren focussen specifiek op de volgende vijf punten: 1) het verduidelijken van de governance- en controlemechanismen bij de kredietgeving, voortbouwend op de vereisten van de EBA richtsnoeren interne governance; 2) het specificeren van vereisten die gebruikt dienen te worden bij de beoordeling van de kredietwaardigheid

van kredietnemers; 3) het uitzetten van de toezichtverwachting in het kader van *risk-based pricing* van leningen; 4) handvatten bieden voor benaderingen die kunnen worden gebruikt voor de waardering van onderpand (zowel roerend als onroerend) op het moment van kredietverlening, en het blijvend monitoren van de waarde van dat onderpand; en 5) het specificeren van regels omtrent het blijvend monitoren van kredietrisico's en blootstellingen, waaronder het geregeld controleren van de kredietwaardigheid van kredietnemers. Bij de ontwikkeling van de richtsnoeren is rekening gehouden met het groeiende belang van de ESG-factoren en de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 30 juni 2021.

Discussiepaper ESG-risico's banken en beleggingsondernemingen

- **Wat?** EBA heeft op 3 november 2020 een [discussiepaper](#) gepubliceerd over de beheersing van en toezicht op ESG-risico's voor banken. In het paper worden door EBA diverse ESG-factoren en ESG-risico's geïdentificeerd en toegelicht. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan risico's die voortvloeien uit klimaatverandering. Ook reflecteert EBA op de lopende vorderingen die banken en toezichthouders de afgelopen jaren op dit specifieke onderwerp hebben geboekt. EBA neemt ook maatschappelijke en bestuurlijke factoren mee in haar analyse en onderzoekt waarom en hoe ook deze factoren risicobronnen kunnen zijn voor instellingen. De feedback zal uiteindelijk de basis vormen voor het eindrapport van EBA over de beheersing van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen. Ook zal de feedback worden meegenomen bij de ontwikkeling door EBA van een technische norm in het kader van de implementatie van ESG-risico's in de openbaarmakingsvereisten, die horen bij de Pijler-3 en CRR2 vereisten. Daarnaast zal EBA beoordelen of een specifieke prudentiële behandeling van risico's die kleven aan bepaalde activa of activiteiten die substantieel verband houden met milieu- en/of sociale doelstellingen een gerechtvaardigd onderdeel zouden zijn van de kapitaalvereisten van Pijler 1. Hierbij wordt verwezen naar het [EBA Actieplan over duurzame financiering](#).
- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt nog tot en met 3 februari 2021. EBA verwacht haar finale rapport in juni 2021 te publiceren.

Consultatie herziene richtsnoeren beheerst beloningsbeleid

- **Wat?** EBA heeft een herziening van de Guidelines on sound remuneration policies [geconsulteerd](#). In deze herziene versie zijn wijzigingen uit CRD V doorgevoerd, waarvan één van de belangrijkste is dat het beloningsbeleid genderneutraal dient te zijn. Ook zijn ervaringen van toezichthouders met bijvoorbeeld retentiebonussen en ontslagvergoedingen erin verwerkt.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 29 januari 2021. EBA beoogt na de consultatie de herziene richtsnoeren te finaliseren, en verwacht dat de richtsnoeren de eerste helft van 2021 in werking zullen treden.

Consultatie RTS berekenen risicogewogen posten op beleggingsinstellingen

- **Wat?** De EBA heeft een consultatie [gepubliceerd](#) met betrekking tot technische reguleringsnormen om nader te bepalen hoe banken risicogewogen posten ten aanzien van door hen gehouden deelnemingsrechten in beleggingsinstellingen (*collective investment undertakings* (CIUs)) moeten berekenen wanneer een of meerdere voor die berekening vereiste inputs niet beschikbaar zijn. Ter achtergrond: de wijze van berekening van deze blootstellingen volgt uit het Bazel raamwerk voor de berekening van kapitaalvereisten voor *equity* investeringen. Indien niet genoeg gegevens beschikbaar zijn voor een "look-through approach" (LTA) – waarbij elke blootstelling individueel wordt bekeken op het niveau van de onderliggende belegging van de beleggingsinstelling – wordt de zogeheten "mandate-based approach" (MBA) gehanteerd.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 16 maart 2021. Blijkens artikel 132bis CRR moet de EBA de RTS ontwerpen uiterlijk op 28 maart 2020 indienen bij de Commissie.

EU stress test methodologie 2021

- **Wat?** Ter beoordeling van de veerkracht en soliditeit van financiële instellingen bij ongunstige marktontwikkelingen, coördineert EBA jaarlijks een EU-brede stresstest. Voor de stresstest van 2021 heeft EBA een aantal relevante documenten [gepubliceerd](#): (i) een document dat de [gemeenschappelijke methodologie](#) beschrijft die bepaalt hoe banken de impact van bepaalde scenario's moeten berekenen, (ii) concept Excel templates, waarin banken relevante data kunnen invoeren, en (iii) een document dat [technische begeleiding](#) biedt bij het invoeren van data in de Excel templates.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De stresstest gaat van start in januari 2021, de uiteindelijke resultaten van de stresstest zullen uiterlijk op 31 juli 2021 worden gepubliceerd.

Advies aan de Commissie omtrent definitie 'kredietinstelling'

- **Wat?** Een geharmoniseerd begrip van de term 'kredietinstelling' is van groot belang voor het creëren van het Single Rulebook, en een uniforme markttoegang en een gelijk speelveld voor banken. EBA heeft al in [eerdere rapporten](#) in 2014 en 2017 aan de Commissie meegedeeld dat onderdelen van de definitie van kredietinstelling niet uniform worden toegepast door de lidstaten. EBA heeft op 18 september 2020 een [opinie gepubliceerd](#) waarin zij haar standpunt herhaalt. Hierin verzoekt de EBA de Commissie opnieuw om een verduidelijking van dergelijke sleutelbegrippen in de definitie van het begrip 'kredietinstelling'.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het is vooralsnog onduidelijk of (en zo ja, wanneer) de Commissie gehoor zal geven aan dit EBA advies, maar wij verwachten dat hier in 2021 meer duidelijkheid over zal komen.

Overige publicaties

Met het oog op verdere harmonisatie van het Single Rulebook voor banken, publiceerde EBA in 2020 een groot aantal richtsnoeren, opinies, onderzoeken en draft technische standaarden die in 2021 voor alle banken van groot belang zullen zijn. Dit betroffen onder andere:

- Een [consultatie](#) van concept Richtsnoeren met betrekking tot de voorwaarden die worden gesteld aan een alternatieve behandeling van blootstellingen in het kader van repo-overeenkomsten, gesloten met behulp van een tri-party agent. De richtsnoeren zullen in juni 2021 in werking treden.
- Een [consultatie](#) van Regulatory Technical Standards (RTS) met betrekking tot de berekening van *default probabilities* (PD's) en *losses given default* (LGD's), in het kader van de interne modelbenadering (IMA) bij de berekening van het vereiste eigen vermogen dat moet worden gehouden voor marktrisico's.
- Een [consultatie](#) van Regulatory Technical Standards (RTS) met betrekking tot het opnemen in de balans van indirecte blootstellingen die voortvloeien uit derivatencontracten. Het concept technische standaarden ligt nu ter goedkeuring bij de Europese Commissie.
- Een [consultatie](#) van Implementing Technical Standards (ITS) met betrekking tot het rapporteren aan de EBA door de bevoegde afwikkelingsautoriteiten van data over het *minimum requirements for own funds and eligible liabilities* (MREL) kapitaal.
- Een [consultatie](#) van Regulatory Technical Standards (RTS) met betrekking tot methoden voor de berekening van het MREL kapitaal bij groepen in het kader van de afwikkelingsstrategie.
- Een [consultatie](#) van Regulatory Technical Standards (RTS) en van Implementing Technical Standards (ITS) met betrekking tot de onuitvoerbaarheid van contractuele erkenning van bail-in.
- De EBA is een [onderzoek](#) gestart over het gebruik van RegTech oplossingen en manieren om de invoering van RegTech in de hele EU te ondersteunen. Daartoe heeft de EBA twee afzonderlijke vragenlijsten opgesteld, waarvan een enquête is gericht aan financiële instellingen en een aan externe ICT-aanbieders. De EBA verwacht in de eerste helft van 2021 te rapporteren over het gebruik van RegTech-oplossingen.
- Finale [Richtsnoeren](#) (RTS) over de behandeling van structurele valutaposities (FX-bepaling). De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 1 januari 2022, een jaar later dan oorspronkelijk was gepland.
- Finale herziene [Richtsnoeren](#) (RTS) die specificeren hoe mondiaal systeemrelevante banken kunnen worden geïdentificeerd aan de hand van indicatoren, en over de openbaarmaking ervan. De herziene richtsnoeren zullen van toepassing zijn in 2022, gebaseerd op data verzameld in 2021.
- Een [monitoringrapport](#) over het minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL) en total loss-absorbing capacity (TCAL) instrumenten. Daarnaast bevat het rapport aanbevelingen die relevant zijn om de kwaliteit van de TCAL/MREL-instrumenten te bepalen. In de toekomst zal EBA de kwaliteit van de TCAL/MREL-instrumenten blijven volgen.
- Finale [Richtsnoeren](#) (RTS) waarin de prudentiële behandeling van softwareactiva wordt gespecificeerd. De finale Richtsnoeren zijn naar de Europese Commissie gestuurd ter goedkeuring als EU-verordeningen, die rechtstreeks van toepassing zullen zijn in de hele EU.
- Finale [Richtsnoeren](#) kredietrisicovermindering voor A-IRB banken. Deze richtsnoeren hebben als doel de harmonisatie van de toepassing van kredietbescherming (CRM) waarmee het kredietrisico wordt ingeperkt bij

banken. De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 1 januari 2022.

- Finale [Richtsnoeren](#) met betrekking tot het bepalen van de juiste subgroepen van sectorale blootstellingen in het kader van de toepassing van een systemic risk buffer door de bevoegde autoriteiten. De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 29 december 2020. De relevante autoriteiten moeten voor 10 januari 2021 aan EBA melden of zij voldoen aan de verplichtingen van de richtsnoeren. Indien zij niet voldoen aan de richtsnoeren, moeten zij redenen voor de niet-naleving opgeven.

AFM

Trendzicht 2021

- **Wat?** In AFM's [Trendzicht 2021](#) wijst de AFM op ontwikkelingen op vijf specifieke gebieden die ook voor banken relevant zijn: (i) macro-economische ontwikkelingen, (ii) geopolitieke ontwikkelingen, (iii) ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, (iv) digitalisering; en (v) de overgang naar een duurzame economie en samenleving. Hieruit signaleert de AFM onder meer verantwoorde hypotheekverstrekking als toezichtthema. Zie voor meer over Trendzicht 2021 in de onderdelen [Algemene ontwikkelingen](#) en [Kredietverstrekkers](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Alle banken, met name banken die producten aan consumenten of niet-professionele beleggers aanbieden.
- **Wanneer?** De door de AFM gesignaleerde trends hebben haar aandacht in 2021. Dan zal zij onderzoeken in welke gevallen deze trends risico's met zich meebrengen voor consumenten en wat daarvan de implicaties zijn. Daartoe zal de AFM in gesprek gaan met aanbieders, overheid en andere stakeholders.

ALGEMENE REGELGEVING

EBA Cost of compliance: enquête en case studie uitvraag banken

- **Wat?** Om inzicht te krijgen in de kosten van de toezichtrapportages en te onderzoeken in hoeverre de rapportagelast bij de banken teruggedrongen kan worden met 10%-20% heeft de Europese Commissie de [Cost of Compliance Studie](#) (CoC Studie) opgezet.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De deadline voor het indienen van de case studie liep af op 31 oktober 2020. De bevindingen uit het onderzoek zullen in 2021 aan de Europese Commissie en het Europees Parlement worden gerapporteerd.

BANKENPAKKET

Inwerkingtreding CRD V en CRR II

CRD V en CRR II

Eind 2016 heeft de Europese Commissie haar voorstellen geïntroduceerd voor [CRD V](#) en [CRR II](#), waarmee de implementatie van Bazel 3 is voltooid. Op 7 juni 2019 zijn de definitieve CRD V (Richtlijn (EU) 2019/878) en CRR II (Verordening (EU) 2019/876) gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. CRD V is door middel van de [Implementatiewet kapitaalvereisten 2020](#) en het [Implementatiebesluit kapitaalvereisten 2020](#) op 28 december 2020 in de Wft en nadere regelgeving geïmplementeerd. Het merendeel van CRR II is direct van toepassing vanaf 28 juni 2021.

Belangrijke wijzigingen

Hieronder bespreken wij kort een aantal belangrijke wijzigingen als gevolg van CRD V en CRR II.

CRD V

- **SREP en Pillar 2 kapitaal-opslagen:** De voorwaarden waaronder toezichthouders op grond van hun Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) nadere Pillar 2 kapitaal-opslagen mogen eisen worden verder geharmoniseerd en verscherpt. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen Pillar 2 kapitaal-opslagen en macro-prudentiële instrumenten. De nieuwe regels bieden autoriteiten meer duidelijkheid en flexibiliteit met betrekking tot macro-prudentiële tools (zoals de systemic risk buffer en de leverage ratio buffer). Verder codificeert de nieuwe regelgeving onder meer de reeds bestaande praktijk van de Pillar 2 Requirement en de Pillar 2 Guidance. Bij het niet voldoen aan de Pillar 2 Requirement moet de zogenaamde *maximum distributable amount* worden berekend. Dat is het bedrag dat een dergelijke bank maximaal mag uitkeren aan dividend, AT1-coupons, en variabele beloningen.
- **Proportionaliteit:** De nieuwe regels bieden ruimte voor proportionele benadering voor niet-complexe, kleine banken ten aanzien van verschillende onderwerpen, waaronder de regels op het gebied van beloning en rapportages. Zie ook hieronder ('Wijziging Regeling beheerst beloningsbeleid – proportionaliteit').
- **Goedkeuringseis financiële holdings:** Tot voor kort vond geconsolideerd toezicht plaats op de hoogste bank in een bankengroep. Echter, na inwerkingtreding van CRD V worden de (gemengde) financiële holdings van deze groepen boven deze banken rechtstreeks binnen de werkingsfeer van de toezichtsbevoegdheden die gelden op basis van CRD V en CRR II gebracht. Zo

kunnen dergelijke holdings rechtstreeks verantwoordelijk worden gesteld voor de naleving van geconsolideerde prudentiële vereisten. Deze holdings dienen daarnaast een goedkeuring, of een ontheffing van deze goedkeuringsplicht, te hebben van de competente toezichthouder. In de goedkeuring wordt onder andere de interne groeps-governance en –procedures en de inrichting en geschiktheid en betrouwbaarheid van het bestuur van de holding betrokken. DNB heeft voor haar goedkeuringsbesluit een beslistermijn van 6 maanden.

- **Nieuwe regels voor niet-EU bankengroepen:**

Bankengroepen van buiten de EU die ten minste twee entiteiten en meer dan EUR 40 miljard aan assets in de EU hebben, moeten een Europese holding company (*intermediate EU parent undertaking*) hebben. Voor de berekening van de totale assets worden de activa van dochterondernemingen en bijkantoren van die groepen binnen de Europese Unie in aanmerking genomen. Er zal een overgangsregime gelden tot 30 december 2023.

CRR II

- **Net Stable Funding Ratio:** De Net Stable Funding Ratio (NSFR) wordt in iets aangepaste vorm geïmplementeerd als vereiste. Dit in lijn met aanbevelingen van EBA (om de financiering van de Europese economie zo min mogelijk te belemmeren en de NSFR zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de EU liquidity coverage ratio (LCR)).
- **Leverage ratio:** Een bindende leverage ratio (LR) van 3% geldt per 28 juni 2021. Daarnaast geldt een aanvullende leverage ratiobuffer-opslag voor mondiaal systeemrelevante banken (G-SIBs) die per 1 januari 2022 van toepassing is. De Europese Commissie zal zich nog beraden over de wenselijkheid van een verbreding van deze opslag naar nationale systeemrelevante banken (O-SII).
- **Kredietrisico:** Het grote posten regime verandert. Het kapitaal dat voor de berekening van de large exposure limieten moet worden meegenomen wordt versterkt (alleen nog Tier 1 kapitaal) en specifiek voor G-SIBs worden de regels ook aangepast.
- **Fundamental Review of the Trading Book:** In het licht van de fundamental review of the trading book (FRTB) door het Bazels Comité zijn de nieuwe kapitaalstandaarden voor marktrisico als rapportage-eis ingevoerd (zie ook hierboven: 'Nieuwe rapportageverplichtingen marktrisico').
- **MKB-financieringen:** Ten behoeve van een MKB-financiering worden lagere kapitaalvereisten met betrekking tot dergelijke leningen ingevoerd.

To do's

De wijzigingen als gevolg van CRD V en CRR II brengen een groot aantal belangrijke en urgente actiepunten voor banken met zich. Hieronder noemen wij er drie:

- **Monitor en implementeer gedetailleerde nadere eisen:** Banken dienen zorgvuldig de nadere technische reguleringsnormen en richtsnoeren van EBA in de gaten te houden die specifieke regels in CRD V en CRR II gaan uitwerken. Zie in dat kader ook de [EBA Roadmap](#) van november 2019 en het [EBA Workprogramme 2021](#). Hierbij valt te denken aan nadere regels ten aanzien van genderneutraal beloningsbeleid, het uitwerken van een gestandaardiseerde en de vereenvoudigde gestandaardiseerde methode voor renterisico in het banking book en het meenemen van ESG-risico's (ecologische, sociale en governance-risico's) in de SREP.
- **Vraag tijdig holdinggoedkeuring aan:** Financiële holdings in een bankengroep die al op 27 juni 2019 een zetel in Nederland hadden dienen uiterlijk op 28 juni 2021 een aanvraag om goedkeuring, of een aanvraag om ontheffing, te doen. Anders neemt DNB of de ECB handhavingmaatregelen. Het is dus van groot belang dat alle banken in Nederland analyseren of zij één of meer financiële holdings in de groep hebben en daar tijdig een goedkeuringsaanvraag (of ontheffingsaanvraag) voor voorbereiden.
- **Proportionaliteitsaanpassingen:** Banken kunnen analyseren op welke punten zij hun regeldruk kunnen verminderen door gebruik te maken van de proportionaliteitsbepalingen die CRD V biedt. Hier kan de bank dan haar beleid en praktijken op aanpassen.

Inwerkingtreding BRRD II en SRMR II

- **Wat?** Op 7 juni 2019 zijn de definitieve BRRD II (Richtlijn (EU) 2019/879) en SRMR II (Verordening (EU) 2019/877) gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. De belangrijkste wijzigingen betreffen onder andere het MREL- en TLAC-kader. De Europese Commissie heeft op 2 december 2020 een [mededeling](#) gepubliceerd waarin zij antwoord geeft op vragen van lidstaten over de interpretatie van diverse bepalingen en begrippen uit BRRD II en SRMR II.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De SRMR II is sinds 28 december 2020 van toepassing. Voor wat betreft de implementatie van de BRRD II: de uiterste implementatiedatum is ook 28 december 2020, maar het Ministerie van Financiën ligt bij deze implementatie niet op schema. Zie voor het wetgevingstraject de [wetgevingskalender](#). De consultatie van de implementatiewet loopt nog tot 22 januari 2021 (zie 'Consultatie Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit (BRRD II)' hieronder).

Wijziging Regeling beheerst beloningsbeleid – proportionaliteit

- **Wat?** DNB heeft op 8 oktober 2020 een [concept Regeling beheerst beloningsbeleid](#) ter consultatie

gepubliceerd. Daarin stelt DNB een aantal wijzigingen voor in de Regeling met betrekking tot het beheerst beloningsbeleid van banken (Rbb 2017). Deze wijzigingen zijn op 21 december in de Staatscourant [gepubliceerd](#). Aanleiding voor de aanpassingen is de inwerkingtreding van CRD V, die ten opzichte van CRD IV wijzigingen bevat ten aanzien van de bepalingen inzake het beloningsbeleid. De belangrijkste wijziging in dit kader is de proportionaliteitsbepaling op grond waarvan bepaalde kleinere banken (met activa van minder dan EUR 5 miljard) zijn uitgezonderd van bepaalde bezwarende beloningsbepalingen (zoals de *deferral* en de verplichting om deels in instrumenten uit te keren). Gebruikmakend van een lidstaatoptie beperkt DNB echter de groep medewerkers die onder deze uitzondering zou vallen door het introduceren van een bovengrens van de jaarlijkse variabele beloning van 50.000 euro, die niet meer bedraagt dan 10% van de totale jaarlijkse beloning van het personeelslid.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De aangepaste Rbb 2017 is vanaf 29 december 2020 van toepassing.

CRR – Gedelegeerde Verordening Commissie specialised lending exposures

- **Wat?** De EC heeft [technische reguleringsnormen](#) (RTS) tot aanvulling van de kapitaalvereisten verordening (CRR) met betrekking tot het toewijzen van risicogewichten aan *specialised lending exposures* gefinaliseerd. Ook heeft zij de [Annexes](#) bij de RTS gepubliceerd, waarin de verschillende factoren waarmee rekening dient te worden gehouden bij het toewijzen van het risicogewicht aan *specialised lending exposures* worden beschreven.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De Verordening is op 14 december 2020 gefinaliseerd, en is nog niet gepubliceerd in het Publicatieblad. De Verordening treedt in werking een jaar na datum van publicatie.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Jaar uitstel Bazel 3.5

- **Wat?** In december 2017 is na jarenlange onderhandeling een akkoord bereikt over finale onderdelen van het Bazel III raamwerk, vanwege de omvang ook wel Bazel 3.5 (of Bazel 4) genoemd. Het oorspronkelijke voornemen was om dit pakket vanaf januari 2022 gefaseerd in te voeren. Gelet op de coronacrisis heeft het Bazels comité in maart 2020 [bekendgemaakt](#) deze implementatie met een jaar op te schuiven (dus per 2023). Dit pakket

gaat een grote impact hebben op Nederlandse banken vanwege de strengere eisen aan het gebruik van interne modellen voor de berekening van risico's. Zo komt er een nieuwe *output floor* van 72,5%. Dit houdt in dat bij de risicowegingsberekeningen op grond van interne modellen de kapitaalvereisten van een bank nooit lager mogen zijn dan 72,5% van de kapitaalvereisten zoals berekend volgens de *standardised approach*. Dit heeft zeer nadelige consequenties voor Nederlandse banken vanwege hun omvangrijke hypotheekportfolio's. Voor banken die interne modellen gebruiken geldt dat zij meer kapitaal zullen moeten aanhouden voor hypotheekportefeuilles.

- **Wie?** Alle banken, en dan met name banken die gebruikmaken van interne modellen.
- **Wanneer?** Conform de huidige voorstellen zal het Bazel 3.5 raamwerk vanaf januari 2022 gefaseerd worden ingevoerd.

Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

Consultatie Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit (BRRD II)

- **Wat?** Op 11 december 2020 heeft het Ministerie van Financiën een [conceptwetsvoorstel](#) strekkende tot implementatie van de richtlijn verliesabsorptie en herkapitalisatiecapaciteit van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD II), ter consultatie gepubliceerd. Ter implementatie van BRRD II dient de Wft te worden aangepast. Het hoofddoel van de herziening van de BRRD is het vergroten van de kwaliteit van de bail-inbare buffer van banken (de MREL). Zie ook hierboven bij 'Inwerkingtreding BRRD II en SRMR II'. De uiterste

implementatiedatum van BRRD II was 28 december 2020, maar het Ministerie van Financiën ligt bij deze implementatie niet op schema.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 22 januari 2021.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Wijzigingswet financiële markten 2021 – groeps-vvgb's

- **Wat?** Eind 2019 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2021 ter consultatie [gepubliceerd](#). Een voor banken relevante voorgestelde wijziging betreft het verder in lijn brengen van het instrument van de groeps-verklaring van geen bezwaar (vvgb) met de ESA Joint Guidelines on the prudential assessment of acquisitions and increases of qualifying holdings uit december 2016. Gebleken is dat het Nederlands wettelijk kader met betrekking tot het verlenen van groeps-vvgb's verder in lijn kan worden gebracht met de gezamenlijke richtsnoeren die betrekking hebben op de prudentiële toetsing van (voorgenomen) gekwalificeerde deelnemingen in financiële ondernemingen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het streven van de regering is om de Wijzigingswet medio 2021 in werking te laten treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – wijzigingen ten aanzien van intra-groep uitbesteding

- **Wat?** Uitbesteding door banken is een belangrijk toezichtthema van DNB en de ECB. Op 1 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [consultatie](#) gepubliceerd met betrekking tot het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021. Het wijzigingsbesluit is een verzamelbesluit waarmee onder andere wijzigingen worden aangebracht in het Besluit prudentiële regels Wft (Bpr). Het besluit wijzigt de bepalingen inzake intra-groep uitbesteding, waardoor deze meer in lijn worden gebracht met de [EBA-richtsnoeren inzake uitbesteding](#). Als gevolg van deze wijziging zullen de regels met betrekking tot uitbestedingsbeleid, –procedures en –overeenkomsten ook van toepassing zijn op onder andere banken wanneer zij werkzaamheden uitbesteden aan groepsmaatschappijen binnen de EU. Voor dergelijke uitbesteding is als gevolg van deze wijziging niet langer een uitzondering van de uitbestedingsbepalingen uit het Bpr mogelijk.
- **Wie?** Alle banken met uitbestede taken binnen de groep.

- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

IFD/IFR – Nieuw type bank en verplichte bankvergunning

- **Wat?** Het nieuwe prudentiële raamwerk voor beleggingsondernemingen, de [Investment Firms Regulation](#) (IFR) en de [Investment Firms Directive](#) (IFD), leidt tot een wijziging van de definitie van kredietinstelling in CRR. Er komt een nieuwe categorie banken bij. Beleggingsondernemingen die handelen voor eigen rekening of plaatsingsactiviteiten met plaatsingsgarantie verrichten, en die boven een drempel van EUR 30 miljard (aan geconsolideerde assets) uitkomen, zullen onder de definitie van 'kredietinstelling' vallen, en een bankvergunning moeten aanvragen. Op 23 november 2020 heeft DNB een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd waarin zij verwijst naar haar [factsheet](#) inzake de verplichting van beleggingsondernemingen om bij DNB (en de ECB) een bankvergunning aan te vragen als zij onder de IFR/IFD als bank gaan kwalificeren. Zie voor meer over IFD/IFR in het onderdeel [Beleggingsondernemingen](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Class 1 beleggingsondernemingen die aan de CRR-definitie (zoals luidend na het van toepassing worden van de IFR) van kredietinstelling voldoen.
- **Wanneer?** De bankvergunning moet uiterlijk op de datum van inwerkingtreding van de Implementatiewet IFD bij DNB zijn aangevraagd. De implementatiedeadline is 26 juni 2021.

Implementatie regels voor gedekte obligaties

- **Wat?** Wij schreven al over dit nieuwe Europeesrechtelijke raamwerk voor gedekte obligaties (zgn. *covered bonds*) in onze vorige [Vooruitblik \(2020\)](#). Gedekte obligaties zijn schuldinstrumenten die door kredietinstellingen worden uitgegeven en worden zeker gesteld door een afgezonderde pool activa waarop obligatiehouders als preferente crediteuren direct verhaal kunnen nemen. Het raamwerk zal bestaan uit een rechtstreeks werkende [verordening](#) en een [richtlijn](#) die in de Nederlandse wet- en regelgeving dient te worden geïmplementeerd.
- **Wie?** Kredietinstellingen die ook effecten uitgeven.
- **Wanneer?** Zowel de verordening als de richtlijn zijn op 18 december 2019 officieel gepubliceerd en zijn op 7 januari 2020 in werking getreden. De verordening is van toepassing vanaf 8 juli 2022. Nationale implementatiewetgeving dient uiterlijk 8 juli 2021 aangenomen en gepubliceerd te zijn en zal uiterlijk 8 juli 2022 in werking moeten treden.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Integriteit

- **Wat?** Integriteit, en het handhaven van de naleving van anti-witwas regelgeving in het bijzonder, blijft onverminderd een onderwerp van aandacht bij DNB. Ook op Europees prudentieel niveau wordt nu nog intensiever aandacht besteed aan de impact van integriteit op de interne governance en stabiliteit van een bank. Voor een overzicht van de gevolgen van AMLD6, het UBO-register, en andere relevante Nederlandse en Europese ontwikkelingen op het gebied van integriteit verwijzen we naar het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Gedurende geheel 2021 zijn nieuwe ontwikkelingen op dit vlak te verwachten.

Financiële markten

- **Wat?** Voor banken die zich voor cliënten of gelet op hun eigen interne asset and liability management of investeringen op de financiële markten begeven zullen het komende jaar veel specifieke regels van belang zijn die zich op de regulering van die markten concentreren. Denk daarbij aan regels over benchmarks, securitisations, OTC-derivaten en het aanhouden van effecten binnen de custody-keten. Voor meer informatie over deze ontwikkelingen verwijzen wij naar het onderdeel [Algemene ontwikkelingen](#) in deze Vooruitblik.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Gedurende geheel 2021 zijn nieuwe ontwikkelingen te verwachten.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd de Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig aan te merken en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. Voor de inkomende hoofdactiviteiten van banken heeft de EU een dergelijk besluit, die haar grondslag vindt in de CRR, (nog) niet genomen. DNB heeft wel een [Factsheet](#) gepubliceerd waaruit blijkt welke activiteiten wel en niet door VK-banken in Nederland verricht mogen worden vanaf 2021. Het Verenigd Koninkrijk heeft in tegenstelling tot de EU wel enkele

equivalentiebesluiten genomen voor banken die vanuit de EU activiteiten wensen te verrichten in het Verenigd Koninkrijk. Bovendien is het *temporary permissions regime* van kracht voor banken. Banken die voor Brexit op basis van een Europees paspoort activiteiten verrichten in het VK en die in 2020 het *temporary permissions regime* hebben aangevraagd, kunnen onder dezelfde voorwaarden hun activiteiten (deels) blijven verrichten, tot een maximum van drie jaar. Banken die geen gebruik maken van dit regime krijgen op basis van het *Financial Services Contracts Regime* de ruimte om hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk op een ordelijke manier af te bouwen.

- **Wie?** Banken die zowel in Nederland als in het Verenigd Koninkrijk actief zijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

COVID-19

Coronaregelgeving Europese Commissie ter facilitering van kredietverlening

- **Wat?** De Coronacrisis is een crisis van ongekeerde omvang, waarbij banken al kort na de uitbraak als onderdeel van de oplossing werden gezien. Door een ruimer kredietbeleid zouden banken eraan kunnen bijdragen dat de economie in de EU zou blijven draaien. De Commissie heeft dan ook op 28 april 2020 een [pakket aan maatregelen](#) aangenomen om kredietverlening door banken aan huishoudens en bedrijven in de EU te helpen vergemakkelijken. Het pakket bevat een interpretatieve communicatie over accounting en prudentiële raamwerken en enkele eenvoudig door te voeren wijzigingen van CRR, ook wel de CRR “quick fix” genoemd. De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de [CRR quick fix](#) zijn:
  - uitstel van de leverage ratio voor mondiaal systeemrelevante instellingen
  - aanpassingen betreffende een mogelijke uitzondering van centrale bankreserves van de hefboomratio
  - tijdelijke verruiming in het accountancyraamwerk waarbij banken onder voorwaarden een verhoging van voorzieningen niet volledig ten laste hoeven te brengen van hun kapitaal
  - tijdelijke herintroduktie van prudentiële filters waarbij volatiliteit in overheidspapier niet volledig wordt vertaald in hogere kapitaaleisen.Bovendien werden enkele vereisten die eigenlijk vanaf medio 2021 in werking zouden treden eerder ingevoerd, zoals lagere risicogewichten voor leningen aan het midden- en kleinbedrijf.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** Het pakket is op 28 april 2020 aangenomen en trad in Q2 2020 in werking.

Europese Commissie strategie non-performing loans

- **Wat?** De Europese Commissie heeft een strategie gepresenteerd om te voorkomen dat als gevolg van de coronacrisis *non-performing* leningen (NPL's) zich gaan opstapelen. Deze strategie is erop gericht ervoor te zorgen dat huishoudens en bedrijven in de EU toegang blijven houden tot de financiering die zij nodig hebben. De strategie bestaat uit vier hoofddoelstellingen: 1) het verder ontwikkelen van secundaire markten voor probleemactiva, 2) de EU-wetgeving inzake insolventie en invordering van schulden hervormen, 3) de oprichting van en samenwerking tussen nationale Asset Management Companies (AMC's) op EU-niveau ondersteunen, 4) waar nodig overheidssteun ten uitvoer leggen, zodat de financiering van de reële economie kan blijven doorgaan.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De strategie is gepubliceerd op 16 december 2020 en dient tot de vergroting van het vermogen van banken het economisch herstel te financieren.

EBA richtsnoeren CRR quick fix

- **Wat?** Op 11 augustus 2020 [publiceerde](#) EBA een herziene versie van de [Implementing Technical Standards](#) (ITS) en twee nieuwe sets richtsnoeren voor de toezichtrapportage en de publicatievereisten, om verdere duidelijkheid te verschaffen omtrent de aanpassingen op de CRR quick fix. De richtsnoeren '[Guidelines on supervisory reporting and disclosure](#)' lichten toe hoe het effect van de aanpassingen in de CRR gerapporteerd dienen te worden. De '[Amending Guidelines on disclosure](#)' lichten onder meer de werking van artikel 468 van de CRR quick fix toe, waarin is bepaald dat niet-gerealiseerde winsten en verliezen tijdelijk niet hoeven worden meegenomen in de berekening van het Common Equity Tier 1 (CET1) kapitaal.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De aanpassingen in het kapitaaleisenraamwerk zijn ingegaan op 27 juni 2020.

EBA heractiveert Richtsnoeren moratoria

- **Wat?** In het licht van de tweede corona-golf in de EU heeft EBA haar [Richtsnoeren inzake moratoria](#) op 2 december 2020 opnieuw [ingesteld](#). In deze richtsnoeren wordt ten aanzien van wettelijke en niet-wettelijke betalingsmoratoria bij leningen (de mogelijkheid van een leningnemer om terugbetaling op te schorten) bijvoorbeeld verhelderd dat gebruikmaking van een dergelijk moratorium niet leidt tot een gebruikelijke *forbearance* classificatie. EBA benadrukt hiermee het

cruciale belang dat banken leningen moeten blijven verstrekken aan de reële economie. Tegelijkertijd monitort EBA voortdurend het gebruik van moratoria en verlangt zij van banken dat zij hun blootstellingen aan leningen die gebruik (kunnen) maken van moratoria zorgvuldig documenteert. Zo hebben toezichhouders zicht op eventuele solvabiliteitsproblemen bij banken en kunnen zij maatregelen treffen waar nodig.

- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zullen van toepassing zijn tot 31 maart 2021.

EBA richtsnoeren flexibele aanpak SREP 2020 procedure

- **Wat?** Op 23 juli 2020 heeft de EBA richtsnoeren [gepubliceerd](#) voor een pragmatische benadering van de jaarlijkse Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) bij banken in het licht van de COVID-19 pandemie. De richtsnoeren geven aan hoe de toezichhouders flexibel en pragmatisch kunnen zijn bij de SREP evaluatie voor het jaar 2020. Zo worden onevenredige operationele lasten voor banken in deze periode voorkomen.
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De richtsnoeren gelden voor de SREP voor het jaar 2020 en gelden vanaf 23 juli 2020.

EBA rapport implementatie COVID-19 beleid

- **Wat?** Op 7 juli 2020 heeft de EBA een rapport [gepubliceerd](#) waarin zij uitleg geeft over de implementatie van verschillende richtsnoeren die zijn uitgevaardigd in het kader van de COVID-19 pandemie. In het rapport beantwoordt EBA vragen omtrent de aanpassingen die zijn gemaakt in het prudentiële kader, biedt zij een verduidelijking omtrent de richtsnoeren betalingsmoratoria en zet zij gemeenschappelijke criteria uiteen die tot doel hebben duidelijkheid te verschaffen over de verwachtingen van toezichhouders met betrekking tot de behandeling van operationele COVID-19-verliezen bij de berekening van de kapitaalvereisten. Bovendien moedigt EBA banken aan om informatie te verzamelen over mogelijke verliezen, zelfs als deze naar verwachting geen deel uit zullen uitmaken bij de berekening van de kapitaalvereisten.
- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** Het rapport is op 7 juli 2020 gepubliceerd en biedt direct verduidelijking omtrent het huidige prudentiële kader. EBA verwacht het rapport in een later stadium te actualiseren, aangezien zich in de toekomst naar waarschijnlijkheid nieuwe beleidskwesties in deze context zullen voordoen.

ECB prudentiële maatregelen coronacrisis

- **Wat?** In het kader van de coronacrisis heeft de ECB in december 2020 haar [aanbeveling](#) aan banken om de uitkering van dividend en de inkoop van eigen aandelen te staken of te beperken verlengd tot en met 30 september 2021. De ECB verwacht dat dividenden en inkopen van eigen aandelen lager zijn dan 15% van de geaccumuleerde winst over 2019 en 2020 en niet hoger dan 20 basispunten van de tier 1-kernkapitaalratio. Daarnaast herhaalde de ECB haar verwachting dat banken zich tot en met 30 september 2021 uiterst gematigd opstellen met betrekking tot variabele beloningen in een [brief](#) aan de CEO's van de significante banken. Daarnaast staat de ECB een tijdelijke [verlichting](#) van de leverage ratio van banken toe.
- **Wie?** Significante banken. Voor minder significante banken heeft DNB vergelijkbare maatregelen genomen, zie hieronder.
- **Wanneer?** De ECB adviseert de uitkering van dividend en de inkoop van eigen aandelen tot en met 30 september 2021 te staken of te beperken en uiterst terughoudend te zijn met het uitkeren van variabele beloningen tot en met 30 september 2021. De verlichting van de hefboomratio geldt tot 27 juni 2021.

ECB over corona crisismanagement

- **Wat?** Goede governance en effectieve interne controlesystemen spelen een belangrijke rol in verantwoorde besluitvorming ten tijde van de coronacrisis. In dit licht heeft de ECB een aantal good (en bad) practices [opgesteld](#) met betrekking tot haar verwachtingen op het gebied van interne governance, interne controlefuncties en het verzamelen van risico-data. Een good practice bij banken is bijvoorbeeld het opzetten van nieuwe crisiscomités met daarin vertegenwoordigers uit verschillende expertisegebieden, waaronder de gebieden operationele continuïteit en infectieziekten. Daarnaast wordt van het leidinggevend orgaan verwacht dat het op een gedegen en goed geïnformeerde basis crisis-gerelateerde beslissingen maakt. De meeste banken zijn erin geslaagd om niet alleen te focussen op de materiële aspecten van de crisis, maar ook op de tijdige aanpassing van hun strategieën. Een geobserveerde bad practice is dat sommige banken hun risicoprofiel alleen zodanig hebben aangepast om te kunnen voorkomen dat bepaalde drempels zouden worden overschreden. Door alleen op deze manier het risicoprofiel aan te passen wordt het vermogen van banken om risico's effectief te monitoren belemmert.
- **Wie?** Alle significante banken.
- **Wanneer?** Per direct.

EBA oproep tot terughoudendheid met kapitaaluitkeringen

- **Wat?** De EBA [roept](#) banken op om zeer terughoudend te zijn in het uitbetalen van dividend en het inkopen van eigen aandelen. Ook worden banken opgeroepen om variabele beloningen te beperken. Dit is in lijn met de maatregelen van de ECB in dit kader (zie hierboven).
- **Wie?** Alle banken.
- **Wanneer?** De EBA riep banken al in maart 2020 op om een conservatief uitkeringsbeleid te hanteren. De onzekere omstandigheden zullen in 2021 aanhouden.

DNB tijdelijke verlichting leverage ratio banken

- **Wat?** DNB heeft [aangekondigd](#) dat er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden door de coronapandemie. Uit die vaststelling volgt automatisch een tijdelijke verlichting bij de berekening van de leverage ratio voor banken die onder direct toezicht van DNB staan. Eerder kondigde de ECB dezelfde vaststelling van uitzonderlijke omstandigheden aan ten aanzien van significante banken. Dankzij de maatregel hoeven banken tijdelijk bepaalde uitzettingen bij de centrale bank (munten, bankbiljetten maar vooral ook bepaalde aangehouden reserves) niet mee te tellen bij de berekening, rapportage en openbaarmaking van de leverage ratio. Doordat de uitzettingen bij de centrale bank voorlopig niet meetellen, hoeft de bank voor deze uitzettingen geen eigen vermogen op de balans te houden. Dit is gunstig voor de ruimte die banken hebben om kredieten te verstrekken. De regel geldt tot 27 juni 2021 (de inwerkingtreding van CRR II).
- **Wie?** Minder significante banken die vallen onder direct toezicht van DNB.
- **Wanneer?** De maatregel is aangekondigd op 17 september 2020 en geldt tot 27 juni 2021.

DNB oproep tot terughoudendheid met kapitaaluitkeringen

- **Wat?** DNB [volgt](#) de aanbeveling van de ECB, waarin zij banken oproept om de uitkering van dividend en de inkoop van eigen aandelen te staken of te beperken en terughoudend te zijn met het uitkeren van variabele beloningen.
- **Wie?** Minder significante banken die onder direct DNB-toezicht staan.
- **Wanneer?** De aanbeveling loopt tot en met 30 september 2021. DNB verwacht dan, bij het uitblijven van materiële ongunstige ontwikkelingen, terug te keren naar een normale beoordeling van de kapitaaldistributie van banken.

BEHEERDERS VAN BELEGGINGSFONDSEN

In dit deel worden de regels voor beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (abi's) en instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's/ucits) besproken. In plaats van de formele wettelijke term 'beleggingsinstelling' hanteren wij de in de markt gebruikelijke term 'beleggingsfonds' als generieke aanduiding van alle soorten beleggingsvehikels. Beheerders die naast het beheren van beleggingsfondsen ook beleggingsdiensten mogen verlenen, moeten voor dat deel van de dienstverlening voldoen aan een groot aantal regels die gelden voor beleggingsondernemingen. Daarom raden wij die beheerders aan om naast dit onderdeel ook kennis te nemen van het onderdeel [Beleggingsondernemingen](#) van deze Vooruitblik. Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor beheerders van groot belang.

AFM TOEZICHT	37	OVERIGE ONTWIKKELINGEN	44
Trendzicht 2021	37	Het nieuwe actieplan ten behoeve van een	
Aandacht voor informatiebeveiligingsrisico's	37	kapitaalmarktunie	44
Oproep om incidenten te melden	37	Brexit-deal	44
ESMA	37	COVID-19	44
Rapport liquiditeitsrisico's voor beleggingsfondsen	37	Aanbeveling ESRB en DNB kapitaaluitkeringen	
Richtsnoeren inzake prestatievergoedingen voor icbe's en		beleggingsinstellingen	44
bepaalde soorten abi's	37		
Consultatie Richtsnoeren reclame-uitingen	38		
Kosten fondsbeheerders toezichtprioriteit	38		
Finale Richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders			
clouddiensten	38		
Finale Richtsnoeren hefboomfinanciering (leverage) in abi's	38		
Finale Richtsnoeren MMF stress test scenario's 2020	38		
Work Programme 2021	39		
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	39		
Herziening van de AIFM Richtlijn	39		
Wijzigingen PRIIPs/Eid?	40		
Europese Langetermijnbeleggingsinstellingen consultatie	40		
Wet nadere beloningsregels financiële sector in			
voorbereiding	40		
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	40		
Duurzaamheid voor fondsbeheerders	40		
Grensoverschrijdende distributie van beleggingsfondsen	42		
Nieuw prudentieel raamwerk voor			
beleggingsondernemingen (IFR/IFD) raakt (mogelijk) ook			
bepaalde fondsbeheerders	43		
UBO register voor trusts en fondsen voor gemene			
rekening (FGRs)	43		
Wijzigingswet financiële markten 2022 – AIFMD-light			
regime voor buitenlandse beheerders	43		
Wijzigingswet financiële markten 2022 – Regeling icbe's			
met buitenlandse beheerders	43		
Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – Technische			
wijzigingen icbe's	43		

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

- **Wat?** In november 2020 publiceerde de AFM het [Rapport Trendzicht 2021](#). Hierin signaleert de AFM trends en risico's op de financiële markten, waaronder de aanhoudende lage rente, de voortschrijdende digitalisering en de toenemende aandacht voor verduurzaaming.
- **Wie?** Beheerders van abi's en beheerders van icbe's, met name vergunninghouders.
- **Wanneer?** Per direct; het rapport biedt inzicht in onderwerpen waar de AFM zich op zal richten in de uitoefening van haar toezichttaak.

Aandacht voor informatiebeveiligingsrisico's

- **Wat?** In mei 2020 vroeg de AFM ondernemingen extra alert te zijn op [verhoogde informatiebeveiligingsrisico's](#) in verband met de coronacrisis (zoals het risico op een datalek vanwege het vele thuiswerken en de afhankelijkheid van de onderneming van (externe) dienstverleners).
- **Wie?** Beheerders van abi's en beheerders van icbe's, met name vergunninghouders.
- **Wanneer?** Per direct; de verhoogde informatiebeveiligingsrisico's spelen nog steeds een rol.

Oproep om incidenten te melden

- **Wat?** De AFM heeft aan ondernemingen een [brief](#) verstuurd waarin zij aandacht vraagt voor het melden van incidenten die een ernstige bedreiging vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie waarin meer met elkaar op afstand wordt samengewerkt als gevolg van de corona-uitbraak, vraagt de AFM in het bijzonder aandacht voor integriteits- en informatiebeveiligingsincidenten. De brief bevat een bijlage met een niet-limitatieve lijst van voorbeelden van incidenten.
- **Wie?** Vergunninghoudende beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** De wettelijke verplichting incidenten te melden heeft op dit moment de verhoogde aandacht in het toezicht van de AFM. De AFM geeft aan dat zij in de toekomst onderzoek kan doen naar de naleving van deze verplichting.

ESMA

Rapport liquiditeitsrisico's voor beleggingsfondsen

- **Wat?** Op 12 november 2020 heeft ESMA een [rapport](#) uitgebracht over liquiditeits- en waarderingsrisico's voor beleggingsfondsen met aanzienlijke blootstellingen aan bedrijfsleningen en vastgoed. ESMA maakt duidelijk aan fondsbeheerders dat zij zich moeten voorbereiden op toekomstige ongunstige schokken, met in het achterhoofd de liquiditeitsproblemen veroorzaakt door de COVID-19 crisis. ESMA stuurt aan op verscherpt toezicht.
- **Wie?** Fondsbeheerders met AIFMD-vergunning of UCITS-vergunning, en specifiek wanneer zij beleggingsfondsen beheren die in grote mate zijn blootgesteld aan bedrijfsleningen en vastgoed. De nadruk wordt gelegd op beleggingsfondsen die investeren in vermogensbestanddelen die niet-liquide zijn, terwijl er wel regelmatige inkoopmogelijkheden zijn. Er wordt dus met name gekeken naar beleggingsfondsen die liquiditeitsrisico's lopen indien een ongunstige schok zou plaatsvinden (veroorzaakt door bijvoorbeeld de COVID-19 crisis).
- **Wanneer?** Per direct. ESMA stuurt aan op verscherpt toezicht op dergelijke beleggingsfondsen door lokale toezichthouders.

Richtsnoeren inzake prestatievergoedingen voor icbe's en bepaalde soorten abi's

- **Wat?** Deze [richtsnoeren](#) hebben betrekking op prestatievergoedingen voor beheerders van icbe's en bepaalde abi's. De richtsnoeren zien op de volgende onderwerpen: 1) Berekeningswijze voor prestatievergoedingen, deze moet controleerbaar zijn; 2) Consistentie tussen het model voor prestatievergoedingen en beleggingsdoelen; 3) Frequentie waarmee de prestatievergoeding wordt uitgekeerd aan de beheerder; 4) Herstel van negatieve prestaties, een prestatievergoeding moet uitsluitend worden uitgekeerd wanneer er een positief rendement is opgebouwd gedurende de referentieperiode voor de prestaties en; 5) Openbaarmaking van het model voor de prestatievergoedingen.
- **Wie?** Beheerders van icbe's en beheerders van retail abi's, met uitzondering van i) closed-end-abi's; en ii) open-end-abi's die EuVECA's, EuSEF's, private equity-abi's of vastgoed-abi's zijn.
- **Wanneer?** Met ingang van 5 januari 2021, twee maanden na publicatie in de officiële talen van de lidstaten.

Consultatie Richtsnoeren reclame-uitingen

- **Wat?** Een [consultatie](#), gepubliceerd op 9 november 2020, waarin ESMA richtsnoeren voorstelt met betrekking tot reclame-uitingen door fondsbeheerders, zoals vereist op grond van de [Verordening \(EU\) 2019/1156](#) betreffende het faciliteren van de grensoverschrijdende distributie van instellingen voor collectieve belegging. In de concept richtsnoeren worden verschillende eisen voorgesteld aan reclame-uitingen van fondsbeheerders. Zie hieronder voor een nadere toelichting met betrekking tot deze nieuwe regels.
- **Wie?** Beheerders van abi's, beheerders van icbe's, EuVECA-beheerders, en EuSEF-beheerders.
- **Wanneer?** De deadline om te reageren op deze consultatie is 8 februari 2021. ESMA zal uiterlijk op 2 augustus 2021 de richtsnoeren uitvaardigen.

Kosten fondsbeheerders toezichtprioriteit

- **Wat?** ESMA heeft de door fondsbeheerders te rekenen kosten en vergoedingen, en met name of deze eerlijk en proportioneel zijn, als toezichtprioriteit [aangemerkt](#) voor de lokale toezichthouders. ESMA vroeg hier eerder, op 4 juni 2020, aandacht voor in een [briefing](#) aan lokale toezichthouders. De AFM past deze aandachtspunten reeds toe in de praktijk.
- **Wie?** Beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Per direct.

Finale Richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten

- **Wat?** Op 18 december 2020 publiceerde ESMA [finale richtsnoeren](#) inzake uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten. Het doel van de richtsnoeren is om onder meer fondsbeheerders van guidance te voorzien indien zij diensten aan dergelijke aanbieders uitbesteden en hen te helpen om de daaraan verbonden risico's te identificeren, adresseren en monitoren. Deze richtsnoeren zijn zeer relevant voor fondsbeheerders, omdat dit een groep is die traditioneel gezien relatief veel uitbesteed (denk aan de fondsadministratie). Bovendien bestond er omtrent gebruikmaking van cloud diensten nog altijd veel onduidelijkheid of dit kwalificeerde als uitbesteding. De richtsnoeren voorzien in handvatten om dit te beoordelen.
- **Wie?** Alle vergunninghoudende beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zullen naar de officiële EU-talen worden vertaald en op de website van ESMA worden gepubliceerd. Binnen een periode van twee maanden na de publicatie moeten de bevoegde autoriteiten aan ESMA meedelen of ze voldoen of

voornemens zijn te voldoen aan de richtsnoeren. Vanaf dan gelden ze ook formeel voor marktpartijen. Fondsbeheerders doen er goed aan de richtsnoeren vooruitlopend op formele inwerkingtreding nu alvast te implementeren in hun processen.

Finale Richtsnoeren hefboomfinanciering (leverage) in abi's

- **Wat?** Op 17 december 2020 heeft ESMA [finale richtsnoeren](#) gepubliceerd met betrekking tot hefboomfinanciering bij alternatieve beleggingsinstellingen (abi's). ESMA beoogt een algemeen kader te implementeren voor de bevoegde autoriteiten, aan de hand waarvan zij het niveau van *leverage* bij abi's kunnen controleren, en waar nodig het *leverage* niveau kunnen laten afbouwen. De richtsnoeren hebben betrekking op de wijze van beoordeling van *leverage*-gerelateerd systeemrisico en beogen een consistente aanpak bij de bevoegde autoriteiten te bewerkstelligen. Daarnaast zijn de richtsnoeren gericht op het ontwerpen van een macroprudentieel kader met betrekking tot hefboomfinancieringslimieten.
- **Wie?** Beheerders van abi's die gebruik maken van hefboomfinanciering (*leverage*).
- **Wanneer?** De richtsnoeren zullen naar de officiële EU-talen worden vertaald en op de website van ESMA worden gepubliceerd. Binnen een periode van twee maanden na de publicatie moeten de bevoegde autoriteiten aan ESMA meedelen of ze voldoen of voornemens zijn te voldoen aan de richtsnoeren. Vanaf dan gelden ze ook voor marktpartijen. Fondsbeheerders doen er goed aan de richtsnoeren vooruitlopend op formele inwerkingtreding nu alvast te implementeren in hun processen.

Finale Richtsnoeren MMF stress test scenario's 2020

- **Wat?** Op 16 december 2020 heeft ESMA [finale richtsnoeren](#) met betrekking tot stress test scenario's voor Money Market Funds (MMF's) gepubliceerd. ESMA herzielt jaarlijks deze richtsnoeren, zodat ook de laatste marktontwikkelingen vervat zijn in de stress test scenario's. Dit jaar zijn in de richtsnoeren de risicoparameters aangepast, in het licht van de extreme marktbevingen als gevolg van de COVID-19 crisis.
- **Wie?** Alle beheerders van MMF's.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zullen naar de officiële EU-talen worden vertaald en op de website van ESMA worden gepubliceerd. De richtsnoeren treden in werking na de periode van twee maanden. Beheerders van MMF's zullen de nieuwe 2020 parameters moeten gebruiken in het kader van de eerste rapportageperiode.

De richtsnoeren zullen met het oog op nieuwe marktontwikkelingen jaarlijks worden geüpdatet.

Work Programme 2021

- **Wat?** ESMA publiceerde op 2 oktober 2020 haar [Work Programme voor 2021](#), waarin ze aangeeft waar ze in 2021 haar focus op legt en wat de belangrijkste output is van haar inspanningen. Drie van de vier hoofdactiviteiten die ESMA beschrijft zijn relevant voor beheerders: (i) het (blijven) bevorderen van convergentie in het Europese toezicht op liquiditeitsrisico binnen fondsen en het gebruik van instrumenten inzake het liquiditeitsbeheer door fondsen; (ii) het betrekken van environmental, social and governance (ESG) factoren en financiële innovatie in ESMA's risicoanalyse, onder meer ten behoeve van risico-gebaseerd toezicht; en (iii) het versterken van het Single Rulebook door bij te dragen aan de AIFMD-herziening, maar ook het - waar nodig - herzien van technical standards behorend bij de herziene EMIR-regelgeving.
- **Wie?** Beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Per direct.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Herziening van de AIFM Richtlijn

Evaluatie door Europese Commissie

Op dit moment wordt de AIFM Richtlijn geëvalueerd door de Europese Commissie. Artikel 69(1) AIFM Richtlijn bepaalt namelijk dat de Europese Commissie uiterlijk op 22 juli 2017 moest starten met een evaluatie van de toepassing en het toepassingsgebied van de AIFM Richtlijn. Die datum ligt alweer een tijd achter ons. De evaluatie moet een algemeen overzicht omvatten van de werking van de voorschriften van de AIFM Richtlijn en van de ervaring die met de toepassing ervan is opgedaan. Uiteindelijk kan dat ertoe leiden dat de AIFM Richtlijn op een aantal specifieke onderdelen zal worden aangepast.

Waar staan we nu?

- De eerste stap van de evaluatie was een opdracht aan KPMG om onderzoek te doen naar de werking van de AIFM Richtlijn. Op 10 januari 2019 [publiceerde](#) de Europese Commissie het rapport van KPMG.
- Op 17 juni 2020 [publiceerde](#) de AFM haar aanbevelingen voor de evaluatie van de AIFM Richtlijn. De AFM geeft aan over het algemeen tevreden te zijn met betrekking tot de AIFM Richtlijn en hoe deze uitwerkt in de praktijk. De AFM geeft zes aanbevelingen mee ter verbetering

van de AIFM Richtlijn. De AFM verzoekt onder meer, mede met het oog op het vertrek van de UK uit de EU, de inspanningen omtrent het Derdelanden Paspoort weer te hervatten en totdat de werking daarvan zichzelf heeft bewezen in de praktijk, het huidige Derdelanden Regime (het *National Private Placement Regime*) te handhaven.

Vervolgens [publiceerde](#) ESMA op 18 augustus 2020 een voor de markt ontzettend relevante brief met 19 aanbevelingen voor de review van de AIFM Richtlijn, waarbij ze ook enkele aanbevelingen doet ter harmonisatie van de AIFM Richtlijn met de UCITS Richtlijn. De brief is zeer lezenswaardig voor fondsbeheerders. De aanbevelingen van ESMA, die in potentie zeer impactvol kunnen zijn voor de markt indien de Europese Commissie hier opvolging aan zou geven, hebben onder meer betrekking op (i) reikwijdte van de top-up MiFID diensten en toepasselijke regels, (ii) uitbesteding en substance en (iii) hefboomfinanciering (*leverage*).

- Op 22 oktober 2020 [lanceerde](#) de Europese Commissie haar langverwachte publieke consultatie in het kader van de review. De consultatie bestaat uit 102 vragen aan de hand waarvan marktpartijen hun input kunnen geven voor de consultatie. De onderwerpen hebben betrekking op onder meer (i) het Europees paspoort en de werking ervan, (ii) de kleine beheerder, (iii) de MiFID top-up, (iv) cliëntclassificatie (er wordt onderzocht of een nieuwe definitie van semi-professionele investeerder wenselijk is), (v) uitbesteding en (vi) hefboomfinanciering. Belanghebbenden kunnen tot 29 januari 2021 reageren op de consultatie.
- De Europese Commissie heeft zich voorgenomen om een voorstel voor herziening van de AIFM Richtlijn te publiceren in het derde kwartaal van 2021.

Wat kunnen we verwachten?

We verwachten dat de AIFM Richtlijn zeker op een aantal plekken zal worden aangescherpt, maar een AIFMD 2 zoals de markt MiFID II heeft gezien, ligt wat ons betreft niet in de lijn der verwachting. Wij zijn met name erg benieuwd in hoeverre de Europese Commissie de aanbevelingen van ESMA zal opvolgen en zo ja, in welke mate. Dat kan een flinke impact hebben voor de markt. Fondsbeheerders zullen met name geraakt kunnen worden door wijzigingen ten aanzien van uitbesteding en hefboomfinanciering en een eventuele harmonisatie met het UCITS-raamwerk. Kleine beheerders zullen met spanning moeten afwachten of het kleine beheerdersregime in haar huidige vorm zal blijven bestaan. Ook kunnen zij geraakt worden door een eventuele wijziging van de definitie van hefboomfinanciering, als gevolg waarvan de drempel van EUR 500 miljoen in gevaar kan komen voor fondsbeheerders, zoals private equity

fondsbeheerders en bepaalde vastgoed fondsbeheerders, die hefboomfinanciering op portefeuilleniveau aantrekken en niet op fondsniveau. Die vorm van hefboomfinanciering wordt nu in beginsel nog niet gezien als hefboomfinanciering voor de berekening van de drempels.

Kortom: in 2021 kunnen we eindelijk gaan zien waar het met de herziening van de AIFM Richtlijn naartoe gaat.

Wijzigingen PRIIPs/Eid?

- **Wat?** Op 21 juli 2020 [informeerden de ESA's](#) de Europese Commissie over de uitkomst van een review van het Essentiële informatiedocument (Eid) onder de PRIIPs Verordening. De ESA's stellen verschillende verbeteringen voor met betrekking tot het Eid. Op 31 december 2021 zal de uitzondering voor het opstellen van een Eid voor retail abi's en icbe's vervallen. Verbeteringen ten aanzien van het Eid zijn, onder meer met het oog op het vervallen van deze uitzondering, voor de markt zeer welkom.
- **Wie?** Op dit moment vrijgestelde abi-beheerders en vergunninghoudende beheerders van abi's die voor EUR 100.000 worden verhandeld. Vanaf 1 januari 2022 is dit relevant voor alle beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Nog niet duidelijk, maar de uitzondering voor het opstellen van een Eid voor retail abi's en icbe's zal op 31 december 2021 ten einde lopen.

Europese Langetermijnbeleggingsinstellingen consultatie

- **Wat?** De Europese Commissie heeft een [consultatie gelanceerd](#) met betrekking tot Europese Langetermijnbeleggingsinstellingen (ELTIF), een bepaald type abi dat investeert in bedrijven en projecten met een lange looptijd, zoals op het gebied van energie, transport, sociale huisvesting, scholen en ziekenhuizen. Hoewel de regels al bestaan sinds 2015, zijn er slechts ongeveer 28 ELTIFs gelanceerd. De consultatie heeft als doel te onderzoeken op welke aspecten de regels aangepast kunnen worden om de ELTIFs aantrekkelijker te maken.
- **Wie?** Beheerders van abi's die ELTIFs beheren of dit voornemens zijn te doen.
- **Wanneer?** De consultatie eindigt op 19 januari 2021.

Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen

financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.

- **Wie?** Beheerders van abi's en beheerders van icbe's die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen, en mogelijk daarmee verbonden groepsmaatschappijen.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Duurzaamheid voor fondsbeheerders

Nieuwe duurzaamheidsregels

- 2021 wordt het jaar van de duurzaamheidsregels voor de financiële sector. In het deel 'Duurzaamheid' van deze Vooruitblik identificeren we alle ontwikkelingen op dit gebied. Voor fondsbeheerders zijn met name de volgende onderwerpen in dat onderdeel van belang:
  - Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)
  - Consultaties ESA's voor draft RTS onder SFDR
  - Templates ESA's voor transparantie onder de SFDR
  - Taxonomieverordening
  - Publicatie gedelegeerde regelgeving AIFMD en UCITS over integratie duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen

Hierna worden de nieuwe regels die voortvloeien uit de [Sustainable Finance Disclosure Regulation \(SFDR\)](#) verder besproken:

Wat betekent de SFDR voor fondsbeheerders?

De SFDR voorziet, kort gezegd, in verplichte informatieverstrekking over duurzaamheid van onder meer beleggingsfondsen (AIFs en UCITS, maar ook EuSEF en EuVECA fondsen). Fondsbeheerders moeten op grond van de SFDR onder meer (en dit is een high level samenvatting van de kernverplichtingen):

1. **Beleid** opstellen omtrent de integratie van duurzaamheidsrisico's bij het beleggingsproces en dat publiceren op hun website. Dit geldt voor elke beheerder en betreft dus geen keuzemogelijkheid;

2. Een expliciete keuze maken of zij belangrijke ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen **op duurzaamheidsfactoren** in aanmerking nemen in het *due diligence* proces en daar beleid voor opstellen en een verklaring opnemen op hun website (de duurzaamheidsverklaring), *of* onderbouwd aangeven waarom zij dit niet doen en dit ook publiceren op hun website;
3. In het **beloningsbeleid** opnemen op welke wijze het beleid consistent is met de integratie van duurzaamheidsrisico's en dit publiceren op hun website;
4. In het **prospectus** opnemen op welke wijze duurzaamheidsrisico's worden geïntegreerd en de waarschijnlijke effecten daarvan op het rendement, *of* onderbouwd aangeven waarom duurzaamheidsrisico's niet relevant zijn;
5. Verschillende aanvullende regels indien (i) ESG kenmerken van een beleggingsfonds worden gepromoot (zgn. 'artikel 8 producten') of (ii) een beleggingsfonds duurzame beleggingen tot doel heeft (zgn. 'artikel 9 producten'), waaronder extra informatieverplichtingen met publicatie op de website en in het jaarverslag.

Begrippen als 'duurzame belegging', 'duurzaamheidsrisico's' en 'duurzaamheidsfactoren' zijn afzonderlijk gedefinieerd in de SFDR. Ook de Taxonomieverordening zal nog van invloed zijn op de informatieverstrekking. De SFDR raakt de business van fondsbeheerders op verschillende manieren en is in principe relevant voor alle beleggingsfondsen, ongeacht of die als duurzaam worden gepresenteerd. Met name voor de artikel 8 en artikel 9 beleggingsfondsen, die als duurzaam worden bestempeld, is de impact van de SFDR erg groot.

Level 2 Regelgeving – Regulatory Technical Standards

Een aantal van de kernverplichtingen uit de SFDR wordt nader uitgewerkt in zogenoemde Regulatory Technical Standards. Deze zijn op 22 april 2020 ter consultatie voorgelegd aan [de markt](#), maar het is nog wachten op de definitieve RTS. De RTS zijn met name relevant voor (i) de duurzaamheidsverklaring, (ii) de 'artikel 8 producten' en (iii) de 'artikel 9 producten'. In de RTS wordt de standaard bepaald voor de informatieverstrekking op deze onderwerpen. De consultatie was zeer gedetailleerd op deze onderwerpen.

Vallen vrijgestelde beheerders hier ook onder?

Het is niet volledig duidelijk of vrijgestelde beheerders ook binnen het bereik van de SFDR vallen. Op basis van de letterlijke wettekst lijkt dit wel het geval te zijn. Echter, er wordt op geen enkele wijze gerefereerd aan de vrijgestelde beheerder. Daar komt bij dat beheerders van EuVECA fondsen en EuSEF fondsen wel expliciet worden benoemd, terwijl zij in feite ook 'gewoon' beheerders van abi's zijn, net als de vrijgestelde beheerder. A contrario

kan dan geredeneerd worden dat vrijgestelde beheerders niet onder de SFDR vallen, anders was het namelijk niet nodig geweest om ze expliciet te benoemen. Daar komt bij dat de SFDR aanknoopt bij verschillende specifieke verplichtingen op grond van de AIFM Richtlijn (en EuSEF Verordening en EuVECA Verordening), zoals ten aanzien van de prospectusplicht, het beloningsbeleid en het jaarverslag. Die regels zijn niet van toepassing op vrijgestelde beheerders. Ook daaruit kan worden gedestilleerd dat het niet de intentie lijkt te zijn dat vrijgestelde beheerders binnen het bereik van de SFDR vallen. We hopen dat de Europese Commissie hier – voorafgaand aan inwerkingtreding van de SFDR (zie hieronder) – een oordeel over vormt en dit kenbaar maakt aan de markt om de onduidelijkheid weg te nemen.

Is er een overgangsregime?

Opvallend genoeg is niet expliciet voorzien in een overgangsregime. De SFDR is dus bij inwerkingtreding in beginsel van toepassing op bestaande en nieuwe fondsbeheerders en dus in principe ook op bestaande fondsen. Met betrekking tot open-end fondsen is dat ook niet opvallend te noemen, omdat deze doorlopend toe- en uittreding faciliteren. Zij moeten bij aanbieding waarborgen dat het product voldoet aan alle alsdan toepasselijke wet- en regelgeving, en zullen hun fondsdocumentatie dus (tijdig) moeten aanpassen op de SFDR. Met betrekking tot closed-end fondsen die voorafgaand aan inwerkingtreding van de SFDR al gesloten zijn in die zin dat toetreding niet meer mogelijk is, is dit wel opvallend. De fondsdocumentatie ligt vast, de beleggingsbeslissing is genomen, en het fonds wordt beheerd conform de afspraken die bij closing zijn gemaakt. Het zou een voor de markt zeer onwenselijke en weinig logische uitkomst zijn als dergelijke fondsen de product specifieke regels van de SFDR zouden moeten toepassen, zeker waar dit het prospectus betreft. Rest ook nog de vraag of bestaande fondsbeheerders die alleen bestaande closed-end fondsen beheren aan de fondsbeheerder specifieke regels van de SFDR moeten voldoen (zoals ten aanzien van beleggingsbeleid, due diligence beleid en beloningsbeleid). Wij hopen dat de Europese Commissie of ESMA over deze en andere vragen ten aanzien van een overgangsregime opheldering zal geven.

Inwerkingtreding

Het grootste deel van de regels van de SFDR treedt in werking op 10 maart 2021. De hiervoor genoemde RTS hadden initieel ook in werking moeten treden op 10 maart 2021, maar dit is inmiddels uitgesteld door de Europese Commissie. Het is nog onduidelijk vanaf wanneer de RTS in werking zullen treden. Fondsbeheerders moeten desalniettemin met ingang van 10 maart 2021 'gewoon' aan de Level 1 regelgeving van de SFDR voldoen, zij het dus wat gehandicapt vanwege het ontbreken van een nadere invulling van die normen.

+ Grensoverschrijdende distributie van beleggingsfondsen

We zouden het bijna over het hoofd zien vanwege alle overige relevante ontwikkelingen voor fondsbeheerders, maar 2021 staat ook in het teken van de inwerkingtreding van regels voor de grensoverschrijdende distributie van beleggingsfondsen. Dat klinkt weinig spannend, maar is wel degelijk relevant voor fondsbeheerders. De nieuwe regels moeten grensoverschrijdende marketing ten goede komen. Op dit moment gelden er ten aanzien van verschillende onderwerpen nog verschillende regels of interpretaties in de lidstaten. Hieronder benoemen we nog eens de belangrijkste wijzigingen.

Voor wie relevant?

Het pakket bestaat uit een [Richtlijn](#) die strekt tot wijziging van de AIFM Richtlijn en UCITS Richtlijn en een **Verordening** die mede strekt tot wijziging van de EuVECA en EuSEF Verordeningen en voorziet in een aantal overige verplichtingen voor alle type fondsbeheerders.

Definitie van pre-marketing

Het pakket voorziet onder meer in een definitie van 'pre-marketing' (het testen van belangstelling voor een nieuw fonds). Op grond van de nieuwe regels mag een fondsbeheerder overgaan tot pre-marketing, behalve wanneer de aan beleggers verstrekte informatie:

- Voldoende is om beleggers in staat te stellen zich ertoe te verbinden deelnemingsrechten te verwerven (inschrijving of voorinschrijving);
- Neerkomt op inschrijvingsformulieren of soortgelijke documenten, hetzij in concept hetzij in definitieve vorm;
- Neerkomt op oprichtingsdocumenten, een prospectus of aanbiedingsdocumenten van een nog niet opgericht fonds, in definitieve vorm.

Wanneer een fondsbeheerder concept- fondsdocumentatie wil toezenden, mag de daarin opgenomen informatie niet van dien aard zijn dat een belegger zijn of haar beleggingsbeslissing daarop kan baseren. Daarnaast moet een disclaimer worden opgenomen die aangeeft dat (i) het document geen aanbod of uitnodiging vormt om in te schrijven en (ii) niet mag worden afgegaan op de daarin opgenomen informatie, omdat die onvolledig is en kan wijzigen.

De regels schrijven voor dat een fondsbeheerder binnen twee weken nadat hij begonnen is met pre- marketing, een melding doet aan de lidstaat van herkomst dat hij tot pre-marketing is overgegaan in een of meerdere lidstaten, onder vermelding van specifieke informatie. Wanneer een belegger vervolgens binnen 18 maanden na de pre-marketing inschrijft op het fonds, kwalificeert dat als aanbieding die binnen de reikwijdte

van de regelgeving valt. Er kan dan dus geen beroep meer worden gedaan op *reverse solicitation*. Met een definitie van pre-marketing komt er een einde aan veel onduidelijkheid in de markt over wat hieronder verstaan moet worden, al blijft er interpretatieruimte bij de toepassing van de nieuwe regels over.

Regels voor reclame-uitingen

De Verordening voorziet verder in geharmoniseerde regels voor het verspreiden van reclame-uitingen. ESMA zal Richtsnoeren opstellen met een nadere invulling van deze algemene reclameregels (zie ook item Consultatie Richtsnoeren reclame-uitingen hierboven). Individuele lidstaten mogen vereisen dat een fondsbeheerder beoogde reclame-uitingen aan retail investeerders eerst aan de toezichthouder van de betreffende lidstaat moet voorleggen om te controleren of de reclame-uiting aan de relevante regels voldoet. De betreffende toezichthouder moet binnen 10 werkdagen eventuele wijzigingen terugkoppelen aan de fondsbeheerder. De lidstaten die dergelijke eisen stellen, moeten dit kenbaar maken op hun website.

Regelingen voor icbe's bij grensoverschrijdende distributie

Specifiek voor icbe's voorziet de Richtlijn erin dat een beheerder van icbe's die in een andere lidstaat haar fondsen aanbiedt bepaalde voorzieningen beschikbaar moet stellen, zoals ten aanzien van het verwerken van inschrijvings-, uitkoop- en terugbetalingsorders. De lidstaten mogen echter geen lokale fysieke aanwezigheid vereisen in de betreffende lidstaat. Dit is positief voor beheerders van icbe's, omdat dergelijke nationale eisen als belastend ervaren werden. De voorgestelde regeling leidt tot verdere harmonisatie.

Overige regels

Verder voorziet de Richtlijn nog in geharmoniseerde regels voor de de-notificatie van een Europees paspoort in een andere lidstaat voor zowel abi's als icbe's, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan, en in regels ten aanzien van marketing van abi's aan retail investeerders in een andere lidstaat. De Verordening schrijft nog voor dat toezichthouders de eventuele kosten die zij voor het toezicht op grensoverschrijdende activiteiten op hun grondgebied kenbaar moeten maken op hun website.

Inwerkingtreding

De Richtlijn moet uiterlijk 2 augustus 2021 geïmplementeerd zijn. Op 8 januari is een wetsvoorstel voor implementatie van de Richtlijn ter [consultatie](#) aan de markt voorgelegd; marktpartijen kunnen reageren tot 14 februari 2021. We hebben nog geen wetsvoorstel gezien. De Verordening heeft vanaf die datum rechtstreekse werking in de lidstaten.

Nieuw prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen (IFR/IFD) raakt (mogelijk) ook bepaalde fondsbeheerders

- **Wat?** Op 10 juli 2020 heeft het Ministerie van Financiën ter [consultatie](#) een conceptwetsvoorstel ter implementatie van de Investment Firms Directive (IFD) ([Richtlijn](#) (EU) 2019/2034) gepubliceerd. De IFD vormt samen met de Investment Firms Regulation (IFR) ([Verordening](#) (EU) 2019/2033) het nieuwe prudentiële raamwerk voor beleggingsondernemingen die een vergunning hebben in de zin van MiFID II. Zoals het er nu naar uitziet op basis van het conceptwetsvoorstel zal het nieuwe raamwerk, hoewel daar juridisch gezien nog wel over te twisten valt, ook op fondsbeheerders van toepassing zijn die tevens beleggings- en/of nevendiensten verlenen (MiFID II top-up). Zie het onderdeel [Beleggingsondernemingen](#) van deze Vooruitblik voor een overzicht van de nieuwe regels.
- **Wie?** Beheerders van abi's en icbe's die tevens beleggingsdiensten verlenen.
- **Wanneer?** Het nieuwe prudentiële raamwerk voor beleggingsondernemingen moet per 26 juni 2021 in werking treden.

UBO register voor trusts en fondsen voor gemene rekening (FGRs)

- **Wat?** Op 17 april 2020 verscheen de [consultatie](#) voor het wetsvoorstel UBO register met betrekking tot trusts en fondsen voor gemene rekening (FGRs). Daarin wordt voorgesteld dat alle deelnemers in een FGR kwalificeren als UBO en moeten worden geregistreerd bij de KvK. Dit zou voor beheerders die beleggingsfondsen in de vorm van FGRs beheren een enorme impact hebben, zeker wanneer het open-end fondsen betreffen met vele participanten en zeer frequente toe- en uittreedmogelijkheden. Zie voor een nadere toelichting het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Alle beleggingsfondsen (abi's en icbe's) die als FGR gestructureerd zijn.
- **Wanneer?** Uit de meest recente [voortgangsrapportage](#) Plan van aanpak witwassen vloeit voort dat het wetsvoorstel begin 2021 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

Wijzigingswet financiële markten 2022 – AIFMD-light regime voor buitenlandse beheerders

- **Wat?** Op 6 november 2020 heeft de Minister van Financiën de Wijzigingswet Financiële Markten 2022 ter [consultatie](#) voorgelegd. Een van de wijzigingen voorziet erin dat ook kleine beheerders met vestigingsplaats in

een andere EU-lidstaat, gebruik kunnen maken van het AIFMD-light regime. Van een kleine beheerder is sprake indien het totaal van de activa onder beheer niet meer bedraagt dan € 100 miljoen of niet meer dan € 500 miljoen. Ten aanzien van de drempel van € 500 miljoen geldt dat de beleggingsinstellingen geen gebruik mogen maken van hefboomfinanciering en geen recht tot inkoop of terugbetaling van rechten van deelneming kan worden uitgeoefend gedurende een periode van vijf jaar. Het light regime staat alleen open voor deze beheerders voor zover ze deelnemingsrechten aanbieden aan professionele beleggers.

- **Wie?** Kleine beheerders van beleggingsinstellingen gevestigd in een andere EU-lidstaat die rechten van deelneming aan professionele beleggers aanbieden.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot 18 december 2020 om te reageren op de consultatie. Wij verwachten dat het streven is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

Wijzigingswet financiële markten 2022 – Regeling icbe's met buitenlandse beheerders

- **Wat?** In een andere voorgestelde wijziging is geregeld dat een icbe-beheerder met zetel in een andere lidstaat een icbe met zetel in Nederland mag beheren, indien de icbe-beheerder in de lidstaat van herkomst een vergunning heeft voor beheer van de desbetreffende icbe. De icbe-beheerder moet in het bezit zijn van een icbe-vergunning in het land van herkomst voor het beheer van het desbetreffende type icbe. De AFM moet hebben ingestemd met het voornemen van de beheerder op grond van artikel 2:72 eerste en vierde lid Wft. De voorgestelde regeling bevreedt ons wat, aangezien de icbe-regelgeving voorziet in een dubbele vergunningplicht voor zowel de icbe-beheerder als de icbe. Dit is in andere lidstaten ook zo geïmplementeerd.
- **Wie?** Icbe-beheerders met zetel in een andere lidstaat, die een icbe met zetel in Nederland willen beheren.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot 18 december 2020 om te reageren op de consultatie. Wij verwachten dat het streven is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – Technische wijzigingen icbe's

- **Wat?** In het [consultatiedocument](#) Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 worden enkele technische aanpassingen voorgesteld met betrekking tot icbe's. De meest in het oog springende is het schrappen van de verplichting dat jaarlijks een accountantsverklaring aan de AFM moet worden overgelegd waaruit blijkt dat de icbe

in overeenstemming met de beleggingsrestricties heeft gehandeld. Die controletaak rust tevens bij de bewaarder, en werd zodoende overbodig geacht. Daarnaast wordt een verbod op het ongedekt short gaan geïntroduceerd.

- **Wie?** Icbe-beheerders.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Het nieuwe actieplan ten behoeve van een kapitaalmarktenunie

- **Wat?** Op 24 september 2020, bijna 5 jaar na de publicatie van het eerste actieplan, [publiceerde](#) de Europese Commissie een nieuw actieplan strekkende tot de totstandkoming van de kapitaalmarktenunie (KMU). Het doel van de KMU is het bieden van de mogelijkheid om beleggingen en spaargeld tussen alle lidstaten te laten circuleren waardoor kapitaal kan stromen naar de meest behoevende plek, leidend tot een economisch sterker Europa. Belangrijke kerndoelstellingen zijn (i) groen, digitaal, inclusief en weerbaar economisch herstel bevorderen door financiering toegankelijk te maken voor Europese ondernemingen, (ii) de EU een veilige plek maken voor sparen en beleggen en (iii) integreren van nationale kapitaalmarkten in één geharmoniseerde Europese kapitaalmarkt. In het actieplan worden op hoofdlijnen de voorgenomen acties van de Europese Commissie aangekondigd. In twee daarvan worden ELTIFs en icbe's specifiek benoemd. We sluiten niet uit dat ter uitvoering van het actieplan ook andere type beleggingsfondsen worden gemaakt.
- **Wie?** Alle fondsbeheerders, voornamelijk met name beheerders van ELTIFs en icbe's.
- **Wanneer?** In de loop van 2021 worden de eerste voorstellen verwacht ter implementatie van het actieplan.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te zien en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. Voor inkomende activiteiten van abi-beheerders heeft de EU een dergelijk besluit, die haar grondslag vindt in de AIFMD, (nog) niet genomen. Voor icbe-beheerders

kan een dergelijk besluit op grond van de icbe-richtlijn überhaupt niet worden genomen. In sommige lidstaten, waaronder Nederland, kan onder bepaalde voorwaarden een abi wel [aangeboden blijven worden](#) op basis van het *national private placement regime*. Het Verenigd Koninkrijk heeft voor zover mogelijk ook nog geen equivalentiebesluit genomen voor abi- en icbe-beheerders die vanuit de EU activiteiten wensen te verrichten in het Verenigd Koninkrijk. Wel is het zogenaamde *temporary marketing permissions regime* van kracht voor fondsbeheerders. Fondsbeheerders die vóór Brexit op basis van een Europees paspoort activiteiten verrichtten in het VK en die in 2020 het *temporary marketing permissions regime* hebben aangevraagd, kunnen onder dezelfde voorwaarden hun activiteiten (deels) blijven verrichten, tot een maximum van drie jaar. Fondsbeheerders die geen gebruik maken van dit regime krijgen op basis van het *Financial Services Contracts Regime* de ruimte om hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk op een ordelijke manier af te bouwen.

- **Wie?** Fondsbeheerders die zowel in de EU als in het Verenigd Koninkrijk actief zijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

COVID-19

Aanbeveling ESRB en DNB kapitaaluitkeringen beleggingsinstellingen

- **Wat?** DNB verzoekt, in navolging van de European Systemic Risk Board (ESRB), beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen om bij het overwegen van eventuele dividenduitkeringen, inkoop van eigen aandelen en het uitkeren van variabele beloningen rekening te houden met de huidige crisis, vooruitzichten en eventuele andere scenario's die de bedrijfsvoering, winstgevendheid en financiële buffers kunnen raken.
- **Wie?** Alle vergunninghoudende beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** De ESRB heeft haar aanbeveling verlengd tot september 2021, DNB staat achter deze aanbeveling.

BELEGGINGSONDERNEMINGEN

Let op: Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor beleggingsondernemingen van groot belang.

AFM TOEZICHT	46	Consultatie Implementatiebesluit kapitaalbuffers 2020 (CRDV)	52
Trendzicht 2021	46	Consultatie Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit (BRRD II)	52
Vervolgonderzoek naar transactiemonitoring beleggingsondernemingen	46	NIEUWE WET EN REGELGEVING	53
Beleggingsondernemingen beheersen AML/CFT-risico's beter, transactiemonitoring schiet nog tekort	46	IFR/IFD: Nieuw Europeesrechtelijk prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen	53
Oproep om incidenten te melden	47	IFR/IFD: Aanvragen bankvergunning voor beleggingsondernemingen	54
Aanbevelingen voor MiFID II/MiFIR-herziening	47	IFR/IFD: Roadmap EBA	54
Consultatie beperkingen verkoop turbo's aan retailbeleggers	47	IFR/IFD: Publicatie concept technische standaarden EBA	54
DNB TOEZICHT	47	IFR/IFD: EBA consultatie richtsnoeren interne governance	54
Visie op Toezicht 2021-2024	47	Beloningsregels	54
ESA's	47	BREXIT	55
Wijzigingen PRIIPs/Eid?	47	Brexit-deal	55
ESMA & EBA	48	ESMA Update impact Brexit op MiFID II/MiFIR	55
ESMA Work Programme 2021	48	ESMA Zienswijze toepassing handelsverplichting aandelen na Brexit-overgangperiode	56
EBA Work Programme 2021	48	ESMA Zienswijze toepassing handelsverplichting derivaten na Brexit-overgangperiode	56
ESMA consultatie evaluatie inzake MKB-groeimarkten	48	ESMA voegt handelsplatformen uit VK toe aan opinies inzake derdelanden handelsplatformen (TCTV)	56
ESMA 'call for evidence' evaluatie transparantieregime	48	COVID-19	56
ESMA consultatie evaluatie transactierapportageverplichting	48	AFM verwacht extra aandacht voor klantactualisatie	56
ESMA consultatie evaluatie OTF-regime	49	Aanbeveling ESRB en DNB impact coronavirus op beleggingsondernemingen	56
ESMA consultatie evaluatie voorschriften algoritmisch handelen	49		
ESMA en EBA consultatie gezamenlijke richtsnoeren geschiktheid van beleidsbepalers en key-function holders	49		
ESMA consultatie richtsnoeren inzake publicatie marktgegevens	49		
ESMA publiceert concept RTS/ITS inzake beleggingsondernemingen uit derdelanden	49		
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	49		
MiFID II/MiFIR evaluatie door ESMA en Europese Commissie	49		
Consultatie ten behoeve van MiFID II/MiFIR herziening door Europese Commissie	50		
Voorstel Europese Commissie voor MiFID II Quick Fix	50		
Het nieuwe actieplan ten behoeve van een kapitaalmarktenuie	51		
Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2021	51		
Consultatie Wijzigingsbesluit financiële markten 2021	51		
Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022	51		
Wetsvoorstel Implementatiewet kapitaalvereisten 2020 (CRDV)	52		
Consultatie Implementatiebesluit kapitaalvereisten 2020 (CRDV)	52		

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

Op 3 november 2020 publiceerde de AFM haar jaarlijkse analyse van trends en ontwikkelingen op de financiële markten: [Trendzicht 2021](#). In dit rapport signaleert de AFM trends die van invloed zijn op haar toezicht in 2021, en de toezichtthema's die de AFM in 2021 van belang vindt. Wat dit concreet inhoudt voor de toezichtactiviteiten van de AFM wordt in de Toezichtagenda 2021 gepubliceerd. Die verschijnt naar verwachting begin 2021.

In het bijzonder voor beleggingsondernemingen signaleert de AFM de volgende belangrijke ontwikkelingen:

- De langdurig lage rente heeft de bereidheid van beleggers en financiële instellingen om in hun zoektocht naar rendement meer risico te nemen (search-for-yield) verhoogd. Dit zorgt onder andere voor hoge waarderingen van aandelen en bedrijfsobligaties. De search-for-yield blijkt volgens de AFM met name te spelen in het institutionele segment en is bij huishoudens minder aan de orde.
- Momenteel is een herziening van MiFID II door de Europese beleidsmakers gaande, waaronder met betrekking tot het onderwerp handelsplatformen. De visie achter het Europese beleid is dat handelsplatformen op effectieve wijze met elkaar dienen te concurreren, zonder dat dit ten koste gaat van liquiditeit of prijsvorming. Concurrentie vereist meerdere platformen, maar versnippering van handel kan volgens de AFM betekenen dat meerdere prijzen ontstaan voor hetzelfde aandeel die elk slechts een deelmarkt representeren. Mede door deze tegenstelling blijkt het verenigen van beide doelstellingen geen eenvoudige opgave, aldus de AFM. De AFM plaatst in Trendzicht 2021 de huidige herziening in een breder perspectief en ze licht toe welke maatregelen volgens haar de komende tijd moeten worden genomen, zowel ten aanzien van de aandelenhandel als de obligatiehandel. Ten aanzien van de aandelenhandel vindt de AFM het onder meer belangrijk dat het juridisch speelveld tussen handelsplatformen enerzijds en systematische internalisers anderzijds (die volgens de AFM in Europa een marktaandeel van ongeveer 20% hebben) meer gelijk wordt getrokken, onder meer voor wat betreft de transparantieregels. Voor wat betreft obligatiemarkten meent de AFM onder meer dat de beleidsmakers moeten nagaan welke regulering het best die innovaties steunt die de werking van obligatiemarkten verbetert.

Vervolgonderzoek naar transactiemonitoring beleggingsondernemingen

- **Wat?** De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht beleggingsondernemingen onder meer tot transactiemonitoring en het melden van ongebruikelijke transacties. Uit [eerder onderzoek](#) van de AFM bleek volgens haar dat beleggingsondernemingen zich nog onvoldoende inspinnen om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan. Om deze reden is de AFM in juni 2020 een [verdiepend vervolgonderzoek](#) gestart. De AFM richt zich in het vervolgonderzoek onder meer op de vraag of beleggingsondernemingen transactieprofielen van hun cliënten opstellen, detectieregels hanteren voor het signaleren van 'opvallende' transacties en of zij ongebruikelijke transacties tijdig en goed melden bij de Financial Intelligence Unit Nederland.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De algemene bevindingen van het vervolgonderzoek zullen naar verwachting in 2021 door de AFM gepubliceerd worden. Wij verwijzen ook naar het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik.

Beleggingsondernemingen beheersen AML/CFT-risico's beter, transactiemonitoring schiet nog tekort

- **Wat?** De AFM heeft eind 2020 op basis van de jaarlijkse Wwft/Sw-uitvraag bij beleggingsondernemingen haar [marktbeeld](#) van naleving van de Wwft en Sanctiewet door de sector gepubliceerd. De AFM ziet dat beleggingsondernemingen meer maatregelen nemen om AML/CFT-risico's te beheersen, bijvoorbeeld door het aanbieden van interne trainingen en het opstellen van risicoprofielen van cliënten, maar dat tekortkomingen resterend. Zo worden volgens de AFM nog te weinig ongebruikelijke transacties gemeld bij de FIU-NL en is bovendien circa de helft van de beleggingsondernemingen nog niet aangesloten als melder bij de FIU-NL, aldus de AFM.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die onder het Wwft-toezicht van de AFM vallen.
- **Wanneer?** Op 16 december 2020 publiceerde de AFM haar bevindingen. Beleggingsondernemingen moeten hun beleid hierop aanpassen waar relevant. We verwachten dat de AFM haar toezicht op deze onderwerpen zal voortzetten in 2021. Verder zij verwezen naar het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik.

Oproep om incidenten te melden

- **Wat?** De AFM heeft op 23 december 2020 aan (onder andere) beleggingsondernemingen een [brief](#) gestuurd waarin zij aandacht vraagt voor het melden van incidenten die een ernstige bedreiging vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering. Gelet op de huidige corona-situatie, waarin meer met elkaar op afstand wordt samengewerkt, vraagt de AFM in het bijzonder aandacht voor integriteits- en informatiebeveiligingsincidenten. De brief bevat een bijlage met een niet-limitatieve lijst van voorbeelden die volgens de AFM als incident kwalificeren.
- **Wie?** Alle vergunninghoudende beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De wettelijke verplichting om incidenten te melden heeft op dit moment verhoogde aandacht van de AFM. De AFM geeft aan dat zij in de toekomst onderzoek kan doen naar de naleving van deze verplichting.

Aanbevelingen voor MiFID II/MiFIR-herziening

- **Wat?** De Europese Commissie en ESMA evalueren en consulteren momenteel het huidige MiFID II/MiFIR raamwerk (zie hierover de berichten verderop in dit onderdeel). Het is de verwachting dat dit proces op onderdelen tot een herziening van de huidige regels zal leiden. Tegen deze achtergrond heeft de AFM op 19 mei 2020 een [impactanalyse inclusief een aantal aanbevelingen](#) voor een herziening van MiFID II/MiFIR gepubliceerd. De aanbevelingen van de AFM zien onder meer op de regels voor positielimieten, kostentransparantie en de passendheidstoets.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Er wordt momenteel door ESMA en de Europese Commissie verder gewerkt aan de evaluatie en herziening van MiFID II/MiFIR.

Consultatie beperkingen verkoop turbo's aan retailbeleggers

- **Wat?** Op 9 december 2020 heeft de AFM [maatregelen inhoudende beperkingen voor het op de markt brengen, verspreiden en verkopen van turbo's](#) aan retailbeleggers ter consultatie gepubliceerd. De AFM is van mening dat retailbeleggers momenteel onvoldoende beschermd worden tegen de risico's van turbo's. Het voorstel van de AFM is in lijn met de beperkingen die reeds gelden voor de verkoop van zogeheten *contracts for difference* (CFD's). Meer specifiek gaat het om de volgende beperkingen:
  1. Hefboombepanking: de turbo-aanbieder geeft geen laatprijs van een turbo af indien de hefboom van

de turbo groter is dan de voorgeschreven maximale hefboom;

2. Verbod op handelsbonus: de turbo-aanbieder verschaft de retailbelegger geen betaling of voordeel in verband met het op de markt brengen, verspreiden of verkopen van een turbo anders dan de prijs van de door de retailbelegger verkochte turbo of de uitkering van de restwaarde bij afwikkeling van de turbo; en
  3. Verplichte risicowaarschuwing: de turbo-aanbieder doet niet enige mededeling aan en publiceert evenmin enige voor retailbeleggers toegankelijke informatie in verband met het op de markt brengen, verspreiden of verkopen van een turbo, tenzij in die mededeling of informatie de voorgeschreven risicowaarschuwing is opgenomen.
- **Wie?** Aanbieders van turbo's voor retailbeleggers.
  - **Wanneer?** Partijen kunnen tot 24 januari 2021 reageren op het voorstel van de AFM. Het streven van de AFM is om de maatregelen in 2021 in werking te laten treden.

DNB TOEZICHT

Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** Op 24 november 2020 heeft DNB haar geactualiseerde [Visie op Toezicht 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin zet DNB de koers uit voor haar toezicht in de komende jaren. Doel van het document is om financiële instellingen, waaronder beleggingsondernemingen, te informeren over de richting van het toezicht en daarmee als stip op de horizon te fungeren. DNB staat uiteraard stil bij de huidige coronapandemie en vraagt daarnaast extra aandacht voor structurele uitdagingen waarvan de invloed slechts geleidelijk zichtbaar wordt, maar die wel vragen om reacties van financiële instellingen op strategisch niveau. Een van deze uitdagingen is de wijzigende wet- en regelgeving. In dat kader vraagt DNB nadrukkelijk aandacht voor de op stapel staande wijzigingen in prudentiële regelgeving voor beleggingsondernemingen als gevolg van de introductie van de IFD en IFR.
- **Wie?** De Visie op Toezicht 2021-2024 is relevant voor alle onder toezicht staande beleggingsondernemingen, met name die waarop IFD en IFR grote impact hebben.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB voor de komende vier jaar.

ESA'S

Wijzigingen PRIIPs/Eid?

- **Wat?** Op 21 juli 2020 [informeerden de ESA's](#) de Europese Commissie over de uitkomst van een review

van het Essentiële informatiedocument (Eid) onder de PRIIPs Verordening. De ESA's stellen verschillende verbeteringen voor met betrekking tot het Eid.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die beleggingsproducten in de zin van de PRIIPs Verordening ontwikkelen, verkopen en/of daarover adviseren.
- **Wanneer?** Nog niet duidelijk op het moment van schrijven.

ESMA & EBA

ESMA Work Programme 2021

- **Wat?** In oktober 2020 heeft ESMA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2021. Daarbij onderscheidt ESMA vier hoofdactiviteiten waarvan er drie van belang zijn voor beleggingsondernemingen: (i) het bevorderen van consistentie in het toezicht tussen de verschillende lokale toezichthouders in de EU, door onder meer centraal gekozen thematische onderzoeken uit te voeren, (ii) het uitvoeren van risicobeoordelingen op de thema's beleggers, financiële markten en financiële stabiliteit en (iii) het verder bijdragen aan een *single rulebook* voor financiële markten, in het bijzonder door het opstellen en reviewen van *technical standards* (RTS/ITS) en *technical advice*, o.a. op het gebied van MiFID II/MiFIR.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 zal doorwerken in het toezicht op beleggingsondernemingen in 2021.

EBA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 30 september 2020 heeft EBA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar zes belangrijkste prioriteiten voor 2021. Een van deze belangrijke prioriteiten betreft de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het nieuwe IFR/IFD raamwerk. EBA zal ook in 2021 technische standaarden, richtsnoeren en rapporten opstellen ter ondersteuning van een tijdige uitvoering van het nieuwe prudentiële regime voor beleggingsondernemingen.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2021.

ESMA consultatie evaluatie inzake MKB-groeimarkten

- **Wat?** Op 6 mei 2020 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd ten behoeve van de

door ESMA en de Europese Commissie uit te voeren evaluatie van de werking van de regeling voor MKB-groeimarkten, rekening houdend met het aantal MTF's dat als mkb-groeimarkt is geregistreerd, het aantal daarop aanwezige uitgevende instellingen en de desbetreffende handelsvolumes.

- **Wie?** De evaluatie is relevant voor MKB uitgevende instellingen, beleggingsondernemingen en handelsplatformen.
- **Wanneer?** De deadline voor het indienen van reacties verstreek op 15 juli 2020. ESMA zal de ontvangen reacties gebruiken om een finaal evaluatierapport op te stellen. Dit rapport verwacht ESMA in het eerste kwartaal van 2021 bij de Europese Commissie in te dienen.

ESMA 'call for evidence' evaluatie transparantieregime

- **Wat?** Op 1 september 2020 heeft ESMA een zogeheten '[call for evidence](#)' gepubliceerd ten behoeve van de door ESMA en de Europese Commissie uit te voeren evaluatie van twee gedelegeerde verordeningen (RTS 1 en RTS 2) inzake het MiFID II/MiFIR transparantieregime voor equity en non-equity instrumenten.
- **Wie?** De evaluatie van het transparantieregime is relevant voor alle beleggingsondernemingen die onderworpen zijn aan het transparantieregime van MiFID II/MiFIR, en in het bijzonder voor handelsplatformen en systematische internalisers.
- **Wanneer?** De deadline voor het indienen van reacties verstreek op 31 oktober 2020. ESMA zal de ontvangen reacties gebruiken om een consultatiedocument op te stellen voor de review van RTS 1 en RTS 2. Dit consultatiedocument zal ESMA in 2021 publiceren.

ESMA consultatie evaluatie transactierapportageverplichting

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd ten behoeve van de door ESMA en de Europese Commissie uit te voeren evaluatie van de transactierapportageverplichting uit artikel 26 MiFIR.
- **Wie?** De evaluatie is relevant voor alle beleggingsondernemingen die aan artikel 26 MiFIR moeten voldoen.
- **Wanneer?** De deadline voor het aanleveren van reacties op de evaluatie van ESMA verstreek op 20 november 2020. ESMA heeft het voornemen om het definitieve rapport in het eerste kwartaal van 2021 te presenteren aan de Europese Commissie. Vervolgens zal de Europese Commissie beoordelen of aanpassingen aan het huidige raamwerk inzake transactierapportage nodig zijn.

ESMA consultatie evaluatie OTF-regime

- **Wat?** Op 25 september 2020 heeft ESMA ten behoeve van de evaluatie van het MiFID II/MiFIR OTF-regime een [consultatiedocument](#) gepubliceerd. In het rapport beschrijft ESMA het huidige OTF-landschap en gaat zij onder meer in op de bestanddelen van de definitie van OTF.
- **Wie?** De evaluatie is in het bijzonder relevant voor beleggingsondernemingen die een OTF exploiteren.
- **Wanneer?** De consultatietermijn verstreek op 25 november 2020. Op basis van de reacties zal ESMA een definitieve evaluatie opstellen, die door haar zal worden ingediend bij de Europese Commissie.

ESMA consultatie evaluatie voorschriften algoritmisch handelen

- **Wat?** Op 18 december 2020 heeft ESMA ten behoeve van de door ESMA en de Europese Commissie uit te voeren evaluatie van het effect van de MiFID II/MiFIR voorschriften voor algoritmische handel, een [consultatiedocument](#) gepubliceerd. In het rapport gaat ESMA onder meer in op het autorisatieregime in dit verband, de voorschriften voor handelaren die van (hoogfrequentie) algoritmische technieken gebruik maken en de voorschriften voor handelsplatformen die deze technieken toestaan of faciliteren.
- **Wie?** De evaluatie is relevant voor beleggingsondernemingen respectievelijk handelsplatformen die zich bezighouden met (hoogfrequentie) algoritmische handel respectievelijk dat toestaan of faciliteren.
- **Wanneer?** De consultatietermijn verstrijkt op 12 maart 2021. Op basis van de reacties zal ESMA een definitieve evaluatie opstellen die door haar uiterlijk in juli 2021 zal worden ingediend bij de Europese Commissie.

ESMA en EBA consultatie gezamenlijke richtsnoeren geschiktheid van beleidsbepalers en key-function holders

- **Wat?** Op 31 juli 2020 hebben ESMA en EBA hun gezamenlijke [nieuwe conceptrichtsnoeren](#) inzake de geschiktheid van beleidsbepalers en zogeheten 'key-function holders' van banken en beleggingsondernemingen ter consultatie gepubliceerd. De voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de bestaande richtsnoeren, die stammen uit 2017, reflecteren de aanpassingen in bestaande geschiktheidsregels als gevolg van de gewijzigde [Capital Requirements Directive](#) (CRDV) en de [Investment Firms Directive](#) (IFD).
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.

- **Wanneer?** De consultatie liep tot 30 oktober 2020. Naar verwachting zullen de nieuwe richtsnoeren zes maanden na publicatie door ESMA en EBA van de definitieve richtsnoeren van toepassing worden. Wanneer publicatie van de definitieve richtsnoeren plaats zal vinden is op het moment van schrijven nog niet duidelijk.

ESMA consultatie richtsnoeren inzake publicatie marktgegevens

- **Wat?** Op 6 november 2020 heeft ESMA [conceptrichtsnoeren inzake de publicatie van marktdata](#) ter consultatie gepubliceerd. De conceptrichtsnoeren beogen de MiFID II/MiFIR verplichtingen inzake de publicatie van marktgegevens te verduidelijken.
- **Wie?** De richtsnoeren zijn in het bijzonder relevant voor handelsplatformen en *systematic internalisers* die marktgegevens moeten publiceren.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 11 januari 2021. ESMA verwacht uiterlijk in het tweede kwartaal van 2021 definitieve richtsnoeren te publiceren.

ESMA publiceert concept RTS/ITS inzake beleggingsondernemingen uit derdelanden

- **Wat?** Op 28 september 2020 heeft ESMA [concept technische standaarden](#) (RTS en ITS) gepubliceerd inzake het verlenen van beleggingsdiensten en verrichten van beleggingsactiviteiten door beleggingsondernemingen uit derdelanden. Aanleiding voor de publicatie zijn de [Investment Firms Regulation](#) (IFR) en IFD, die wijzigingen aanbrengen in het derdelandenregime van MiFID II/MiFIR. De concept RTS en ITS geven onder meer gedetailleerde regels voor de aan ESMA te verstrekken informatie door beleggingsondernemingen uit derdelanden om voor registratie door ESMA in aanmerking te komen.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen uit derde landen.
- **Wanneer?** ESMA heeft de concept RTS en ITS ingediend bij de Europese Commissie. Die is nu aan zet om de RTS en ITS te finaliseren. Het moment van inwerkingtreding is op het moment van schrijven nog niet bekend.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

MiFID II/MiFIR evaluatie door ESMA en Europese Commissie

Artikel 90 MiFID II en artikel 52 MiFIR verplichten de Europese Commissie (EC) om bepaalde onderdelen uit MiFID II/MiFIR te evalueren. Over deze onderwerpen moet

de EC vervolgens een rapport uitbrengen aan het Europees Parlement en de Raad. ESMA zal de EC hierbij assisteren, door middel van het opleveren van evaluatierapporten. Die evaluatierapporten publiceert ESMA eerst in concept ter consultatie, om vervolgens met inachtneming van de reacties van het publiek de rapporten te finaliseren en aan de EC toe te zenden.

De evaluatie heeft betrekking op onder meer de volgende onderwerpen:

1. het effect van de transparantieplichtingen die zijn vastgelegd in de artikelen 3 tot en met 13 MiFIR;
2. het functioneren van de transactierapportageverplichting uit artikel 26 MiFIR;
3. de geboekte vooruitgang met de verplaatsing van de handel in gestandaardiseerde OTC-derivaten naar beurzen of handelsplatformen;
4. de werking van het OTF-regime;
5. het functioneren van de regeling voor MKB-groeimarkten;
6. het effect van de voorschriften voor algoritmisch handelen, met inbegrip van hoogfrequentie algoritmische handel;
7. de ervaring die is opgedaan met de mechanismes voor productinterventie;
8. de toepassing van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties;
9. het effect van de toepassing van positielimieten en positiebeheer op grondstoffenderivatenmarkten;
10. de prijsontwikkelingen inzake prijzen voor *pre-trade* en *post-trade* data van gereguleerde markten, MTF's, OTF's en APA's; en
11. het effect van de provisie-transparantieplichting als bedoeld in artikel 24(9) MiFID II.

De eerste rapporten heeft ESMA op [5 december 2019](#), [4 februari 2020](#), [1 april 2020](#), [1 april 2020](#), [13 juli 2020](#), [16 juli 2020](#) en [25 september 2020](#) aan de Europese Commissie gezonden. Het betreft evaluaties van de onderwerpen genoemd onder 1, 3, 7, 8, 9, 10 en 11 hiervoor.

Ten aanzien van de onderwerpen 2, 4, 5 en 6 is de evaluatie door ESMA momenteel nog gaande. In 2021 kunnen we op deze onderwerpen dus nog evaluatierapporten van ESMA verwachten, evenals de in artikel 90 MiFID II en artikel 52 MiFIR voorgeschreven rapporten van de EC aan het Europees Parlement en de Raad. Te verwachten is dat deze evaluatie, in samenhang gezien met de consultatie door de Europese Commissie (zie het bericht hierna) en het Capital Markets Union Action Plan (zie het bericht verderop in dit onderdeel), tot belangrijke wijzigingen in het bestaande MiFID II/MiFIR raamwerk gaat leiden. We hopen dat hierover in 2021 meer duidelijkheid komt.

Consultatie ten behoeve van MiFID II/MiFIR herziening door Europese Commissie

- **Wat?** Op 17 februari 2020 is de Europese Commissie een [consultatie](#) gestart ten behoeve van een herziening van MiFID II/MiFIR en ziet op de periode 3 januari 2018 tot 31 december 2019. Deze consultatie loopt parallel met het hiervoor beschreven evaluatiewerk dat ESMA voor de Europese Commissie uitvoert met betrekking tot onderdelen uit MiFID II/MiFIR, en bestaat uit twee delen. Ten eerste betreft het een set aan algemene vragen aan het publiek over het functioneren van het bestaande MiFID II/MiFIR raamwerk. Ten tweede bevat het een reeks specifieke vragen ten aanzien van vier door de Europese Commissie geïdentificeerde onderwerpen ten aanzien waarvan volgens de Europese Commissie verbeteringen nodig zijn, namelijk (i) de afwezigheid van een *consolidated tape* (één geconsolideerde bron van handelsinformatie voor een bepaald financieel instrument), (ii) verschillende bepalingen inzake beleggersbescherming, (iii) de regels omtrent research en (iv) de voorschriften inzake positielimieten en *pre-trade* transparantie op grondstoffenderivatenmarkten. De Europese Commissie geeft aan bij de MiFID II/MiFIR herziening de acties uit haar [Capital Markets Union Action Plan](#) te betrekken (zie hierover ook het bericht verderop in dit onderdeel).
- **Wie?** De herziening van MiFID II/MiFIR is van belang voor alle beleggingsondernemingen die onder de reikwijdte van MiFID II/MiFIR vallen.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 18 mei 2020. Het is op het moment van schrijven nog niet bekend welke vervolgstappen en herzieningen in MiFID II/MiFIR de Europese Commissie naar aanleiding van de consultatie gaat voorstellen.

Voorstel Europese Commissie voor MiFID II Quick Fix

- **Wat?** In reactie op de coronacrisis heeft de Europese Commissie op 24 juli 2020 een aantal [wijzigingen van MiFID II](#) voorgesteld, ook wel de MiFID II *Quick Fix* genoemd. De wijzigingen hebben tot doel onnodig belastende verplichtingen voor beleggingsondernemingen (al dan niet tijdelijk) weg te nemen met het oog op het zoveel mogelijk mitigeren van de schadelijke gevolgen van de coronacrisis voor de economie. De onderwerpen waarvoor de Europese Commissie aanpassingen voorstelt zijn (i) informatieverplichtingen jegens (professionele) beleggers, inclusief ten aanzien van kostentransparantie, best-execution en product governance en (ii) grondstoffenmarkten.
- **Wie?** De MiFID II *Quick Fix* is relevant voor alle beleggingsondernemingen die onder de reikwijdte van

MiFID II/MiFIR vallen.

- **Wanneer?** Het streven van de Europese Commissie is om de MiFID II Quick Fix zo snel mogelijk in werking te laten treden. Daarvoor is wel eerst goedkeuring van het Europees Parlement en de Raad vereist. Op 8 december 2020 hebben het Europees Parlement en de Raad [overeenstemming bereikt](#) over de tekst. Na publicatie van de wijzigingen in het Publicatieblad van de Europese Unie krijgen lidstaten conform het voorstel 9 tot 12 maanden de tijd om de wijzigingen te implementeren in nationale wetgeving.

Het nieuwe actieplan ten behoeve van een kapitaalmarktenunie

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie haar nieuwe actieplan strekkende tot de totstandkoming van de kapitaalmarktenunie (KMU) [gepubliceerd](#). In het actieplan presenteert de Europese Commissie maar liefst 16 te nemen maatregelen voor het bereiken van één Europese kapitaalmarktenunie. Van de 16 maatregelen die de Europese Commissie heeft gepresenteerd, hebben er een aantal betrekking op MiFID II/MiFIR. De Commissie kondigt aan dat zij in dat kader:
  1. De toepasselijke MiFID II-regels op het gebied van provisies en informatieverstrekking gaat doorlichten en, waar nodig, met voorstellen zal komen om het bestaande wetgevingskader voor retailbeleggers te wijzigen zodat zij eerlijk advies en heldere en vergelijkbare productinformatie ontvangen;
  2. Met een voorstel gaat komen tot wijziging van MiFID II ter verlichting van de regeldruk en informatieverplichtingen van beleggingsondernemingen jegens retailbeleggers die weliswaar geen professionele belegger zijn, maar wel goede kennis hebben van financiële markten en producten. Daartoe zal het bestaande onderscheid tussen retailbeleggers en professionele beleggers tegen het licht worden gehouden of een nieuwe (tussen)categorie van gekwalificeerde beleggers worden ingevoerd;
  3. Mits de effectbeoordeling in het kader van de herziening MiFID II positief uitvalt, voor beleggingsadviseurs een diplomaplicht gaat introduceren, evenals de eis van voldoende permanente educatie; en
  4. Met een voorstel komt voor een *post-trade consolidated tape* voor equity en niet-equity instrumenten.
- **Wie?** De voorstellen zijn relevant voor beleggingsondernemingen die onder de reikwijdte van MiFID II/MiFIR vallen.
- **Wanneer?** Uit het door de Europese Commissie gepubliceerde [overzicht](#) blijkt dat de onder '1' genoemde

actie in Q1 2022 kan worden verwacht, actie '2' in Q4 2021 of Q1 2022 en de onder '3' en '4' genoemde acties in Q4 2021.

Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2021

- **Wat?** Eind 2019 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel [Wijzigingswet financiële markten 2021](#) ter consultatie gepubliceerd. Het conceptwetsvoorstel wijzigt verschillende wetten en voorziet onder meer in de introductie van een meldplicht ten aanzien van wijzigingen die plaatsvinden binnen een groep, nadat eerder door DNB een groeps-vvgb is verleend zoals bedoeld in artikel 3:102 lid 2 Wft.
- **Wie?** Indien het voorstel tot wet verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een beleggingsonderneming over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Het streven van de regering is om de Wijzigingswet medio 2021 in werking te laten treden.

Consultatie Wijzigingsbesluit financiële markten 2021

- **Wat?** Op 1 juli 2020 heeft het Ministerie van Financiën een [conceptvoorstel Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) ter consultatie gepubliceerd. Het betreft een concept verzamelbesluit waarmee onder andere wijzigingen worden aangebracht in het BGfo en het Bpr. Zo wordt voorzien in een nadere uitwerking van de vgb-meldplicht in geval van wijzigingen binnen een groep.
- **Wie?** Indien het voorstel tot besluit verheven zal worden, heeft dat relevantie voor groepsmaatschappijen die met betrekking tot een beleggingsonderneming over een groeps-vvgb van DNB beschikken.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot 13 augustus 2020 om te reageren op de consultatie. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022

- **Wat?** Op 6 november 2020 heeft het Ministerie van Financiën het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet financiële markten 2022 ter [consultatie](#) gepubliceerd. Het conceptwetsvoorstel voorziet onder meer in verschillende aanpassingen van de Wft, waaronder de voor de praktijk belangrijke introductie van de mogelijkheid voor (niet-bank)beleggingsondernemingen om voor aan cliënten toebehorende geldmiddelen vermogensscheiding te bewerkstelligen via een 'rekening

met afgescheiden vermogen'. Dit is een rekening die een beleggingsonderneming in eigen naam aanhoudt bij een bank, maar juridisch is afgescheiden van het eigen vermogen van de beleggingsonderneming.

- **Wie?** Beleggingsondernemingen die gelet op de aard van hun dienstverlening aan vermogensscheidingsregels zijn onderworpen.
- **Wanneer?** Op 18 december 2020 is de consultatie gesloten. Wij verwachten dat het streven van de regering is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

Wetsvoorstel Implementatiewet kapitaalvereisten 2020 (CRDV)

- **Wat?** Op 8 september 2020 heeft de Minister van Financiën het [wetsvoorstel Implementatiewet kapitaalvereisten 2020 \(CRDV\)](#) naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel voorziet in de implementatie van CRDV in de Wft. Daarbij gaat het onder meer om nieuwe bepalingen ten aanzien van de goedkeuring van (gemengde) financiële holdings, een nieuw regime voor groepen met een moederonderneming met zetel in een derde land die in de EU actief zijn met twee of meer banken of beleggingsondernemingen in de zin van de CRR, wijzigingen ten aanzien van Pijler 2-vereisten (instelling-specifieke toezichtseisen) en wijzigingen met betrekking tot het beloningsbeleid.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die onder het bereik van CRR/CRD vallen. Nadat IFR/IFD van toepassing wordt – de implementatiedeadline is 26 juni 2021 – zal het CRDV/CRR regime alleen nog van toepassing zijn op zogeheten Class 1 beleggingsondernemingen (zie ook hierna: 'IFR/IFD: Nieuw Europeesrechtelijk prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen').
- **Wanneer?** Het wetsvoorstel is op 12 november 2020 door de Tweede Kamer en op 1 december 2020 door de Eerste kamer aangenomen. De laatste stap is afkondiging van de wet in het Staatsblad, hetgeen op het moment van schrijven nog niet heeft plaatsgevonden. De implementatiedeadline is 29 december 2020.

Consultatie Implementatiebesluit kapitaalvereisten 2020 (CRDV)

- **Wat?** Op 6 oktober 2020 heeft het Ministerie van Financiën een [conceptvoorstel voor een implementatiebesluit kapitaalvereisten 2020 \(CRDV\)](#) ter consultatie gepubliceerd. Het conceptvoorstel voorziet in de implementatie van CRDV in lagere regelgeving en strekt tot wijziging van het Bpr, het Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft en het Besluit bestuurlijke boetes financiële sector.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die onder

het bereik van CRR/CRD vallen. Nadat IFR/IFD van toepassing wordt zal het CRDV/CRR regime alleen nog van toepassing zijn op zogeheten Class 1 beleggingsondernemingen (zie ook hierna: 'IFR/IFD: Nieuw Europeesrechtelijk prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen').

- **Wanneer?** De consultatietermijn liep tot 3 november 2020. De CRDV-implementatiedeadline is 29 december 2020 en het streven van de regering is om het besluit dan ook op die datum in werking te laten treden.

Consultatie Implementatiebesluit kapitaalbuffers 2020 (CRDV)

- **Wat?** Op 29 mei 2020 heeft het Ministerie van Financiën een [conceptvoorstel voor een implementatiebesluit kapitaalbuffers 2020 \(CRDV\)](#) ter consultatie gepubliceerd. Het conceptvoorstel strekt – ter implementatie van CRDV – tot wijzigingen van het Bpr, het Besluit uitvoering EU-verordeningen financiële markten en het Besluit bijzondere prudentiële maatregelen, beleggerscompensatie en depositogarantie Wft.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die onder het bereik van CRD/CRR vallen. Nadat IFR/IFD van toepassing wordt zal het CRDV/CRR regime alleen nog van toepassing zijn op zogeheten Class 1 beleggingsondernemingen (zie ook hierna: 'IFR/IFD: Nieuw Europeesrechtelijk prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen').
- **Wanneer?** De CRDV-implementatiedeadline is 29 december 2020 en het streven van de regering is dan ook om het besluit op die datum in werking te laten treden.

Consultatie Implementatiewet verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit (BRRD II)

- **Wat?** Op 11 december 2020 heeft het Ministerie van Financiën een [conceptwetsvoorstel](#) strekkende tot implementatie van de richtlijn verliesabsorptie en herkapitalisatiecapaciteit van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD II), ter consultatie gepubliceerd. BRRD II wijzigt de richtlijn herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en wordt in Nederland geïmplementeerd in de Wft (in het bijzonder Deel 3A) en de Faillissementswet. Het hoofddoel van BRRD II is het vergroten van de kwaliteit van de bail-inbare buffer van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 22 januari 2021.

NIEUWE WET EN REGELGEVING

IFR/IFD: Nieuw Europeesrechtelijk prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen

De [Investment Firms Regulation](#) (IFR) en de [Investment Firms Directive](#) (IFD) voorzien in een nieuw prudentieel raamwerk voor beleggingsondernemingen die een MiFID II-vergunning hebben. De IFR zal vanaf 26 juni 2021 rechtstreeks van toepassing zijn in alle lidstaten. De IFD moet eerst in nationale wetgeving worden omgezet. Op 10 juli 2020 heeft het Ministerie van Financiën daartoe een [conceptwetsvoorstel](#) ter consultatie gepubliceerd. Het voorstel van wet ligt op het moment van schrijven voor advies bij de Raad van State en zal naar verwachting in Q1 2021 worden ingediend bij de Tweede Kamer.

Het nieuwe raamwerk beoogt specifieke kwetsbaarheden en risico's die inherent zijn aan elk type beleggingsonderneming op passender wijze te adresseren dan het huidige prudentiële raamwerk voor beleggingsondernemingen op grond van CRD IV/ CRR. Om te bepalen aan welke eisen een bepaald type beleggingsonderneming dient te voldoen, zal er een nieuw classificatiesysteem voor deze beleggingsondernemingen gaan gelden. Kortgezegd zullen beleggingsondernemingen straks worden ingedeeld in één van de volgende drie categorieën:

- Class 1: systeemrelevante en grote beleggingsondernemingen. Deze groep van grootste beleggingsondernemingen (meer dan EUR 15 miljard aan activa) zal onder de reikwijdte van CRD/CRR blijven vallen. Beleggingsondernemingen binnen deze groep die handelen voor eigen rekening of plaatsingsactiviteiten met plaatsingsgarantie verrichten, en die boven de in de CRR (zoals luidend na het van toepassing worden van de IFR) uitgewerkte drempel van EUR 30 miljard uitkomen, zullen bovendien een bankvergunning moeten aanvragen.
- Class 2: (middel)grote en verweven beleggingsondernemingen die niet in Class 1 vallen. Class 2 beleggingsondernemingen zullen straks onder het IFR/IFD regime komen te vallen. Op grond van IFR/IFD zullen zij hun eigen vermogen-eis moeten gaan berekenen aan de hand van de hoogste van de volgende drie kapitaaleisen:
  - i. het aanvangskapitaal (ofwel minimum eigen vermogen-eis);
  - ii. de vaste kosteneis; en
  - iii. de som van toepasselijke K-factoren. De K-factoren vormen de échte noviteit van de IFR/IFD. De K-factor

eis is bedoeld om een beleggingsonderneming een kapitaalbuffer te laten aanhouden die past bij het soort risico's dat de beleggingsonderneming loopt. Daarbij staan drie soorten risico's centraal: risico's ten opzichte van beleggers, risico's ten opzichte van de markt en risico's ten opzichte van de beleggingsonderneming zelf. De definities van de relevante K-factoren in de IFR geven aan wat er wel en niet onder deze factoren valt.

- Class 3: kleine en niet-verweven beleggingsondernemingen die aan specifieke cumulatieve criteria voldoen ingevolge artikel 12 IFR. Ook deze groep beleggingsondernemingen is straks niet langer onderworpen aan CRD/CRR, maar aan IFR/IFD, zij het in verlichte mate. Voor Class 3 beleggingsondernemingen gaat op basis van IFR/IFD enkel de hoogste van (i) de vaste kosteneis en (ii) het aanvangskapitaal, als eigen vermogen-eis gelden. Hier zijn de K-factoren dus niet van toepassing. Ook voor beleggingsondernemingen die nu nog op grond van artikel 3 Bpr zijn uitgezonderd van solvabiliteitseisen, zullen als gevolg van IFR/IFD dus kapitaaleisen gaan gelden.

IFR/IFD vereist verder dat Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen te allen tijde ten minste één derde van hun vaste kosteneis in liquide activa aanhouden, om te waarborgen dat beleggingsondernemingen ook in tijden van stress ordentelijk kunnen functioneren. Dit geldt dus in beginsel ook voor kleine en niet-verweven beleggingsondernemingen, hoewel er een vrijstellingsmogelijkheid geldt die toezichthouders kunnen toepassen. De liquide activa moeten van voldoende kwaliteit zijn, waarbij onder andere ook onbezwaarde eigen contante geldmiddelen van de beleggingsonderneming als geschikt worden aangemerkt.

Ten aanzien van bovenstaande prudentiële eisen merken we nog op dat deze eisen in voorkomende gevallen niet alleen op de vergunninghoudende beleggingsonderneming op solo-niveau van toepassing zijn, maar ook gelden voor de eventuele holding en dochterondernemingen van de beleggingsonderneming. Als gevolg van de IFR/IFD zal dergelijk geconsolideerd groepstoezicht eerder van toepassing zijn.

Naast bovenstaande prudentiële eisen bevat IFR/IFD ook governance voorschriften en beloningsregels. Zie daarover meer onder 'Beloningsregels' elders in dit onderdeel.

Vanaf 26 juni 2021 moeten Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen in beginsel aan de IFR en (de geïmplementeerde) IFD voldoen. Wel voorziet IFR/IFD in een overgangsregime, waarmee een soepele overgang naar het nieuwe regime wordt beoogd. Voor zover beleggingsondernemingen nog niet aan de slag zijn gegaan met IFR/IFD implementatie, raden wij aan dit zo snel mogelijk te doen in het nieuwe jaar.

IFR/IFD: Aanvragen bankvergunning voor beleggingsondernemingen

- **Wat?** Op 23 november 2020 heeft DNB een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd waarin zij verwijst naar haar [factsheet](#) inzake de verplichting van beleggingsondernemingen om bij DNB een bankvergunning aan te vragen als zij onder de IFR/IFD als bank gaan kwalificeren.
- **Wie?** Class 1 beleggingsondernemingen die aan de CRR-definitie (zoals luidend na het van toepassing worden van de IFR) van kredietinstelling voldoen.
- **Wanneer?** De bankvergunning moet uiterlijk op de datum van inwerkingtreding van de Implementatiewet IFD bij DNB zijn aangevraagd. De implementatiedeadline is 26 juni 2021.

IFR/IFD: Roadmap EBA

- **Wat?** In juni 2020 heeft EBA een [roadmap](#) gepubliceerd waarin zij beschrijft welke werkzaamheden zij zal verrichten uit hoofde van IFR/IFD. Deze werkzaamheden kunnen worden onderverdeeld in zes verschillende thema's: (i) drempels en criteria voor beleggingsondernemingen om te bepalen of zij onder CRR blijven vallen, (ii) kapitaaleisen en -samenstelling, (iii) rapportages en transparantie, (iv) beloningsbeleid en governance, (v) toezichtconvergentie en Pijler 2-eisen en (vi) mandaten inzake ESG aspecten.
- **Wie?** De roadmap van EBA is relevant voor alle beleggingsondernemingen die onder de reikwijdte van IFR/IFD vallen.
- **Wanneer?** De roadmap beschrijft de acties die EBA tussen 2020 en 2025 zal uitvoeren in het kader van de IFR/IFD.

IFR/IFD: Publicatie concept technische standaarden EBA

- **Wat?** Op 4 juni heeft EBA de eerste [concept technische standaarden](#) (RTS/ITS) uit hoofde van de IFR/IFD ter consultatie gepubliceerd. Deze concept standaarden specificeren onder andere de IFR/IFD eisen met betrekking tot kapitaal, rapportages en beloningsbeleid. Dit is onderdeel van de doorlopende werkzaamheden die EBA uitvoert ter uitvoering van IFR/IFD en zoals uiteengezet in haar roadmap. Op 16 december 2020 heeft EBA zeven [finale concept technische standaarden](#) gepubliceerd.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die onder de reikwijdte van IFR/IFD vallen.
- **Wanneer?** De consultatie liep tot 4 september 2020. De beoogde inwerkingtreding van de verschillende technische standaarden verschilt per standaard. De standaarden moeten steeds eerst worden goedgekeurd door de Europese Commissie.

IFR/IFD: EBA consultatie richtsnoeren interne governance

- **Wat?** Op 17 december 2020 heeft EBA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd met daarin conceptrichtsnoeren ter specificering van de governance bepalingen in de IFD waaraan Class 2 beleggingsondernemingen moeten gaan voldoen. De richtsnoeren strekken tot nadere invulling van de taken, verantwoordelijkheden en organisatie van het bestuur en de organisatie van de beleggingsonderneming. Daarnaast specificeren de richtsnoeren de vereisten inzake het waarborgen van effectief risicobeheer.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die in Class 2 vallen.
- **Wanneer?** Belanghebbenden kunnen tot 17 maart 2021 reageren op de consultatie. EBA verwacht dat de definitieve richtsnoeren op 26 juni 2021 van toepassing zullen worden, dus gelijktijdig met het van toepassing worden van IFD en IFR.

Beloningsregels

Beleggingsondernemingen hebben te maken met zowel Europese beloningsregels (afkomstig uit het CRD IV/CRR raamwerk en MiFID II) als nationale beloningsregels (de zogenoemde Wbfo, vooral bekend van de 20% bonus cap). Op beide vlakken zijn wijzigingen op komst.

Europese beloningsregels

Voor Class 1 beleggingsondernemingen zullen de regels uit CRD /CRR en MiFID II blijven gelden. Voor Class 2 beleggingsondernemingen zullen vanaf 26 juni 2021 de Europese beloningsregels voortvloeien uit IFR/IFD en MiFID II (zie ook de [conceptrichtsnoeren](#) die EBA in dit kader op 17 december ter consultatie heeft gepubliceerd). Voor Class 3 beleggingsondernemingen zal vanaf 26 juni 2021 een verlicht Europees beloningsregime gaan gelden; alleen de beloningsregels uit MiFID II zullen vanaf dat moment van toepassing zijn. Noch de IFR/IFD noch MiFID II schrijft een bonuscap voor. Dit betekent onder meer dat de Europese bonuscap voor Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen zal komen te vervallen met het van toepassing worden van IFR/IFD. Het lijkt er echter vooralsnog niet op dat deze wijzigingen in Europees verband in Nederland tot minder beloningsregels voor Class 2 en Class 3 beleggingsondernemingen zullen leiden, of dat de huidige Nederlandse 20% bonuscap geschrapt zal worden. De wetgever heeft namelijk in de concept Memorie van Toelichting op het geconsulteerde [conceptvoorstel Implementatiewet IFD](#) opgemerkt:

“De [IFD] laat ruimte om het bestaande Nederlandse beloningsmodel in stand te houden. Met betrekking tot het bonusplafond geldt dat de richtlijn geen bonusplafond

bevat, maar de lidstaten de mogelijkheid biedt om daar nationaal van af te wijken. Hierdoor kan het bonusplafond van 20% van de vaste beloning (artikel 1:121 Wft) in stand blijven en ook voor het overige kunnen de Nederlandse wettelijke beloningsregels gehandhaafd blijven voor alle medewerkers van alle financiële ondernemingen.”

De vraag kan echter gesteld worden of de IFD wel voorziet in een deugdelijke juridische grondslag voor het handhaven van Nederlandse beloningsregels, in het bijzonder de 20% bonuscap, voor beleggingsondernemingen. Hoe dan ook besteedt de concept Memorie van Toelichting slechts zeer summier aandacht aan de (vermeende) grondslag voor deze afwijking van de IFD, terwijl de gevolgen voor Nederlandse beleggingsondernemingen, mede gelet op het level-playing field in de EU, ingrijpend zijn. Een aantal nieuwe beloningsregels en enkele uitzonderingen uit de IFD, zullen worden uitgewerkt in een toezichthouderregeling.

Nederlandse beloningsregels

Het bestaande Nederlandse beloningsregime (Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen) is opgenomen in de Wft. Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel voor een Wet nadere beloningsmaatregelen](#) bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de Wft-beloningsregels. Het betreft ten eerste de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor onder meer aandelen in vaste beloningen van bestuurders en medewerkers van financiële ondernemingen. Ten tweede worden bepaalde financiële ondernemingen verplicht in het beloningsbeleid verantwoording af te leggen over de verhouding van de beloningen tot de maatschappelijke functie van de onderneming en de totstandkoming hiervan. Ten derde wordt de bestaande mogelijkheid tot afwijking van het 20% bonusplafond voor niet-CAO personeel nader ingekaderd. De beoogde inwerkingtreding van de retentieverplichting en de nadere inkadering van de CAO-uitzondering is 1 juli 2021. Het wetsvoorstel voorziet in overgangsrecht voor reeds bij de financiële onderneming werkzame personen. De beoogde inwerkingtreding van de verplichting om verantwoording af te leggen over de verhouding van de beloningen tot de maatschappelijke functie van de onderneming en de totstandkoming hiervan, is 1 juli 2022.

Tot slot heeft DNB op 8 oktober 2020 een [concept Regeling beheerst beloningsbeleid](#) ter consultatie gepubliceerd. Daarin stelt DNB een aantal wijzigingen voor in de Regeling met betrekking tot het beheerst beloningsbeleid van banken en beleggingsondernemingen (Rbb 2017). Aanleiding voor de aanpassingen is de inwerkingtreding van CRDV, die ten opzichte van CRD IV wijzigingen bevat ten aanzien van de bepalingen inzake het beloningsbeleid. Deze regeling is relevant voor beleggingsondernemingen zolang IFR/IFD nog niet van toepassing is. Daarna is de regeling, voor zover het

de implementatie van beloningsregels uit CRDV betreft, nog slechts van belang voor Class 1 beleggingsondernemingen. De consultatie liep tot 6 november 2020. CRDV moet op 29 december 2020 in nationale wetgeving zijn geïmplementeerd.

BREXIT

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 sloten de onderhandelaars van de EU en het Verenigd Koninkrijk een [Brexit akkoord](#), waardoor een ‘harde’ no-deal Brexit toch nog is vermeden. Voor wat betreft de financiële sector kan men zich echter afvragen in hoeverre de gesloten deal verschilt met een no-deal Brexit. Het akkoord bevat namelijk nauwelijks afspraken over de financiële sector, waardoor grote onzekerheden blijven bestaan. Zo biedt het akkoord geen oplossing voor het per 1 januari 2021 wegvallen van het Europees paspoort, op basis waarvan beleggingsondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk actief mochten zijn in de EU en beleggingsondernemingen uit de EU in het Verenigd Koninkrijk. Al in 2019 had de Nederlandse regering met het oog op een mogelijke no-deal Brexit voorzien in een [tijdelijke vrijstelling](#) van de vergunningplicht voor in het Verenigd Koninkrijk gevestigde beleggingsondernemingen die in Nederland actief zijn. De regering ziet echter, verassend genoeg, geen noodzaak om de tijdelijke vrijstelling in werking te laten treden, omdat financiële ondernemingen sindsdien extra tijd hebben gehad om contracten en/of activiteiten aan te passen, aldus de regering in Kamerbrieven van [21 augustus](#) en [27 december 2020](#). Beleggingsondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk zijn derhalve vanaf 1 januari 2021 – in ieder geval voorlopig – aangewezen op het reeds bestaande derdelandenregime van Nederland. Andersom geldt voor beleggingsondernemingen uit Nederland die actief zijn in het Verenigd Koninkrijk vanaf 1 januari 2021 het nationale regime van het Verenigd Koninkrijk.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend vanaf 1 januari 2021.

ESMA Update impact Brexit op MiFID II/MiFIR

- **Wat?** Op 1 oktober 2020 heeft ESMA een [update](#) gepubliceerd betreffende de impact van Brexit op het MiFID II/MiFIR raamwerk. Hierin gaat ESMA in op de toepassing van voorschriften met betrekking tot de zogeheten ‘C(6) carve-out’ (vrijstelling voor bepaalde

energiederivatencontracten), post-trade transparantie en positielimieten, vanaf 1 januari 2021.

- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ESMA Zienswijze toepassing handelsverplichting aandelen na Brexit-overgangperiode

- **Wat?** Op 26 oktober 2020 heeft ESMA in het kader van Brexit haar [zienswijze](#) gepubliceerd met betrekking tot de toepassing van de handelsverplichting voor aandelen (artikel 23 MiFIR), vanaf 1 januari 2021.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ESMA Zienswijze toepassing handelsverplichting derivaten na Brexit-overgangperiode

- **Wat?** Op 25 november 2020 heeft ESMA in het kader van Brexit haar [zienswijze](#) gepubliceerd met betrekking tot de toepassing van de handelsverplichting voor derivaten (artikel 28 MiFIR), vanaf 1 januari 2021.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend.

ESMA voegt handelsplatformen uit VK toe aan opinies inzake derdelanden handelsplatformen (TCTV)

- **Wat?** Op 27 oktober 2020 heeft ESMA in het kader van Brexit de lijst van [TCTV opinies](#) bijgewerkt met handelsplatformen uit het VK. De opinies hebben betrekking op de toepassing van *post-trade* transparatieregels en positielimieten uit hoofde van MiFID II/MiFIR.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen die gelet op hun activiteiten en/of klantenkring met Brexit te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend.

COVID-19

AFM verwacht extra aandacht voor klantactualisatie

- **Wat?** De AFM heeft op 20 mei 2020 beleggingsondernemingen [opgeroepen](#) om klantprofielen te actualiseren in verband met de gewijzigde persoonlijke situaties van klanten als gevolg van de coronacrisis. De AFM wijst erop dat klantinformatie als gevolg van de crisis snel kan verouderen waardoor een situatie ontstaat waarbij de beleggingsrisico's niet passen bij de klant. Een tijdige actualisatie bij kwetsbare klantgroepen helpt voorzienbare teleurstellingen bij beleggers te voorkomen, aldus de AFM.
- **Wie?** Beleggingsondernemingen die de diensten beleggingsadvies en vermogensbeheer verlenen.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de coronacrisis.

Aanbeveling ESRB en DNB impact coronavirus op beleggingsondernemingen

- **Wat?** Op 15 december 2020 heeft de European Systemic Risk Board (ESRB) haar [aanbeveling](#) over het doen van uitkeringen door onder andere beleggingsondernemingen tijdens de coronacrisis, [verlengd](#) tot 30 september 2021. In haar [nieuwsbericht](#) van 18 december 2020 steunt DNB deze verlenging en verzoekt zij beleggingsondernemingen (opnieuw) om bij het overwegen van eventuele dividenduitkeringen, inkoop van eigen aandelen en het uitkeren van variabele beloningen, rekening te houden met de huidige crisis, vooruitzichten en eventuele andere scenario's die de bedrijfsvoering, winstgevendheid en financiële buffers van de beleggingsonderneming kunnen raken. DNB verwacht van beleggingsondernemingen dat zij in deze onzekere tijd de eigen financiële buffers nauwlettend zullen bewaken. Indien een beleggingsonderneming een ontwikkeling ziet die op korte termijn kan leiden tot prudentiële tekorten, dan dient zij dit zo snel mogelijk bij DNB te melden.
- **Wie?** Alle beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de coronacrisis.

BETAALDIENSTVERLENERS & EGI'S

Let op: Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) zijn voor betaaldienstverleners en EGI's van belang.

DNB TOEZICHT	57
Betaaldienstverlening aan online kansspelaanbieders	57
Wijziging invoertemplate frauderapportage	57
Onderzoek naar infrastructuur contant geld op middellange termijn	58
Aangepaste toezichtaanpak van DNB	58
EBA, ECB & EPC	58
EBA Work Programme 2021	58
EBA consultatie herziening richtsnoeren melding grote incidenten onder PSD2	58
Toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, regelingen en procedures (PISA-raamwerk)	59
Europese Betalingsraad publiceert rapport over betalingsbedreigingen en fraudetrends	59
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	59
Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – wijzigingen ten aanzien van intra-groep uitbesteding	59
Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding	60
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	60
Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022 – wettelijke kwaliteitsrekening	60
Verplichting tot registreren grensoverschrijdende betalingen	61
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	61
Vernieuwde strategie Europese Commissie inzake retailbetalingen in de EU	61
Uitvraag FATF over verbeteren grensoverschrijdende betalingen	61
Brexit-deal	61

DNB TOEZICHT

Betaaldienstverlening aan online kansspelaanbieders

- **Wat?** DNB heeft eerder dit jaar in [haar nieuwsbrief](#) opgemerkt dat zij signalen heeft ontvangen dat betaalen elektronischgeldinstellingen (EGI's) zich inlaten met betaaldienstverlening aan (veelal buitenlandse) online kansspelaanbieders. DNB waarschuwt ervoor dat deze instellingen ervoor dienen te zorgen dat zij niet betrokken raken met of diensten verlenen aan partijen die hun reputatie kunnen schaden. In het licht van de nieuwe Wet Kansspelen op afstand, die naar verwachting 1 maart 2021 in werking treedt, zal DNB met de Kansspelautoriteit in gezamenlijk overleg treden over de aanpak van niet toegestane betaaldienstverlening aan online kansspelaanbieders. DNB heeft daarbij aangegeven tijdens haar onderzoeken extra aandacht te besteden aan dit onderwerp.
- **Wie?** Betaalinstellingen en EGI's.
- **Wanneer?** Naar verwachting treedt op 1 maart 2021 de Wet Kansspelen op afstand in werking. Wij kunnen ons voorstellen dat DNB parallel daaraan ook met nadere *guidance* komt hoe en wat zij precies van betaalinstellingen en EGI's op dit gebied verwacht. DNB zal in 2021 verscherpt toezicht houden op het aanbieden van betaaldiensten aan online kansspelaanbieders.

Wijziging invoertemplate frauderapportage

- **Wat?** Op 1 juli 2019 zijn de EBA-richtsnoeren inzake de rapportage van fraude uit hoofde van PSD2 in Nederland in werking getreden. Op basis van deze richtsnoeren hebben betaaldienstverleners over het tweede halfjaar van 2019 voor het eerst via het Digitaal Loket Rapportages statistische gegevens aangeleverd over de door hen geconstateerde fraude. Vanaf 1 juli 2020 gelden [gewijzigde richtsnoeren voor het rapporteren van fraudestatistieken](#) met als uiterste inzenddatum 31 maart 2021. Naar aanleiding van deze gewijzigde richtsnoeren heeft DNB haar invoertemplate met betrekking tot frauderapportage gewijzigd en is deze op

[haar website](#) terug te vinden. In dit template zijn twee extra rapportagevelden opgenomen. Betaalinstellingen, vrijgestelde betaaldienstverleners en vrijgestelde EGI's dienen hun frauderapportage uiterlijk 31 maart 2021 aan DNB te hebben toegestuurd. Zij dienen er dus rekening mee te houden dat hiervoor het juiste template wordt gebruikt.

- **Wie?** Betaalinstellingen, vrijgestelde betaaldienstverleners en vrijgestelde EGI's.
- **Wanneer?** Per 1 juli 2020 zijn de EBA-richtsnoeren inzake het rapporteren van fraudestatistieken gewijzigd en vanaf oktober 2020 hanteert DNB een gewijzigd invoertemplate. Hiervoor genoemde partijen dienen per direct rekening te houden met het gewijzigde invoertemplate, welke uiterlijk 31 maart 2021 aan DNB dient te worden toegezonden.

Onderzoek naar infrastructuur contant geld op middellange termijn

- **Wat?** DNB heeft [opdracht](#) gegeven voor een onafhankelijk onderzoek met betrekking tot de Nederlandse chartale infrastructuur. In het licht van het dalende gebruik van contant geld wordt gekeken naar de vraag hoe de chartale infrastructuur er op middellange termijn uit zou moeten zien. De uitkomsten van dit onderzoek worden in de zomer van 2021 verwacht. Of, en zo ja, in hoeverre dit van invloed kan zijn op betaaldienstverlening waarbij contant geld nog een rol speelt kunnen wij op dit moment nog niet overzien.
- **Wie?** Betaalinstellingen die betaaldiensten verrichten waarbij contant geld nog een rol speelt.
- **Wanneer?** De resultaten van het onderzoek worden verwacht in de zomer van 2021.

Aangepaste toezichtaanpak van DNB

- **Wat?** In haar nieuwsbrief voor betaalinstellingen van december 2020 heeft DNB [aangekondigd](#) dat zij toezicht gaat houden volgens de Actualisatie Toezicht Methodologie (ATM). DNB wil haar beschikbare capaciteit inzetten waar de grootste prudentiële en integriteitsrisico's worden gesignaleerd. Het uitgangspunt daarbij is dat een stabiel en betrouwbaar financieel stelsel gebaat is bij het vertrouwen van het publiek in onder andere betaalinstellingen om hun verplichtingen na te komen en integer te handelen. De intensiteit van het toezicht zal toenemen naarmate de negatieve impact van deze risico's op het vertrouwen groter wordt. Instellingen zullen volgens DNB gaan merken dat het toezicht dynamischer wordt. Het aantal gesprekken met de accounttoezichthouder wordt minder en DNB zal meer op basis van verzamelde data acteren. De toezichtklasse waarin de financiële instelling door DNB is ingedeeld,

bepaalt de intensiteit van het toezicht. Er zijn drie klassen, van klein en weinig complex naar groot en complex.

- **Wie?** Betaalinstellingen.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021.

EBA, ECB & EPC

EBA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 30 september 2020 heeft EBA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar zes belangrijkste (toezicht)prioriteiten voor 2021, waarbij zij ook stilstaat bij de (aanpak van de) coronacrisis. Ondanks dat dit document in het bijzonder van belang is voor banken en beleggingsondernemingen, staan wij er voor betaalinstellingen ook kort bij stil. Interessant om hierbij te vermelden is dat EBA op haar agenda heeft staan om in Q2 2021 een verslag uit te brengen van de EBA-werkgroep over API's (Application Programming Interface) onder PSD2. In dezelfde periode worden ook herziene richtlijnen over grote incidentenrapportage verwacht. Daarnaast heeft EBA als doel om in Q3 2021 richtlijnen uit te vaardigen over de 'beperkt netwerk' uitzondering. Dit zal voor marktpartijen die gebruik (beogen te) maken van deze uitzondering zeer waarschijnlijk een welkome aanvulling zijn, omdat de exacte reikwijdte van het gebruik ervan niet altijd even helder is door het ontbreken van duidelijke afbakening. Ook zal EBA op continue basis onder meer haar Q&A gerelateerd aan PSD2 blijven bijwerken en haar monitoringsfunctie blijven verrichten rondom betaaldiensten.
- **Wie?** Betaalinstellingen, betaaldienstverleners, EGI's.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2021. In de loop van 2021 wordt diverse input verwacht die relevant is voor hierboven genoemde marktpartijen.

EBA consultatie herziening richtsnoeren melding grote incidenten onder PSD2

- **Wat?** Op 13 januari 2018 zijn de [EBA richtsnoeren voor de melding van grote incidenten onder PSD2](#) in werking getreden. Onder deze richtsnoeren worden criteria, drempels en methodologie uiteengezet die door betaaldienstaanbieders moeten worden gebruikt om te bepalen of een operationeel- of veiligheidsincident al dan niet als grootschalig moet worden beschouwd en hoe dat incident aan de bevoegde toezichthouder moet worden gerapporteerd. Op 14 oktober 2020 heeft EBA [een publieke consultatie](#) geopend waarbij zij een herziening voorstelt van de bestaande richtsnoeren. Het voorstel ter aanpassing van de richtsnoeren voor de melding van grote incidenten onder PSD2 is gericht

op het optimaliseren en vereenvoudigen van het rapportageproces, het vastleggen van aanvullende relevante beveiligingsincidenten, het verminderen van het aantal operationele incidenten dat zal worden gerapporteerd en het verbeteren van de betekenis van de ontvangen incidentmeldingen. De herziening van de richtsnoeren is ook bedoeld om de rapportagelast voor betaaldienstverleners te verminderen.

- **Wie?** Betaalinstellingen, en in beperktere mate vrijgestelde betaaldienstverleners en vrijgestelde EGI's.
- **Wanneer?** De consultatie van het voorstel van de EBA ter aanpassing van deze richtsnoeren liep tot 14 december 2020. Het is nog niet duidelijk wanneer wordt verwacht dat de nieuwe richtsnoeren in werking zullen treden.

Toezichtkader voor elektronische betaalinstrumenten, regelingen en procedures (PISA-raamwerk)

- **Wat?** Op 27 oktober 2020 startte de ECB (de monetaire autoriteit van de eurozone) een [consultatie](#) over een concept-toezichtkader waarin onder meer nieuwe vereisten worden gesteld aan het *oversight* op elektronische betaalinstrumenten (het PISA-raamwerk). Dit PISA-raamwerk vervangt de [bestaande geharmoniseerde toezichtbenadering en -normen voor betaalinstrumenten van het Eurosysteem](#) en is in het bijzonder relevant voor betaalinstellingen die (elektronische) betaalinstrumenten uitgeven aan eindgebruikers en die zijn uitgedrukt of gefinancierd in euro, gedeeltelijk of volledig worden gedekt door euro, of inwisselbaar zijn in euro. Ook is het raamwerk van toepassing op betaal-schemes en -regelingen die het gebruik van betaalinstrumenten mogelijk maken. Met het nieuwe PISA-raamwerk beoogt de ECB ook de voortdurende ontwikkelingen binnen het ecosysteem van retailbetalingen als gevolg van innovatie (maar ook technologische- en toezichtrechtelijke ontwikkelingen) te adresseren. De ECB heeft in een [uitzonderingsbeleid met betrekking tot het PISA-raamwerk](#) criteria gedefinieerd om de betaal-schemes en -regelingen te identificeren waarop toezicht moet worden gehouden, rekening houdend met hun relevantie voor het algemene betalingssysteem binnen het Eurosysteem. In dit beleid zijn voor dergelijke betaal-schemes en -regelingen ook (uitzonderings)criteria opgenomen om aan de hand daarvan te bepalen of op deze schemes en regelingen een uitzondering van toepassing is. Naast de overdracht van elektronisch geld, komen ook digitale betalingstokens (zoals stablecoins) onder het PISA-raamwerk te vallen. Het *oversight* is gebaseerd op de principes van de CPSS-IOSCO *Principles for Financial Market Infrastructures*.
- **Wie?** Onder meer voor betaalinstellingen en EGI's die

(elektronische) betaalinstrumenten uitgeven.

- **Wanneer?** Belanghebbenden hadden tot 31 december 2020 om te reageren op de consultatie. De ECB bestudeert vervolgens alle feedback en zal dit waar nodig verwerken. De definitieve versie van het PISA-raamwerk wordt vervolgens gepubliceerd en zal één jaar na deze publicatie in werking treden. Wij verwachten dat dit in Q1 of Q2 2022 zal zijn.

Europese Betalingsraad publiceert rapport over betalingsbedreigingen en fraudetrends

- **Wat?** De Europese Betalingsraad (*European Payments Council*) heeft op 4 November 2020 haar jaarlijkse [rapport over betalingsbedreigingen in fraudetrends](#) gepubliceerd. Het rapport heeft als doel om een bijdrage te leveren aan de bewustmaking van betalingsbedreigingen en fraudetrends, en om belanghebbenden bij betalingen (zoals betaalinstellingen) te helpen bij het nemen van beslissingen over de juiste maatregelen om fraude te voorkomen. In het rapport worden verschillende vormen van fraude besproken die zijn gerelateerd aan specifieke betaalinstrumenten. Zo blijft *malware* een belangrijke bedreiging, in het bijzonder *ransomware*. Daarnaast concludeert de Europese Betalingsraad dat zogenaamde *Advanced Persistent Threat (APT)* nu, maar ook in de toekomst, één van de meest lucratieve vormen van betalingsfraude blijkt te zijn. Dit is een langdurige en doelgerichte cyberaanval waarbij een onbevoegd persoon onopgemerkt en langdurig toegang krijgt tot een netwerk.
- **Wie?** In het bijzonder betaalinstellingen, maar is daarbij ook voor EGI's die betaaldiensten verrichten relevant.
- **Wanneer?** Het rapport van de Europese Betalingsraad is op 4 november 2020 verschenen en kijkt terug op het jaar 2020. Het rapport is in het bijzonder bedoeld om de *awareness* over betalingsbedreigingen en fraudetrends bij voornoemde instellingen te vergroten, zodat zij hiermee in de toekomst voordeel kunnen doen, bijvoorbeeld door het investeren in de juiste adequate beveiligingsmaatregelen en monitoringstechnologieën.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – wijzigingen ten aanzien van intra-groep uitbesteding

- **Wat?** Op 1 juli 2020 heeft de Minister van Financiën het [Wijzigingsbesluit Financiële Markten 2021](#) ter consultatie voorgelegd. Dit besluit wijzigt onder meer het Besluit prudentiële regels Wft (Bpr) voor betaalinstellingen en

EGI's op het gebied van intra-groep uitbestedingen. Vanaf het moment dat dit besluit in werking treedt, dienen deze instellingen bij het uitbesteden van werkzaamheden binnen haar groep ook te voldoen aan artikel 29 t/m 31 Bpr. Deze artikelen bepalen onder meer dat een instelling over een adequaat beleid en vastgestelde procedures en maatregelen dient te beschikken voor het structureel uitbesteden van werkzaamheden en het monitoren van uitbestede werkzaamheden. Daarnaast dient ook in geval van intra-groep uitbesteding een uitbestedingsovereenkomst te worden opgesteld.

- **Wie?** Betaalinstellingen en EGI's.
- **Wanneer?** Marktpartijen hadden tot 13 augustus 2020 om te reageren op de consultatie. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Onder meer betaalinstellingen en EGI's.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Consultatie Wijzigingswet financiële markten 2022 – wettelijke kwaliteitsrekening

Op 6 november 2020 heeft de Minister van Financiën de Wijzigingswet Financiële Markten 2022 ter [consultatie](#) voorgelegd. Dit wetsvoorstel beoogt verschillende wetswijzigingen door te voeren binnen het financieel toezichtrecht. In het bijzonder wijzigt dit wetsvoorstel de Wft om te voorzien in de mogelijkheid voor onder meer betaalinstellingen en EGI's om gebruik te maken van een geldrekening met afgescheiden vermogen (de zogenaamde "wettelijke kwaliteitsrekening"). Een dergelijke

kwaliteitsrekening komt op de naam van de financiële onderneming te staan. Het wetsvoorstel bepaalt dat de geldmiddelen op deze rekening een afgescheiden vermogen vormen dat uitsluitend dient tot voldoening van vorderingen van derden voor wie geldmiddelen op de rekening met afgescheiden vermogen zijn gestort en de bank waar de rekening met afgescheiden vermogen wordt aangehouden, voor zover het gaat om vorderingen die verband houden met het beheer van de rekening en voor zover die vorderingen verband houden met het toevertrouwen van de geldmiddelen aan de rekeninghouder. Kort gezegd biedt deze kwaliteitsrekening verhaalsexclusiviteit in het geval van faillissement van de financiële onderneming in kwestie.

Voor de invoering van de wettelijke kwaliteitsrekening werd door de Nederlandse toezichthouders DNB en de AFM in het verleden al gepleit, mede vanwege de vraag vanuit de praktijk. Betaalinstellingen en EGI's hebben op deze wijze niet langer een stichting derdengelden nodig om gelden van cliënten die zij onder zich houden van hun vermogen af te scheiden. Dergelijke constructies worden in het buitenland niet altijd begrepen, met als gevolg dat buitenlandse partijen soms weigeren aan een stichting derdengelden te betalen omdat zij vrezen dat een betaling aan een ander dan de financiële onderneming niet bevrijdend zal zijn. Grensoverschrijdende transacties worden in de praktijk hierdoor dus bemoeilijkt. Daarnaast bevordert de figuur van de rekening met afgescheiden vermogen cross-sectorale uniformiteit van financiële regelgeving met betrekking tot het zekerstellen van gelden van cliënten van financiële ondernemingen, wat weer bijdraagt aan de transparantie van die regelgeving.

Ook introduceert het wetsvoorstel een verplichte accountantscontrole op financiële staten van betaalinstellingen en EGI's. DNB heeft in voorgaande jaren gemerkt dat de financiële gegevens in financiële staten van voornoemde instellingen niet altijd betrouwbaar waren. Een verplichte accountantscontrole moet de betrouwbaarheid vergroten, waarop DNB vervolgens weer kan vertrouwen bij de uitoefening van haar prudentieel toezicht.

Het introduceren van deze wettelijke kwaliteitsrekening zal in de praktijk in het bijzonder van belang zijn voor betaalinstellingen, vrijgestelde betaaldienstverleners en vrijgestelde EGI's. Marktpartijen hadden tot 18 december 2020 om te reageren op de consultatie. Wij verwachten dat het streven is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

Verplichting tot registreren grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** De [wijzigingsrichtlijn](#) betreffende de invoering van bepaalde voorschriften voor betaaldienstverleners heeft in het bijzonder betrekking op elektronische handel waarbij grensoverschrijdende verkoop van goederen en diensten aan eindgebruikers in lidstaten plaatsvinden, waarbij betalingen verlopen via betaaldienstverleners. Ter bestrijding van btw-fraude is het van belang van deze betaaldienstverleners te vereisen dat zij voldoende nauwkeurige registers bijhouden en bepaalde, als zodanig door de locatie van de betaler en de locatie van de begunstigde aan te merken grensoverschrijdende betalingen mee te delen. Onder deze richtlijn wordt een betaling als 'grensoverschrijdende betaling' aangemerkt indien de betaler zich in een lidstaat bevindt en de begunstigde in een andere lidstaat, in een derdelandsgebied of in een derde land. Deze richtlijn introduceert voor betaalinstanten, EGI's maar ook vrijgestelde betaaldienstverleners de verplichting om voldoende nauwkeurige registers bij te houden van begunstigten en informatie te verstrekken over dergelijke grensoverschrijdende betalingen die zij ieder kalenderkwartaal verlenen. Dit betekent dat betaaldienstverleners met de implementatie van de wijzigingsrichtlijn aan extra (rapportage)voorschriften moeten gaan voldoen. De wijzigingsrichtlijn schrijft voor welke gegevens in de registers moeten worden opgenomen.
- **Wie?** Betaalinstanten, EGI's, maar ook vrijgestelde betaaldienstverleners.
- **Wanneer?** De wijzigingsrichtlijn is in maart 2020 in werking getreden. De uiterste implementatiedatum voor lidstaten is 31 december 2023. Het zal dus zeer waarschijnlijk nog even duren voordat deze regels in Nederland zijn geïmplementeerd en van toepassing worden.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Vernieuwde strategie Europese Commissie inzake retailbetalingen in de EU

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie haar [vernieuwde strategie voor retailbetalingen](#) in de Europese Unie gepubliceerd, waarbij zij zich onder meer richt tot het Europees Parlement en de Raad van Ministers. De Europese Commissie gaat in de vernieuwde strategie uit van de volgende vier strategische pijlers: (i) digitale en 'instant' betaaloplossingen met pan-Europees bereik, (ii) innovatieve en concurrerende retailbetaalmarkten, (iii) efficiënte en interoperabele

retailbetaalsystemen en andere ondersteunende infrastructuur en (iv) efficiënte internationale betalingen. Per pijler heeft de Europese Commissie een aantal 'key actions' geformuleerd die volgens haar zouden moeten worden uitgevoerd om de met de pijlers samenhangende doelen te bereiken. Daarnaast is het van belang op te merken dat de Europese Commissie aan het eind van 2021 een uitgebreide beoordeling start van de toepassing en impact van PSD2.

- **Wie?** De vernieuwde strategie is relevant voor alle partijen die in Europa actief zijn op het gebied van betaaloplossingen.
- **Wanneer?** De vernieuwde strategie beschrijft de ambitieuze plannen van de Europese Commissie voor de Europese betaalsector voor de komende jaren. In 2020 heeft de Europese Commissie [maatregelen](#) genomen waardoor instant betaaloplossingen met pan-Europees bereik vanaf eind 2021 mogelijk worden.

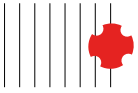
Uitvraag FATF over verbeteren grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** Op 1 december 2020 [publiceerde](#) de Financial Action Task Force (**FATF**) een vragenlijst waarin ze om input van de markt vraagt met het oog op het verbeteren van grensoverschrijdende betalingen. Grensoverschrijdende betaaldienstverleners staan voor een aantal uitdagingen, waaronder hoge kosten, beperkte toegang, lage snelheid en onvoldoende transparantie, die men wil aanpakken. De FATF onderkent de voordelen van snellere, goedkopere en breder toegankelijke mogelijkheden op het gebied van grensoverschrijdende betalingen, maar constateert ook dat er nog een aantal beperkingen gelden die hieraan in de weg staan, onder meer op het gebied van anti-witwasregelgeving.
- **Wie?** Met name banken en betaaldienstverleners.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 15 januari 2021. We verwachten dat de FATF mede op basis van de input verschillende aanbevelingen zal opstellen die van belang zullen zijn voor onder andere hiervoor genoemde partijen.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te zien en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. DNB heeft een [factsheet gepubliceerd](#) waaruit

blijkt dat activiteiten door VK-betaaldienstverleners & VK-egi's vanaf 2021 niet verricht mogen worden in Nederland. Het Verenigd Koninkrijk heeft voor zover mogelijk ook nog geen equivalentiebesluit genomen voor betaaldienstverleners & egi's die vanuit de EU activiteiten wensen te verrichten in het Verenigd Koninkrijk.

Wel is het zogenaamde *temporary permissions regime* van kracht voor betaaldienstverleners & egi's.

Betaaldienstverleners & egi's die voor Brexit op basis van een Europees paspoort activiteiten verrichtten in het VK en die in 2020 het *temporary permissions regime* hebben aangevraagd, kunnen onder dezelfde voorwaarden hun activiteiten (deels) blijven verrichten, tot een maximum van drie jaar. Betaaldienstverleners & egi's die geen gebruik maken van dit regime krijgen op basis van het *Financial Services Contracts Regime* de ruimte om hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk op een ordelijke manier af te bouwen.

- **Wie?** Betaaldienstverleners & egi's die zowel in de EU als in het Verenigd Koninkrijk actief zijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

FINANCIËLE DIENSTVERLENERS

In dit deel komen belangrijke ontwikkelingen in 2021 voor zogenoemde financiële dienstverleners aan de orde. Onder deze verzamelcategorie vallen onder meer adviseurs en bemiddelaars in financiële producten, zoals krediet en verzekeringen. Ook aanbieders van consumentenkrediet en verzekeraars worden in de Wet op het financieel toezicht als financiële dienstverlener aangemerkt. Ontwikkelingen voor deze financiële dienstverleners zijn in een afzonderlijk deel van de Vooruitblik opgenomen ([Kredietverstrekkers](#) respectievelijk [Verzekeraars](#)). Voor bemiddelaars in levensverzekeringen is daarnaast het onderdeel [Integriteit](#) van deze Vooruitblik relevant. Tot slot kan het onderdeel [Duurzaamheid](#) ook relevant zijn voor bepaalde financiële dienstverleners.

AFM TOEZICHT	63
Rapport Marktindrukken: specialisatie en digitalisering – let op diplomaplicht	63
Kennis- en ervaringstoets arbeidsongeschiktheidsverzekering verdient verbetering	63
Wetgevingsbrief: zorgplicht beheerfase financiële producten	64
Handvatten voor informatiedocument verzekeringen	64
Factsheet trends gevolmachtigd agenten	64
Oproep om incidenten te melden	64
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	64
Voorstel tot vervallen kennis- en ervaringstoets financiering energiebesparende voorzieningen	64
Uitbreiding regels koppelverkoop bij verzekeringen	65
Actieve provisie transparantie bij schadeverzekeringen	65
Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding	65
Wijziging eind- en toetstermen vakbekwaamheid Wft 2021	65
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	66
Voorstel voor kwaliteitseisen geautomatiseerd advies	66
Voorgestelde verplichtingen (on)afhankelijk advies	66
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	66
EIOPA enquête over toepassing IDD	66
EIOPA's benadering van het toezicht op de POG-standaarden onder IDD	66
Brexit-deal	67
EIOPA call to action mitigeren impact COVID-19 op consumenten	67

AFM TOEZICHT

Rapport Marktindrukken: specialisatie en digitalisering – let op diplomaplicht

- **Wat?** In het [rapport](#) 'Marktindrukken' van de AFM van december 2020 schetst zij de marktontwikkeling voor intermediairs tussen aanbieders van financiële producten en consumenten. De marktontwikkelingen nopen tot specialiseren, dat wil zeggen duidelijke keuzes maken in het aanbod van de dienstverlening, en tot samenwerken met andere kantoren. Daarnaast lijkt verdere digitalisering voor intermediairs onvermijdelijk, mede gelet op de versnelde digitalisering als gevolg van de coronacrisis. Uit het rapport volgt verder dat de AFM controles heeft uitgevoerd, onder meer van de diplomaplicht. De AFM doet een dringend beroep op adviseurs om het vergunningenregister van de AFM te controleren om er zeker van te zijn dat er geen activiteiten worden verricht waar geen diploma voor is. De AFM zal daar de komende periode extra aandacht aan blijven besteden. Let dus op de diplomaplicht!
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars.
- **Wanneer?** Gedurende 2021.

Kennis- en ervaringstoets arbeidsongeschiktheidsverzekering verdient verbetering

- **Wat?** De AFM [vindt](#) dat de kennis- en ervaringstoetsen bij het zelfstandig afsluiten van een arbeidsongeschiktheidsverzekering beter moeten. Uit het onderzoek van de AFM is, bijvoorbeeld, gebleken dat marktpartijen op uiteenlopende wijze invulling geven

aan de kennis- en ervaringstoets. Sommige toetsen vragen voornamelijk aan de klant of hij zelf vindt dat hij voldoende kennis heeft over het product. Bijvoorbeeld: 'Begrijpt u de polisvoorwaarden: ja/nee'. Deze 'zelfrapportage' is echter in de ogen van de AFM niet betrouwbaar, in tegenstelling tot toetsende inhoudelijke vragen, zoals 'Welk van de volgende stellingen is juist?'. De AFM geeft aan dat de aandachtspunten ook nuttig zijn voor andere marktpartijen om de kennis- en ervaringstoets bij andere impactvolle financiële producten aan te scherpen.

- **Wie?** Bemiddelaars in arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de AFM in 2021 gaat kijken of bemiddelaars de kennis- en ervaringstoets hebben verbeterd.

Wetgevingsbrief: zorgplicht beheerfase financiële producten

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van de AFM d.d. 30 maart 2020 aan de Minister van Financiën belicht de AFM ook enkele algemene ontwikkelingen. De AFM wijst erop dat specifieke normering op het gebied van de beheerfase, dat is de periode na de verkoop van de financiële producten, beduidend beperkter is dan de fase die daaraan voorafgaat. De algemene zorgplicht van artikel 4:24a Wft geeft niet concreet de verplichtingen aan die gelden gedurende de looptijd van een overeenkomst. De AFM gaat daarom het komende jaar inventariseren waar behoefte bestaat aan concretisering van het wettelijk kader.
- **Wie?** Bemiddelaars en adviseurs.
- **Wanneer?** De AFM is de zorgplicht in de beheerfase na de verkoop van een financieel product (nazorg) aan het inventariseren. Mogelijk wordt hier meer over bekend in 2021.

Handvatten voor informatiedocument verzekeringen

- **Wat?** De AFM heeft [geconstateerd](#) dat het informatiedocument voor consumenten over wat een verzekering wel en niet dekt en wat de verplichtingen zijn, het *Insurance Product Information Document* (IPID), vaak belangrijke informatie mist. De AFM geeft daarom een aantal handvatten mee en roept alle ontwikkelaars op hun IPID's op basis van de bevindingen kritisch tegen het licht te houden.
- **Wie?** Adviseurs, bemiddelaars en gevolmachtigde agenten die financiële producten ontwikkelen en een IPID moeten opstellen.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de AFM in 2021 op de kwaliteit van het IPID gaat letten.

Factsheet trends gevolmachtigd agenten

- **Wat?** De AFM heeft eind vorig jaar een [factsheet](#) gepubliceerd waarin zij trends deelt waar gevolmachtigd agenten mee te maken hebben. De sheet is gebaseerd op interviews met verzekeraars, volmachtkantoren en experts, aangevuld met data-analyses onder volmachtgevende verzekeraars. Uit het onderzoek van de AFM is onder meer gebleken dat gevolmachtigd agenten die producten ontwikkelen zich er niet altijd bewust van zijn dat zij ook moeten voldoen aan de PARP-normen voor productontwikkelaars.
- **Wie?** Gevolmachtigde agenten van verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de AFM de trends en met name naleving van de PARP-verplichting zal monitoren in 2021.

Oproep om incidenten te melden

- **Wat?** De AFM heeft ondernemingen een [brief](#) verstuurd waarin zij aandacht vraagt voor het melden van incidenten die een ernstige bedreiging vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie waarin meer met elkaar op afstand wordt samengewerkt als gevolg van de corona-uitbraak, vraagt de AFM in het bijzonder aandacht voor integriteits- en informatiebeveiligingsincidenten. De brief bevat een bijlage met een niet-limitatieve lijst van voorbeelden van incidenten.
- **Wie?** Alle vergunninghoudende financiële dienstverleners.
- **Wanneer?** De wettelijke verplichting incidenten te melden heeft op dit moment de verhoogde aandacht in het toezicht van de AFM. De AFM geeft aan dat zij in de toekomst onderzoek kan doen naar de naleving van deze verplichting.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Voorstel tot vervallen kennis- en ervaringstoets financiering energiebesparende voorzieningen

- **Wat?** Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) schrapt de kennis- en ervaringstoets als de consument een aanvullend hypothecair krediet van maximaal € 25.000 wil afsluiten voor de (aantoonbare) financiering van energiebesparende voorzieningen in een woning bij dezelfde aanbieder via het "execution only" kanaal (zonder advies).
- **Wie?** Bemiddelaars en adviseurs die hypothecair krediet adviseren of daarin bemiddelen via het "execution only" kanaal (zonder advies) in de situatie waarbij hun klanten

een aanvullende hypotheek willen afsluiten van maximaal € 25.000 voor verduurzaming van hun woning.

- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Uitbreiding regels koppelverkoop bij verzekeringen

- **Wat?** Voor bemiddelaars in verzekeringen bestaat op dit moment de verplichting om, in geval van bemiddeling in een verzekering samen met een aanvullend product (niet zijnde een verzekering) of aanvullende dienst, de cliënt mede te delen of de verschillende producten of diensten afzonderlijk kunnen worden aangeschaft en als dat zo is, een beschrijving te verstrekken van die producten of diensten en informatie over de kosten en lasten van elk financieel product of elke dienst. Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) wijzigt deze verplichting in die zin dat duidelijk wordt dat deze verplichting geldt indien een verzekering wordt aangeboden samen met een aanvullend product of aanvullende dienst en het dus niet hoeft te gaan om een verzekering in combinatie met een ander financieel product of financiële dienst.
- **Wie?** Bemiddelaars die verzekeringen aanbieden samen met een aanvullend product of aanvullende dienst.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen

Bemiddelaars en adviseurs mogen geen provisies verschaffen of ontvangen voor het bemiddelen of adviseren inzake een schadeverzekering, niet zijnde een betalingsbeschermer, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering of overlijdensrisicoverzekering, behalve de uitgezonderde provisies. Afsluit- of doorlopende provisies zijn uitgezonderd mits aan de voorwaarde wordt voldaan dat kort gezegd op verzoek van de cliënt kosteloos mededeling wordt gedaan van de provisie.

Het geconsulteerde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) voegt daar als voorwaarde aan toe dat ook aan de informatievereisten uit artikel 86i Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (**BGfo**) moet zijn voldaan en voegt nieuwe onderwerpen toe, te weten het bestaan van de afsluit- of doorlopende provisie die wordt ontvangen voor het verlenen van financiële diensten met betrekking tot schadeverzekeringen en de kenmerken van de dienstverlening. Aldus wordt de huidige 'passieve' provisietransparantie verplichting bij schadeverzekeringen

omgezet naar een actieve verplichting met als doel om verzekeringnemers voorafgaand aan het afsluiten van de verzekering actief te informeren over een eventuele afsluiten doorlopende provisie en de dienstverlening die daar tegenover staat (in plaats van dat de klant eerst zelf om die informatie moet verzoeken).

Voor consumenten (dus de niet zakelijke markt) wordt er verder aan toegevoegd dat zij actief moeten worden geïnformeerd over het gemiddelde bedrag of percentage van de afsluitprovisie of doorlopende provisie die wordt ontvangen voor het advies of de bemiddeling met betrekking tot bepaalde categorieën schadeverzekeringen. In de consultatiereacties kwam de vraag terug of de gemiddelde provisiebedragen per productgroep voldoende zijn. In reactie daarop heeft de Minister van Financiën in zijn [brief](#) aan de Tweede Kamer d.d. 27 oktober 2020 zijn voornemen aangekondigd tot het aanscherpen van de actieve provisietransparantie naar het transparant maken van exacte provisiebedragen per product.

Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.
- **Wie?** Financiële dienstverleners die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

Wijziging eind- en toetstermen vakbekwaamheid Wft 2021

- **Wat?** Vorig jaar herfst is de wijziging van de Regeling eindtermen en toetstermen examens financiële dienstverlening Wft [geconsulteerd](#). Het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) heeft advies uitgebracht over de inhoud van de Wft

PE-examens voor het nieuwe PE-jaar. Als gevolg daarvan worden thans tekstuele verduidelijkingen en redactionele en technische wijzigingen voorgesteld en de introductie van één nieuwe toetsterm in Bijlage 8. Pensioenverzekeringen.

- **Wie?** Adviseurs voor wie de diplomaplicht geldt.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de wijzigingen is 1 april 2021, gelijk aan de start van het nieuwe PE-jaar.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Voorstel voor kwaliteitseisen geautomatiseerd advies

Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) introduceert kwaliteitseisen voor volledig geautomatiseerd advies, om te waarborgen dat dergelijke adviezen aan dezelfde eisen voldoen als advies gegeven door een natuurlijk persoon. Zo regelt het voorstel dat er ten minste twee personen per financieel product moeten worden aangewezen die verantwoordelijk zijn voor het geautomatiseerd systeem en de geautomatiseerde adviezen. Zij moeten over de vakbekwaamheid beschikken om zelf te kunnen adviseren (diplomaplicht). Voorafgaand aan de ingebruikname van het geautomatiseerd systeem moeten analyses worden uitgevoerd waaruit blijkt dat het geautomatiseerd systeem werkt. Periodiek moet worden gecontroleerd of de geautomatiseerde adviezen passen bij en aansluiten op de door de consument of cliënt verstrekte informatie. Na ingebruikname moet periodiek zeker worden gesteld dat het geautomatiseerd systeem alleen beschikbaar is voor de beoogde doelgroep en de vakbekwaamheidseisen zijn toegepast en worden nagekomen. Het geautomatiseerd systeem moet er zorg voor dragen dat het voldoende informatie inwint en dat het advies ook op die informatie is gebaseerd. Als er een fout wordt ontdekt in het geautomatiseerd advies moeten adequate maatregelen worden getroffen.

Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Vorgestelde verplichtingen (on)afhankelijk advies

- **Wat?** Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) introduceert de verplichting voor financiële dienstverleners om de consument of cliënt voorafgaand aan het advies inzake een

betalingsbeschermer, complex product, hypothecair krediet, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering, overlijdensrisicoverzekering, premiepensioenvordering of uitvaartverzekering, te informeren of het advies op afhankelijke of onafhankelijke basis wordt verstrekt. Als onafhankelijk wordt geadviseerd, moet een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten worden beoordeeld en mogen de financiële producten niet uitsluitend worden aangeboden door de financiële dienstverlener zelf of door entiteiten die nauwe banden met de financiële dienstverlener hebben.

- **Wie?** Financiële dienstverleners die adviseren over bovengenoemde producten (zogenoemde: impactvolle producten).
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

EIOPA enquête over toepassing IDD

- **Wat?** EIOPA is in november 2020 een [enquête](#) gestart over de toepassing van de Insurance Distribution Directive (IDD). Het doel van de enquête is om feedback te verzamelen over de ervaring met de IDD, in het bijzonder over de verbetering van de kwaliteit van advies- en verkoopmethoden, de impact van de IDD op kleine en middelgrote ondernemingen en mogelijke verdere verbeteringen die naar voren zijn gekomen na de implementatie van de IDD.
- **Wie?** Adviseurs en bemiddelaars in verzekeringen, (onder)gevolmachtigde agenten en bepaalde nevenverzekeringstussenpersonen waarop de IDD van toepassing is.
- **Wanneer?** Belanghebbenden hebben tot 1 februari 2021 om te reageren op de enquête. EIOPA zal daarna de reacties beoordelen en naar verwachting eind 2021 haar rapport publiceren.

EIOPA's benadering van het toezicht op de POG-standaarden onder IDD

- **Wat?** EIOPA heeft in oktober 2020 haar [benadering](#) ten aanzien van het toezicht op de *Product Oversight and Governance* (POG)-standaarden onder de IDD gedeeld met de markt. Het document is bedoeld om ontwikkelaars en distributeurs van verzekeringen hier meer duidelijkheid over te verschaffen en te ondersteunen bij het implementeren van hun eigen POG beleidsdocumenten (het PARP).
- **Wie?** Verzekeringstussenpersonen waarop de IDD

van toepassing is die verzekeringen ontwikkelen en/of distribueren.

- **Wanneer?** De AFM zal dit naar verwachting in haar lopend toezicht aandacht geven.

behandeling van consumenten.

- **Wie?** Verzekeringstussenpersonen.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de COVID-19 crisis.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te zien en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. Voor financiële dienstverleners kan een dergelijk besluit op basis van zowel de MCD- als de IDD-regelgeving echter niet worden genomen. Het Verenigd Koninkrijk heeft voor zover mogelijk ook nog geen equivalentiebesluit genomen voor financiële dienstverleners die vanuit de EU activiteiten wensen te verrichten in het Verenigd Koninkrijk. Wel is het zogenaamde *temporary permissions regime* van kracht voor financiële dienstverleners. Financiële dienstverleners die voor Brexit op basis van een Europees paspoort activiteiten verrichtten in het VK en die in 2020 het *temporary permissions regime* hebben aangevraagd, kunnen onder dezelfde voorwaarden hun activiteiten (deels) blijven verrichten, tot een maximum van drie jaar. Financiële dienstverleners die geen gebruik maken van dit regime krijgen op basis van het *Financial Services Contracts Regime* de ruimte om hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk op een ordelijke manier af te bouwen.
- **Wie?** Financiële dienstverleners met een vergunning voor het bemiddelen, het optreden als (onder) gevolmachtigd agent of het herverzekeringbemiddelen in levensverzekeringen en/of schadeverzekeringen, of het bemiddelen in hypothecair krediet, en die zowel in de EU als in het Verenigd Koninkrijk actief zijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

EIOPA call to action mitigeren impact COVID-19 op consumenten

- **Wat?** In april 2020 heeft EIOPA een [oproep](#) aan verzekeraars en verzekeringstussenpersonen gedaan om een aantal maatregelen te nemen om de impact van COVID-19 op consumenten te mitigeren, waaronder een flexibele houding ten opzichte van consumenten. EIOPA vindt het van cruciaal belang dat verzekeraars en tussenpersonen zich blijven concentreren op het waarborgen van de bedrijfscontinuïteit en de eerlijke

FINTECH & ALTERNATIEVE FINANCIERING

Let op: Ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) kunnen van belang zijn voor partijen die initiatieven op het gebied van FinTech en/of alternatieve financiering ontplooiën. Verder kunnen uiteraard andere onderdelen van de Vooruitblik relevant zijn, afhankelijk van de regulering die op de betreffende initiatieven van toepassing zijn.

AFM TOEZICHT	68
Trendzicht 2021	68
DNB TOEZICHT	69
Visie op Toezicht 2021-2024	69
ESMA EN EBA	69
ESMA Work Programme 2021	69
ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten	70
EBA Work Programme 2021	70
NEDERLANDS FINTECH-ACTIEPLAN	70
Nederlands FinTech-Actieplan	70
Het twaalf pagina's tellende Actieplan bestaat uit drie pijlers:	70
DIGITAL FINANCE PACKAGE EUROPESE COMMISSIE	71
Digital Finance Package / verordening en richtlijn inzake digitale weerbaarheid	71
ALTERNATIEVE FINANCIERING	72
Nieuw Europeesrechtelijk kader voor crowdfunding	72
CRYPTOCURRENCIES	72
DNB toezicht op cryptodienstverleners	72
Herstelwet financiële markten 2020 - reputatie-eis	
UBO's cryptodienstverleners	72
Evaluatie Wwft en Sanctiewet voor cryptodienstverleners	72
Voorstel voor een verordening inzake markten voor crypto-assets	73
Voorstel voor een verordening inzake een pilot regime voor distributed ledger technologie (DLT)	73
ECB verkenning naar digitaal centralebankgeld (CBDC)	74
FSB rapport inzake stablecoins	74
BETAALDIENSTEN/ONLINE BETALEN	74
Vernieuwde strategie Europese Commissie inzake retailbetalingen in de Europese Unie	74
Marktstudie ACM naar rol BigTechs in Nederlands betalingsverkeer	74
COVID-19	75
AFM: crowdfundingplatform houdt in lastige omstandigheden stand	75

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

Op 3 november 2020 publiceerde de AFM haar jaarlijkse analyse van trends en ontwikkelingen op de financiële markten: [Trendzicht 2021](#). In dit rapport signaleert de AFM trends die van invloed zijn op haar toezicht in 2021, en toezichtthema's die de AFM in 2021 van belang vindt. Alhoewel Trendzicht 2021 nog geen concrete acties van de AFM bevat – deze zullen bekend worden als (met name) de AFM Agenda 2021 begin 2021 verschijnt – geeft Trendzicht 2021 wel al enige indicatie waar marktpartijen in 2021 rekening mee zullen moeten houden.

De AFM signaleert in haar Trendzicht 2021 vijf belangrijke trends die resulteren in aandachtspunten voor het AFM-toezicht. Eén daarvan houdt verband met FinTech want deze ziet op digitalisering van de financiële sector. In dit verband beschrijft de AFM de volgende drie ontwikkelingen:

- 1. BigTechs breiden in Europa hun financiële activiteiten uit.** De AFM stelt vast dat in Nederland de financiële dienstverlening van BigTech vooralsnog beperkt is tot betalingen. Zo is ApplePay een samenwerking aangegaan met verschillende Nederlandse banken. Tegelijkertijd laat de samenwerking tussen Deutsche Bank en Google volgens de AFM zien dat de techgiganten ook op andere terreinen hun intrede doen in de financiële sector. Vanwege de grote klantbestanden, krachtige merken en grote financiële reserves valt volgens de AFM te verwachten dat BigTechs ook op andere financiële terreinen snel een plek kunnen veroveren. Dit betekent dat de bankensector en andere financiële dienstverleners in toenemende mate te maken krijgen met zeer stevige concurrentie, aldus de AFM.
- 2. Verantwoord gebruik kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) vraagt om aandacht van marktpartijen en toezichthouders.** De AFM ziet dat de financiële sector, in het bijzonder de verzekeringsector, in toenemende mate gebruik maakt

van AI-toepassingen. De AFM vindt het van belang dat AI verantwoord wordt ingezet. Het moet in lijn zijn met de eisen rondom integere en beheerste bedrijfsvoering, productontwikkeling en zorgplicht. De AFM is voornemens om in de komende periode verwachtingen te formuleren voor het verantwoord gebruik van AI en tegelijkertijd haar toezicht rondom deze technologische ontwikkeling te verstevigen.

3. **Gebruik van *Distributed Ledger Technology* (DLT) in de financiële sector groeit.** Alhoewel de blockchain hype inmiddels een stuk minder is geworden, wijst de AFM erop dat het gebruik van DLT in de financiële sector wel degelijk groeit. Volgens de AFM biedt DLT de mogelijkheid om slimmer en efficiënter om te gaan met transacties en dataopslag door middel van cryptografie. Bestaande voorbeelden illustreren hoe de toepassing van DLT het mogelijk maakt marktinfrastructuur te vereenvoudigen, uitgifte- en betalingsprocessen te verkorten en beveiliging te versterken. Echter, ondanks deze potentiële voordelen kleven aan DLT volgens de AFM ook risico's die nog niet zonder meer kunnen worden beheerst. Ook kan niet in alle gevallen worden voldaan aan relevante regelgevingsvereisten. De AFM verwelkomt dan ook het voorstel van de Europese Commissie voor een pilot-regime inzake DLT-toepassingen bij handelsplatformen (zie ook hierna onder 'Cryptocurrencies'). Een dergelijk EU-raamwerk kan naar de mening van de AFM toezichthouders helpen bij het toestaan van experimenten zonder dat zij bestaande EU-regelgeving (bijvoorbeeld MiFID II en de CSDR) schenden.

De AFM gaat in Trendzicht 2021 ook in op de relatie tussen (nieuwe) FinTech bedrijven en gevestigde financiële instellingen. Een scenario waarin het ontwrichtende karakter van (nieuwe) FinTech partijen uitmondt in een overname van de hele financiële sector lijkt volgens de AFM inmiddels ontkracht te zijn. In de meeste gevallen bieden FinTechs dezelfde diensten als traditionele partijen, maar op een efficiëntere manier vanwege technologische vernieuwing. De AFM signaleert dat FinTech-bedrijven echter enkele concurrentienadelen hebben ten opzichte van gevestigde banken, zoals het ontbreken van een klantenbestand met schaal, (zachte) informatie over potentiële klanten, reputatie en merkerkenning. Daarbij komt dat onder andere het acquireren van nieuwe klanten kostbaar is voor deze groep nieuwkomers. De AFM ziet aan de andere kant ook voorbeelden van FinTechs die wel op eigen kracht een sterke positie hebben verworven binnen de keten, met name op het terrein van betalen maar ook op andere terreinen zoals beleggen, bankieren en verzekeren.

DNB TOEZICHT

Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** Op 24 november 2020 heeft DNB haar geactualiseerde [Visie op Toezicht 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren. Doel van het document is om financiële instellingen te informeren over de richting van het toezicht en daarmee als stip op de horizon te fungeren. De Visie op Toezicht 2021-2024 geeft inzicht in de risicogebaseerde toezichtaanpak van DNB en werkt de drie speerpunten van de vorige Visie op Toezicht (uit 2017) nader uit. Een van de drie speerpunten is het inspelen op technologische vernieuwing. DNB signaleert dat nieuwe technologieën en digitalisering zorgen voor fundamentele veranderingen in de financiële sector en formuleert in dit verband drie ambities:
  4. data op orde bij financiële instellingen: dit betekent onder meer dat goede datakwaliteit en een adequate inrichting van de datahuishouding met aandacht voor operationele risico's en bescherming van persoonsgegevens een prioriteit moeten zijn voor instellingen;
  5. data beter benutten in het toezicht: de komende jaren zal DNB inzetten op datagedreven toezicht en daarbij in toenemende mate gebruikmaken van slimme algoritmes en kunstmatige intelligentie;
  6. meer digitaal contact en samenwerking: het iForum van DNB beoogt de verbindende schakel te zijn met de sector en als katalysator te fungeren voor technologische innovatie. DNB wil samen met instellingen pilots opzetten om op kleine te schaal te testen of een innovatie werkt voor instellingen én DNB, voordat over de invoering wordt besloten. Ook de Innovatiehub en het programma 'Maatwerk voor Innovatie' zullen volgens DNB onder de vleugels van het iForum worden voortgezet.
- **Wie?** De Visie op Toezicht 2021-2024 is relevant voor alle financiële instellingen die onder toezicht van DNB staan.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB voor de komende vier jaar.

ESMA EN EBA

ESMA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 2 oktober 2020 heeft ESMA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft ESMA haar toezichtprioriteiten voor 2021. ESMA onderscheidt daarbij vier hoofdactiviteiten, waaronder het uitvoeren van risicobeoordelingen op de thema's beleggers, financiële markten en

financiële stabiliteit. In dit kader stelt ESMA dat zij in 2021 doorlopend financiële innovatie zal blijven monitoren, met het oog op zowel de kansen als de risico's van financiële innovatie. Om vast te stellen welke innovaties tot verscherpte aandacht en eventueel een respons van ESMA zouden moeten leiden, heeft ESMA een 'financial innovation scoreboard' ontwikkeld. Deze methodologie, die zowel kwantitatieve als kwalitatieve beoordelingselementen kent, zal door ESMA worden toegepast op onder meer de volgende aandachtsgebieden: FinTech, crypto-assets, suptech/regtech, kunstmatige intelligentie, machine learning, uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten en digitale weerbaarheid.

- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van ESMA is het Annual Work Programme 2021 in het bijzonder relevant voor banken, beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen en UCITS.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van ESMA in 2021.

ESMA richtsnoeren uitbesteding aan aanbieders clouddiensten

- **Wat?** Op 18 december 2020 heeft ESMA [finale richtsnoeren](#) gepubliceerd inzake uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten. Het doel van de richtsnoeren is om financiële instellingen van guidance te voorzien indien zij diensten aan dergelijke aanbieders uitbesteden en hen te helpen om de daaraan verbonden risico's te identificeren, adresseren en monitoren.
- **Wie?** De richtsnoeren zijn relevant voor alle onder toezicht staande financiële instellingen die gebruik maken van clouddiensten van derden, en in het bijzonder voor (onder andere) beheerders van beleggingsinstellingen en UCITS, (bank)beleggingsondernemingen en CCP's.
- **Wanneer?** De richtsnoeren zullen in de officiële EU-talen worden vertaald en op de website van ESMA worden gepubliceerd. Binnen een periode van twee maanden na publicatie moeten de bevoegde autoriteiten van elke lidstaat aan ESMA meedelen of ze voldoen of voornemens zijn te voldoen aan (het toezien op naleving van) de richtsnoeren.

EBA Work Programme 2021

- **Wat?** Op 30 september 2020 heeft EBA haar [Annual Work Programme](#) voor het jaar 2021 gepubliceerd. Hierin beschrijft EBA haar zes belangrijkste prioriteiten voor 2021, waaronder het bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van financiële innovatie en operationele veerkracht in de financiële sector. EBA zal zich in 2021 blijven richten op het waarborgen van technologische

neutraliteit in de benadering van regelgeving en toezicht. Zij zal dit doen door (i) de ontwikkelingen te monitoren, (ii) kennisuitwisseling tussen toezichthouders te bevorderen en (iii) een gemeenschappelijke benadering van regelgeving en toezicht te bevorderen via haar eigen FinTech Knowledge Hub en het FinTech innovatieforum (EFIF) van de ESA's. Specifieke aandacht zal EBA hebben voor onder andere 'platformisering', crypto-assets, kunstmatige intelligentie en big data.

- **Wie?** Gelet op de aard van de toezichtactiviteiten van EBA is het Annual Work Programme in het bijzonder relevant voor banken en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** Het Annual Work Programme 2021 beschrijft de focusgebieden van EBA in 2021.

NEDERLANDS FINTECH-ACTIEPLAN

🇳🇱 Nederlands FinTech-Actieplan

Op 3 juli 2020 presenteerden minister Hoekstra en staatssecretaris Keijzer een [FinTech-Actieplan](#). De regering gaat in het Actieplan uit van de brede definitie van FinTech zoals geformuleerd door de Financial Stability Board: *"een door technologie gestuurde financiële innovatie die kan leiden tot nieuwe business modellen, toepassingen, processen of producten met een materiële impact op financiële markten, instellingen en diensten."*

Het twaalf pagina's tellende Actieplan bestaat uit drie pijlers:

1. Het nationaal en internationaal op de kaart zetten van het Nederlandse FinTech klimaat en de FinTech sector;
2. Het zorgen voor goede toegang tot kennis en talent voor FinTechs; en
3. Het zorgen voor regelgeving die klaar is voor de toekomst en ruimte biedt voor innovatie.

Voor elk van deze drie pijlers bevat het Actieplan verschillende 'subdoelen' met bijbehorende actiepunten. Het thema wet- en regelgeving speelt daarbij een hoofdrol. Het Actieplan formuleert voorts een aanzienlijk aantal (minder en meer concrete) actiepunten, die als gezegd in veel gevallen betrekking hebben op wet- en regelgeving. Wij noemen hier een aantal in het oog springende initiatieven die kunnen leiden tot wetwijzigingen dan wel een gewijzigde toepassing van bestaande regels:

- Om te bezien of er ruimte is in Nederlandse en EU-regelgeving voor meer proportionaliteit ten aanzien van de eisen op het gebied van AML/CFT voor kleine en

startende ondernemingen, zullen er gesprekken gevoerd worden met de markt, toezichthouders en andere stakeholders om te kijken of deze ruimte er is;

- In het kader van meer aandacht voor proportionele toezichtkosten zal de Minister van Financiën er bij toezichthouders AFM en DNB aandacht voor vragen dat in aanloop naar het vaststellen van de begroting van de AFM en DNB (waar de toezichtkosten op zijn gebaseerd) ook voldoende kleine partijen en nieuwe toetreders worden betrokken;
- Tevens in het kader van proportionele toezichtkosten: er wordt onderzoek gedaan naar een regeling die de AFM en DNB in staat stelt om een reserve op te bouwen ten behoeve van incidentele kosten of onvoorziene omstandigheden die redelijkerwijs niet toegerekend kunnen worden aan deze (nieuwe) partijen. De reserve kan bijdragen aan het verlagen van drempels voor markttoetreding in het geval dat nieuwe activiteiten onder het financieel toezicht vallen. Inmiddels, op 6 november 2020, heeft het Ministerie van Financiën hiertoe een [conceptwetsvoorstel](#) (Wijzigingswet financiële markten 2022) ter consultatie gepubliceerd;
- De regering zal zich de komende tijd inzetten voor EU-regelgeving inzake het gebruik van kunstmatige intelligentie in de financiële sector;
- De regering zal zich ook verder inzetten voor EU-regelgeving voor crypto's en het gebruik van distributed ledger technologie in de financiële sector;
- Er wordt door de regering gewerkt aan nationale regelgeving voor volledig geautomatiseerd advies. De [consultatie](#) van nieuwe regels voor volledig geautomatiseerd advies door financiële dienstverleners is op 1 juli 2020 gestart en liep tot 13 augustus 2020; en
- De regering zal zich inzetten voor nader onderzoek op EU- en internationaal niveau naar de mogelijkheden van digitaal centralebankgeld ('CBDC', zie ook hierna onder 'Cryptocurrencies').

Positief is om te zien dat de regering aandacht heeft voor een aantal relevante onderwerpen voor (startende) FinTechs, zoals proportionaliteit van wetgeving en toezichtkosten. Met concrete voorstellen komt de regering voor wat betreft het onderwerp proportionaliteit echter nog niet in het Actieplan, op de te introduceren reserve voor toezichtkosten na. Begin 2021 zal de regering de Tweede Kamer informeren over de stand van zaken van het Actieplan. De regering is verder voornemens om in 2022 een nieuw onderzoek uit te voeren om zo de positie van Nederland als vestigingsland voor FinTech-ondernemingen te blijven monitoren.

DIGITAL FINANCE PACKAGE EUROPESE COMMISSIE

Digital Finance Package / verordening en richtlijn inzake digitale weerbaarheid

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie haar '[Digital Finance Package](#)' gepubliceerd. Met dit pakket beoogt de Europese Commissie de digitale transitie van de financiële sector te ondersteunen en tegelijkertijd de bijbehorende risico's zoveel mogelijk te beperken. Het pakket bestaat uit een:
  - Beschrijving van de strategie van de Europese Commissie ten aanzien van een digitale financiële sector;
  - Voorstel voor een verordening inzake markten voor crypto-assets;
  - Voorstel voor een verordening inzake een pilot regime voor marktinfrastructuren gebaseerd op distributed ledger technologie;
  - Voorstel voor een verordening en een richtlijn inzake digitale operationele weerbaarheid voor de financiële sector; en
  - Vernieuwde strategie met betrekking tot retailbetalingen in de Europese Unie.

De voorstellen van de Europese Commissie ten aanzien van crypto-assets en distributed ledger technologie worden hierna onder 'Cryptocurrencies' besproken. De vernieuwde strategie met betrekking tot retailbetalingen komt aan de orde onder 'Betaaldiensten/online betalen'. De inhoud van het voorstel voor een verordening en richtlijn inzake digitale operationele weerbaarheid zal nu kort worden toegelicht.

- De [voorgestelde verordening](#) geeft uitgebreide regels voor (i) het beheersen van IT-risico's door financiële instellingen, het rapporteren van 'major ICT-related incidents' aan de toezichthouder en het testen van de digitale weerbaarheid door financiële instellingen, (ii) de vormgeving van de contractuele relatie tussen financiële instellingen enerzijds en ICT-service providers anderzijds, (iii) het toezicht op kritieke ICT-service providers en (iv) de samenwerking tussen toezichthouders in het kader van het toezicht op deze verordening. De [voorgestelde richtlijn](#) heeft tot doel de verschillende sectorale richtlijnen te wijzigen, zoals AIFMD, UCITS, CRD, MiFID II en PSD2, zodat in die richtlijnen verwijzingen komen te staan naar de hiervoor besproken verordening.
- **Wie?** Het voorgestelde toepassingsgebied van de verordening en richtlijn voor digitale

operationele weerbaarheid is ruim en omvat onder meer banken, verzekeraars, betaalinstellingen, elektronischgeldinstellingen, beleggingsondernemingen, crypto-asset serviceproviders, CSD's, CCP's en beheerders van beleggingsinstellingen en UCITS, maar bijvoorbeeld ook accountantskantoren en ICT-service providers.

- **Wanneer?** Het voorstel van de Europese Commissie voor een nieuwe verordening en een richtlijn inzake digitale operationele weerbaarheid moet eerst worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad. Dit proces zal de nodige tijd in beslag nemen en het is op dit moment onduidelijk of dat proces al in 2021 zal zijn afgerond. De verordening zal, aldus het voorstel, na inwerkingtreding ervan na 12 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland. De richtlijn moet na inwerkingtreding eerst in nationale wetgeving worden omgezet.

ALTERNATIEVE FINANCIERING

Nieuw Europeesrechtelijk kader voor crowdfunding

- **Wat?** Op 20 oktober 2020 is de [Crowdfunding verordening](#) gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Kern van de verordening is dat voor het verlenen van crowdfundingdiensten een vergunningsregime inclusief Europees paspoort komt te gelden. Van een crowdfundingdienst is sprake indien een crowdfundingdienstverlener beleggers en projecteigenaren via een platform aan elkaar koppelt, doordat deze (i) het verstrekken van leningen door beleggers aan projecteigenaren faciliteert (zogenoeten *loan-based crowdfunding*), dan wel (ii) door projecteigenaren uitgegeven effecten bij beleggers plaatst en andersom orders van beleggers in dergelijke effecten ontvangt en doorgeeft (zogenoeten *equity-based crowdfunding*).
- De verordening is niet van toepassing op projecteigenaren die als consument kwalificeren. Ook is de verordening niet van toepassing op crowdfundingaanbiedingen boven de EUR 5 miljoen, berekend over een periode van 12 maanden. In de gevallen waarin de verordening niet van toepassing is, geldt het nationale regime.
- **Wie?** De verordening is belangrijk voor alle crowdfundingplatforms waarvan de dienstverlening binnen de hiervoor besproken scope van de verordening valt.
- **Wanneer?** De verordening geldt rechtstreeks in Nederland vanaf 10 november 2021.

CRYPTOCURRENCIES

DNB toezicht op cryptodienstverleners

- **Wat?** In een [nieuwsbericht](#) van 17 december 2020 heeft DNB teruggeblikt op de beoordeling door DNB van registratieaanvragen van cryptodienstverleners. De volgende stap voor DNB is het uitvoeren van doorlopend toezicht op deze nieuwe onder toezicht staande spelers. DNB kondigt aan dat dit toezicht risico-gebaseerd plaats zal vinden, waarbij zij opmerkt dat zij kan besluiten onderzoeken ter plaatse uit te voeren bij cryptodienstverleners. Verder wijst DNB erop dat de bij haar beschikbare capaciteit niet alleen maar zal worden ingezet in het toezicht op geregistreerde partijen. Ook zal gekeken worden naar aanbieders die geen registratie hebben, maar wel actief zijn in Nederland (zie ook het [nieuwsbericht](#) van DNB van eveneens 17 december 2020).
- **Wie?** Cryptodienstverleners die onder het registratieregime vallen.
- **Wanneer?** Doorlopend. 2021 wordt het eerste volle jaar waarin het toezicht op cryptodienstverleners door DNB ingevuld zal worden. We verwachten dat DNB zich direct vanaf het begin als actieve toezichthouder zal opstellen.

Herstelwet financiële markten 2020 – reputatie-eis UBO's cryptodienstverleners

- **Wat?** Op 14 oktober 2020 is de [Herstelwet financiële markten 2020](#) in het Staatsblad gepubliceerd. Als gevolg van de Herstelwet worden uiteindelijk belanghebbenden (UBO's in de zin van artikel 1 Wwft) van cryptodienstverleners onderworpen aan een reputatietoets. Dit houdt in dat zij door DNB getoetst zullen worden op (i) betrouwbaarheid en (ii) bekwaamheid (geschiktheid). Voor zittende uiteindelijk belanghebbenden wordt voorzien in overgangsrecht.
- **Wie?** Cryptodienstverleners zoals bedoeld in de Wwft.
- **Wanneer?** De Herstelwet is op 15 oktober 2020 in werking getreden. De reputatie-eis geldt vanaf 1 mei 2021.

Evaluatie Wwft en Sanctiewet voor cryptodienstverleners

- **Wat?** Naar aanleiding van [de brief](#) van de Verenigde Bitcoin Bedrijven Nederland aan DNB van 2 november 2020 inzake de strenge eisen van DNB in het kader van het registratieproces, heeft de Tweede Kamer aan de Minister van Financiën vragen gesteld. Een van de vragen was of de minister de evaluatie van de Wwft en Sanctiewet voor cryptodienstverleners naar voren gaat

halen, om zo eerder inzicht te krijgen over het mogelijk verdringende effect van de administratieve lasten en procedures. Op 19 november 2020 heeft de minister hierop [geantwoord](#) dat een evaluatie op een te korte termijn tot een onvolledig beeld kan leiden. Hij komt begin 2021 terug bij de Tweede Kamer met een voorstel voor de uitvoering van de evaluatie en bekijkt hierbij of het noodzakelijk en nuttig is om de evaluatie naar voren te halen.

- **Wie?** Cryptodienstverleners die onder het bereik van de registratieplicht vallen.
- **Wanneer?** Begin 2021 wordt meer duidelijk over de timing en inhoud van de uit te voeren evaluatie.

Voorstel voor een verordening inzake markten voor crypto-assets

Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie een voorstel gepubliceerd voor een [verordening inzake Markets in Crypto-assets](#) (MiCA). MiCA heeft blijkens het voorstel tot doel rechtszekerheid te creëren door één EU-breed regelgevend kader te introduceren voor alle crypto-assets die buiten de kaders van bestaande financiële wetgeving vallen. Voorts moet MiCA innovatie ondersteunen, zorgen voor eerlijke concurrentie en consumentenbescherming en risico's voor de financiële stabiliteit tegengaan.

Het centrale begrip in het MiCA-voorstel is "crypto-asset", in het voorstel gedefinieerd als: *"een digitale weergave van waarde of rechten die elektronisch kan worden overgedragen en opgeslagen, met gebruikmaking van Distributed Ledger Technology of vergelijkbare technologie*. Crypto's die als financiële instrument kwalificeren in de zin van MiFID II/MiFIR vallen niet onder de definitie van crypto-asset. Verder introduceert het voorstel de termen "asset-referenced tokens" en "e-money tokens". Dit zijn subcategorieën van het begrip "crypto-assets" waarvoor aanvullende regels worden voorgesteld.

Het MiCA-voorstel introduceert een zeer breed scala aan verplichtingen voor partijen die activiteiten verrichten op het gebied van crypto-assets, waarbij aansluiting lijkt te zijn gezocht bij de Prospectusverordening, MiFID II en de verordening Marktmissbruik:

- De verplichting voor een issuer om een whitepaper te publiceren voor het aan het publiek aanbieden, of om toelating tot de handel op een handelsplatform verzoeken, van crypto-assets niet zijnde asset-referenced en e-money tokens;
- Een vergunningplicht, kapitaaleisen en reserve-eisen voor een issuer voor het aan het publiek aanbieden, of om toelating tot de handel op een handelsplatform verzoeken, van asset-referenced tokens;

- De eis dat een issuer over een vergunning als bank of elektronischgeldinstelling beschikt voor het kunnen aanbieden, of voor het kunnen verzoeken van toelating tot de handel op een handelsplatform, van e-money tokens;
- Een vergunningsregime voor het verlenen van bepaalde diensten met betrekking tot crypto-assets, waaronder het verlenen van cryptobewaar- en -beheerdiensten namens derden, het exploiteren van een crypto-handelsplatform, het aanbieden van omwisseldiensten, het ontvangen, doorgeven en uitvoeren van orders in crypto-assets namens derden en het geven van advies over crypto-assets;
- Marktmissbruikregels voor eenieder die transacties verricht met betrekking tot crypto-assets die zijn toegelaten op een handelsplatform of waarvoor een verzoek tot toelating is gedaan. Voor issuers van crypto-assets wordt een openbaarmakingsverplichting van voorwetenschap geïntroduceerd.

Het voorstel voorziet ook in verschillende uitzonderingen op en vrijstellingen van de verschillende bovenstaande verplichtingen.

MiCA is vormgegeven als een verordening en zal dus rechtstreeks van toepassing zijn in alle lidstaten. Alhoewel het op het moment van schrijven geheel niet duidelijk is of het voorstel in deze vorm door het Europees Parlement en de Raad goedgekeurd gaat worden, en, zo ja, wanneer de verordening in werking zal treden, is het aan te bevelen dat partijen die zich met dienstverlening inzake crypto-assets bezighouden het voorstel van de Europese Commissie goed bestuderen en alvast rekening houden met de daarin voorgestelde nieuwe eisen.

Voorstel voor een verordening inzake een pilot regime voor distributed ledger technologie (DLT)

- **Wat?** Op 24 september 2019 heeft de Europese Commissie een voorstel gepubliceerd voor een [verordening inzake een pilot regime voor marktinfrastructuren gebaseerd op DLT](#). Het voorstel introduceert een proefregeling voor multilaterale handelsfaciliteiten (MTF's) en effectenafwikkelingssystemen van centrale effectenbewaarinstellingen (CSD's) die gebruikmaken van distributed ledger technologie. Doel is om deze marktinfrastructuren onder specifieke voorwaarden tijdelijk vrij te stellen van bepaalde vereisten uit hoofde van MiFID II/MiFIR (voor MTF's) en de CSD-Verordening (voor effectenafwikkelingssystemen) omdat zij anders

geen oplossingen zouden kunnen ontwikkelen voor de handel in en de afwikkeling van transacties in crypto-assets die als financiële instrumenten kwalificeren. Voorts moet de proefregeling ESMA en lokale toezichthouders de kans geven ervaring op te doen met de kansen en risico's die voortvloeien uit dergelijke crypto-assets, en met de onderliggende DLT-technologie.

- **Wie?** Indien het voorstel tot verordening wordt verheven, is dat met name relevant voor MTF's en CDS's die bij hun activiteiten (willen) gebruikmaken van DLT.
- **Wanneer?** Het voorstel moet eerst worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad. Dit proces zal de nodige tijd in beslag nemen en het is op dit moment onduidelijk of dat proces al in 2021 zal zijn afgerond. De verordening zal, aldus het voorstel, na inwerkingtreding ervan na 12 maanden rechtstreeks van toepassing zijn in Nederland.

ECB verkenning naar digitaal centralebankgeld (CBDC)

- **Wat?** Nadat DNB in april 2020 al een [uitvoerig rapport](#) over digitaal centralebankgeld ('*central bank digital currency*', CBDC) publiceerde, heeft ook de Europese Centrale Bank in oktober 2020 een [uitgebreide verkenning](#) naar CBDC gepubliceerd. In deze verkenning schetst de ECB de mogelijke contouren en bijbehorende minimumvereisten van CBDC en nodigt zij het publiek uit daarop te reageren.
- **Wie?** CBDC lijkt het best te kunnen worden omschreven als (i) fiat geld (ii) dat in digitale vorm wordt aangehouden op rekeningen bij centrale banken en (iii) voor eenieder – zowel burgers als bedrijven – toegankelijk is. CBDC komt in feite neer op het kunnen aanhouden van een geldrekening rechtstreeks bij een centrale bank, in Nederland DNB. De invoering van CBDC zou aldus grote veranderingen kunnen aanbrengen in het huidige betaallandschap, maar bijvoorbeeld ook de wijze waarop banken worden gefinancierd. De huidige verkenning van de ECB is dan ook in ieder geval relevant voor de betaal- en bankensector.
- **Wanneer?** In het rapport merkt de ECB op dat zij medio 2021 zal beslissen of zij een 'digital euro project' gaat starten waarin ten minste één variant van CBDC wordt verkend die moet kunnen voldoen aan de minimumeisen zoals beschreven in het rapport van de ECB.

FSB rapport inzake stablecoins

- **Wat?** Op 13 oktober 2020 heeft de Financial Stability Board (FSB) een [rapport inclusief aanbevelingen](#) gepubliceerd inzake de regulering van '*global stablecoins arrangements*' (GSA's). Volgens de FSA hebben stablecoins het potentieel om – in het bijzonder

grensoverschrijdende – betalingen efficiënter te laten verlopen en financiële inclusie te vergroten. Echter, een wereldwijd geaccepteerde GSA zou systeemrelevant kunnen worden in een of meerdere jurisdicties. De FSB doet om die reden tien aanbevelingen aan overheden om de uitdagingen van GSA's voor de financiële stabiliteit te adresseren, met als doel om consistente en effectieve regulering van en consistent en effectief toezicht op GSA's te promoten.

- **Wie?** Het rapport is relevant voor partijen die zich met crypto-assets, en in het bijzonder stablecoins, bezighouden.
- **Wanneer?** De FSB verwacht dat overheden in 2021 onderzoek doen naar GSA's in hun jurisdictie en werk maken van de aanbevelingen van de FSB.

BETAALDIENSTEN/ ONLINE BETALEN

Vernieuwde strategie Europese Commissie inzake retailbetalingen in de Europese Unie

- **Wat?** Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie haar [vernieuwde strategie voor retail betalingen](#) in de Europese Unie gepubliceerd, waarbij zij zich onder meer richt tot het Europees Parlement en de Raad van Ministers. De Europese Commissie gaat in de vernieuwde strategie uit van de volgende vier strategische pijlers: (i) digitale en 'instant' betaaloplossingen met pan-Europees bereik, (ii) innovatieve en concurrerende retail betaalmarkten, (iii) efficiënte en interoperabele retail betaalsystemen en andere ondersteunende infrastructuren en (iv) efficiënte internationale betalingen. Per pijler heeft de Europese Commissie een aantal 'key actions' geformuleerd die volgens haar zouden moeten worden uitgevoerd om de met de pijlers samenhangende doelen te bereiken.
- **Wie?** De vernieuwde strategie is relevant voor alle partijen die actief zijn binnen de Europese betaalsector.
- **Wanneer?** De vernieuwde strategie beschrijft de ambitieuze plannen van de Europese Commissie voor de Europese betaalsector voor de komende jaren.

Marktstudie ACM naar rol BigTechs in Nederlands betalingsverkeer

- **Wat?** Op 16 november 2020 heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een [marktstudie](#) gepubliceerd naar de rol van BigTechs in het Nederlandse betalingsverkeer. De ACM verrichtte deze studie op verzoek van het Ministerie van Financiën. De ACM heeft zich bij het onderzoek gericht op de dienstverlening van Apple, Amazon, Ant Group, Facebook, Google

en Tencent. Zij concludeert dat de aanwezigheid van BigTechs op de Nederlandse betaalmarkt op dit moment nog beperkt is, maar wel groeit. BigTechs bieden tot nu toe voornamelijk innovatieve betaalmiddelen aan consumenten, waaronder betalen via een e-wallet op mobiele apparaten. De ACM verwacht dat de BigTechs hun activiteiten op de Nederlandse betaalmarkt in de nabije toekomst verder zullen uitbreiden.

- **Wie?** De marktstudie van de ACM is relevant voor de betaalsector.
- **Wanneer?** Doorlopend.

COVID-19

AFM: crowdfundingplatform houdt in lastige omstandigheden stand

- **Wat?** Op 8 juli 2020 publiceerde de AFM op haar website [de uitkomst](#) van een enquête die zij heeft gehouden onder de crowdfundingplatformen die onder AFM-toezicht staan. Uit de enquête blijkt dat de coronacrisis zijn weerslag heeft op de crowdfundingsector, maar dat de sector vooralsnog de problemen overziet. De AFM adviseert crowdfundingplatformen om procedures omtrent het continuïteitsmanagement aan te scherpen en aan te passen aan de nieuwe situatie.
- **Wie?** Crowdfundingplatformen die onder toezicht van de AFM staan.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de coronacrisis.

KREDIETVERSTREKKERS

In dit deel komen belangrijke ontwikkelingen voor aanbieders van consumentenkrediet (hypothecair en consumptief krediet) in 2021 aan de orde. Wanneer deze kredietverstrekkers mede aanvullende diensten verlenen, zoals adviseren, raden wij aan de onderdelen in deze Vooruitblik te raadplegen die daarop betrekking hebben (Financiële Dienstverleners). Daarnaast zijn voor kredietverstrekkers met een vergunning als [Bank](#), [Verzekeraar](#), [Betaaldienstverlener](#) of [Beleggingsonderneming](#), de desbetreffende onderdelen van deze Vooruitblik uiteraard ook relevant. Tot slot is ook het cross-sectorale onderdeel [Integriteit](#) relevant voor kredietverstrekkers.

AFM TOEZICHT	76
Trendzicht 2021	76
Wetgevingswens: wettelijke regulering private lease	77
Wetgevingsbrief: zorgplicht beheerfase financiële producten	77
Aanscherping leennormen consumptief krediet	77
Aanbieders van verzilverhypotheken moeten PARP verbeteren	77
Oproep om incidenten te melden	77
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	78
Voorstel tot vervallen kennis- en ervaringstoets financiering energiebesparende voorzieningen	78
Voorstel tot verlaging van frequentie accountantscontrole kostprijsmodel	78
Richtlijn Consumentenkrediet: evaluatie en herziening <i>Evaluatie</i>	78
Onderzoek naar verlaging maximale kredietvergoeding	79
Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding	79
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	79
Voorgestelde informatieverplichting (on)afhankelijk advies hypothecair krediet	79
Nieuwe leennormen hypothecair krediet per 1 januari 2021	79
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	80
MinFin maatregelen financiële weerbaarheid huishoudens	80
Onderzoek niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening	80
EBA richtsnoeren over initiëring en monitoring van leningen	80
Brexit-deal	81
COVID-19	81
AFM aandachtspunten bij betalingsproblemen	81
AFM uitgangspunten voor hypotheekaanbieders bij betalingsproblemen	81

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

- **Wat?** In AFM's [Trendzicht 2021](#) wijst de AFM op een aantal trends die de kans vergroten dat huishoudens in de praktijk hogere hypothecaire kredietverplichtingen aangaan dan op basis van de leennormen verantwoord is.
  - Ten eerste gaat het om een toename van de invloed van beleidsdoelstellingen op de hypothecaire leenruimte, zoals het bevorderen van de verduurzaming van de koopwoningvoorraad en het verbeteren van de positie van koopstarters op de woningmarkt. Om deze doelstellingen dichterbij te brengen is het in sommige situaties wettelijk toegestaan om af te wijken van de *LTV*- en *LTV*-normen.
  - Ten tweede gaat het om de rol van overige schulden in het kader van de leennorm, zoals studieschulden, consumptief krediet en private lease. Deze verplichtingen worden mogelijk bij de hypotheekaanvraag om verschillende redenen door kredietverstrekkers niet of niet volledig gewogen bij het bepalen van de maximale financieringslast. Voor studieschulden en private lease geldt bijvoorbeeld geen uniforme registratieplicht.
- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet, in het bijzonder bij het verstrekken van hypotheeken aan koopstarters.
- **Wanneer?** De door de AFM gesignaleerde trends hebben haar aandacht in 2021. Dan zal zij onderzoeken in welke gevallen deze trends risico's met zich meebrengen voor consumenten en wat daarvan de implicaties zijn. Daartoe zal de AFM in gesprek gaan met aanbieders, de overheid en andere stakeholders.

Wetgevingswens: wettelijke regulering private lease

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van de AFM d.d. 30 maart 2020 aan de Minister van Financiën bepleit zij operational lease aan consumenten, ook wel private lease genaamd, wettelijk te reguleren en onder haar toezicht te brengen. Het zou dan gaan om private lease die betrekking heeft op bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) aan te wijzen zaken. Onduidelijk is welke zaken dit dan precies zou betreffen. In haar brief noemt de AFM de private lease van auto's, installaties en goederen. Anders dan financial lease, is operational lease op dit moment uitgezonderd van de regels voor consumptief krediet. Omdat operational lease vergelijkbare eigenschappen kent als gereguleerd goederenkrediet en er sprake is van vergelijkbare risico's, is het verschil in wettelijke waarborgen volgens de AFM onwenselijk en niet uit te leggen. De minister heeft in zijn [reactie](#) aangegeven te onderzoeken of ingrijpen nodig is en of regulering dan het meest voor de hand ligt.
- **Wie?** Aanbieders van private lease.
- **Wanneer?** Blijkens de [brief](#) van de Minister van Financiën aan de Tweede Kamer d.d. 27 oktober 2020 over zijn maatregelen ten behoeve van de financiële weerbaarheid van huishoudens, verwacht hij dat het onderzoek naar de private-lease markt in Q2 2021 zal zijn afgerond. Of dan ook meteen duidelijk wordt of, en zo ja, hoe private lease dan zal worden gereguleerd is afwachten.

Wetgevingsbrief: zorgplicht beheerfase financiële producten

- **Wat?** In de jaarlijkse [wetgevingsbrief](#) van de AFM d.d. 30 maart 2020 aan de Minister van Financiën belicht de AFM ook enkele algemene ontwikkelingen. De AFM wijst erop dat specifieke normering op het gebied van de beheerfase, dat is de periode na de verkoop van de financiële producten, beperkt is. De algemene zorgplicht van artikel 4:24a Wft geeft niet concreet de verplichtingen aan die gelden gedurende de looptijd van een overeenkomst (nazorg). De AFM gaat daarom het komende jaar inventariseren waar behoefte bestaat aan concretisering van het wettelijk kader.
- **Wie?** Alle financiële dienstverleners, waaronder aanbieders, bemiddelaars en adviseurs met betrekking tot krediet.
- **Wanneer?** De AFM is de zorgplicht in de beheerfase (nazorg) aan het inventariseren. Mogelijk wordt hier meer over bekend in 2021.

Aanscherping leennormen consumptief krediet

- **Wat?** Eind vorig jaar [publiceerden](#) de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en de Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland (VFN), evenals de AFM een bericht over de aanscherping door de NVB en de VFN van de leennormen die worden gebruikt om te bepalen hoeveel consumptief krediet maximaal mag worden geleend. Dit zal worden verwerkt in de gedragscodes van de NVB en de VFN.
- **Wie?** Aanbieders van consumptief krediet.
- **Wanneer?** De nieuwe gedragscodes zullen op 1 april 2021 in werking treden. Per 1 januari geldt een tijdelijke overgangsmaatregel tot 1 april 2021, namelijk een opslag bij het vaststellen van de leennorm.

Aanbieders van verzilverhypotheken moeten PARP verbeteren

- **Wat?** De AFM publiceerde eind vorig jaar haar [rapport](#) 'Onderzoek naar het productontwikkelings- en reviewproces bij aanbieders van verzilverhypotheken'. Haar conclusie is dat aanbieders van verzilverhypotheken de productontwikkeling (het PARP) moeten verbeteren. Zo wordt onder meer de doelgroep onvoldoende afgebakend en worden de effecten van veranderende marktomstandigheden onvoldoende onderzocht. Met de verzilverhypothek kan de overwaarde op een huis worden verzilverd door de overwaarde te lenen bij een hypotheekverstrekker. Omdat verzilverhypotheken complexe en impactvolle producten zijn, zij onderling sterk verschillen en er risico's aan kleven, is het van belang dat aanbieders deze producten extra zorgvuldig ontwikkelen. De AFM verwacht dat alle ondernemingen hun PARP tegen het licht houden, ook van andere productgroepen dan verzilverhypotheken.
- **Wie?** Aanbieders die verzilverhypotheken ontwikkelen en aanbieden.
- **Wanneer?** De AFM heeft aangegeven dat zij ook in 2021 aandacht blijft houden voor de kwaliteit van het PARP.

Oproep om incidenten te melden

- **Wat?** De AFM heeft ondernemingen een [brief](#) verstuurd waarin zij aandacht vraagt voor het melden van incidenten die een ernstige bedreiging vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie waarin meer met elkaar op afstand wordt samengewerkt als gevolg van de corona-uitbraak, vraagt de AFM in het bijzonder aandacht voor integriteits- en informatiebeveiligingsincidenten. De brief bevat een bijlage met een niet-limitatieve lijst van voorbeelden van incidenten.

- **Wie?** Alle vergunninghoudende kredietverstrekkers.
- **Wanneer?** De wettelijke verplichting incidenten te melden heeft op dit moment de verhoogde aandacht in het toezicht van de AFM. De AFM geeft aan dat zij in de toekomst onderzoek kan doen naar de naleving van deze verplichting.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Voorstel tot vervallen kennis- en ervaringstoets financiering energiebesparende voorzieningen

- **Wat?** Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) schrapt de kennis- en ervaringstoets als de consument een aanvullend hypothecair krediet van maximaal € 25.000 wil afsluiten voor de (aantoonbare) financiering van energiebesparende voorzieningen in een woning bij dezelfde aanbieder via het "execution only" kanaal (zonder advies).
- **Wie?** Financiële dienstverleners die hypothecair krediet aanbieden of daarin bemiddelen via het "execution only" kanaal (zonder advies) in de situatie waarbij hun klanten een aanvullende hypotheek willen afsluiten van maximaal € 25.000 voor verduurzaming van hun woning.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Voorstel tot verlaging van frequentie accountantscontrole kostprijsmodel

- **Wat?** Het [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) stelt voor om de frequentie van de accountantscontrole van het kostprijsmodel te verlagen. Daarvoor in de plaats wordt een verplichting voor de aanbieder van het financieel product geïntroduceerd om elk jaar te rapporteren of het kostprijsmodel de advieskosten en distributiekosten juist en volledig toerekent aan het hypothecair krediet en of daarin sprake is van een materiële wijziging. Het kostprijsmodel moet nu nog jaarlijks gecontroleerd worden door een accountant. Wanneer geen sprake is van een materiële wijziging, is de frequentie waarmee de accountant het kostprijsmodel moet controleren lager.
- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet die adviesdiensten verlenen of waarbij rechtstreeks een hypotheek kan worden afgesloten op execution only basis.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Richtlijn Consumentenkrediet: evaluatie en herziening

Evaluatie

Begin 2019 is de Richtlijn Consumentenkrediet (nr. 2008/48/EG) geëvalueerd. De belangrijkste resultaten van de evaluatie worden in het verslag van de Europese Commissie (EC) van 5 november 2020 gepresenteerd (COM(2020) 963 final, te vinden op de [website van de EC](#)). Er wordt geconcludeerd dat de richtlijn er gedeeltelijk in is geslaagd te zorgen voor hoge normen voor consumentenbescherming en de bevordering van de ontwikkeling van een interne markt voor krediet, en dat de doelstellingen ervan nog steeds relevant zijn. Gebieden waarop de richtlijn een bijzonder positieve impact heeft, zijn het herroepingsrecht en het recht op vervoegde aflossing, het jaarlijks kostenpercentage (JKP) en het Europees standaard informatieblad. Daarnaast zijn er ook tekortkomingen van de richtlijn geconstateerd. Het betreft onder meer:

- **Het toepassingsgebied:** de uitzonderingen op het toepassingsgebied van de richtlijn omvatten een aantal veelgebruikte kredieten en kredieten waarvan bekend is dat zij onder bepaalde omstandigheden gemakkelijker tot nadelen voor consumenten leiden, zoals kredieten zonder rente, flitskredieten, leasingovereenkomsten die geen verplichting tot aankoop inhouden en overeenkomsten met pandhuizen. Bovendien bestrijkt de richtlijn niet het volledige proces van kredietverlening, waarvan veel aspecten slechts gedeeltelijk of helemaal niet zijn geharmoniseerd in de EU, bijvoorbeeld de inhoud van gegevensbestanden voor krediet. Dit wordt als een belangrijke belemmering gezien voor de totstandbrenging van een echte interne markt voor consumentenkrediet;
- **Definities en onduidelijke termen:** zoals de termen "toereikende informatie" en "geruime tijd";
- **Informatieverplichtingen en communicatiekanalen:** betreffende het formaat en de lengte van het Europees standaard informatieblad in de mobiele digitale technologie en de bepalingen betreffende reclame op televisie en radio;
- **De kredietwaardigheidsbeoordeling en gegevensbestanden voor krediet:** de richtlijn definieert niet specifiek welke informatie moet worden gecontroleerd of onder welke voorwaarden de kredietgever de consument als kredietwaardig kan beschouwen. Lidstaten hebben een aanzienlijke beoordelingsvrijheid om de details van de kredietwaardigheidsbeoordeling en de toegang tot en inhoud van gegevensbestanden verder te reguleren. De huidige bepalingen van de richtlijn hebben aldus geleid tot een versnipperde situatie wat betreft de regels inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling en de interoperabiliteit van de gegevensbestanden,

wat een betere werking van de interne markt voor consumentenkrediet belemmert.

De resultaten van de evaluatie duiden erop dat sommige bepalingen van de richtlijn mogelijk moeten worden herzien.

Herziening

De resultaten van de evaluatie zullen worden meegenomen in de [herziening](#) van de richtlijn door de Europese Commissie (EC) die gepland staat voor Q2 2021. Ter voorbereiding daarvan, heeft de EC in de zomer van 2020 een *inception impact assessment* gepubliceerd. Als reactie daarop, heeft het Ministerie van Financiën samen met de AFM een *non-paper* opgesteld met belangrijke uitgangspunten voor de herziening van de richtlijn. Er wordt onder meer gepleit voor het verhogen van het beschermingsniveau op EU-niveau, bijvoorbeeld door het introduceren van algemene Europese standaarden voor de kredietwaardigheidstoets.

Hoewel richtlijnen eerst moeten worden omgezet naar nationaal recht en het dus nog wel even zal duren voordat de nieuwe regels van een herziene richtlijn van toepassing zijn, is de geplande herziening van de Richtlijn Consumentenkrediet niettemin in 2021 een belangrijke ontwikkeling om te volgen.

Onderzoek naar verlaging maximale kredietvergoeding

- **Wat?** De maximale kredietvergoeding is als gevolg van de COVID-19 crisis tijdelijk verlaagd van veertien naar tien procent. De tijdelijke verlaging geldt in ieder geval tot 1 maart 2021, waarna deze nog met maximaal zes maanden kan worden verlengd. De Minister van Financiën laat op dit moment onderzoek doen naar de effecten van een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding.
- **Wie?** Aanbieders van consumptief krediet die gebruik maken van het maximumpercentage voor de kredietvergoeding.
- **Wanneer?** De minister verwacht de Tweede Kamer begin dit jaar te berichten over zijn beslissing of een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding wenselijk is. Hij streeft ernaar dit te doen voor het aflopen van de tijdelijke maatregel op 1 maart 2021.

Wet nadere beloningsregels financiële sector in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer

ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.

- **Wie?** Kredietaanbieders die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Voorgestelde informatieverplichting (on) afhankelijk advies hypothecair krediet

- **Wat?** Het voorgestelde [Wijzigingsbesluit financiële markten 2021](#) introduceert de verplichting voor financiële dienstverleners om de consument voorafgaand aan het advies inzake onder meer een hypothecair krediet te informeren of het advies op afhankelijke of onafhankelijke basis wordt verstrekt.
- **Wie?** Financiële dienstverleners die adviseren over hypothecair krediet.
- **Wanneer?** Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend.

Nieuwe leennormen hypothecair krediet per 1 januari 2021

- **Wat?** Per 1 januari 2021 is de Tijdelijke regeling hypothecair krediet [gewijzigd](#). Deze regeling strekt tot vaststelling van de inkomenscriteria voor het verstrekken van hypothecair krediet en de maximale hoogte van het krediet ten opzichte van de waarde van de woning. Het betreft een aanpassing van de definitie van energiebesparende voorzieningen en een verdere verruiming van de financieringsruimte voor tweeverdieners. Verder is toegevoegd welke wegingsfactor dient te worden gebruikt voor studieleningen bij het vaststellen van de financieringslast en toegestane financieringslast. Daarnaast zijn de inkomens Tabellen vervangen in overeenstemming met het advies van het Nibud.
- **Wie?** Aanbieders van hypothecair krediet.
- **Wanneer?** Per 1 januari 2021.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

+ MinFin maatregelen financiële weerbaarheid huishoudens

In zijn [brief](#) aan de Tweede Kamer van 27 oktober 2020 geeft de Minister van Financiën een overzicht van zijn vervolgstappen ten behoeve van het versterken van de financiële weerbaarheid van huishoudens. Het beleid bestaat uit drie pijlers, te weten:

1. **Adequate consumentenbescherming.** Het versterken van de financiële weerbaarheid begint bij het stellen van duidelijke kaders, waaronder wet- en regelgeving, die kwetsbare consumenten beschermen. De minister houdt doorlopend aandacht voor eventuele risico's van verschillende kredietvormen. Daartoe zijn onderzoeken gestart, zoals het onderzoek naar private lease. Met betrekking tot verzendhuiskredieten zal de minister bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn, waarbij hij ook kijkt naar de mogelijkheid voor aanvullende bevoegdheden voor de AFM bij doorlopende goederenkredieten. Het onderzoek naar verbetering van het dienstverleningsdocument (DVD) is afgerond en de minister bekijkt met de AFM hoe de conclusies in de praktijk kunnen worden gebracht.
2. **Samenwerking met de financiële sector, consumentenorganisaties en kennisinstututen voor betere consumentenkeuzes.** Het Actieplan Consumentenkeuzes heeft als doel te zoeken naar mogelijkheden om te zorgen voor een betere keuzeomgeving van consumenten, zoals het onderzoek of het maximale leenbedrag consumenten stuurt naar duurdere woningen en hogere hypotheek.
3. **Financiële educatie** (platform Wijzer in geldzaken).

De brief bevat een overzicht van de stappen die de minister al heeft gezet en de vervolgstappen die hij op dit moment neemt. Gedurende 2021 zullen waar beschikbaar nadere informatie, resultaten en initiatieven worden gedeeld.

Onderzoek niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening

- **Wat?** Er gelden op dit moment geen wettelijke regels voor het aanbieden van krediet aan zakelijke klanten. Wel is sprake van zelfregulering middels de Gedragscode Kleinzakelijke Financiering van de NVB en de Gedragscode MKB Financiers van Stichting MKB Financiering. Naar aanleiding van een motie heeft de Minister van Financiën onderzoek laten doen naar de markt voor niet-bancaire kleinzakelijke kredietverlening.

In zijn [brief](#) van 27 oktober 2020 aan de Tweede Kamer, geeft de minister een reactie op het onderzoeksrapport en schetst hij de vervolgstappen naar aanleiding van dat rapport. De minister merkt op dat de positie van kleinzakelijke klanten de laatste jaren is versterkt door de gedragscodes, maar heeft ook zorgen op basis van de onderzoeksresultaten. Die zorgen betreffen de vraag of ondernemers een goede afweging kunnen maken bij hun keuze voor een kredietverstrekker en de kosten die in rekening worden gebracht. De minister ziet aanleiding om te onderzoeken of er reden is om in te grijpen, al dan niet middels wetgeving. Om dat te kunnen beoordelen gaat hij in gesprek met de markt.

- **Wie?** Verstrekkers van leningen aan de kleinzakelijke markt.
- **Wanneer?** De minister verwacht in Q1 2021 de Tweede Kamer te kunnen informeren over de uitkomst van de gesprekken met de markt.

+ EBA richtsnoeren over initiëring en monitoring van leningen

De Europese Bankautoriteit (EBA) heeft [Richtsnoeren](#) inzake de initiëring en monitoring van leningen (EBA/GL/2020/06) opgesteld. Deze richtsnoeren zijn voor een deel ook op kredietverstrekkers zonder bankvergunning van toepassing!

De richtsnoeren geven verdere invulling aan de vereisten in verband met de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument uit de Richtlijn Hypothecair Krediet (nr. 2014/17/EU) en de Richtlijn Consumentenkrediet (nr. 2008/48/EG). Afdeling 5 van de richtsnoeren is van toepassing op hypotheek- en consumptief kredietverstrekkers die onder de reikwijdte van de richtlijnen vallen (met uitzondering van punt 93). Het betreft meer specifiek (i) de informatie en documentatie die moet worden ingewonnen voor de beoordeling van de kredietwaardigheid van de consument en (ii) de te maken analyse van de consument in het kader van de kredietwaardigheidsbeoordeling. Zo volgt onder meer het volgende uit de richtsnoeren:

- Er moet een beoordeling worden uitgevoerd van het vermogen en de vooruitzichten van de consument om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen, met name met betrekking tot de bron van de terugbetalingscapaciteit van de consument. Rekening moet worden gehouden met de relevante factoren die van invloed kunnen zijn op het huidige en toekomstige terugbetalingsvermogen van de consument, zoals andere financiële verplichtingen.
- Met name in geval van zelfstandigen of personen die een seizoensgebonden of ander onregelmatig inkomen hebben, moeten indien nodig redelijke vragen worden gesteld en redelijke stappen worden ondernomen om de bron van de terugbetalingscapaciteit te beoordelen en te verifiëren.

- Indien van toepassing moeten gevoeligheidsanalyses worden uitgevoerd om rekening te houden met potentiële negatieve gebeurtenissen die specifiek zijn voor het betrokken soort lening en die in de toekomst kunnen plaatsvinden.

De richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 30 juni 2021.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal. Het is van belang dat kredietverstrekkers, voor zover zij dat nog niet hebben gedaan, nadenken over de impact die Brexit op hen heeft, waaronder hoe de Engelse regels voor het aanbieden van krediet in het Verenigd Koninkrijk (VK) gaan luiden na Brexit. Hoewel kredietverstrekkers niet door middel van een Europees paspoort actief kunnen zijn in andere EU-lidstaten, zijn er wel kredietverstrekkers die vanuit een andere EU-lidstaat hun diensten online aanbieden in Nederland onder de Richtlijn inzake elektronische handel (nr. 2000/31/EG, geïmplementeerd in artikel 1:16 Wft). Kredietverstrekkers in het VK die in Nederland actief zijn op basis van deze richtlijn, of Nederlandse kredietverstrekkers die op deze basis in het VK actief zijn, zullen alternatieven moeten onderzoeken om hun markttoegang veilig te stellen.
- **Wie?** Kredietverstrekkers die vanuit het VK hun diensten online aanbieden in Nederland onder de Richtlijn inzake elektronische handel of die vanuit Nederland hun diensten online aanbieden in het VK onder die richtlijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

COVID-19

AFM aandachtspunten bij betalingsproblemen

- **Wat?** Midden oktober 2020 publiceerde de AFM op haar website [aandachtspunten](#) bij betalingsproblemen. De AFM verwacht van kredietverstrekkers dat zij zich voorbereiden op betalingsproblemen als gevolg van de coronacrisis en samen met de consument bekijken hoe problemen kunnen worden aangepakt. Zij verwacht onder meer dat kredietverstrekkers beleid hebben ontwikkeld voor de situatie dat een klant zich met een betalingsprobleem meldt en voor het moment dat een betaalpauze afloopt. De situatie van de klant zal moeten worden onderzocht en er dient een oplossing gevonden te worden die daarbij past. Verder verwacht de AFM dat beleid is ontwikkeld waarin wordt uitgewerkt hoe kredietverstrekkers samen met de klant werken aan het inlopen van betalingsachterstanden. Het inlopen van

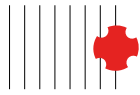
een betalingsachterstand mag niet leiden tot tijdelijke overkreditering. Dit zal de kredietverstrekker dus steeds na moeten gaan.

- **Wie?** Kredietverstrekkers die zich voorbereiden op betalingsproblemen van klanten en/of daar al mee te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de COVID-19 crisis.

AFM uitgangspunten voor hypotheekaanbieders bij betalingsproblemen

- **Wat?** Eind april 2020 publiceerde de AFM op haar website [tien uitgangspunten](#) voor hypotheekaanbieders om hun klanten te helpen bij betalingsproblemen als gevolg van de coronacrisis. Een van de uitgangspunten is dat eerst informatie wordt ingewonnen over de financiële positie van de klant voorafgaand aan het aandragen van een oplossing. Als dit niet mogelijk is door de grote aantallen betalingsproblemen, kan eerst voor een algemene oplossing worden gekozen, waarna zo snel mogelijk de relevante informatie bij de klant moet worden ingewonnen en eventueel de gekozen oplossing moet worden aangepast. De AFM stuurt verder aan op duurzaam herstel, dat wil zeggen dat bij het zoeken naar een oplossing voor het betalingsprobleem het klantbelang centraal wordt gesteld en de oplossing ook voor de toekomst oplossing moet bieden. Volgens de AFM voldoet een goede oplossing aan de K(ostenefficiënt)N(uttig)V(eilig)B(egrijpelijk)-criteria. Voorkomen moet worden dat klanten in een gelijke situatie een andere oplossing aangeboden krijgen. Dit betekent dat hypotheekaanbieders moeten beschikken over duidelijke procedures en goede informatie en opleiding voor klantmedewerkers.
- **Wie?** Hypotheekaanbieders die zich voorbereiden op betalingsproblemen van klanten en/of daar al mee te maken hebben.
- **Wanneer?** Doorlopend gedurende de COVID-19 crisis.

TRUSTKANTOREN

Let op: Ook het cross-sectorale onderdeel [Integriteit](#) is voor trustkantoren van belang.

DNB TOEZICHT	82
Visie op Toezicht 2021-2024	82
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	82
Aanstaande verboden diensten voor trustkantoren	82
UBO-registratie voor trusts en soortgelijke juridische constructies	83
Mogelijk algeheel verbod op het verstrekken van belastingadvies door een trustkantoor	83
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	84
Herstelwet financiële markten 2020 - Integriteitstoetsing voor UBO's van trustkantoren	84
Meldingsplicht grensoverschrijdende constructies	84
Essaybundel Tax Governance Code	84

DNB TOEZICHT

Visie op Toezicht 2021-2024

- **Wat?** Op 24 november 2020 heeft DNB haar geactualiseerde [Visie op Toezicht 2021-2024](#) gepubliceerd. Hierin zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren. Doel is om financiële instellingen te informeren over de richting van het toezicht en om daarmee als stip op de horizon te fungeren. Een van de ambities van DNB is het strenger bestrijden van financieel-economische criminaliteit. Als onderdeel hiervan benoemt DNB het toezien op de naleving van de verplichting om te beschikken over een onafhankelijke en effectieve interne compliance functie door trustkantoren. DNB zal de komende jaren scherp optreden tegen overtreding van deze uit de Wet toezicht trustkantoren 2018 afkomstige eis.
- **Wie?** De Visie op Toezicht 2021-2024 is relevant voor alle onder toezicht staande trustkantoren.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht 2021-2024 beschrijft de toezichtkoers van DNB voor de komende vier jaar.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Aanstaande verboden diensten voor trustkantoren

De Wet toezicht trustkantoren 2018 (Wtt 2018) wordt naar verwachting aangescherpt. Een concept wetsvoorstel tot wijziging van de Wtt 2018 is voorjaar 2020 [geconsulteerd](#). De hoofdelementen van de wijzigingswet betreffen twee nieuwe verboden, te weten het verbod op het beroeps- of bedrijfsmatig aanbieden van doorstroomvennootschappen en het verbod op dienstverlening waarbij landen betrokken zijn die op de lijst van derde-hoogrisicolanden of de lijst van non-coöperatieve landen op belastinggebied staan. De voorstellen zijn onderdeel gemaakt van het [Plan van aanpak witwassen](#) en zijn gerelateerd aan de [maatregelen](#) die zijn getroffen in het kader van het tegengaan van belastingontwijking en belastingontduiking in Nederland.

Het verbod op doorstroomvennootschappen

Een van de trustdiensten opgesomd in de Wtt 2018 is het ten behoeve van de cliënt gebruik maken van een doorstroomvennootschap. Doorstroomvennootschappen leiden volgens het wetsvoorstel tot intransparantie. Om dit tegen te gaan is voorgesteld om deze trustdienst te schrappen in combinatie met de introductie van een algeheel verbod ter zake het beroeps- of bedrijfsmatig aanbieden van doorstroomvennootschappen. Er geldt een uitzondering op het beoogde verbod voor vennootschappen en rechtspersonen die dienen ter voldoening van enige wettelijke verplichting, zoals het realiseren van het scheiden van vermogen.

Het verbod op dienstverlening bij betrokkenheid van hoog risicolanden

Momenteel dienen trustkantoren verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten indien de staat waar de cliënt, de doelvennootschap of de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt of doelvennootschap woonachtig of gevestigd is, of zijn zetel heeft, een door de Europese Commissie aangewezen staat is met een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme. Deze lijst bestaat uit landen die in hun nationale AML/CFT-wetgeving tekortkomingen vertonen. Omdat volgens de wetgever de combinatie van trustdienstverlening, vaak gepaard gaande met complexe structuren en grote sommen geld, en derde hoog risicolanden voor onverantwoord hoge integriteitsrisico's zorgt, wordt voorgesteld trustdienstverlening te verbieden bij betrokkenheid van hoog risicolanden.

Omdat de structuren die door trustkantoren worden bediend vaak fiscaal gedreven zijn en gegeven het feit dat vaak grote vermogensbestanddelen tussen vennootschappen worden verplaatst, moeten trustkantoren in hun cliëntenonderzoek alert zijn op belastingontduiking of belastingontwijking. De betrokkenheid van landen die op de lijst van non-coöperatieve landen op belastinggebied staan, is in dit kader een belangrijke indicator om verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten. Het wetsvoorstel gaat een stap verder en verbiedt trustdienstverlening aan cliënten, doelvennootschappen en uiteindelijk belanghebbenden van cliënten en doelvennootschappen uit de hiervoor genoemde lijst met 'high risk jurisdictions'.

In reactie op dit voorstel heeft een aantal partijen opgemerkt dat het verbod op dienstverlening bij betrokkenheid van hoog risicolanden ertoe kan leiden dat de betrokken activiteiten doorgaan zonder betrokkenheid van een poortwachter en van de radar verdwijnen. Het Ministerie van Financiën stelt echter dat dit risico altijd aanwezig is en op zichzelf onvoldoende reden is om van de introductie van het verbod af te zien. Wel zal goed worden gemonitord op dit risico en indien er signalen zijn dat deze dienstverlening

massaal in de illegaliteit wordt voortgezet, dan zullen de nodige maatregelen worden getroffen.

Vanaf wanneer gelden de verboden?

Op 25 september 2020 heeft de ministerraad ingestemd met het betrokken wetsvoorstel, dat inmiddels is geïntegreerd in het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen en aan de Raad van State is gezonden. Het wetsvoorstel wordt naar verwachting begin 2021 naar de Tweede Kamer gezonden. Bij een voorspoedig wetgevingsproces zullen de nieuwe verboden naar verwachting eind 2021 of begin 2022 in werking treden. Het ligt voor de hand dat voor de nieuwe verboden een overgangsregime gaat gelden, maar de concrete invulling daarvan is nog onbekend.

UBO-registratie voor trusts en soortgelijke juridische constructies

- **Wat?** Op 16 november 2020 is het voorstel Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies, waarover eerder in 2020 reeds is [geconsulteerd](#), voor advies aangeboden aan de Raad van State. De Raad van State heeft haar advies op 16 december 2020 vastgesteld. Het wetsvoorstel strekt tot implementatie van de verplichting (vastgelegd in de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn) tot het bijhouden en centraal registreren van informatie over de uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies. Het openbare UBO-register wordt aangehouden door de Kamer van Koophandel.
- **Wie?** Trusts en soortgelijke juridische constructies.
- **Wanneer?** Het daadwerkelijke wetsvoorstel wordt naar verwachting begin 2021 aan de Tweede Kamer aangeboden. Dat betekent dat dit voorstel waarschijnlijk eind 2021 of begin 2022 aangenomen kan worden en in werking treedt. De inwerkingtreding zal gepaard gaan met een overgangstermijn waarbinnen de registratie daadwerkelijk dient te geschieden. In het concept wetsvoorstel wordt uitgegaan van een termijn van drie maanden.

Mogelijk algeheel verbod op het verstrekken van belastingadvies door een trustkantoor

Momenteel is het voor een trustkantoor met zetel in Nederland reeds verboden om trustdiensten te verlenen aan een cliënt die uitvoering geeft aan belastingadvies dat aan deze cliënt is verstrekt door ditzelfde trustkantoor of een groepsentiteit. Het doel van dit huidige verbod is het waarborgen van een onafhankelijke uitvoering van het cliëntenonderzoek voorafgaand aan het aangaan van de zakelijke relatie of het verlenen van de trustdienst.

DNB heeft in haar [wetgevingsbrief](#) van 24 maart 2020 aan Minister Hoekstra van Financiën voorgesteld om het bestaande combinatieverbod te vereenvoudigen en een algeheel verbod te introduceren met betrekking tot het verstrekken van belastingadvies door een trustkantoor. DNB komt tot dit voorstel omdat zij het moeilijk vindt om vast te stellen of deze onafhankelijke uitvoering daadwerkelijk is gewaarborgd en omdat er nu geen verplichting bestaat om een onafhankelijk belastingadvies op te nemen in een dienstverleningsdossier. In reactie op deze wens van DNB heeft minister Hoekstra (in een brief aan de Tweede Kamer) aangegeven in beginsel positief tegenover dit voorstel te staan en hierover met DNB in gesprek te treden. Er zal onder meer moeten worden beoordeeld welke effecten een algeheel verbod heeft voor de sector en in hoeverre het verbod bijdraagt aan de beheersing van integriteitsrisico's.

Wanneer gaat het eventuele verbod gelden?

Er zijn ons geen concrete (concept) wetsvoorstellen bekend over de introductie van dit algeheel verbod op belastingadvies door trustkantoren. Het is niet bekend of, en zo ja, wanneer er concrete voorstellen volgen.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Herstelwet financiële markten 2020 – Integriteitstoetsing voor UBO's van trustkantoren

- **Wat?** Op 14 oktober 2020 [verscheen](#) de Herstelwet financiële markten 2020 in het Staatsblad. Middels deze herstelwet wordt onder meer de Wet toezicht trustkantoren 2018 gewijzigd. Effect is dat uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) van trustkantoren onder het integriteitstoezicht van DNB komen te vallen. De aangepaste norm is dat de uiteindelijk belanghebbende van een trustkantoor met zetel in Nederland, gelet op zijn reputatie, geschikt is en zijn betrouwbaarheid buiten twijfel staat. Dat betekent ook dat de (wijziging van) antecedenten van een UBO vanaf inwerkingtreding van deze verplichting onverwijld aan DNB gemeld moeten worden. De personen die op het tijdstip van inwerkingtreding reeds als UBO kwalificeren, worden vermoed te voldoen aan de nieuwe integriteitseisen.
- **Wie?** Onder toezicht staande trustkantoren en hun UBO's.
- **Wanneer?** De bepalingen met betrekking tot de integriteitstoetsing van de UBO's van trustkantoren treden in werking op 1 mei 2021.

Meldingsplicht grensoverschrijdende constructies

- **Wat?** Hoewel meer van fiscale dan toezichtrechtelijke aard, belichten wij graag de aanstaande verplichting om bepaalde potentieel fiscaal agressieve grensoverschrijdende constructies te rapporteren aan de fiscale autoriteiten. Deze verplichting vloeit voort uit de Europese richtlijn Mandatory Disclosure Rules/ DAC6 ([Richtlijn \(EU\) 2018/822](#)). Tezamen met de [implementatiewet](#) is een [leidraad](#) gepubliceerd die handvatten biedt voor het vaststellen van het al dan niet meldingsplichtig zijn van concrete constructies.
- **Wie?** Intermediairs en zogenoemde hulpintermediairs, waaronder trustkantoren.
- **Wanneer?** De wet is reeds per 1 juli 2020 in werking getreden. De Europese Unie heeft de lidstaten in verband met de coronacrisis echter een uitstel van de rapportageverplichting van zes maanden toegestaan. Hiervan maakt Nederland gebruik. Afhankelijk van de concrete constructie is 31 januari 2021 de eerst mogelijke deadline voor het rapporteren aan de Belastingdienst.

Essaybundel Tax Governance Code

- **Wat?** Op 17 december 2020 [publiceerde](#) het Ministerie van Financiën de essaybundel 'Tax Governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en ethiek. Tijd voor een code?'. Middels deze essaybundel wil het ministerie de dialoog over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van belastingplichtigen en adviseurs in relatie tot belastingontwijking, die mogelijk kan leiden tot het opstellen van een Tax Governance Code, verder op gang brengen. Ook trustkantoren komen aan bod in de bundel, namelijk door de bespreking van de door branchevereniging Holland Quaestor opgestelde Tax integrity richtlijn, die onder meer beoogt een invulling te geven aan de open norm 'maatschappelijke betamelijkheid' zoals opgenomen in de Wet toezicht trustkantoren 2018.
- **Wie?** Trustkantoren.
- **Wanneer?** Begin 2021 zal het Ministerie van Financiën een online conferentie organiseren om het debat over een eventuele Tax Governance Code te vervolgen.

UITGEVENDE INSTELLINGEN & DE KAPITAALMARKTEN

Let op: Ook het cross-sectorale onderdeel [Duurzaamheid](#) is voor uitgevende instellingen van groot belang.

AFM TOEZICHT	85
Trendzicht 2021	85
Rapport: 'Duurzame obligaties in Nederland' 2020	85
ESMA	86
Work Programme 2021	86
Rapport aanpassing MAR voor het gebruik van MKB-groeimarkten	86
Consultatie evaluatie inzake MKB-groeimarkten	87
Uitkomsten van beoordeling MAR	87
Jaarverslag Accepted Market Practices MAR	87
Aandachtspunten jaarverslaggeving 2020 voor (beursgenoteerde) effecten uitgevende instellingen	87
EUROPESE COMMISSIE	87
Het nieuwe actieplan ten behoeve van een kapitaalmarktunie	87
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	88
Wijziging Prospectusverordening voor de totstandkoming van het EU-herstelprospectus?	88
Wijziging Securitatieverordening in verband met STS-keurmerk voor synthetische securitisaties	88
Wijzigingen PRIIPs/Eid?	89
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	89
Implementatie regels voor gedekte obligaties	89
Wijzigingswet financiële markten 2022: rechtstreekse deponering jaarrekening bij handelsregister?	89
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	89
Brexit-deal	89
COVID-19	90
ESMA: Verbeter transparantie van niet-financiële verklaringen in jaarverslaggeving	90
AFM: Aandacht voor gevolgen coronacrisis in financiële verslaggeving	90
ESMA rapportageplicht short position holders vanaf 0,1%	90

AFM TOEZICHT

Trendzicht 2021

- **Wat?** Groeiende concurrentie tussen beurzen en handelsplatformen binnen één Europese kapitaalmarkt leidt niet zonder meer tot evenwichtigere prijsvorming en betere liquiditeit, aldus de AFM in haar op 3 november 2020 [gepubliceerde](#) jaarlijkse rapport Trendzicht. Een belangrijke factor voor deze concurrentie is de mate van transparantie. Aanstaaende beleidsontwikkelingen, waaronder de herziening van MiFID II, dienen volgens de AFM onder meer de transparantievereisten te versterken, maar bijvoorbeeld ook de standaardisatie van obligaties mogelijk te maken, teneinde een meer liquide Europese markt voor obligaties te creëren.
- **Wie?** (Deelnemers van) Europese beurzen en handelsplatformen.
- **Wanneer?** De meest aanzienlijke wijzigingen voor de Europese beurzen en handelsplatformen zullen volgen uit de herziening van MiFID II. Hieraan wordt momenteel door Europese beleidsmakers gewerkt.

Rapport: 'Duurzame obligaties in Nederland' 2020

- **Wat?** Op 21 april 2020 [publiceerde](#) de AFM een onderzoek naar de duurzame obligatiemarkt. Uit haar onderzoek concludeert de AFM dat de duurzame obligatiemarkt – onder meer als gevolg van de European Green Deal – snel zal blijven groeien. Bovendien benadrukt zij het belang van meer transparantie en standaardisatie in de betreffende markt, waarvan de Taxonomieverordening een goed voorbeeld is. Transparantie vanuit de uitgevende instelling speelt hierbij een grote rol. Op het gebied van toezicht geeft de AFM te kennen dat zij, ten aanzien van het prospectus, pleit voor meer transparantie over bepaalde informatie, zoals het gebruik van de opbrengsten en de beschrijving van de impact van de investering. Ook wordt door de AFM opgemerkt dat zij zich zal focussen op malafide marktpartijen die potentiële beleggers trachten te verleiden met twijfelachtige duurzame beleggingsproposities en/of zich schuldig maken aan 'greenwashing'.

- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen die duurzame obligaties uitgeven (of claimen uit te geven).
- **Wanneer?** Het AFM-onderzoek is op 21 april 2020 gepubliceerd en de conclusies zijn sindsdien relevant voor de duurzame obligatiemarkt. Deze markt en de bijbehorende regelgeving zijn vanwege de transitie naar een duurzame economie namelijk constant in ontwikkeling. Dit zal de aandacht hebben van de AFM in haar toezicht in 2021.

ESMA

Work Programme 2021

Ook voor dit jaar heeft ESMA weer haar jaarlijkse [toezichtprogramma](#) gepubliceerd. Deze publicatie vond plaats op 2 oktober 2020. In haar toezichtprogramma zet ESMA haar toezichtprioriteiten en specifieke aandachtspunten voor de komende twaalf maanden uiteen. De geplande activiteiten van ESMA zijn een antwoord op de uitdagingen waarmee de EU en haar kapitaalmarkten worden geconfronteerd, waaronder het ontwikkelen van een brede retail beleggersbasis ter ondersteuning van de Kapitaalmarktenunie (KMU), het bevorderen van duurzame financiering en lange termijn-gerichte markten, en het omgaan met de kansen en risico's van digitalisering, maar ook het versterken van de rol van de EU op de mondiale kapitaalmarkten en zorgen voor een evenredige benadering van regelgeving.

Voor uitgevende instellingen (in de breedste zin van het woord) bevat het [ESMA Work Programme 2021](#) de volgende relevante onderwerpen:

- **Marktintegriteit:** ESMA is van plan de bestaande richtsnoeren inzake het uitstellen van openbaarmaking van voorwetenschap onder de Verordening Marktmissbruik te herzien. Dit ter dekking van de informatie die wordt doorgegeven aan uitgevende instellingen die als financiële instellingen onder SSM-toezicht vallen. Daarnaast zal ESMA wetsvoorstellen ter wijziging van de Verordening Marktmissbruik uitvaardigen via nieuwe technische uitvoeringsnormen (zie in dit verband hierna ook: 'Rapport aanpassing MAR voor het gebruik van MKB-groeimarkten').
- **Prospectussen:** ESMA start in 2021 een *peer review* van de toetsings- en goedkeuringsprocedures van prospectussen. Deze toetsing beoordeelt ook het effect van verschillende benaderingen van de toezichthouders met betrekking tot toetsing en goedkeuring en het vermogen van uitgevende instellingen om in de EU kapitaal aan te trekken. Het rapport in dit verband wordt door ESMA op 21 juli 2022 gepubliceerd, precies twee jaar na inwerkingtreding van de nieuwe Europese

Prospectusverordening.

- **Securitisatie:** In 2022 zal ESMA ook een *peer review* uitvoeren naar de implementatie van de STS-criteria ('*simple, transparent & standardised*') voor *asset-backed commercial paper* (ABCP) en niet-ABCP securitisaties. Deze toetsing is voorgeschreven door de Securitisatieverordening en moet worden uitgevoerd binnen drie jaar na inwerkingtreding ervan. Ook gaat ESMA in 2021 van start met haar toezicht op *securitisation repositories* (SR). Dit zijn partijen die op grond van de Securitisatieverordening gegevens van securitisatie-instrumenten en onderliggende activa verzamelen en bijhouden, en daarmee een bijdrage leveren aan de transparantie op de securitisatiemarkt.
- **Financiële- en technologische innovatie:** Ook in 2021 zal ESMA de financiële activiteiten en trends van retailbeleggers blijven volgen, met in het bijzonder ook aandacht voor financiële en technologische innovatie en ESG (*environmental, social & governance*) ontwikkelingen. Dit is erop gericht om te voorkomen dat financiële innovatie niet de kerndoelstellingen van het toezicht ondermijnt, zoals beleggersbescherming, financiële stabiliteit en ordentelijke markten.

Rapport aanpassing MAR voor het gebruik van MKB-groeimarkten

- **Wat?** ESMA heeft op 29 oktober 2020 haar [definitieve rapport](#) gepubliceerd voor wijzigingen van de huidige Verordening Marktmissbruik. Dit in navolging van ESMA's [consultatiedocument](#) van 6 mei 2020, waarin zij een voorstel heeft gedaan voor technische regulerings- en uitvoeringsnormen. Deze beoogde wijzigingen hebben betrekking op de promotie van het gebruik van de MKB-groeimarkten. Zo wordt in de concept technische uitvoeringsnormen het format van de insiderlijst uitgewerkt die uitgevende instellingen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de handel op een mkb-groeimarkt bijhouden en op verzoek van de bevoegde nationale autoriteiten aan haar moeten kunnen verstrekken.
- **Wie?** Uitgevende instellingen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de handel op een mkb-groeimarkt.
- **Wanneer?** Het definitieve rapport is al aan de Europese Commissie toegestuurd. Het is nog niet duidelijk wanneer de gedelegeerde verordeningen worden vastgesteld en in werking zullen treden, maar mede gezien de reactie van ESMA in haar definitieve rapport is onze verwachting dat dit nog wel in 2021 zal gaan plaatsvinden.

Consultatie evaluatie inzake MKB-groeimarkten

- **Wat?** Op 6 mei 2020 heeft ESMA een [consultatiedocument](#) gepubliceerd ten behoeve van de door ESMA en de Europese Commissie uit te voeren evaluatie van de werking van de regeling voor MKB-groeimarkten, rekening houdend met het aantal MTF's dat als mkb-groeimarkt is geregistreerd, het aantal daarop aanwezige uitgevende instellingen en de desbetreffende handelsvolumes.
- **Wie?** De evaluatie is relevant voor MKB uitgevende instellingen, beleggingsondernemingen en handelsplatformen.
- **Wanneer?** De deadline voor het indienen van reacties verstreek op 15 juli 2020. ESMA zal de ontvangen reacties gebruiken om een finaal evaluatierapport op te stellen. Dit rapport verwacht ESMA in het eerste kwartaal van 2021 bij de Europese Commissie in te dienen.

Uitkomsten van beoordeling MAR

- **Wat?** Naast de hiervoor beschreven ESMA-publicatie, heeft zij op 24 september 2020 ook nog haar uitkomsten [gepresenteerd](#) in het kader van een integrale beoordeling over het functioneren van de Verordening Marktmissbruik. In het rapport wordt ieder artikel apart aan een review onderworpen en worden aanbevelingen gedaan om de Verordening Marktmissbruik op verschillende onderdelen aan te passen. Tevens worden suggesties gedaan om extra *guidance* te ontwikkelen.
- **Wie?** Iedere marktpartij waarop de Verordening Marktmissbruik van toepassing is, waaronder beursgenoteerde uitgevende instellingen en handelsplatformen.
- **Wanneer?** Naar verwachting zullen in 2021 verschillende vervolgstappen worden gezet om opvolging te geven aan de uitkomsten van dit ESMA-rapport door het voorbereiden van wijzigingen van de Verordening Marktmissbruik.

Jaarverslag Accepted Market Practices MAR

- **Wat?** Op 22 december 2020 heeft ESMA haar jaarverslag over geaccepteerde marktpraktijken (AMP's) [gepubliceerd](#). Eén van de belangrijkste bevindingen is dat de relevantie van AMP's (terug te vinden in artikel 13 Verordening Marktmissbruik) beperkt blijft voor Nederlandse uitgevende instellingen waarop de Verordening Marktmissbruik van toepassing is. ESMA neemt de belangrijkste bevindingen mee in haar beleid.
- **Wie?** Alle (beursgenoteerde) uitgevende instellingen waarop de Verordening Marktmissbruik van toepassing is.
- **Wanneer?** Per direct.

Aandachtspunten jaarverslaggeving 2020 voor (beursgenoteerde) effectenuitgevende instellingen

- **Wat?** ESMA heeft haar *European Common Enforcement Priorities (ECEP) 2020* [gepubliceerd](#). Met name de gevolgen van de coronacrisis dienen zichtbaar te worden in de jaarverslaggeving, zowel financieel als niet-financieel. Bovendien dienen de gevolgen van klimaatverandering en Brexit een rol te spelen in de jaarverslaggeving van effectenuitgevende instellingen over 2020. Het jaarverslag voor beursgenoteerde ondernemingen dient digitaal openbaar te worden gemaakt via het *European Single Reporting Format (ESEF)*, zoals tevens uiteengezet op de [AFM-website](#).
- **Wie?** Effectenuitgevende instellingen (die zijn genoteerd aan een beurs) en die IFRS als accountantstandaard toepassen, hun auditcommissies en externe accountants.
- **Wanneer?** De prioriteiten zijn op 28 oktober 2020 gepubliceerd en zijn relevant voor het opstellen van de jaarverslaggeving over 2020.

EUROPESE COMMISSIE

Het nieuwe actieplan ten behoeve van een kapitaalmarktenunie

Op 24 september 2020, bijna 5 jaar na de publicatie van het eerste actieplan, [publiceerde](#) de Europese Commissie een nieuw actieplan strekkende tot de totstandkoming van de kapitaalmarktenunie (KMU). Het doel van de KMU is het bieden van de mogelijkheid om beleggingen en spaargeld tussen alle lidstaten te laten circuleren waardoor kapitaal kan stromen naar de meest behoevende plek, leidend tot een economisch sterker Europa. De KMU kan de EU hierdoor helpen in het herstel van de COVID-19-pandemie, de nodige financiële middelen verzorgen voor de European Green Deal, Europa toerusten op het digitale tijdperk en antwoord bieden op overige maatschappelijke uitdagingen, aldus de Commissie.

Om de KMU te bewerkstelligen en Europa daadwerkelijk economisch te versterken, heeft de Commissie de volgende drie sleutelstellingen vastgesteld in het nieuwe actieplan:

1. Een groen, digitaal, inclusief en veerkrachtig economisch herstel ondersteunen door financiering toegankelijker te maken voor Europese ondernemingen;
2. de EU nog veiliger maken als locatie waar mensen kunnen sparen en beleggen op lange termijn; en
3. de nationale kapitaalmarkten integreren tot een echte geharmoniseerde (kapitaal)markt.

Om deze sleutel doelstellingen te behalen, heeft de Europese Commissie ter verdere concretisering 16 acties geformuleerd. Hieronder wordt een aantal van deze acties benoemd die in het bijzonder relevant zijn voor dit onderdeel van de Vooruitblik.

- Het ondersteunen van toegang tot de publieke markten: Om de toegang van kleine en innovatieve ondernemingen tot financiering te bevorderen en te diversifiëren, zal de Europese Commissie de regels voor notering op publieke markten trachten te vereenvoudigen (Q4 2021).
- Het mkb doorverwijzen naar alternatieve aanbieders van financiering: Om de toegang van het mkb tot financiering te bevorderen, zal de Europese Commissie het nut en de haalbaarheid onderzoeken van een regeling waarbij banken mkb-bedrijven waarvan zij de kredietaanvraag hebben afgewezen, doorverwijzen naar aanbieders van alternatieve financiering (Q4 2021).
- Banken helpen om meer krediet te verlenen aan de reële economie: Om de securitisatiemarkt in de EU op te schalen, zal de Europese Commissie een brede doorlichting maken van het EU-securitisatieraamwerk voor zowel eenvoudige, transparante en gestandaardiseerde (STS) securitisaties als niet-STS-securitisaties (Q4 2021).
- Vertrouwen van retailbeleggers in kapitaalmarkten opbouwen: De Europese Commissie zal de toepasselijke regels op het gebied van *inducements* en informatieverstrekking doorlichten en zal, waar nodig, met voorstellen komen om het bestaande wetgevingskader voor retailbeleggers te wijzigen zodat zij eerlijk advies en heldere en vergelijkbare productinformatie ontvangen (Q1 2022). Ook zal de Europese Commissie met een wetgevingsvoorstel komen om MiFID II te wijzigen en zo de regeldruk en informatieverplichtingen voor ervaren retailbeleggers terug te dringen (Q4 2021/Q1 2022).
- Bescherming en facilitering van beleggingen: De Europese Commissie zal voorstellen om de beleggersbescherming en het faciliterende raamwerk in de EU te versterken (Q2 2021).

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Wijziging Prospectusverordening voor de totstandkoming van het EU-herstelprospectus?

- **Wat?** Er worden verschillende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat kapitaalmarkten het economische herstel na de COVID-19-crisis beter kunnen ondersteunen. Eén van de maatregelen onder dit 'Kapitaalmarkten herstellepakket' betreft de wijziging van de huidige Prospectusverordening. Via deze [voorgestelde wijziging van de Prospectusverordening](#) wordt het "EU-herstelprospectus" geïntroduceerd. Dat is een korter prospectus dat bedrijven met een staat van dienst op de publieke kapitaalmarkt kunnen gebruiken om hun beleggers informatie te geven als zij nieuwe aandelen willen uitgeven. Hierdoor zullen deze bedrijven gemakkelijker kapitaal kunnen aantrekken om in hun financieringsbehoeften te voorzien. Het EU-herstelprospectus beoogt te focussen op essentiële informatie en zou alleen beschikbaar zijn voor secundaire uitgiften (van aandelen).
- **Wie?** Voor uitgevende instellingen waarvan hun aandelen zonder onderbreking gedurende ten minste de voorbije 18 maanden tot de handel op een gereguleerde markt of mkb-groeimarkt zijn toegelaten.
- **Wanneer?** Het voorstel bevindt zich in de onderhandelingsfase in de Europese Raad. Omdat dit voorstel ziet op het herstel van de economie als gevolg van de COVID-19-crisis tracht het voorzitterschap snel voortgang te boeken. Wij verwachten dat dit wetsvoorstel nog in 2021 in werking treedt.

Wijziging Securitatieverordening in verband met STS-keurmerk voor synthetische securitisaties

- **Wat?** Als onderdeel van het 'Kapitaalmarkten herstellepakket' wordt er ook voorgesteld om de huidige Securitatieverordening aan te passen, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het financiële herstel van de COVID-19-pandemie. Dit [voorstel tot wijziging van de Securitatieverordening](#) breidt de bestaande Europese regels voor eenvoudige, transparante en gestandaardiseerde securitisaties (STS-securitisaties) verder uit tot synthetische securitisaties. Het idee van (synthetische) securitisaties met STS-keurmerk is dat deze minder risicovol, en dus een interessante en veilige manier zijn om kapitaalruimte vrij te maken bij banken, en ook investeringsmogelijkheden te bieden

aan institutionele investeerders. Met dit voorstel wordt beoogd dat banken ook aan kleine- en middelgrote ondernemingen kunnen blijven lenen zodra de eerste schok van de COVID-19-crisis achter de rug is.

- **Wie?** Banken die door hen aangehouden leningen securitiseren en vervolgens doorverkopen aan (institutionele) beleggers.
- **Wanneer?** Net als voor het EU-herstelprospectus bevindt dit voorstel zich in de onderhandelingsfase. De eerste besprekingen hebben plaatsgevonden in de aangewezen werkgroep van de Europese Raad. Vanwege het feit dat dit voorstel ziet op het herstel van de economie als gevolg van de COVID-19-crisis probeert het voorzitterschap snel voortgang te boeken. Wij verwachten dat dit wetsvoorstel nog in 2021 in werking treedt.

Wijzigingen PRIIPs/Eid?

- **Wat?** Op 21 juli 2020 [informeerden de ESA's](#) de Europese Commissie over de uitkomst van een review van het Essentiële informatiedocument (Eid) onder de PRIIPs Verordening. De ESA's stellen verschillende verbeteringen voor met betrekking tot het Eid. Op 31 december 2021 zal de uitzondering voor het opstellen van een Eid voor retail abi's en icbe's vervallen. Verbeteringen ten aanzien van het Eid zijn, onder meer met het oog op het vervallen van deze uitzondering, voor de markt zeer welkom.
- **Wie?** Op dit moment vrijgestelde abi-beheerders en vergunninghoudende beheerders van abi's waarvan de deelnemingsrechten voor ten minste EUR 100.000 worden aangeboden en verhandeld. Vanaf 1 januari 2022 is dit relevant voor alle beheerders van abi's en beheerders van icbe's.
- **Wanneer?** Nog niet duidelijk, maar de uitzondering voor het opstellen van een Eid voor retail abi's en icbe's zal op 31 december 2021 ten einde lopen.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Implementatie regels voor gedekte obligaties

- **Wat?** Wij schreven al over dit nieuwe Europeesrechtelijke raamwerk voor gedekte obligaties (zgn. *covered bonds*) in onze vorige [Vooruitblik \(2020\)](#). Gedekte obligaties zijn schuldinstrumenten die door kredietinstellingen worden uitgegeven en worden zeker gesteld door een afgezonderde pool activa waarop obligatiehouders als preferente crediteuren direct verhaal kunnen nemen. Het raamwerk zal bestaan uit een rechtstreeks werkende [verordening](#) en een [richtlijn](#) die in de Nederlandse wet- en regelgeving dient te worden geïmplementeerd.

- **Wie?** Kredietinstellingen die ook effecten uitgeven.
- **Wanneer?** Zowel de verordening als de richtlijn zijn op 18 december 2019 officieel gepubliceerd en zijn op 7 januari 2020 in werking getreden. De verordening is van toepassing vanaf 8 juli 2022. Nationale implementatiewetgeving dient uiterlijk 8 juli 2021 aangenomen en gepubliceerd te zijn en zal uiterlijk 8 juli 2022 in werking moeten treden.

Wijzigingswet financiële markten 2022: rechtstreekse deponering jaarrekening bij handelsregister?

- **Wat?** Op 6 november 2020 heeft de Minister van Financiën de Wijzigingswet Financiële Markten 2022 ter [consultatie](#) voorgelegd. Uitgevende instellingen waarvan de effecten zijn toegelaten tot een gereguleerde markt en waarvan Nederland lidstaat van herkomst is, mogen de vastgestelde jaarrekening (en aanverwante stukken) rechtstreeks deponeren bij het handelsregister. De verplichting om de vastgestelde jaarrekening te zenden naar de AFM en de verplichting van de AFM om deze documenten vervolgens door te zenden naar het handelsregister komt hiermee te vervallen. Hiermee wordt een einde gemaakt aan de praktische bezwaren van de doorzendplicht.
- **Wie?** Uitgevende instellingen waarvan effecten zijn toegelaten tot een gereguleerde markt en waarvan Nederland lidstaat van herkomst is.
- **Wanneer?** Marktpartijen hebben tot 18 december 2020 om te reageren op de consultatie. Wij verwachten dat het streven is om de wet op 1 januari 2022 in werking te laten treden.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in deze deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te zien en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. Dit heeft ook gevolgen voor het gebruik van het 'Europees paspoort' van goedgekeurde prospectussen. Op dit moment geldt dit Europees paspoort niet meer in het Verenigd Koninkrijk. Het gevolg hiervan is dat Nederlandse ondernemingen die (in de toekomst) effecten willen

aanbieden in het Verenigd Koninkrijk of een notering willen aan een beurs aldaar (bijv. London Stock Exchange) ook een goedkeuringstraject voor hun prospectus moeten doorlopen bij de Engelse toezichthouder. Het Verenigd Koninkrijk heeft voor zover bekend ook nog geen equivalentiebesluit genomen in het kader van de geldigheid van prospectussen uit de EU. Wel heeft zij aangegeven dat prospectussen die vóór 31 december 2020 door een EU-lidstaat zijn goedgekeurd, geldig blijven tot de oorspronkelijke geldigheidsdatum.

- **Wie?** Uitgevende instellingen die in het Verenigd Koninkrijk effecten willen aanbieden of daar een notering op een gereglementeerde markt willen aanvragen.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

COVID-19

ESMA: Verbeter transparantie van niet-financiële verklaringen in jaarverslaggeving

- **Wat?** Op 28 oktober 2020 heeft ESMA een verklaring [gepubliceerd](#) waarin de Europese gemeenschappelijke handhavingsprioriteiten voor de financiële verslaggeving over 2020 voor beursgenoteerde ondernemingen uiteen worden gezet. Deze handhavingsprioriteiten zijn gerelateerd aan niet-financiële verklaringen voor de jaarrekeningen over 2020 en hebben betrekking op de COVID-19 pandemie, sociale- en werknemersaangelegenheden, het bedrijfsmodel en waardecreatie, maar ook risico's met betrekking tot klimaatverandering. Zie in dit kader ook het in dit onderdeel van de Vooruitblik besproken themaonderzoek van de AFM dat betrekking heeft op de verwerking van de gevolgen van de coronacrisis in de jaarverslaggeving over 2020.
- **Wie?** Uitgevende instellingen waarvan effecten zijn toegelaten tot een gereglementeerde markt.
- **Wanneer?** ESMA geeft in de verklaring aan dat zij en Europese nationale handhavers extra toezicht zullen houden op de toepassing van de IFRS-vereisten en alle andere relevante bepalingen die in haar verklaring zijn uiteengezet, waarbij de nationale autoriteiten deze opnemen in hun beoordelingen en, waar nodig, corrigerende maatregelen nemen. Uitgevende instellingen die zijn genoteerd aan een gereglementeerde markt dienen in hun jaarrekeningen die betrekking hebben op 2020 extra aandacht te besteden aan hun niet-financiële verklaringen en erop te zijn voorbereid dat de relevante toezichthouder hier extra scherp naar zal kijken in 2021.

AFM: Aandacht voor gevolgen coronacrisis in financiële verslaggeving

- **Wat?** De AFM heeft aan de hand van een [themaonderzoek](#) geconcludeerd dat beursgenoteerde ondernemingen de gevolgen van de coronacrisis niet altijd (volledig) duidelijk maken in hun halfjaarlijkse verslaggeving. Vrijwel alle onderzochte ondernemingen vermelden de effecten van de coronacrisis, maar de kwaliteit van de toelichting daarop varieert sterk en moet volgens de AFM op onderdelen beter. Dit themaonderzoek van de AFM brengt deze kwaliteit in kaart. Deze ondernemingen worden door de AFM dan ook opgeroepen om in hun jaarverslaggeving over 2020 verbetering te laten zien. In het onderzoeksrapport heeft de AFM een aantal verbeterpunten en praktijkvoorbeelden benoemd.
- **Wie?** Beursgenoteerde ondernemingen.
- **Wanneer?** Het themaonderzoek is op 24 november 2020 gepubliceerd en heeft ten doel de jaarverslaggeving over 2020 te verbeteren.

ESMA rapportageplicht short position holders vanaf 0,1%

- **Wat?** Op 17 december 2020 heeft ESMA haar beslissing om een rapportageplicht in te stellen voor net short position holders die een positie houden van boven de 0,1% [verlengd](#). In het licht van de COVID-19 pandemie is de ESMA tot deze rapportageplicht gekomen.
- **Wie?** Net short position holders die een positie houden van meer dan 0,1%.
- **Wanneer?** De beslissing om posities boven 0,1% te melden geldt tot 19 maart 2021.

VERZEKERAARS

In dit onderdeel worden de voorzienbare ontwikkelingen in 2021 besproken die specifiek tot verzekeraars zijn gericht. Verzekeraars die mede aanvullende diensten verlenen, raden wij aan de onderdelen in deze Vooruitblik te raadplegen die daarop betrekking hebben. Verder wijzen wij erop dat voor verzekeraars ook het onderdeel [Financiële Dienstverleners](#) in deze Vooruitblik van belang kan zijn als zij tevens bemiddelen of adviseren. Tot slot zijn ook de cross-sectorale onderdelen [Integriteit](#) en [Duurzaamheid](#) relevant voor verzekeraars.

DNB TOEZICHT	92	Invoering van een verbod op dienstverrichting door	
Visie op toezicht 2021-2024	92	derdlandverzekeraars	98
Klimaatrisico's op de agenda bij toetsingen	92	EIOPA finaliseert PEPP-regelgeving	99
Aandachtspunten bij melding van (cloud)uitbesteding	92	Voorstel Verordening Sovereign Bond-Backed Securities (SBBS) (update)	99
Uitkomsten uitvraag AFM en DNB over transitie naar alternatieve rentebenchmarks	92	OVERIGE ONTWIKKELINGEN	99
Concept Q&A's DNB	93	Aanpassen minimumkapitaalregel en bankenbelasting	99
Brede opvolging Good Practice volmachten	93	Ethisch Kader datatoepassingen	99
Uitkomsten themaonderzoek InsurTech	93	ESA's stellen wijzigingen voor inzake risicomitigatietechnieken en clearingverplichting	100
Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2020	93	IAIS rapporten over duurzaamheid, Big Data en LIBOR	100
Proportionele invulling RSR 2021	93	Evaluatie Solvency II basic-regime	100
Digitaal beschikbaar stellen van notulen	94	Brexit-deal	100
Aanpassing toezichtaanpak DNB	94	COVID-19	101
AFM TOEZICHT	94	Uitkering van dividend door verzekeraars	101
Handvatten voor informatiedocument verzekeringen	94	EIOPA Paper over gedeelde oplossingen voor non-damage business interruption verzekeringen	101
EIOPA	94	EIOPA Supervisory Statement over de behandeling van herverzekeringsregelingen onder Solvency II	101
Single Programming Document 2021-2023 & Annual Work Programme 2021	94	EIOPA Call to action om de impact van COVID-19 op consumenten te mitigeren	101
Advies Solvency II review	94	EIOPA Statement over productontwikkeling en productgovernance vereisten	102
Richtsnoeren ICT-security en –governance	95	EIOPA Consultatie Supervisor Statement ORSA in de context van COVID-19	102
Richtsnoeren clouduitbesteding	95	Verwachtingen DNB ten aanzien van continuïteitsplannen COVID-19	102
Enquête over toepassing IDD	95	DNB: ruimte voor zorgverzekeraars tijdens coronacrisis voor liquiditeitssteun aan zorgaanbieders	102
EIOPA's benadering van het toezicht op de POG-verplichtingen onder IDD	96		
Consultatie en discussiestukken	96		
Publicatie resultaten peer review samenwerking toezichthouders bij grensoverschrijdende activiteiten	96		
Opinie over beloningsbeleid verzekeringssector	96		
Financial Stability Report 2020	96		
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	97		
Europese Commissie consultatie herziening Solvency II	97		
EIOPA consultation paper inzake supervisory reporting and public disclosure	97		
Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – actieve provisiëtransparantie bij schadeverzekeringen	97		
Wet nadere beloningsregels financiële ondernemingen in voorbereiding	97		
Duurzaamheidswetgeving	98		
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	98		

DNB TOEZICHT

Visie op toezicht 2021-2024

DNB heeft in november 2020 een geactualiseerde [Visie op Toezicht](#) gepubliceerd voor de jaren 2021-2024. De vorige Visie op Toezicht van DNB is drie jaar geleden uitgebracht, maar de herziene toezichtaanpak en het nieuwe meerjarig kostenkader voor het toezicht gaf DNB aanleiding om de Visie op Toezicht te actualiseren. Wat betreft verzekeraars geeft DNB, onder meer, het volgende aan:

- **Duurzaamheid:** DNB geeft aan dat duurzaamheidsrisico's vragen om een adequate beheersing. De afgelopen jaren is meer inzicht verkregen in de blootstellingen die, onder andere, verzekeraars aan verschillende duurzaamheidsrisico's hebben. De nadruk lag daarbij in eerste instantie op de beheersing van risico's voortvloeiend uit klimaatverandering en andere ecologische veranderingen die (substantiële) financiële gevolgen met zich mee kunnen brengen, zoals verlies aan biodiversiteit. De komende jaren verankert DNB de beheersing van materiële duurzaamheidsrisico's verder in haar toezicht. DNB zet in op de identificatie van risico's door instellingen en DNB ziet erop toe te dat er voldoende beheersmaatregelen worden getroffen.
- **Langdurige lage rentes:** DNB ziet dat het verdienmodel van levensverzekeraars onder grote druk staat bij een langdurig lage rente. Voor verzekeraars is het alleen bij een relatief hoge verzekeringspremie winstgevend om nieuwe levensverzekeringen te verkopen. Door hoge premies en fiscale aanpassingen zijn deze producten voor klanten steeds minder aantrekkelijk geworden en zijn de afgelopen jaren weinig levensverzekeringen afgesloten. Hiernaast komen de marges op bestaande polissen onder druk te staan als het renterisico in het verleden niet volledig is afgedekt. De verplichtingen van verzekeraars stijgen bij rentedalingen, maar het gehele effect hiervan wordt door Solvency II pas met vertraging zichtbaar. Met kostenbesparingen, consolidatie en het versoberen van producten is voortgang geboekt om de sector toekomstbestendiger te maken, maar de kwetsbaarheid voor de lage rente blijft groot. De uitdaging voor verzekeraars komende jaren wordt, volgens DNB, om voldoende rendement te halen om de uitkeringen waar te maken die ze hebben beloofd.
- **Wijzigende wet- en regelgeving:** DNB geeft aan dat – zoals waarschijnlijk bekend – voor verzekeraars voorstellen zullen worden gedaan om de Solvency II richtlijn aan te passen.

Wij verwachten dat DNB haar toezicht de komende jaren zal focussen op de hierboven genoemde punten. Wij raden marktpartijen aan, waar mogelijk, om zich hierop voor te bereiden.

Klimaatrisico's op de agenda bij toetsingen

- **Wat?** DNB heeft in november 2020 [aangegeven](#) dat klimaat- en milieugerelateerde risico's vanaf volgend jaar een standaardonderdeel worden van de personentoetsingen bij onder andere verzekeraars. Het thema 'klimaat- en milieugerelateerde risico's' wordt een expliciet onderdeel van de toetsing, inclusief een verzoek aan de betrokken verzekeraar om in het toetsingsdossier van een kandidaat een toelichting te geven op diens kennis en ervaring op het gebied van klimaat- en milieugerelateerde risico's.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021. Wij adviseren verzekeraars om in de voorbereiding op de toetsing de klimaat- en milieugerelateerde risico's apart te adresseren.

Aandachtspunten bij melding van (cloud) uitbesteding

- **Wat?** DNB heeft in november 2020 een aantal aandachtspunten met de markt [gedeeld](#) ten aanzien van een melding van een (cloud)uitbesteding. DNB verlangt dat een verzekeraar bij de uitbestedingsmelding een volledig schematisch overzicht van de uitbestedingsketen toevoegt (inclusief een toelichting), alsook een risicoanalyse aan de hand van een sjabloon van DNB. DNB verlangt verder dat het onderzoeks- en auditrecht zich uitstrekt tot alle kritieke of belangrijke uitbestedingen in de gehele uitbestedingsketen. Indien dit niet het geval is, moeten de contracten hierop worden aangepast. Tot slot wil DNB dat uitbestedingscontracten voldoen aan de eisen zoals opgenomen in artikel 274 Solvency II en de [EIOPA Richtsnoeren voor uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten](#).
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** DNB gaat in 2021 specifiek aandacht besteden aan de kwaliteit van uitbesteding van werkzaamheden en de melding hiervan aan DNB. Wij adviseren dan ook aan verzekeraars om hun opzet van uitbesteding te checken.

Uitkomsten uitvraag AFM en DNB over transitie naar alternatieve rentebenchmarks

- **Wat?** DNB en AFM [sporen](#) marktpartijen aan om voortgang te maken in het aanpassen naar alternatieve rentebenchmarks van financiële contracten met het oog op de transitiedeadline van 31 december 2021. Op 1 januari 2022 eindigt de wereldwijde transitie van Inter Bank Offered Rates (IBORs) naar Risk Free Rates (RFRs) en daarom monitoren de AFM en DNB de voortgang van de transitie. DNB verwacht dat verzekeraars hun producten en contracten tijdig aanpassen.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De transitiedeadline is 31 december 2021. Wij adviseren verzekeraars aandacht te geven aan de transitie.

Concept Q&A's DNB

- **Wat?** In oktober 2020 heeft DNB een [concept Q&A](#) uitgebracht over de behandeling van spaarhypotheken onder Solvency II. In deze Q&A beschrijft DNB hoe Solvency II doorwerkt in de verschillende verschijningsvormen van spaarhypotheken bij verzekeraars. Ook is een [concept Q&A](#) uitgebracht over de rol van uitgestelde belastingen onder Solvency II. DNB heeft de definitieve [Q&A](#) over de rol van uitgestelde belastingen onder Solvency II in december 2020 gepubliceerd.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** DNB zal naar verwachting in Q1 2021 een definitieve versie van de Q&A over de behandeling van spaarhypotheken onder Solvency II publiceren. Wij verwachten dat DNB in 2021 zal toetsen of partijen opvolging hebben gegeven aan de nieuwe Q&A's.

Brede opvolging Good Practice volmachten

- **Wat?** DNB heeft in een [nieuwsbericht](#) aangegeven dat de Good Practice Beheersing volmachten goed is opgepakt. Tegelijkertijd ziet DNB ruimte voor verbetering. Hierbij doelt DNB, onder meer, op het maken van afspraken van datagebruik in de uitbestedingsovereenkomst. De Good Practice stelt dat de data die een gevolmachtigd agent in bezit krijgt niet mag worden gebruikt door die partij, tenzij hier afspraken over worden gemaakt. DNB hecht aan goede contractuele uitwerking door verzekeraars en hun gevolmachtigd agenten over data-eigenaarschap, naleving van de Sanctiewet (Sw) en het uitvoeren van controles op dossierniveau.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB deze aandachtspunten actief betreft in haar toezicht op verzekeraars.

Uitkomsten themaonderzoek InsurTech

- **Wat?** In 2019 heeft DNB een inventarisatie onder kleine en middelgrote verzekeraars uitgevoerd over de huidige en toekomstige toepassing van InsurTech. Op basis van de [uitvraag](#) concludeert DNB dat bij de meerderheid van de kleine en middelgrote verzekeraars InsurTech deel uitmaakt van de toekomstvisie. In het reguliere toezicht gaat DNB de dialoog aan over specifiek AI. Ook in een bredere context van technologische innovatie is DNB de

dialoog met de sector gestart via het iForum, waarbij één van de initiatieven aandacht geeft aan de uitlegbaarheid van AI. DNB vindt het verandervermogen van cruciaal belang om als verzekeraar toekomstbestendig te zijn.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB deze aandachtspunten meeneemt in haar toezicht.

Nieuwe informatiebeveiligingsmonitor 2020

- **Wat?** DNB heeft in 2020 haar tweede [informatiebeveiligingsmonitor](#) (IB) uitgebracht. In de IB-monitor deelt DNB de volgende belangrijke waarnemingen:
  - Cyberhygiëne en met name vulnerability management blijven cruciaal;
  - Testen van maatregelen draagt bij aan continu verbeteren van cyberweerbaarheid;
  - Geef met uitbesteden niet de verantwoordelijkheid uit handen, blijf zelf in control;
  - Preventie alleen is niet genoeg, de focus verschuift naar detectie en response;
  - Wees u bewust van de rol die u als bestuurder heeft bij informatiebeveiliging;
  - Houd rekening met specifieke risico's die naar aanleiding van de COVID-19-pandemie naar voren komen.

DNB hanteert de komende jaren verscheidene onderzoeksmethoden met betrekking tot het onderwerp informatiebeveiliging en cybersecurity. Ook gaat DNB de komende periode nadrukkelijk aandacht besteden aan onderlinge samenwerking tussen financiële instellingen. Die is volgens DNB essentieel voor de financiële sector om cyberdreigingen het hoofd te kunnen bieden.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB deze aandachtspunten meeneemt in haar toezicht.

Proportionele invulling RSR 2021

- **Wat?** In oktober 2020 heeft DNB [aangegeven](#) dat ze dit jaar kiest voor een proportionele invulling van de wettelijke eis voor het aanleveren van de Regular Supervisory Report (RSR). De meeste verzekeraars hoeven in 2021 geen volledige RSR in te leveren. DNB zal wel sommige grote verzekeraars vragen om een uitwerking aan te leveren van onderdelen van de RSR en sommige verzekeraars zullen een volledige RSR aan moeten leveren omdat, bijvoorbeeld, de RSR van onvoldoende kwaliteit was en niet voldeed aan de informatiebehoefte van DNB.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Sommige verzekeraars zullen in 2021 een aangepaste of een volledige RSR moeten aanleveren bij DNB.

Digitaal beschikbaar stellen van notulen

- **Wat?** In augustus 2020 heeft DNB [aangegeven](#) dat ze verwacht dat verzekeraars de notulen van de RvB, de RvC en haar comités en het Asset and Liability Committee digitaal ter beschikking stellen, als daarom wordt verzocht.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Vanaf augustus 2020.

Aanpassing toezichtaanpak DNB

- **Wat?** DNB heeft in november 2020 [aangekondigd](#) dat ze toezicht gaat houden volgens een geactualiseerde toezicht methodologie (ATM). DNB wil haar beschikbare capaciteit daar inzetten waar de grootste prudentiële en integriteitsrisico's worden gesignaleerd. De intensiteit van het toezicht zal toenemen naarmate de negatieve impact van deze risico's op het vertrouwen groter wordt. Met deze risicogebaseerde aanpak beoogt DNB haar capaciteit zo effectief en doelmatig mogelijk in te zetten.
- Instellingen zullen – volgens DNB – gaan merken dat het toezicht dynamischer wordt. Het aantal gesprekken met de accounttoezichthouder wordt minder en DNB zal meer op basis van verzamelde data acteren. De toezichtklasse waarin de instelling is ingedeeld door DNB bepaalt de intensiteit van het toezicht. Er zijn drie klassen, van klein en weinig complex naar groot en complex. DNB heeft een en ander nader uitgelegd in een [Q&A](#).
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021.

AFM TOEZICHT

Handvatten voor informatiedocument verzekeringen

- **Wat?** De AFM heeft [geconstateerd](#) dat het informatiedocument voor consumenten over wat een verzekering wel en niet dekt en wat de verplichtingen zijn, het *Insurance Product Information Document* (IPID), vaak belangrijke informatie mist. De door de AFM beoordeelde IPIDs zijn nog niet standaard van voldoende niveau. De AFM geeft daarom een aantal handvatten mee en roept alle ontwikkelaars op hun IPIDs op basis van de bevindingen kritisch tegen het licht te houden.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de AFM in 2021 op de kwaliteit van het IPID gaat letten.

EIOPA

Single Programming Document 2021-2023 & Annual Work Programme 2021

EIOPA heeft in september 2020 haar [prioriteiten](#) voor 2021-2023 bekendgemaakt. Voor de aankomende jaren ziet EIOPA twee overkoepelende thema's, namelijk digitalisatie & cyber risks en duurzaamheid. Naast deze overkoepelende thema's heeft EIOPA ook vier strategische doelen geïdentificeerd. Voor de uitwerking van deze doelen verwijzen wij naar het document van EIOPA.

EIOPA heeft in het verlengde van haar prioriteiten voor 2021-2023 ook haar werkprogramma voor 2021 bekendgemaakt. Naast de genoemde overkoepelende thema's, wil EIOPA zich in 2021 specifiek richten op, onder meer, de volgende activiteiten:

- **Het bevorderen van regelgeving en toezicht:** EIOPA zal input leveren voor de herziening van zowel het IDD- als het PRIIP's-raamwerk. Daarnaast zal EIOPA, samen met de andere ESA'S, werken aan het uitwerken van de informatieverplichtingen op het gebied van duurzaamheid.
- **Convergentie richting hoge kwaliteit prudentieel toezicht door de hele EU.**
- **De financiële stabiliteit versterken van de verzekerings- en pensioensector:** EIOPA zet, onder meer, in op de ontwikkeling en verbetering van de financiële stabiliteit van de verzekerings- en pensioensector. Hierbij zal EIOPA zich focussen op het integreren van de verbeterde pensioengegevens, op opkomende risico's zoals cyberrisico's en op ESG-factoren.

Advies Solvency II review

EIOPA heeft in december haar [opinie](#) inzake de herziening van het Solvency II-raamwerk gepubliceerd. Over het geheel genomen merkt EIOPA op dat het Solvency II-raamwerk goed werkt vanuit prudentieel perspectief en dat er geen fundamentele wijzigingen nodig zijn, maar dat er een aantal aanpassingen nodig zijn om ervoor te zorgen dat het regelgevingskader blijft bestaan als een goed functionerend op risico gebaseerd regime. De opinie weerspiegelt ook de noodzaak om het huidige microprudentiële kader aan te vullen met een macroprudentieel perspectief, inclusief de introductie van specifieke instrumenten en maatregelen om toezichthouders voldoende bevoegdheden te geven om alle bronnen van systeemrisico aan te pakken.

De door EIOPA voorgestelde maatregelen zijn bedoeld om Solvency II geschikt te houden voor het beoogde doel door

een evenwichtige actualisering van het regelgevingskader in te voeren, die de economische situatie beter weerspiegelt, en de ontbrekende elementen van het raamwerk aan te vullen. Het advies behandelt de 19 onderwerpen die aan bod zijn gekomen in de *call to action* van de EC aan EIOPA (van februari 2019) over de herziening van de Solvency II-richtlijn. Het advies bevat, onder meer, de volgende voorstellen:

- Aanpassingen aan de kapitaalbehandeling van het renterisico, als gevolg van de sterke daling van de rentetarieven in de afgelopen jaren en het bestaan van negatieve rentetarieven;
- Aanbeveling voor wijzigingen in de rentecurves die door verzekeraars worden gebruikt om verplichtingen te waarderen, met name met betrekking tot de methode voor het extrapoleren van risicovrije rentetarieven om de marktrealiteit beter weer te geven;
- Verbeteringen aan de volatiliteitsaanpassing om het ontwerp beter af te stemmen op de doelstellingen en de doeltreffendheid ervan te vergroten bij het beteugelen van kortetermijnvolatiliteit en het belonen van verzekeraars voor het aanhouden van illiquide verplichtingen;
- Verfijning van de berekening van de risicomarge van verzekeringsverplichtingen, waarbij diversificatie in tijd wordt erkend, waardoor de volatiliteit en omvang ervan worden verminderd, met name voor langlopende verplichtingen;
- Herzieningen van de criteria voor de mogelijkheid om aandelen op lange termijn aan te houden door een verband te leggen met langlopende illiquide verplichtingen, met als doel risico's beter weer te geven en langetermijninvesteringen verder aan te moedigen;
- Duidelijke op risico gebaseerde kwantitatieve criteria om ondernemingen met een laag risico te identificeren die in aanmerking komen voor de toepassing van evenredigheidsmaatregelen, door een nieuwe procedure voor de toepassing van en het toezicht op het evenredigheidsbeginsel aan te bevelen;
- Ondersteuning van efficiënte informatie-uitwisseling tussen nationale toezichthoudende autoriteiten tijdens het vergunningsproces en in het geval van wezenlijke wijzigingen in grensoverschrijdende activiteiten; en
- Het introduceren van een minimaal geharmoniseerd en alomvattend herstel- en afwikkelingskader en de introductie van een Europees netwerk van nationale verzekeringsgarantiestelsels die moeten voldoen aan een minimumpakket van geharmoniseerde kenmerken met als hoofddoel de verzekeringnemers te beschermen om zo nodig compensatie betalen of de continuïteit van de verzekering te garanderen.

Naast de opinie, publiceerde EIOPA ook een aantal aanverwante documentatie, waaronder een [factsheet](#), [achtergronddocument](#) en een [impact assessment](#). De reactie

van de EC op deze opinie wordt verwacht in Q3 2021. Wij raden marktpartijen aan de ontwikkelingen op dit gebied goed te blijven monitoren.

Richtsnoeren ICT-security en –governance

- **Wat?** EIOPA heeft in oktober 2020 de 'Guidelines on information and Communication Technology security and governance (ICT)' gepubliceerd. Deze [guidelines](#) dienen als leidraad voor de nationale toezichthouders en voor de (her)verzekeraars, hoe zij de regelgeving van de Europese Commissie met betrekking tot operationele risico's dienen toe te passen met betrekking tot ICT-security en –governance maatregelen. De guidelines:
  - brengen op Europees niveau verduidelijking en transparantie over de minimaal door hun te implementeren informatie- en cybersecurity maatregelen, d.w.z. hun "security-baseline";
  - voorkomen potentiële toezichtsarbitrage; en
  - bevorderen van de convergentie van het toezicht tussen de verschillende Europese landen met betrekking tot de verwachtingen en processen die van toepassing zijn op het gebied van ICT-governance, –security risk management.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders.
- **Wanneer?** EIOPA verwacht dat toezichthouders deze richtsnoeren vanaf 1 juli 2021 toepassen. DNB heeft al aangekondigd dat ze deze richtsnoeren gaat betrekken in haar toezicht vanaf 2021.

Richtsnoeren clouduitbesteding

- **Wat?** EIOPA heeft 6 februari 2020 de [Richtsnoeren](#) voor uitbesteding aan aanbieders van clouddiensten gepubliceerd. DNB heeft [aangeven](#) dat ze deze richtsnoeren toepast in haar toezicht en dat zij verwacht dat verzekeraars met ingang van 1 januari 2021 deze Richtsnoeren in acht nemen bij alle uitbestedingsovereenkomsten betreffende clouddiensten die op of na deze datum van kracht worden of worden gewijzigd.
- **Wie?** Verzekeraars en toezichthouders.
- **Wanneer?** Verzekeraars moeten vanaf 1 januari 2021 voldoen aan deze Richtsnoeren.

Enquête over toepassing IDD

- **Wat?** EIOPA is in november 2020 een [enquête](#) gestart over de toepassing van de IDD. Het doel van de enquête is om feedback te verzamelen over de ervaring met de IDD, in het bijzonder over de verbetering van de kwaliteit van advies- en verkoopmethoden, de impact van de IDD op kleine en middelgrote ondernemingen en mogelijke

verdere verbeteringen die naar voren zijn gekomen na de implementatie van de IDD.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Belanghebbende hebben tot 1 februari 2021 om te reageren op de enquête. Het ligt voor de hand dat EIOPA de resultaten van de enquête gaat meenemen in haar review van de IDD.

EIOPA's benadering van het toezicht op de POG-verplichtingen onder IDD

- **Wat?** EIOPA heeft in oktober 2020 haar [benadering](#) ten aanzien van het toezicht op *Product Oversight and Governance* (POG)-verplichtingen onder IDD gedeeld met de markt. In het document benadrukt EIOPA dat verzekeraars en verzekeringsdistributeurs in hun beleid en procedures rekening moeten houden met hun bedrijfsmodel, de complexiteit van hun product en de kenmerken van de doelgroep.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** DNB zal dit naar verwachting in het lopend toezicht aandacht geven.

Consultatie en discussiestukken

- **Wat?** EIOPA heeft in februari 2020 een [discussion paper](#) over de IBOR transitie ter consultatie aan de markt voorgelegd. In juni 2020 is een [discussion paper](#) ter consultatie voorgelegd over de *Europese insurance value chain* en nieuwe bedrijfsmodellen die voortvloeien uit digitalisatie. In oktober 2020 is een [supervisory statement](#) ter consultatie aan de markt voorgelegd over het gebruik van risicolimiteringstechnieken van (her)verzekeraars. In november 2020 heeft EIOPA een [consultatie](#) uitgezet over de toezichtpraktijken en verwachting in het geval dat een (her)verzekeraar haar Solvency Capital Requirement (SCR) schendt.
- **Wie?** (Her)verzekeraars.
- **Wanneer?** De consultatietermijn en reactietermijn voor de discussiestukken lag in 2020. Op de consultatie over de toezichtpraktijken kan tot 17 februari 2021 worden gereageerd. EIOPA zal in 2021 met vervolgstappen op alle initiatieven komen.

Publicatie resultaten peer review samenwerking toezichthouders bij grensoverschrijdende activiteiten

- **Wat?** EIOPA heeft in december 2020 de resultaten van de door haar uitgevoerde [peer review](#) inzake de samenwerking van toezichthouders bij het toezicht op grensoverschrijdende activiteiten van verzekeraars gepubliceerd. De peer review richt zich

op de manier waarop nationale toezichthouders grensoverschrijdende verzekeringsactiviteiten benaderen, hoe zij toezichtinformatie uitwisselen en samenwerken, hoe gegevens worden opgeslagen en de praktijken ten aanzien van portefeuilleoverdrachten. EIOPA doet uiteindelijk 60 aanbevelingen en beschrijft 4 best practices die nationale toezichthouders zouden moeten opvolgen.

- **Wie?** Toezichthouders en indirect verzekeraars die grensoverschrijdende activiteiten ontplooiën.
- **Wanneer?** EIOPA zal de opvolging nauwlettend in de gaten houden en, waar nodig, aanvullende acties ondernemen. Wij verwachten dat DNB, waar nodig, deze aanbevelingen zal overnemen en zal toepassen in haar toezicht op verzekeraars.

Opinie over beloningsbeleid verzekeringssector

- **Wat?** In april 2020 heeft EIOPA haar '[Opinion](#) on the supervision of remuneration principles in the insurance and reinsurance sector' met de markt gedeeld. De beloningsprincipes van Solvency II geven veel discretie aan verzekeraars en toezichthouders, waardoor er uiteenlopende praktijken in de Europese Unie zijn ontstaan. Middels deze opinie wil EIOPA de toezichtconvergentie verbeteren door te focussen op een set van beloningsprincipes.
- **Wie?** (Her)verzekeraars.
- **Wanneer?** In de praktijk lijken deze richtsnoeren voor Nederlandse verzekeraars weinig te veranderen.

Financial Stability Report 2020

- **Wat?** In juli 2020 publiceerde EIOPA het [Financial Stability Report 2020](#). In het rapport identificeert EIOPA financiële stabiliteitsrisico's die voor verzekeraars van belang zijn. Eerder publiceerde EIOPA al een [supervisory statement](#). De ESA's hebben in september 2020 ook een gezamenlijk [rapport](#) uitgebracht over de risico's en kwetsbaarheden van het Europese financiële systeem in het licht van COVID-19.
- **Wie?** (Her)verzekeraars.
- **Wanneer?** Alhoewel hieruit geen concrete actiepunten voor 2021 volgen, verwachten wij wel dat de conclusies van dit rapport richting zullen geven aan de prioriteiten van EIOPA in 2021.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Europese Commissie consultatie herziening Solvency II

- **Wat?** De Europese Commissie is op 1 juli 2020 gestart met een [consultatie](#) om input te verzamelen voor de herziening van Solvency II. De consultatie is gesloten. De input zal de Europese Commissie gebruiken voor haar herziening van Solvency II. Het [Ministerie van Financiën](#) heeft gereageerd op de consultatie en heeft gemeld dat er meer praktische regels en principes nodig zijn om verzekeringnemers te beschermen. Ook vindt zij dat verzekeraars gestimuleerd moeten blijven worden om actief te blijven als institutionele beleggers en aanbieders van verzekeringsproducten voor sparen en risicobeperking. Het uiteindelijke doel moet volgens het ministerie zijn het vereenvoudigen van het raamwerk.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De Europese Commissie heeft aangegeven dat ze verwacht om in Q3 2021 met een voorstel tot de herziening van Solvency II te komen.

EIOPA consultation paper inzake supervisory reporting and public disclosure

- **Wat?** EIOPA heeft in het kader van de 2020 Solvency II Review van februari 2020 tot juni 2020 een [consultatie](#) verricht inzake *supervisory reporting and public disclosure*. EIOPA heeft besloten om de technische implementatiemiddelen te integreren in de 2020 Solvency II Review om ervoor te zorgen dat het alle rapportageprocessen omvat.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** De consultatie duurde tot juni 2020. Zoals verwacht heeft EIOPA de resultaten van deze consultatie meegenomen in haar finale [advies](#) aan de Europese Commissie (eind 2020).

Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 – actieve provisie transparantie bij schadeverzekeringen

In juli 2020 legde het Ministerie van Financiën het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021 ter [consultatie](#) voor aan de markt. Voor verzekeraars is met name relevant dat wordt voorgesteld om de huidige ‘passieve’ provisie transparantie verplichting bij schadeverzekeringen om te zetten naar een actieve verplichting.

Het doel van de actieve provisie transparantie bij

schadeverzekeringen is om verzekeringnemers voorafgaand aan het afsluiten van een schadeverzekering actief te informeren over een eventuele afsluit- en doorlopende provisie en de dienstverlening die daar tegenover staat. Als een cliënt immers weet dat hij of zij voor een bepaalde dienst betaalt, dan is hij of zij wellicht ook eerder geneigd om naar deze dienstverlening te vragen.

Om cliënten ook de mogelijkheid te geven om distributiekanaalen te vergelijken, dienen zowel directe aanbieders van schadeverzekeringen als adviseurs en/of bemiddelaars kenbaar te maken wat de kenmerken van hun dienstverlening zijn. Als het bij directe aanbieders om een ‘selfservice model’ gaat waarbij er bijvoorbeeld geen extra ondersteuning van de kant van de verzekeraar is bij het afhandelen van een schadeclaim, dan moet dit voor de cliënt duidelijk zijn. Er wordt in dat geval immers geen provisie betaald, maar ook geen ‘extra’ dienstverlening gegeven.

Daarnaast moeten directe aanbieders kenbaar maken wat zij aan derden, anders dan bemiddelaars of adviseurs, betalen als aanbrengvergoeding. Derden zijn dan bijvoorbeeld prijsvergelijkingsites die niet tevens bemiddelaar of adviseur zijn, die een vergoeding van een verzekeraar krijgen voor elke verzekeringnemer die via de site van de prijsvergelijker op de site van de verzekeraar komt en vervolgens daar een verzekering afsluit.

Van adviseurs en/of bemiddelaars wordt voortaan bovendien verwacht dat zij de consument actief informeren over wat gemiddeld genomen de afsluit- en doorlopende provisie is voor een bepaalde categorie producten. Gelet op de verschillen tussen de particuliere en zakelijke markt (o.a. op het gebied van kennis, mondigheid en type advies dat gegeven wordt), geldt deze verplichting niet voor de zakelijke markt. In de consultatiereacties kwam de vraag terug of de gemiddelde provisiebedragen per productgroep voldoende zijn. In reactie daarop heeft de Minister van Financiën in zijn [brief](#) aan de Tweede Kamer d.d. 27 oktober 2020 zijn voornemen aangekondigd tot het aanscherpen van de actieve provisie transparantie naar het transparant maken van exacte provisiebedragen per product.

Het Wijzigingsbesluit is in de zomer van 2020 geconsulteerd. Naar verwachting treedt het besluit in 2021 in werking. De exacte datum is nog niet bekend. Wij raden marktpartijen aan om zich alvast voor te bereiden op de aanstaande wijzigingen.

Wet nadere beloningsregels financiële ondernemingen in voorbereiding

- **Wat?** Op 2 juli 2020 heeft de Minister van Financiën een [voorstel](#) voor een Wet nadere beloningsmaatregelen

financiële ondernemingen bij de Tweede Kamer ingediend. Het voorstel beoogt een aantal wijzigingen door te voeren in de huidige beloningsregels zoals opgenomen in de Wft, waaronder de introductie van een wettelijke retentieperiode van vijf jaar voor aandelen die worden uitgekeerd als bestanddeel van een vaste beloning en een aanscherping van de middelingsregeling voor niet-cao personeel, dat onder voorwaarden een hogere bonus dan 20% toegekend kan krijgen.

- **Wie?** Verzekeraars die binnen het bereik van de Nederlandse beloningsregels vallen.
- **Wanneer?** De beoogde datum van inwerkingtreding van de meeste aanscherpingen is 1 juli 2021. Bepaalde andere wijzigingen hebben een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022.

Duurzaamheidswetgeving

- **Wat?** Het afgelopen jaar is wederom bij beleidsmakers en toezichthouders veel aandacht uitgegaan naar duurzaamheid en klimaatverandering. We zijn ook getuige geweest van het bereiken van een aantal belangrijke mijlpalen in dit verband, waarvan de publicatie van de Taxonomie Verordening in het Publicatieblad van de Europese Unie op 22 juni 2020 wellicht de meest in het oog springende is. De op stapel staande duurzaamheidsregels houden verband met drie pijlers: (i) beheersing van risico's gerelateerd aan klimaatverandering, (ii) financiering van de verduurzaming van de economie en (iii) het stimuleren van transparantie en langetermijndenken door ondernemingen. Voor een overzicht van de relevante ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid verwijzen wij naar de special [Duurzaamheid](#) van deze Vooruitblik.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Elk van de bovengenoemde pijlers zal een impact hebben op de bedrijfsvoering van en dienstverlening door verzekeraars en 2021 wordt voor verzekeraars dan ook een belangrijk jaar als het gaat om de voorbereiding op en de implementatie van nieuwe duurzaamheidsregels.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Invoering van een verbod op dienstverrichting door derdelandverzekeraars

De Minister van Financiën heeft in oktober 2020 het [voorstel](#) tot wijziging van de Wet op het financieel

toezicht in verband met de invoering van een verbod op dienstverrichting door derdelandverzekeraars ingediend bij de Tweede Kamer (het Wetsvoorstel).

Voorgesteld wordt om een verbod op dienstverrichting op te nemen voor levens- en schadeverzekeraars om het bedrijf van levens- of schadeverzekeraar in Nederland uit te oefenen indien die dienstverrichting plaatsvindt vanuit een vestiging in een staat die geen EU-lidstaat is. Het voorgaande verbod gaat niet gelden voor het verrichten van diensten in het herverzekeringsbedrijf naar Nederland door levens- en schadeverzekeraars met zetel in een staat die geen EU-lidstaat is. Aan deze route worden wel enige voorwaarden gesteld. Deze partijen moeten bijvoorbeeld het directe levens- of schadeverzekeringsbedrijf daadwerkelijk uitoefenen in de staat van hun zetel en mogen het herverzekeringsbedrijf door middel van het verrichten van diensten naar Nederland uitsluitend uitoefenen in de herverzekeringsactiviteit tot het uitoefenen waarvan zij in de staat waar zij hun zetel hebben bevoegd zijn.

Het Wetsvoorstel regelt tevens dat, in lijn met de huidige interpretatie van artikel 162 Solvency II door de Europese Commissie, een levens- of schadeverzekeraar met zetel in een staat die geen EU-lidstaat is en die een bijkantoor heeft in een andere EU-lidstaat, niet is toegestaan om vanuit dat bijkantoor het levens- of schadeverzekeringsbedrijf via het verrichten van diensten naar Nederland uit te oefenen. Deze verzekeraars mogen nog wel – onder bepaalde voorwaarden – vanuit dat bijkantoor het herverzekeringsbedrijf door middel van het verrichten van diensten naar Nederland uitoefenen.

Een levensverzekeraar of schadeverzekeraar, niet zijnde een verzekeraar met beperkte risico-omvang, met zetel in een staat die geen EU-lidstaat is die een verzekeraar met zetel in Nederland of een bijkantoor in Nederland wil oprichten om zijn verzekeringsbedrijf in Nederland voor te zetten, moet binnen zes maanden na inwerkingtreding van de wet een volledige aanvraag voor een vergunning indienen. Een levensverzekeraar of schadeverzekeraar, niet zijnde een verzekeraar met beperkte risico-omvang, met zetel in een staat die geen EU-lidstaat is, die uitsluitend door middel van het verrichten van diensten naar Nederland het herverzekeringsbedrijf wil blijven uitoefenen moet binnen zes maanden na inwerkingtreding van de wet zich notificeren bij DNB.

Indien een verzekeraar geen vergunningaanvraag wenst in te dienen, dan geldt een afwikkelingstermijn van twee jaar. De betrokken verzekeraar moet wel een plan indienen ter goedkeuring van DNB waarin hij aangeeft hoe hij binnen 24 maanden na inwerkingtreding van deze wet zijn verzekeringsactiviteiten via dienstverrichting zal beëindigen. DNB kan deze afwikkelingstermijn met een jaar verlengen indien

dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de afwikkeling om de belangen van de Nederlandse polishouders te borgen.

Het Wetsvoorstel wordt op dit moment in de Tweede Kamer besproken. Wij verwachten dat dit wetsvoorstel medio 2021 in werking zal treden. Wij raden marktpartijen aan om, voor zover nodig, alvast de vereiste voorbereidingen te treffen.

EIOPA finaliseert PEPP-regelgeving

- **Wat?** In de vorige Vooruitblikken hebben wij al uitvoerig stilgestaan bij de invoering van het Pan-European Personal Pension Product (PEPP). De PEPP-Verordening is in het Publicatieblad van de EU [gepubliceerd](#) en in werking getreden. De PEPP-Verordening wordt (pas) 12 maanden na de publicatie van bepaalde gedelegeerde verordeningen van toepassing. In augustus 2020 heeft EIOPA de finale [set](#) aan *Implementing Regulatory Standards* (ITS) en *Regulatory Technical Standards* (RTS) en adviezen aan de Europese Commissie gepresenteerd. De documentatie van EIOPA ziet, onder meer, op de presentatie van het Eid, de eventuele jaarlijkse herziening van het PEPP Eid door de aanbieder, de rapportage aan toezichthouders, caps op de kosten, risicomitigatie en productinterventiebevoegdheden. De input van EIOPA zal de Europese Commissie gebruiken bij het opstellen van de gedelegeerde verordeningen.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Het is op dit moment niet duidelijk wanneer de Europese Commissie de gedelegeerde verordeningen in het Publicatieblad van de EU zal publiceren.

Voorstel Verordening Sovereign Bond-Backed Securities (SBBS) (update)

- **Wat?** In onze vorige Vooruitblikken hebben wij stilgestaan bij het voorstel voor een verordening betreffende door overheidsobligaties gedekte effecten (zgn. sovereign bond-backed securities (SBBS)). Uit de meest recente [kwartaalrapportage](#) van de Rijksoverheid blijkt dat de onderhandelingen in de Europese Raad nog niet gestart zijn.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Het is op dit moment dus afwachten hoe lang dit proces in beslag gaat nemen en of het realistisch is dat dit juridische raamwerk nog in 2021 van kracht wordt. Het zou ons in ieder geval niet verbazen als dit pas 2022 wordt.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Aanpassen minimumkapitaalregel en bankenbelasting

- **Wat?** Als gevolg van een [arrest](#) van de Hoge Raad van 15 mei 2020 wordt via [het belastingplan 2021](#) de minimumkapitaalregel voor banken en verzekeraars aangepast. Als gevolg van het genoemde arrest van de Hoge Raad kwalificeert AT1-kapitaal fiscaal als schuld, waardoor de vergoeding over AT1-kapitaal fiscaal aftrekbaar is bij de fiscale winstbepaling. Daarom is voorgesteld om voortaan bij de berekening van de leverage ratio en de eigenvermogenratio voor de toepassing van de minimumkapitaalregel AT1-kapitaal niet langer aan te merken als kapitaal. Om de derving die uitgaat van het genoemde arrest te dekken wordt het percentage van de minimumkapitaalregel per 1 januari 2021 verhoogd van 8% naar 9% en wordt de bankenbelasting in 2021 tijdelijk een jaar verhoogd.
- **Wie?** Banken en verzekeraars.
- **Wanneer?** Deze (tijdelijke) wijziging is per 1 januari 2021 in werking getreden.

Ethisch Kader datatoepassingen

- **Wat?** Het Verbond van Verzekeraars heeft een [ethisch kader](#) voor datatoepassingen ontwikkeld. Het vormt een bovenwettelijk uitgangspunt bij de inzet van moderne technieken: als een bepaalde techniek wettelijk toegestaan is, doch strijdig met deze principes, zullen verzekeraars deze niet toepassen. Het kader is gebaseerd op de aanbevelingen van de [High-Level Expert Group on Artificial Intelligence](#). Dit adviesorgaan van de Europese Commissie bepaalde dat er bij ethisch gebruik van AI zeven vereisten voor verantwoorde AI in acht moeten worden genomen: (i) Menselijke autonomie en controle; (ii) Technische robuustheid en veiligheid; (iii) Privacy en data governance; (iv) Transparantie; (v) Diversiteit, non-discriminatie en rechtvaardigheid; (vi) Maatschappelijk welzijn; en (vii) Verantwoording. In het document wordt per vereiste een aantal normen voor verzekeraars uitgewerkt die niet alleen gelden voor AI, maar voor alle moderne, datagedreven besluitvorming die van invloed is op het klantvertrouwen. Het Verbond van Verzekeraars heeft ook een [toelichting](#) bij het ethisch kader uitgegeven. Hierin wordt, onder meer, aanbevolen om iemand intern aan te wijzen voor de implementatie van dit ethisch kader, en om een interne kick-off meeting te organiseren.
- **Wie?** Verzekeraars die lid zijn van het Verbond van Verzekeraars.

- **Wanneer?** Deze vorm van zelfregulering is per 1 januari 2021 in werking getreden.

ESA's stellen wijzigingen voor inzake risicomitigatietechnieken en clearingverplichting

- **Wat?** Op 23 november 2020 hebben de ESAs [twee finale rapporten](#) met concept technische standaarden (RTS) gepubliceerd. Het eerste rapport stelt wijzigingen voor in EMIR gedelegeerde verordening 2016/2251 inzake risicomitigatietechnieken voor niet door een CCP geclearde OTC-derivaten, meer specifiek met betrekking tot marginverplichtingen en derivatencontracten die worden geneveerd van een wederpartij uit het VK naar een wederpartij uit de EU als gevolg van Brexit. Het tweede rapport introduceert aanpassingen in de drie EMIR gedelegeerde verordeningen inzake de clearingverplichting, meer specifiek met betrekking tot bepaalde intra-groeptransacties en derivatencontracten die worden geneveerd van een wederpartij uit het VK naar een wederpartij uit de EU als gevolg van Brexit.
- **Wie?** Alle partijen die onder het toepassingsbereik van EMIR vallen en te maken hebben met Brexit.
- **Wanneer?** De Europese Commissie is nu aan zet om de RTS goed te keuren in de vorm van gedelegeerde verordeningen. Vervolgens kunnen het Europese Parlement en de Raad nog bezwaar maken.

IAIS rapporten over duurzaamheid, Big Data en LIBOR

- **Wat?** *International Association of Insurance Supervisors* (IAIS) heeft het afgelopen jaar een aantal relevante rapporten uitgebracht over [duurzaamheid](#), [Big Data](#) en [LIBOR](#):
  - **Duurzaamheid:** Dit paper identificeert een aantal gebieden waarop toezichthouders de openbaarmaking van informatie met betrekking tot duurzaamheid kunnen aanmoedigen via de toepassing van bestaande toezichtsinstrumenten. IAIS kondigt ook aan dat ze verder zal werken aan klimaatgerelateerde risico's in de verzekeringssector, waarbij ze zich zal focussen op risicomangement, governance, investeringen en openbaarmakingen.
  - **Big Data:** IAIS merkt in dit paper op dat de toenemende digitalisering van verzekeringen kansen biedt voor de sector. Maar deze snelle innovatie zou onbedoeld het risico van slechte resultaten voor polishouders en verhoogde kwetsbaarheden voor de sector als geheel hebben. IAIS geeft aan dat toezichthouders waakzaam moeten blijven en, indien nodig, passende en evenredige acties moet ondernemen om deze risico's te adresseren.

- **LIBOR:** IAIS moedigt in dit rapport de toezichthouders aan om hun inspanningen te vergroten om de overgang van verzekeraars weg van LIBOR te faciliteren. Het rapport bevat een aantal aanbevelingen ter ondersteuning van de LIBOR-transitie – deze zijn in lijn met de [aanbevelingen](#) van de Financial Stability Board op dit punt, namelijk: (i) het verbeteren van de identificatie van transitieblootstellingen en overige uitdagingen; (ii) het ondersteunen van de LIBOR-transitie; en (iii) het intensiveren van de samenwerking en coördinatie op het gebied van toezicht.
- **Wie?** Toezichthouders en indirect de onder hun toezicht staande verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de toezichthouders, waar nodig, rekening zullen houden met de rapporten van IAIS.

Evaluatie Solvency II basic-regime

In september 2020 heeft de Minister van Financiën de [evaluatie](#) van het Solvency II basic-regime met de Tweede Kamer gedeeld. Voor verzekeraars die niet onder de reikwijdte van Solvency II vallen, ook wel 'basic-verzekeraars' genoemd, heeft Nederland een aangepast toezichtregime ontwikkeld: het Solvency II basic-regime. De allerkleinste verzekeraars vallen niet onder het basic-regime. Op hen is namelijk een vrijstelling van toepassing. Zowel DNB als de basic-verzekeraars hebben aangegeven tevreden te zijn met het basicregime en de bijdrage daarvan aan een meer diverse markt. Het Verbond van Verzekeraars heeft enkele voorstellen gedaan voor het aanpassen van het basic-regime. De minister heeft aangegeven dat hij bereid is te kijken naar de indexatie van de grens tussen vrijgestelde verzekeraars en het basic-regime. De minister gaat niet mee met het voorstel om de staten mutatie Eigen vermogen en Rendement af te schaffen en het voorstel om in de toelichtingen bij de jaarrekening de Wft-interpretatie van de marktwaardebalans op te nemen evenals het effect op de SCR.

Brexit-deal

- **Wat?** Op 24 december 2020 werd een Brexit-deal gesloten. De financiële sector komt echter nauwelijks aan bod in de deal, waardoor het wegvallen van het Europees paspoort niet is ondervangen. Het is nu zowel aan de EU als het Verenigd Koninkrijk om eventueel unilateraal te besluiten om de financiële sector van de ander als gelijkwaardig te zien en volledige toegang te geven tot de eigen markt, ook wel equivalentiebesluiten genoemd. Voor inkomende activiteiten van verzekeraars heeft de EU een dergelijk besluit, die haar grondslag vindt in Solvency II, (nog) niet genomen. DNB heeft wel een [factsheet gepubliceerd](#) waaruit blijkt welke activiteiten wel en

niet door VK-verzekeraars in Nederland verricht mogen worden vanaf 2021. Het Verenigd Koninkrijk heeft in tegenstelling tot de EU wel enkele equivalentiebesluiten genomen voor verzekeraars die vanuit de EU activiteiten wensen te verrichten in het Verenigd Koninkrijk. Bovendien is het zogenaamde *temporary permissions regime* van kracht voor verzekeraars. Verzekeraars die voor Brexit op basis van een Europees paspoort activiteiten verrichtten in het VK en die in 2020 het *temporary permissions regime* hebben aangevraagd, kunnen onder dezelfde voorwaarden hun activiteiten (deels) blijven verrichten, tot een maximum van drie jaar. Verzekeraars die geen gebruik maken van dit regime krijgen op basis van het *Financial Services Contracts Regime* de ruimte om hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk op een ordelijke manier af te bouwen.

- **Wie?** Verzekeraars die zowel in de EU als in het Verenigd Koninkrijk actief zijn.
- **Wanneer?** De Brexit-deal is sinds 1 januari 2021 van kracht.

COVID-19

Uitkering van dividend door verzekeraars

- **Wat?** Aan het begin van de COVID-19 crisis riep [DNB](#) – in lijn met een [statement](#) van EIOPA - verzekeraars op om tijdelijk af te zien van dividenduitkeringen en inkoop van eigen aandelen tot er meer duidelijkheid is rondom de impact van COVID-19. DNB heeft in juli 2020 [aangegeven](#) dat ze de dividendvoorstellen van verzekeraars onder haar toezicht zal beoordelen. Hierbij heeft DNB wel aangegeven dat ze de recente ESRB-aanbeveling dat financiële instellingen (waaronder verzekeraars) in elk geval tot het einde van 2020 geen dividenden uitkeren of aandelen inkopen om zo beter bestand te zijn tegen de, mogelijk zware, economische schok als gevolg van de coronacrisis steunt. Voor verzekeraars die ondanks de ESRB-oproep toch overwegen dividend uit te keren of aandelen in te kopen, geldt onverkort dat zij een degelijke, vooruitblikkende analyse moeten maken in het licht van de coronacrisis en bijvoorbeeld de aanhoudend lage rente omgeving. Daarbij verwacht DNB een zorgvuldige analyse van de onzekere vooruitzichten op basis van het toezichtkader en het eigen kapitaalbeleid. DNB heeft deze [oproep](#) herhaald in december 2020.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB ook in 2021 de ontwikkelingen op dit gebied kritisch zal blijven volgen.

EIOPA Paper over gedeelde oplossingen voor non-damage business interruption verzekeringen

- **Wat?** EIOPA heeft in juli 2020 een [paper](#) gepubliceerd waarin ze verschillende opties verkent voor het ontwikkelen van een gedeelde oplossing om het risico van bedrijfsonderbreking in de context van een pandemie aan te pakken. Volgens EIOPA heeft de COVID-19 pandemie aangetoond dat er een aanzienlijke leemte bestaat in de bescherming van 'non-damage business interruption' verzekering en dat er behoefte bestaat om de toegang tot gegevens te verbeteren en voor een juiste modellering van de risico's van bedrijfsonderbreking te zorgen. EIOPA geeft aan dat zowel de publieke als private sector betrokken moeten zijn bij de oplossing. Deze oplossing zou moeten voortbouwen op de volgende vier elementen: (i) een goede risicoanalyse; (ii) risico preventie en aanpassingsmaatregelen; (iii) geschikt productontwerp; en (iv) risico-overdracht. Op dit laatste punt denkt EIOPA, bijvoorbeeld, aan de verplichte dekking van een 'non-damage business interruption' verzekering in de gehele EU.
- **Wie?** Toezichthouders en verzekeraars.
- **Wanneer?** Partijen konden tot 25 september 2020 reageren op dit paper. Wij verwachten dat EIOPA begin 2021 terugkomt op dit onderwerp.

EIOPA Supervisory Statement over de behandeling van herverzekeringsregelingen onder Solvency II

- **Wat?** In juli 2020 heeft EIOPA een [supervisory statement](#) uitgebracht over de behandeling van herverzekeringsregelingen in het licht van COVID-19 en kredietverzekeringen onder Solvency II. Met deze verklaring geeft EIOPA haar mening over de behandeling van de herverzekeringsregelingen door de EU-lidstaten binnen het [tijdelijke raamwerk](#) van de Europese Commissie voor staatsteun. EIOPA heeft geconstateerd dat er significante verschillen zitten tussen de behandelingen van de herverzekeringsregelingen tussen de verschillende lidstaten en heeft meerdere aanbevelingen gedaan.
- **Wie?** Toezichthouders en (her)verzekeraars.
- **Wanneer?** Het is nog niet duidelijk hoelang deze aanbevelingen actueel blijven.

EIOPA Call to action om de impact van COVID-19 op consumenten te mitigeren

- **Wat?** In april 2020 heeft EIOPA een [oproep](#) aan verzekeraars en distributeurs gedaan om een aantal maatregelen te nemen om de impact van COVID-19

op consumenten te mitigeren, waaronder een flexibele houding ten opzichte van consumenten. EIOPA wijst verzekeraars er tegelijk ook op dat ze moeten beseffen dat afwijken van polisvoorwaarden consequenties kan hebben voor hun solvabiliteit en daardoor uiteindelijk voor de bescherming van de polishouders. De AFM heeft deze oproep herhaald op haar [website](#).

- **Wie?** Verzekeraars en distributeurs.
- **Wanneer?** Wij raden marktpartijen aan deze voorstellen over te nemen, voor zover dat nog niet gedaan is.

EIOPA Statement over productontwikkeling en productgovernance vereisten

- **Wat?** In juli 2020 heeft EIOPA een [statement](#) afgegeven waarin ze verzekeraars oproept om hun productontwikkelingsproces en productgovernance maatregelen te reviewen in het licht van het potentiële effect van COVID-19 op hun producten en hun nut voor consumenten. Deze verklaring moet worden gezien in het verlengde van de oproep van EIOPA om de gevolgen van COVID-19 zo veel als mogelijk te mitigeren voor consumenten (zie ook hierboven).
- **Wie?** Toezichthouders en verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij raden marktpartijen aan deze voorstellen over te nemen, voor zover dat nog niet gedaan is.

EIOPA Consultatie Supervisor Statement ORSA in de context van COVID-19

- **Wat?** EIOPA heeft in december 2020 een [consultatie](#) gelanceerd inzake een Supervisor Statement ten aanzien van de ORSA in het licht van de COVID-19 pandemie. EIOPA is namelijk van mening dat de huidige situatie een ad-hoc/niet-reguliere ORSA vereist voor de gevallen waarin de pandemie het risicoprofiel van de onderneming wezenlijk beïnvloedt, met name in die gevallen waarin ondernemingen tijdens hun reguliere ORSA geen rekening hebben kunnen houden met de gevolgen van de COVID-19 pandemie.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Verzekeraars kunnen tot 15 maart 2021 reageren op de consultatie. EIOPA zal de ontvangen feedback meenemen bij het opstellen van een impact assessment en een rapport.

Verwachtingen DNB ten aanzien van continuïteitsplannen COVID-19

- **Wat?** DNB heeft in een nieuwsbericht haar verwachtingen gedeeld ten aanzien van continuïteitsplannen van verzekeraars in het licht van COVID-19. Bestaande continuïteitsplannen die

toereikend zijn om korte geïsoleerde gebeurtenissen op te vangen zouden in geval van een aanhoudende pandemie ontoereikend kunnen blijken. DNB verwacht dat instellingen dit risico hebben onderkend, de impact hiervan hebben geanalyseerd en daar waar nodig aanvullende maatregelen treffen. Concreet betekent dit dat DNB verwacht dat de impact van een pandemie in het business continuity management moet worden betrokken.

- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** Hoewel deze suggesties van DNB zijn gemaakt in het licht van COVID-19, verwachten wij dat DNB deze suggesties zal blijven handhaven.

DNB: ruimte voor zorgverzekeraars tijdens coronacrisis voor liquiditeitssteun aan zorgaanbieders

- **Wat?** Zorgverzekeraars Nederland (ZN) heeft DNB [gevraagd](#) hoe om te gaan met de extra bevoorschotting voor coronazorgkosten, en de compensatie voor omzetsderving door uitstel van reguliere planbare zorg in het licht van Solvency II. DNB heeft richting ZN verduidelijkt dat de aanwezige financiële buffers boven de SCR, in deze coronapandemie ingezet kunnen worden. Bij zorgverzekeraars die hun solvabiliteit tijdelijk zien dalen tot onder hun eigen interne streefnorm, houdt DNB rekening met de verwachte tijdelijke duur van deze uitzonderlijke situatie. Zo zal DNB geen acute herstelmaatregelen verlangen op basis van het eigen kapitaalbeleid van de verzekeraar, mits deze daling tot onder de streefnorm het gevolg is van de tijdelijke extra bevoorschotting en als geen onderschrijding dreigt van de SCR.
- **Wie?** (Zorg)verzekeraars.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB deze ruimte voor liquiditeitssteun zal blijven geven, zolang het nodig is.

INTEGRITEIT

AFM TOEZICHT	103
Vervolgonderzoek naar transactiemonitoring beleggingsondernemingen en fondsbeheerders	103
Transactiemonitoring door beleggingsinstellingen en -ondernemingen moet beter	103
Leidraad Wwft en Sanctiewet aangepast	104
DNB TOEZICHT	104
Visie op Toezicht 2021-2024 – Financieel-economische criminaliteit	104
Toezicht op cryptodienstverleners	104
Aangepaste methodiek integriteitstoezicht op banken	104
BESTAANDE WET- EN REGELGEVING	104
UBO register	104
Herstelwet financiële markten 2020 - reputatie-eis UBO's cryptodienstverleners	105
Wijzigingen Wwft BES	105
De Europese Commissie schrapt Mongolië van haar 'derde landen hoog risico-lijst'	105
NIEUWE WET- EN REGELGEVING	105
Voortgang Plan van aanpak witwassen	105
Actieplan voor een EU-beleid ter voorkoming witwassen en terrorismefinanciering	106
Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen	107
UBO register voor trusts en FGRs	107
Implementatie Richtlijn Strafrechtelijke bestrijding van witwassen van geld (AMLD6)	107
OVERIGE ONTWIKKELINGEN	108
EBA: Rapport en opinie over de toekomst van het Europees AML/CFT-raamwerk	108
EBA: Opinie risico's witwassen en terrorismefinanciering in SREP-test	108
EBA: Financiële ondernemingen moeten extra alert zijn op witwassen tijdens coronacrisis	108
EBA: Consultatie Risk Factor Guidelines	108
EBA: Opinie over samenhang tussen het AML/CFT-raamwerk en depositogarantiestelsels	108
EBA: Rapport over samenwerking tussen toezichthouders	109
EBA: Methodologie en proces voor AML/CFT- risicobeoordelingen	109
FATF: Uitvraag met betrekking tot verbeteren grensoverschrijdende betalingen	109
FATF: Evaluatie naleving FATF-standaarden door Nederland	109
FATF: Rapport inzake AML/CFT-risico's die verband houden met COVID-19	110
BCBS: Herziening AML/CFT-richtsnoeren	110
Europese Commissie: Rechtsvergelijkend onderzoek naar trusts en soortgelijke juridische constructies	110

AFM TOEZICHT

Vervolgonderzoek naar transactiemonitoring beleggingsondernemingen en fondsbeheerders

- **Wat?** De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht tot transactiemonitoring en het melden van ongebruikelijke transacties. Uit eerder onderzoek van de AFM (zie ook hieronder) blijkt dat beleggingsondernemingen en fondsbeheerders zich nog onvoldoende inspannen om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan. Om deze reden is de AFM een [verdiepend vervolgonderzoek](#) gestart. De AFM controleert met dit onderzoek of beleggingsondernemingen en fondsbeheerders transactieprofielen van de cliënten opstellen, detectieregels hanteren voor het signaleren van 'opvallende' transacties en tijdig en goed melden bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU).
- **Wie?** Beleggingsondernemingen en fondsbeheerders.
- **Wanneer?** Het vervolgonderzoek is in juni 2020 gestart. De algemene bevindingen zullen naar verwachting in 2021 gepubliceerd worden.

Transactiemonitoring door beleggingsinstellingen en -ondernemingen moet beter

- **Wat?** De AFM heeft in 2019 bij zes marktpartijen een themaonderzoek gedaan naar transactiemonitoring en de meldplicht. In april 2020 [publiceerde](#) de AFM een aantal algemene aandachtspunten naar aanleiding van dit onderzoek. Ook heeft de AFM marktpartijen die in de jaarlijkse Wwft-vragenlijst van de AFM hadden aangegeven niet aan transactiemonitoring te doen, opgeroepen voor het einde van 2020 een systeem voor transactiemonitoring in te richten. Inmiddels is de AFM een nieuw themaonderzoek [gestart](#) (zie het item hierboven), waarvan we in 2021 de resultaten verwachten.
- **Wie?** Beheerders van abi's, beheerders van icbe's, beleggingsondernemingen en hun verbonden agenten en bemiddelaars in levensverzekeringen.
- **Wanneer?** Per direct. Financiële ondernemingen moeten de aandachtspunten van de AFM opvolgen. We

verwachten dat de AFM zich in 2021 blijft richten op naleving van de Wwft en transactiemonitoring in het bijzonder.

Leidraad Wwft en Sanctiewet aangepast

- **Wat?** De AFM heeft de [Leidraad Wwft en Sanctiewet](#) aangepast naar aanleiding van de implementatie van de Vijfde Anti-Witwasrichtlijn en de inwerkingtreding van het UBO register in Nederland.
- **Wie?** Beheerders van abi's, beheerders van icbe's, beleggingsondernemingen en hun verbonden agenten en bemiddelaars in levensverzekeringen.
- **Wanneer?** Per direct.

DNB TOEZICHT

Visie op Toezicht 2021-2024 – Financieel-economische criminaliteit

- **Wat?** DNB heeft op 24 november 2020 een geactualiseerde '[Visie op Toezicht 2021-2024](#)' gepubliceerd. Hierin concretiseert DNB haar eerdere '[Visie op Toezicht 2018-2021](#)'. Een van de speerpunten van DNB is gericht op het bestrijden van financieel-economische criminaliteit. Het bestrijden van financieel-economische criminaliteit ziet op het uitbannen van onwettig gebruik van het financieel systeem door i) een intensievere toezichtaanpak ii) toepassing van slimmere methodes en ii) een meer internationale aanpak van financieel-economische criminaliteit. DNB zal er streng op blijven toezien dat financiële instellingen voldoende maatregelen nemen om financieel-economische criminaliteit te voorkomen. Daarnaast wil DNB inzetten op publiek-private samenwerking en databundeling, zodat het zicht op complexe geldstromen van criminelen kan worden vergroot. Ook is samenwerking tussen Europese toezichthouders van groot belang, aangezien veel (crypto) constructies grensoverschrijdend van aard zijn.
- **Wie?** De ondernemingen die vallen onder toezicht van DNB, maar ook voor ondernemingen die onder toezicht van de AFM vallen kan het nuttig zijn hier een blik op te werpen.
- **Wanneer?** De Visie op Toezicht is opgesteld voor de periode 2021-2024 en geeft inzicht in de voorziene toezichtaanpak van DNB.

Toezicht op cryptodienstverleners

- **Wat?** Sinds de implementatie van de Vijfde Anti-Witwasrichtlijn, op 21 mei 2020, vallen aanbieders van cryptodiensten (specifiek: het omwisselen tussen

crypto's en fiat geld en het aanbieden van crypto bewaarportemonnees) binnen het bereik van de Wwft. Zij moeten zich registreren bij DNB. Daarvoor moeten zij onder meer aantonen dat hun interne procedures compliance met de Wwft en Sanctiewet waarborgen. Uiterlijk op 21 november 2020 moest de registratie van bestaande cryptodienstverleners rond zijn. In de laatste weken naar aanleiding van deze deadline ontstond nog (openbare) discussie met de toezichthouder vanwege specifieke eisen die DNB de cryptodienstverleners oplegde in het kader van de sanctieregelgeving. DNB heeft [aangegeven](#) dat zij het toezicht op cryptodienstverleners risicogebaseerd zal gaan uitvoeren, bijvoorbeeld door cryptodienstverleners in 2021 een vragenlijst te laten invullen, om deze vervolgens te analyseren. Ook kan DNB besluiten onderzoeken ter plaatse uit te gaan voeren.

- **Wie?** Cryptodienstverleners die binnen het bereik van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** 2021 wordt het eerste volle jaar waarin het toezicht op cryptodienstverleners door DNB ingevuld zal worden. We verwachten dat DNB zich direct vanaf het begin als actieve toezichthouder zal opstellen.

Aangepaste methodiek integriteitstoezicht op banken

- **Wat?** DNB past vanaf 1 januari 2021 een [aangepaste methodiek](#) toe in het integriteitstoezicht op banken, verzekeraars, pensioenfondsen en betaalinstanties. Deze aanpassing is onderdeel van een DNB-toezichtbrede herziening van de toezichtaanpak. DNB beoogt meer risicogebaseerd toezicht te gaan uitoefenen om zo de beschikbare toezichtcapaciteit optimaal te benutten. Bovendien beoogt DNB meer gebruik te maken van de mogelijkheden die digitalisering biedt om informatie uit data van marktpartijen te halen, bijvoorbeeld uit de data die DNB verkrijgt uit de jaarlijkse integriteitsrisicorapportage.
- **Wie?** Banken, verzekeraars, pensioenfondsen en betaalinstanties.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021 past DNB de nieuwe methodiek toe.

BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

UBO register

- **Wat?** Op 27 september 2020 trad het UBO register dan eindelijk in werking in Nederland. Bestaande ondernemingen en vennootschappen, met uitzondering van trusts en fondsen voor gemene rekening waarvoor

een aparte wet wordt aangenomen (zie hieronder bij 'Nieuwe wet- en regelgeving'), hebben achttien maanden de tijd om de UBO informatie te rapporteren aan de Kamer van Koophandel (KvK). Nieuwe ondernemingen en vennootschappen moeten deze informatie direct opgeven. Instellingen die binnen het bereik van de Wwft vallen hebben de plicht het UBO register te raadplegen bij cliëntacceptatie. Indien er discrepanties zitten tussen de informatie in het UBO register en de informatie die de Wwft-instelling in het kader van haar eigen cliëntonderzoek heeft vergaard, rust op de Wwft-instelling een terugmeldplicht aan de KvK. Deze terugmeldplicht geldt hangende de overgangperiode niet indien nog geen UBO informatie is opgenomen in het UBO register.

- **Wie?** Beheerders van abi's, beheerders van icbe's, beleggingsondernemingen en hun verbonden agenten en bemiddelaars in levensverzekeringen.
- **Wanneer?** Per direct.

Herstelwet financiële markten 2020 - reputatie-eis UBO's cryptodienstverleners

- **Wat?** Op 14 oktober 2020 is de [Herstelwet financiële markten 2020](#) in het Staatsblad gepubliceerd. Als gevolg van de Herstelwet worden uiteindelijk belanghebbenden van cryptodienstverleners onderworpen aan een reputatietoets. Dit houdt in dat zij door DNB getoetst zullen worden op (i) betrouwbaarheid en (ii) bekwaamheid (geschiktheid). Voor zittende uiteindelijk belanghebbenden wordt voorzien in overgangsrecht.
- **Wie?** Cryptodienstverleners zoals bedoeld in de Wwft.
- **Wanneer?** De Herstelwet is op 15 oktober 2020 in werking getreden. De reputatie-eis geldt vanaf 1 mei 2021.

Wijzigingen Wwft BES

- **Wat?** Op 28 oktober 2020 is een [wijziging](#) van de Wwft BES gepubliceerd in het Staatsblad. De wijziging is mede ingegeven vanuit het feit dat de FATF in 2021 een evaluatie zal doen naar naleving van de FATF-standaarden. In die evaluatie wordt ook Caribisch Nederland meegenomen en de Wwft BES voorzag nog niet in naleving van alle relevante FATF-standaarden.
- **Wie?** Financiële ondernemingen die binnen het bereik van de Wwft BES vallen.
- **Wanneer?** De nieuwe regels treden in werking op 1 juli 2021.

De Europese Commissie schrapt Mongolië van haar 'derde landen hoog risico-lijst'

- **Wat?** Na drie maanden officieel op de lijst te hebben gestaan, wordt Mongolië niet langer aangemerkt als een 'derde land met een hoog risico'. Dit volgt uit een recente wijziging van een gedelegeerde verordening behorend bij de vierde anti-witwasrichtlijn. Met deze wijziging strookt de hoog risico-lijst van de Europese Unie weer met de lijst van de Financial Action Task Force (FATF). De entiteiten die onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) vallen dienen de wijziging – die directe werking heeft – door te voeren in hun beleid.
- **Wie?** Alle entiteiten waarop de Wwft van toepassing is en die hun producten/diensten beschikbaar stellen in derde landen.
- **Wanneer?** De wijziging van de gedelegeerde verordening treedt twintig dagen na publicatie daarvan in het Publicatieblad van de Europese Unie in werking.

NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Voortgang Plan van aanpak witwassen

- **Wat?** Op 30 juni 2019 kwamen het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid naar buiten met een [Plan van aanpak witwassen](#), waarin zij verschillende initiatieven voorstelden ten aanzien van de bestrijding van witwassen. Inmiddels verscheen op [2 december 2020](#) een derde voortgangsrapportage waarin de ministeries aangeven welke voortgang geboekt is ten aanzien van de initiatieven. De brief gaat gepaard met een [tabel](#) met een overzicht van de initiatieven en de status daarvan. Deze tabel is zeker het bekijken waard, omdat het een handzaam overzicht biedt van wat er allemaal speelt en nog aan zit te komen, zoals nieuwe regelgeving voor de aanpak van belastingontduiking en -ontwijking (het tegengaan van brievenbusfirma's). Duidelijk is dat de Nederlandse wetgever torenhoge ambities heeft op het gebied van de aanpak van witwassen en terrorismefinanciering. Wellicht speelt daarbij mee dat de FATF in 2021 onderzoek doet naar de naleving van de FATF-standaarden door Nederland en de mate waarin die effectief worden uitgevoerd (zie het bericht hierover verderop in dit onderdeel). Overigens is een heel aantal van de initiatieven reeds afgerond.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die binnen het bereik van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** Doorlopend.

Actieplan voor een EU-beleid ter voorkoming witwassen en terrorismefinanciering

De Europese Commissie heeft op 7 mei 2020 een [actieplan](#) bekendgemaakt met concrete maatregelen voor de komende twaalf maanden om witwaspraktijken en terrorismefinanciering op EU-niveau ingrijpender aan te pakken (het Actieplan). Daarnaast zal de Commissie voortaan een nieuwe methode hanteren om na te gaan in welke derde landen de regelgeving voor de bestrijding van witwaspraktijken tekortschiet. Tot slot heeft de Commissie een nieuwe lijst vastgesteld met ingang van 1 oktober 2020 van derde landen waarvan het regelgevingskader strategische tekortkomingen vertoont (de zogenoemde 'hoog risico landen'). Deze tekortkomingen vormen een aanzienlijke bedreiging voor het financiële stelsel van de EU. De nieuwe lijst is beter afgestemd op de door de FATF gepubliceerde lijsten. Er zijn zowel landen toegevoegd (De Bahama's, Barbados, Botswana, Cambodja, Ghana, Jamaica, Mauritius, Mongolië (zoals te lezen in het item hierboven inmiddels weer geschrapt), Myanmar/Birma, Nicaragua, Panama en Zimbabwe) als geschrapt (Bosnië en Herzegovina, Ethiopië, Guyana, Laos, Sri Lanka en Tunesië).

Actieplan

Het Actieplan bestaat uit zes pijlers. De pijlers zijn gericht op de harmonisatie van EU-anti-witwasregels. De strijd van de EU tegen witwaspraktijken en terrorismefinanciering zal door de harmonisatie versterken en doeltreffender worden. Ook zal de coördinatie tussen de autoriteiten onderling worden verbeterd. De pijlers bouwen voort op de bevindingen van [het anti-witwaspakket van de Commissie van juli 2019](#), waarin de fragmentatie van EU-regels en de beperkte samenwerking tussen EU-inlichtingeneenheden (de lokale Financial Intelligence Units, FIUs) aan het licht kwamen als zwakke plekken.

De zes pijlers zijn:

1. Effectieve toepassing van de EU-regels: de Commissie zal de uitvoering van de EU-regels door de lidstaten nauwlettend monitoren. EBA wordt aangemoedigd haar nieuwe bevoegdheden voor de bestrijding van witwaspraktijken ten volle te benutten.
2. Eén EU-“rulebook”: de toepassing van de EU-regels in de lidstaten kan verschillen. Om dit te bestrijden zal de Commissie in Q1 2021 een voorstel doen voor beter geharmoniseerde regelgeving.
3. Toezicht op EU-niveau: de Commissie zal in Q1 2021 een voorstel doen voor de oprichting van een toezichthoudende instantie op EU-niveau, zodat lacunes in het toezicht niet meer kunnen worden misbruikt door criminelen. Dit kan EBA zijn, maar ook een nieuw op te richten toezichthouder.

4. Een coördinatie- en ondersteuningsmechanisme voor de FIUs van de lidstaten: de Commissie zal in Q1 2021 een voorstel doen voor de instelling van een EU-mechanisme om inlichtingendiensten te helpen coördineren en ondersteunen in hun cruciale rol bij de identificatie van transacties. Dit lijkt ons zeer wenselijk, aangezien in de huidige praktijk blijkt dat maar een fractie van de gerapporteerde ongebruikelijke transacties ook daadwerkelijk leidt tot een strafrechtelijk onderzoek, onder meer vanwege beperkte capaciteit (overigens zowel aan de kant van FIU als het OM/FIOD).
5. Handhaving van de EU-strafrechtbepalingen en informatie-uitwisseling: de Commissie zal richtsnoeren bieden over de rol van publiek-private partnerschappen om gegevensuitwisseling te bevorderen.
6. De rol van de EU in de wereld: de EU wil een mondiale speler worden in de strijd tegen witwassen. Bepaalde derde landen vormen een bedreiging voor de interne markt. De Commissie maakt ter ondersteuning de nieuwe methode bekend, waarmee zij voortaan zal nagaan in welke derde landen de regelgeving tekortschiet.

Timing

De Commissie is voornemens ten aanzien van de bovenstaande pijlers begin 2021 een voorstel in te dienen voor nieuwe wet- en regelgeving.

Impact

In potentie kan dit voor een flinke verschuiving zorgen in het toezicht uit hoofde van de Wwft. Op dit moment heeft Nederland een voortrekkersrol op dit gebied. Zowel de politiek (onder meer met de wet Plan van aanpak witwassen) als de toezichthouders (DNB en de AFM richten het toezicht zeer nadrukkelijk in en schuwen het opleggen van formele maatregelen zoals boetes en lasten onder dwangsom niet) stellen hoge eisen aan de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. In de praktijk leidt dit er onder meer toe dat banken en andere financiële ondernemingen terughoudend zijn in de acceptatie van cliënten die een verhoogd risico meebrengen. EBA constateerde dit risico begin september 2020 ook.

Meer harmonisatie op Europees niveau zou wenselijk zijn, omdat er een *unlevel playing field* ontstaat als de normen in andere lidstaten minder verstrekkend worden toegepast en uitgelegd. Bovendien zou één centrale toezichthouder deze harmonisatie nog een flinke duw moeten geven wanneer zij de regels in iedere lidstaat hetzelfde zal uitleggen. We zijn benieuwd hoe deze ontwikkeling zich voortzet.

Wetsvoorstel Plan van aanpak witwassen

Nieuwe nationale regelgeving in de strijd tegen witwassen

Nederland wil binnen Europa een voortrekker zijn in de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering. Als het aan minister Grapperhaus (Justitie en Veiligheid) en minister Hoekstra (Financiën) ligt, gaat Nederland daarin qua wetgeving nog een stap verder dan wat op Europees niveau is voorgeschreven uit hoofde van de Anti-Witwasrichtlijnen (recent zijn in Nederland zowel de Vierde als Vijfde Anti-Witwasrichtlijn geïmplementeerd op 25 juli 2018 respectievelijk op 21 mei 2020). Dit volgt uit een voorstel van beide ministers voor een Wet plan van aanpak witwassen. Nederland gaat hierin dus uit de pas lopen met Europa, terwijl op Europees niveau juist gezocht wordt naar verdere harmonisatie van de anti-witwasregelgeving (zie het item hierboven).

Waar staan we nu?

- Op 30 juni 2019 [publiceerden](#) minister Grapperhaus en minister Hoekstra het Plan van aanpak witwassen.
- In december 2019 en januari 2020 is [geconsulteerd](#) over een wetsvoorstel betreffende het Plan van aanpak witwassen.
- Op 25 september 2020 heeft de ministerraad [ingestemd](#) met het wetsvoorstel en het voorstel naar de Raad van State gestuurd. Zowel het wetsvoorstel als het advies van de Raad van State wordt openbaar gemaakt na indiening bij de Tweede Kamer.
- Uit de derde [voortgangsbrief](#) Plan van aanpak witwassen volgt dat men beoogt het wetsvoorstel begin 2021 naar de Tweede Kamer te zenden.

Inhoud van het voorstel

Het voorstel voorziet in wijzigingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de Wet op de economische delicten. Het voorstel voorziet in:

- Een verbod voor contante betalingen vanaf EUR 3.000,- voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren, een maatregel die men met name zal voelen in de P.C. Hoofdstraat.
- Bij verscherpt cliëntonderzoek ten aanzien van 'hoog risico-cliënten' moet informatie worden opgevraagd over integriteitsrisico's bij Wwft-instellingen van dezelfde categorie.
- De mogelijkheid om (transactie)monitoring uit te besteden aan een derde. Dit is op dit moment in beginsel niet mogelijk, omdat de bepaling die ziet op uitbesteding van het cliëntonderzoek het onderdeel 'monitoring' niet noemt in de uit te besteden onderdelen van het cliëntonderzoek.

- In het verlengde daarvan: de mogelijkheid van gezamenlijke transactiemonitoring door Wwft-instellingen door toe te staan dat transacties onderling worden gedeeld.

Verwachte timing

Wij verwachten dat het wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2021 zal worden ingediend bij de Tweede Kamer en dat de wet in Q3 of Q4 van 2021 in werking zal treden.

UBO register voor trusts en FGRs

- **Wat?** Op 17 april 2020 verscheen de [consultatie](#) voor het wetsvoorstel UBO register met betrekking tot trusts en fondsen voor gemene rekening (FGRs). Voor deze type instellingen wordt een aparte wet voorbereid ter implementatie van het UBO register. In de consultatietekst wordt voorgesteld om een FGR op gelijke wijze te behandelen als een trust (een in Angelsaksische rechtssystemen bekende figuur die we in het Nederlands recht niet kennen). Een FGR kent geen rechtspersoonlijkheid, maar is een overeenkomst tussen beheerder, bewaarder en deelnemers. Het fonds is erop gericht vermogen bijeen te brengen om dit gezamenlijk te beleggen. Concreet zou de gelijkstelling van een FGR met een trust op basis van de consultatietekst betekenen dat *alle* betrokkenen bij de FGR, dus ook al deelnemers, als UBO kwalificeren. Dit zou bij beleggingsfondsen (abi's of icbe's) die als FGR gestructureerd zijn betekenen dat zij alle investeerders als UBO moeten kwalificeren en moeten registreren bij de KvK. Dat zou, met name voor open-end beleggingsfondsen waarbij zeer frequente toe- en uittreding mogelijk is, in praktische zin een enorme impact hebben. Hier is in de consultatiereacties dan ook uitgebreid aandacht voor gevraagd. We hopen ten eerste dat de wetgever deze opmerkingen ter harte zal nemen, in ieder geval voor wat betreft beleggingsfondsen die binnen het bereik van de toezichtregelgeving vallen, zodat de compliance druk niet onnodig groot wordt voor deze categorie FGRs.
- **Wie?** Alle beleggingsfondsen (abi's en icbe's) die als FGR gestructureerd zijn.
- **Wanneer?** Uit de meest recente [voortgangsrapportage](#) Plan van aanpak witwassen blijkt dat het wetsvoorstel begin 2021 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

Implementatie Richtlijn Strafrechtelijke bestrijding van witwassen van geld (AMLD6)

- **Wat?** Op 1 december is de implementatie van de [Richtlijn strafrechtelijke bestrijding van witwassen van geld](#) in werking getreden. Door minister Grapperhaus (Justitie en Veiligheid) is [geconstateerd](#) dat het Nederlands

recht materieel al voorziet in het leeuwendeel van de bepalingen uit de richtlijn. Zodoende is de implementatie beperkt tot [de wijziging](#) van het Besluit internationale verplichtingen extraterritoriale rechtsmacht.

- **Wie?** Eenieder die zich schuldig maakt aan witwassen van geld.
- **Wanneer?** Het besluit ter implementatie van de richtlijn is op 1 december in werking getreden bij [koninklijk besluit](#).

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

EBA: Rapport en opinie over de toekomst van het Europees AML/CFT-raamwerk

- **Wat?** Op 10 september 2020 heeft EBA [gereageerd](#) op de 'call for advice' van de Europese Commissie over de wijze waarop het Europees juridisch AML/CFT-raamwerk versterkt kan worden. EBA adviseert de Europese Commissie om een 'single rulebook' vast te stellen, teneinde: (i) het Europees juridisch raamwerk te harmoniseren in een rechtstreeks werkende verordening, (ii) de aspecten van de huidige anti-witwasrichtlijn (AMLD5) te versterken, (iii) de lijst van de huidige meldingsplichtige entiteiten binnen de scope van het Europees AML/CFT-regime te herzien en (iv) de bepalingen in sectorale wetgeving inzake financiële diensten te verduidelijken, zodat deze verenigbaar zijn met de Europese AML/CFT-doelstellingen.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen en natuurlijke personen die activiteiten verrichten, diensten verlenen of producten aanbieden die onder de reikwijdte van het Europees AML/CFT-raamwerk vallen.
- **Wanneer?** De Europese Commissie zal op basis van het huidige advies van de EBA in Q1 2021 wetgevingsvoorstellen doen voor een single rulebook voor AML/CFT.

EBA: Opinie risico's witwassen en terrorismefinanciering in SREP-test

- **Wat?** EBA heeft op 4 november 2020 een [Opinion](#) gepubliceerd waarin ze uiteenzet hoe prudentiële toezichthouders (zoals DNB) risico's voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme moeten incorporeren in hun jaarlijkse *Supervisory Review and Evaluation Process* (SREP) test. Toezichthouders moeten relevante risico's kunnen identificeren. Instellingen kunnen bijvoorbeeld te maken hebben met tekortkomingen in hun ICT-systemen waar criminelen misbruik van kunnen maken. Ook verwacht EBA dat toezichthouders op efficiënte wijze zullen samenwerken

met andere (Europese) publieke opsporings- en toezichtpartners. Het gaat hierbij met name om informatie-uitwisseling.

- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die onder toezicht van DNB vallen.
- **Wanneer?** Het advies is uitgebracht op 4 november 2020. Naar verwachting zal EBA eind december 2021 herziene SREP-richtsnoeren publiceren. Deze richtsnoeren zullen in meer detail ingaan op de vraag hoe toezichthouders de risico's met betrekking tot witwassen en terrorismefinanciering deel uit moeten laten maken van de SREP-test.

EBA: Financiële ondernemingen moeten extra alert zijn op witwassen tijdens coronacrisis

- **Wat?** Op 31 maart 2020 [riep](#) EBA toezichthouders (en daarmee indirect de marktpartijen waarop zij toezicht houden) op om extra alert te zijn op witwassen gedurende de coronacrisis. In tijden van crisis kunnen criminelen hun activiteiten op deze terreinen opvoeren en nieuwe technieken ontwikkelen om misbruik te maken van de omstandigheden. In de praktijk blijkt dit ook het geval te zijn met verschillende vormen van Whatsapp fraude.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die binnen het bereik van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** Doorlopend zolang de coronacrisis voortduurt.

EBA: Consultatie Risk Factor Guidelines

- **Wat?** Op 5 februari 2020 [publiceerde](#) EBA een consultatie met betrekking tot herziening van de Risk Factor Guidelines. De Risk Factor Guidelines voorzien in concrete guidance met betrekking tot het door Wwft-instellingen te verrichten cliëntonderzoek en (transactie) monitoring. Voor de praktijk zijn dit belangrijke richtsnoeren.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die binnen het bereik van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** We verwachten dat EBA in de loop van 2021 de nieuwe Risk Factor Guidelines zal publiceren.

EBA: Opinie over samenhang tussen het AML/CFT-raamwerk en depositogarantiestelsels

- **Wat?** Op 11 december 2020 publiceerde EBA een [Opinie](#) waarin zij in het kader van bankfalen heeft beoordeeld hoe informatie over potentiële AML/CFT-risico's van depositanten wordt geïdentificeerd en doorgegeven wordt aan depositogarantiestelsels voordat

zij de depositanten terugbetalen. EBA heeft onder meer onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de betrokken autoriteiten. Middels de *Opinie* doet EBA voorstellen aan de Europese Commissie in het kader van de doorlopende herziening van de anti-witwasrichtlijn en de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels, maar doet zij ook voorstellen aan nationale autoriteiten om wijzigingen te implementeren in de huidige nationale stelsels.

- **Wie?** Banken die onder een depositogarantiestelsel vallen.
- **Wanneer?** De voorstellen gericht aan de nationale autoriteiten dienen binnen 12 maanden na publicatie van de *Opinie* te zijn geïmplementeerd. EBA verzoekt de Commissie om de aan haar gerichte voorstellen mee te nemen in een voorstel tot herziening van de anti-witwasrichtlijn en de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels.

EBA: Rapport over samenwerking tussen toezichthouders

- **Wat?** Gezien haar nieuwe rol in het leiden, coördineren en monitoren van het Europese AML/CFT-toezicht, [publiceerde](#) EBA op 15 december 2020 een rapport inzake het functioneren van het nieuwe stelsel van zogenoemde AML/CFT-colleges ten behoeve van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen nationale prudentiële en anti-witwastoezichthouders. De AML/CFT-colleges dienen voor toezicht op financiële ondernemingen die in tenminste drie lidstaten én buiten de EU opereren. Het oprichtingsproces van de colleges is nog gaande, maar momenteel zijn reeds 10 colleges voor banken opgericht. In haar rapport beschrijft EBA meerdere *good practices*, maar er resteren ook nog verbeterpunten. Zo werden niet altijd (direct) alle relevante toezichthouders geïdentificeerd en uitgenodigd voor de colleges, waardoor met name autoriteiten uit derde landen of prudentiële toezichthouders niet konden deelnemen.
- **Wie?** Het Rapport is met name relevant voor toezichthouders. Uiteindelijk kan de samenwerking ook impact hebben op financiële ondernemingen die internationaal opereren.
- **Wanneer?** Toezichthouders hebben tot 10 januari 2022 om de AML/CFT-colleges op te richten. 2021 wordt dus een belangrijk jaar voor de bewerkstelling van deze colleges en het bijbehorende toezicht.

EBA: Methodologie en proces voor AML/CFT-risicobeoordelingen

- **Wat?** Op 17 december 2020 [publiceerde](#) EBA een document waarin zij uitlegt hoe zij haar bevoegdheid om

zogenoemde AML/CFT-risicobeoordelingen uit te voeren, zal gebruiken. Deze beoordelingen zien op bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaten en richten zich op de strategieën, capaciteiten en middelen die zij gebruiken voor het anti-witwastoezicht. Daarmee beoordeelt EBA onder meer in hoeverre deze autoriteiten in staat zijn om de belangrijkste opkomende AML/CFT-risico's aan te pakken. Het uiteindelijke doel van de risicobeoordelingen is het versterken van de convergentie van het Europees anti-witwastoezicht.

- **Wie?** De risicobeoordelingen raken in principe de bevoegde autoriteit (zoals DNB of de AFM). Indirect kunnen ze ook effect hebben op financiële ondernemingen die onder Wwft-toezicht staan, namelijk wanneer DNB of de AFM hun toezichtpraktijk aanpassen naar aanleiding van de uitkomsten van de risicobeoordeling.
- **Wanneer?** Het is nog onduidelijk wanneer EBA de risicobeoordelingen zal gaan uitvoeren.

FATF: Uitvraag met betrekking tot verbeteren grensoverschrijdende betalingen

- **Wat?** Op 1 december 2020 [publiceerde](#) de FATF een vragenlijst waarin ze input van de markt vraagt met het oog op het verbeteren van grensoverschrijdende betalingen. De FATF onderkent de voordelen van snellere, goedkopere en breder toegankelijke mogelijkheden op het gebied van grensoverschrijdende betalingen, maar constateert ook dat er nog een aantal beperkingen gelden die hieraan in de weg staan, onder meer op het gebied van anti-witwasregelgeving.
- **Wie?** Met name banken en betaaldienstverleners.
- **Wanneer?** De consultatie loopt tot 15 januari 2021. We verwachten dat de FATF mede op basis van de input verschillende aanbevelingen zal opstellen.

FATF: Evaluatie naleving FATF-standaarden door Nederland

- **Wat?** In 2021 wordt Nederland geëvalueerd door de FATF. Deze evaluatie valt uiteen in twee onderdelen; een beoordeling van de technische naleving van de FATF-standaarden en een beoordeling of deze effectief worden uitgevoerd. Caribisch Nederland wordt hierin ook meegenomen.
- **Wie?** Nederland als wetgever. Mogelijk resulteert het in wijzigen van wet- en regelgeving die ook financiële ondernemingen gaan raken.
- **Wanneer?** In maart 2021 ontvangt de FATF een overzicht van resultaten op dit gebied van de afgelopen jaren. In juli 2021 interviewt de FATF private en publieke partijen. In maart 2022 wordt het evaluatierapport van de FATF verwacht.

FATF: Rapport inzake AML/CFT-risico's die verband houden met COVID-19

- **Wat?** Op 16 december 2020 [publiceerde](#) de FATF haar geüpdatete rapport waarin zij op basis van meerdere *case studies* schetst hoe AML/CFT-risico's zich tijdens de COVID-19 pandemie hebben ontwikkeld, en hoe de autoriteiten hiermee omgaan. Een van de *case studies* betreft bijvoorbeeld een *scam* middels de verkoop van gezichtsmaskers via Nederland, maar ook (het risico op) investeringsfraude, bijvoorbeeld middels beweringen over middelen tegen het coronavirus, komt over de gehele wereld steeds meer voor. Bovendien concludeert de FATF dat er sprake is van veranderend financieel gedrag, verhoogde financiële volatiliteit en economische krimp. Op basis van een risicogebaseerde benadering, zoals volgt uit de FATF-standaarden, dient te worden omgegaan met het veranderende financiële stelsel en de bijkomende risico's, aldus de FATF. Financiële ondernemingen moeten scherp zijn op dergelijke risico's en hier rekening mee houden in hun beleid.
- **Wie?** Alle financiële ondernemingen die binnen het bereik van de Wwft vallen.
- **Wanneer?** De COVID-19 pandemie en haar bijbehorende risico's zijn continu in ontwikkeling. Ook in 2021 vergt dit dus de aandacht.

BCBS: Herziening AML/CFT-richtsnoeren

- **Wat?** Met de [herziening](#) van haar AML/CFT-richtsnoeren heeft het *Basel Committee on Banking Supervision* (BCBS) richtsnoeren toegevoegd ten behoeve van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen prudentiële en AML/CFT-toezichthouders voor banken, zowel op nationaal als grensoverschrijdend niveau. De beoogde samenwerking en informatie-uitwisseling heeft onder meer betrekking op de vergunningverlening, het doorlopend toezicht en handhavingsmaatregelen.
- **Wie?** Banken en hun toezichthouders (zoals DNB en FIU).
- **Wanneer?** De richtsnoeren zijn herzien in juli 2020 en sindsdien van toepassing.

Europese Commissie: Rechtsvergelijkend onderzoek naar trusts en soortgelijke juridische constructies

- **Wat?** De Europese Commissie heeft een [onderzoek](#) uitgevoerd naar de vraag of lidstaten trusts en soortgelijke juridische constructies die door hun nationaal recht worden beheerd, naar behoren hebben geïdentificeerd en hebben onderworpen aan de verplichtingen uit de anti-witwasregelgeving. Het document biedt een interessant overzicht in de verschillende rechtsfiguren die binnen lidstaten

gebruikelijk zijn. Zo heeft Nederland er voornamelijk voor gekozen om een fonds voor gemene rekening (FGR) gelijk te stellen met een trust voor toepassing van de anti-witwasregelgeving (zie ook het item hierboven over het UBO-register voor FGRs). De Commissie heeft overigens geconcludeerd dat een gemeenschappelijke aanpak voor de identificatie van constructies die vergelijkbaar zijn met trusts ontbreekt, waardoor de rechtszekerheid en gelijke concurrentievoorwaarden in het geding kunnen komen, en mazen in de wet kunnen ontstaan die kwetsbaar zijn voor witwassen. Om dit probleem tegen te gaan overweegt de Commissie een informele werkgroep op te richten, wat zou kunnen resulteren in aanvullende regels.

- **Wie?** Voor financiële ondernemingen die grensoverschrijdend klanten onboarden biedt het document een nuttig inzicht van de verschillende type rechtsfiguren in de EU.
- **Wanneer?** Het onderzoek is op 16 september 2020 gepubliceerd. Onduidelijk is nog of en wanneer het onderzoek daadwerkelijk leidt tot een nadere Europese aanpak.

DUURZAAMHEID

INTRODUCTIE	112	DNB Good Practice klimaat-gerelateerde risico's	121
EUROPESE WET- EN REGELGEVING	112	DNB toepassing ECB Gids inzake toezicht op klimaat- en milieurisico's	122
Europese Klimaatwet	112	Onderzoek DNB en PBL naar risico's van biodiversiteitsverlies	122
EC Consultatie routekaart gedelegeerde verordening Taxonomie	112	Klimaatrisico's op de agenda bij geschiktheidstoetsingen	122
Van actieplan naar EU-Taxonomie	113	Gids over tegengaan van ontbossing	122
Taxonomie Verordening	113	Paper over de relatie tussen biodiversiteit en de financiële sector	123
Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)	114	Werkgroep Klimaatrisico: "bespreek als financiële instelling klimaatrisico's met klanten"	123
EC Consultatie introductie EU Green Bond Standard	114	Raamwerk Klimaatcommitment Financiële Sector	123
EC Consultatie duurzame corporate governance	114		
EC Consultatie over herziening NFRD	114		
Consultaties ESA's voor draft RTS onder SFDR	114		
Templates ESA's voor transparantie onder de SFDR	115		
EC Brief aan ESA's over toepasselijkheid van de SFDR	115		
Publicatie gedelegeerde regelgeving MiFID II, AIFMD, UCITS, Solvency II & IDD over integratie duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen	115		
Publicatie gedelegeerde verordeningen over duurzaamheidscriteria voor benchmarks	116		
OVERIGE EUROPESE ONTWIKKELINGEN	117		
EC Consultatie hernieuwde strategie voor duurzame financiering	117		
ESMA strategie duurzame financiering	117		
EIOPA Discussion paper over integratie klimaatverandering in standaard formule Solvency II	117		
EIOPA Discussion paper over non-life underwriting en pricing in licht van klimaatverandering	117		
EIOPA Consultatie over het toezicht op het gebruik van scenario's voor klimaatverandering in ORSA	118		
EIOPA eerste gevoeligheidsanalyse ten aanzien van aan klimaatverandering gerelateerde transitierisico's	118		
NGFS publiceert aanbevelingen voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's	118		
NGFS publiceert documentatie over klimaatrisico's	118		
Toezicht ECB op klimaat- en milieurisico's	118		
EBA discussiepaper ESG-risico's banken en beleggingsondernemingen	119		
Rapport IOSCO 'Sustainable Finance and the Role of Securities Regulators and IOSCO'	119		
NEDERLANDSE ONTWIKKELINGEN	119		
Position paper AFM en duurzaamheid	119		
Rapport AFM over duurzame obligaties in Nederland	120		
AFM-onderzoek naar duurzaam beleggen door consumenten	120		
AFM Trendzicht 2021	120		
DNB Visie op Toezicht 2021-2024	121		
AFM reguleer aanbieders van duurzaamheidsdata en aanverwante diensten	121		

INTRODUCTIE

✚ Het Europese raamwerk voor de toezichtrechtelijke duurzaamheidsregels bestaat uit meerdere regelingen, die voor een belangrijk deel verband houden met de Taxonomie Verordening. Globaal gezien zijn dit de drie belangrijkste regelingen:

- De Taxonomie Verordening (Verordening EU/2020/852);
- De Verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (Verordening EU/2019/2088, *Sustainable Finance Disclosure Regulation*, SFDR); en
- De richtlijn niet-financiële informatie (Richtlijn EU/2014/95, *Non Financial Reporting Directive*, NFRD).

De Taxonomie Verordening introduceert een classificatiesysteem voor duurzame activiteiten. Financiële instellingen moeten dit classificatiesysteem gebruiken om investeringen, producten etc. te classificeren. Deze classificatie vindt plaats aan de hand van data die, onder andere, afkomstig is van ondernemingen die onder de NFRD niet-financiële informatie moeten publiceren.

Op basis van de SFDR moeten financiële instellingen transparant zijn over in hoeverre zij voldoen aan de *Environmental, Social & Governance* (ESG) factoren. Instellingen moeten hun analyse – die gebaseerd is op de NFRD-data en de Taxonomie Verordening – publiceren (i) op hun website; (ii) in periodieke rapporten, (iii) in promotiemateriaal, (iv) in precontractuele informatieverschaffing. De manier van publicatie is afhankelijk van welk artikel van de SFDR van toepassing is.

De NFRD schrijft voor dat grote ondernemingen die organisaties van openbaar belang zijn en die meer dan 500 werknemers in dienst hebben, in het bestuursverslag een niet-financiële verklaring moeten opnemen. In deze niet-financiële verklaring moet de onderneming informatie opnemen met betrekking tot activiteiten die invloed hebben op milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping.

Het jaar 2020 kan op het gebied van duurzaamheid het best worden omschreven als een tussenjaar. Het grootste deel van het Europese raamwerk voor de verschillende duurzaamheidsregelingen is namelijk al in 2019 gecreëerd. Het jaar 2020 is met name gebruikt om zogenoemde level 2 en level 3 regelgeving (in concept) op te stellen. Daarnaast hebben verschillende toezichthouders hun visie en toezichtsverwachtingen op het gebied van duurzaamheid met de markt gedeeld.

In de Vooruitblik 2020 hebben wij uitgebreid stilgestaan bij

het nieuwe Europese raamwerk voor duurzaamheidsregels. De Vooruitblik 2021 borduurt voort op deze kennis. Lezers die geïnteresseerd zijn in het algemene kader kunnen het best beginnen met het hoofdstuk duurzaamheid in de Vooruitblik 2020.

EUROPESE WET- EN REGELGEVING

Europese Klimaatwet

- **Wat?** De kerndoelstelling van de [Europese Green Deal](#) is het bereiken van een klimaatneutrale Europese economie en samenleving tegen 2050. De Europese Commissie wil deze doelstelling wettelijk vastleggen in een [Europese Klimaatwet](#). Het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie dateert van 4 maart 2020. Op 17 september 2020 heeft de Commissie haar voorstel aangepast, waarbij zij een streefplan en een uitgebreide impactevaluatie heeft toegevoegd. Op 23 oktober 2020 heeft de Europese Raad overeenstemming bereikt over een gedeelte van de algemene aanpak van het voorstel. Op 11 december 2020 heeft de Europese Raad een [akkoord](#) bereikt over het voorstel van de Commissie om de centrale broeikasgasreductie doelstelling voor 2030 van 40% te verhogen naar ten minste 55% (ten opzichte van 1990).
- **Wie?** Alle economische en maatschappelijke sectoren (waaronder de financiële sector).
- **Wanneer?** Het is op dit moment niet duidelijk wanneer dit voorstel wordt aangenomen dan wel in werking zal treden. Voor een actuele stand van zaken, wordt er verwezen naar de *legislative train*, waar een uitgebreid overzicht wordt gegeven van de (recente) ontwikkelingen.

EC Consultatie routekaart gedelegeerde verordening Taxonomie

- **Wat?** De Europese Commissie heeft in juli 2020 een [routekaart](#) ter consultatie voorgelegd over een gedelegeerde verordening op grond van artikel 8 van de Taxonomie Verordening. Hoewel dit document weinig details bevat, geeft de Europese Commissie wel aan dat ze aan het overwegen is of de drie indicatoren (omzet, Capex en Opex) die bedrijven moeten gebruiken om aan te geven welk aandeel van hun activiteiten duurzaam is, voor bedrijven die onder de NFRD vallen nadere toelichting vergen en of er andere indicatoren moeten worden ontwikkeld voor financiële ondernemingen die informatie verstrekken op grond van de NFRD.
- **Wie?** Financiële instellingen.

- **Wanneer?** De consultatie liep tot 8 september 2020. De Europese Commissie heeft aangegeven dat ze in Q2 2021 terugkomt op deze consultatie.

Van actieplan naar EU-Taxonomie

- De Europese Commissie publiceerde in maart 2018 het [Actieplan Duurzame Financiering](#). Punt 1 van het actieplan zag op het introduceren van een Europees classificatiesysteem voor duurzame activiteiten, een EU-Taxonomie. Op 22 juni 2020 is de [Taxonomie Verordening](#) gepubliceerd in het officiële publicatieblad van de Europese Unie. De Taxonomie Verordening is per 12 juli 2020 in werking getreden. De Taxonomie Verordening is vanaf 1 januari 2022 rechtstreeks van toepassing in alle Europese lidstaten voor wat betreft de taxonomie voor klimaatmigratie. De taxonomie voor de overige milieudoelstellingen zal van toepassing zijn vanaf 1 januari 2023.

Eindrappport expertgroep over EU-Taxonomie

Op 9 maart 2020 publiceerde de Technical Expert Group on Sustainable Finance (TEG) haar [eindrappport](#) over de EU-Taxonomie. Het rapport bevat aanbevelingen met betrekking tot het overkoepelende ontwerp van de EU-Taxonomie, evenals een uitgebreide implementatiebegeleiding over hoe bedrijven en financiële instellingen de taxonomie kunnen gebruiken. Aan het rapport is ook een [technische bijlage](#) toegevoegd waarin: (i) technische screeningcriteria worden gegeven voor 70 activiteiten ter beperking van klimaatverandering en 68 activiteiten in verband met de aanpassing aan de klimaatveranderingen, inclusief criteria om geen significante schade toe te brengen aan andere milieudoelstellingen; en (ii) een bijgewerkte methodologie ter ondersteuning van de technische screeningcriteria.

De TEG heeft ook een [excel tool](#) gecreëerd die de gebruikers helpt met het implementeren van de EU-Taxonomie in hun eigen activiteiten. Ook heeft de TEG samen met de Europese Commissie een [FAQ](#) gepubliceerd over het eindrapport en de nog te nemen stappen op het gebied van duurzame financiering.

Gedelegeerde verordeningen

De Taxonomie Verordening geeft de Europese Commissie de opdracht om een actuele lijst van ecologisch duurzame activiteiten op te stellen door technische screeningcriteria voor elke milieudoelstelling vast te stellen. Deze criteria zullen worden vastgesteld in gedelegeerde verordeningen. In november 2020 heeft de Europese Commissie een [gedelegeerde verordening](#) ter consultatie voorgelegd. Deze gedelegeerde verordening ziet op het nader vaststellen van

technische screeningcriteria van activiteiten die substantieel bijdragen aan de beperking van klimaatverandering en de aanpassing aan klimaatverandering. Deze consultatie liep tot en met 18 december 2020.

Daarnaast heeft de Europese Commissie het mandaat gekregen om voor juni 2021 een gedelegeerde verordening aan te nemen omtrent de EU-richtlijn bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen (NFRD). Deze richtlijn schrijft voor dat grote ondernemingen in een niet-financiële verklaring informatie moeten opnemen met betrekking tot activiteiten die invloed hebben op milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden. Deze informatie kan dan weer gebruikt worden om onder de Taxonomie Verordening investeringen te classificeren. In de gedelegeerde verordening zal de Europese Commissie specificeren op wat voor manier de informatie verschaft zal moeten worden. Er zal worden gekeken naar de inhoud, de presentatie en de methode van openbaarmaking van de informatie. De Europese Commissie heeft de ESA's gevraagd om te adviseren over de implementatie van deze gedelegeerde verordening. In dit kader heeft ESMA een [consultatiepaper](#) gepubliceerd waarbij ESMA heeft aangegeven dat ze voor 28 februari 2021 haar bevindingen zal delen met de Europese Commissie. Ook EIOPA heeft een [consultatiepaper](#) op dit punt gepubliceerd waarbij ze heeft aangegeven dat ze haar bevindingen in februari 2021 met de Europese Commissie zal delen.

Taxonomie Verordening

- **Wat?** De [Taxonomie Verordening](#) introduceert een classificatiesysteem om te bepalen of, en zo ja in welke mate, economische activiteiten als ecologisch duurzaam kunnen worden gekwalificeerd, rekening houdend met zes doelstellingen zoals uiteengezet in de Taxonomie Verordening. Het zal dienen als raamwerk in de EU voor de taxonomie om bepaalde economische activiteiten als ecologisch duurzaam te kwalificeren. De Taxonomie Verordening heeft tot doel het vertrouwen van beleggers en de bewustwording van de milieu-impact van financiële producten te vergroten, zichtbaarheid te creëren en zorgen over 'greenwashing' weg te nemen.
- **Wie?** Beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** Bepaalde onderdelen van de Taxonomie Verordening treden in werking op 1 januari 2022. De Taxonomie Verordening treedt in werking op 1 januari 2023.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

- **Wat?** Een [verordening](#) met betrekking tot informatieverschaffing op het gebied van duurzaamheid voor financiële producten. Zie voor een nadere toelichting de introductie.
- **Wie?** Beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** Het grootste deel van de regels treedt met ingang van 10 maart 2021 in werking.

EC Consultatie introductie EU Green Bond Standard

- **Wat?** Op 6 april 2020 lanceerde de Europese Commissie een [consultatie](#) om de standpunten en meningen van geïnteresseerde partijen te verzamelen over de eventuele totstandkoming van een EU Green Bond Standard. In dit verband is het relevant om te noemen dat de Technical Expert Group on Sustainable Finance (TEG) in juli 2019 een [rapport](#) heeft uitgebracht met daarin een voorstel voor een EU Green Bond Standard. Bovendien heeft de TEG in maart 2020 een *usability guide* voor de EU Green Bond Standard gepubliceerd. ESMA heeft in een publieke reactie [gereageerd](#) op de consultatie van de Europese Commissie over de invoering van de EU 'green bond standards'(GBS). Hierbij heeft ESMA benadrukt dat het succes van deze groene obligatiestandaarden zal worden bepaald door de vraag of het wordt gezien als een betrouwbare indicator voor investeringen in duurzame economische activiteiten. Om dit te realiseren is het volgens ESMA vereist dat onder de GBS externe beoordelaars nodig zijn die rigoureuze beoordelingen uitvoeren naar het ingevoerde raamwerk bij een uitgevende instelling ten aanzien van groene obligaties. Om beoordelingen van hoge kwaliteit te garanderen, is de invoering van een formeel EU-registratie- en toezichtregime voor deze externe beoordelaars volgens ESMA de beste manier.
- **Wie?** Uitgevende instellingen en potentiële investeerders.
- **Wanneer?** De Europese Commissie heeft in haar [Werkprogramma](#) voor 2021 aangekondigd dat ze in Q2 2021 een voorstel zal doen tot vaststelling van een EU-norm voor Green Bonds.

EC Consultatie duurzame corporate governance

- **Wat?** De Europese Commissie is op 26 oktober 2020 een [consultatie](#) gestart over duurzame corporate governance. Volgens de Europese Commissie houdt duurzaamheid in corporate governance in dat bedrijven worden aangemoedigd om bij hun zakelijke beslissingen

rekening te houden met ecologische (alsook klimaat- en biodiversiteitsgebonden), maatschappelijke, menselijke en economische gevolgen, en zich te richten op duurzame waardecreatie op lange termijn in plaats van op financiële waarde op korte termijn. De consultatie heeft tot doel gegevens en standpunten van belanghebbenden te verzamelen voor een mogelijk initiatief inzake duurzame corporate governance.

- **Wie?** Financiële instellingen en niet-financiële instellingen.
- **Wanneer?** De consultatie loopt nog tot en met 8 februari 2021. Een formeel voorstel van de Europese Commissie wordt verwacht in Q2 2021, maar meer informatie over de richting van dit initiatief kan wellicht worden gevonden in de hernieuwde strategie voor duurzame financiering (die wordt verwacht in Q1 2021).

EC Consultatie over herziening NFRD

- **Wat?** De Europese Commissie heeft op 20 februari 2020 een [consultatiedocument](#) uitgebracht waarin de input van verschillende stakeholders werd gevraagd op de mogelijke herziening van de niet-financiële rapportage richtlijn (NFRD). In het document heeft de Europese Commissie onder meer aangegeven dat er onvoldoende openbaar beschikbare informatie is over hoe niet-financiële kwesties, en met name duurzaamheidskwesties, van invloed zijn op bedrijven en hoe bedrijven zelf invloed hebben op de samenleving en het milieu. Daarnaast heeft de Europese Commissie geconstateerd dat bedrijven – die onder de NFRD vallen – onnodige en vermijdbare kosten maken in relatie tot het rapporteren van niet-financiële informatie. De consultatie liep tot 11 juni 2020. Onder andere de [Nederlandse regering](#), de [AFM](#), [ESMA](#), en [EBA](#) hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren.
- **Wie?** Financiële instellingen en niet-financiële instellingen.
- **Wanneer?** In haar mededeling bij de Europese Green Deal had de Europese Commissie zich ertoe verbonden de NFRD-Richtlijn in 2020 te herzien, als onderdeel van de strategie voor het bevorderen van duurzame investeringen. Ten tijde van het schrijven van deze Vooruitblik is het niet duidelijk of en wanneer de Europese Commissie nog met een voorstel voor de herziening van de NFRD zal komen.

Consultaties ESA's voor draft RTS onder SFDR

- **Wat?** De ESA's zijn op 23 april 2020 een [consultatie](#) gestart om input te verkrijgen op de draft Regulatory Technical Standards (RTS) over de inhoud, methodes en presentatie van informatieverplichtingen

onder de SFDR. De draft RTS ziet op verschillende informatieverplichtingen onder de SFDR, waaronder: (i) de presentatie en inhoud van de informatie in relatie tot het beginsel van 'geen ernstige afbreuk doen aan mileudoelstellingen'; (ii) een verklaring op de website van een entiteit over het due diligence-beleid met betrekking tot de ongunstige effecten van investeringsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in relatie tot het klimaat, milieu, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en van omkoping; en (iii) de precontractuele informatie over hoe een product met ecologische of sociale kenmerken voldoet aan die kenmerken en, indien er een index als referentiebenchmark is aangewezen, informatie over of en hoe deze index consistent is met die kenmerken.

- **Wie?** Beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** Mede als gevolg van de COVID-19 pandemie is de inwerkingtreding van de RTS [vertraagd](#) naar een nader te bepalen moment. Hierdoor treedt de SFDR op 10 maart 2021 in werking zonder toepasselijkheid van de in de RTS nader uitgewerkte regels. Wij verwachten dat de RTS eind 2021, dan wel begin 2022, in werking zullen treden. De hiervoor genoemde ondernemingen hebben dus nog even de tijd om compliant te worden aan de RTS.

Templates ESA's voor transparantie onder de SFDR

- **Wat?** Op 21 september 2020 lanceerden de ESA's een [Survey](#) met betrekking tot templates (ook wel 'mock-ups' genoemd) die door marktpartijen gebruikt moeten worden in verband met de informatieverplichtingen uit hoofde van de SFDR, specifiek ten aanzien van zogenoemde 'artikel 8' en 'artikel 9' producten en periodieke rapportages. Zie ook hieronder voor een nadere toelichting met betrekking tot de SFDR.
- **Wie?** Beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** De templates moeten klaar zijn zodra de RTS in werking treden (zie boven).

EC Brief aan ESA's over toepasselijkheid van de SFDR

- **Wat?** Op 20 oktober 2020 heeft de Europese Commissie een [brief](#) gestuurd naar de ESA's over de toepasselijkheid van de SFDR en de onderliggende RTS. In de brief geeft de Europese Commissie aan dat de coronacrisis noodzakelijkerwijs heeft geleid tot een vertraging in het consultatieproces van de draft RTS, maar dat deze vertraging niet leidt tot een uitstel van de verplichtingen die zijn opgenomen in de SFDR.

- **Wie?** Beheerders, beleggingsondernemingen, financiële dienstverleners, verzekeraars.
- **Wanneer?** De SFDR is van toepassing vanaf 10 maart 2021.

Publicatie gedelegeerde regelgeving MiFID II, AIFMD, UCITS, Solvency II & IDD over integratie duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen

De Europese Commissie heeft in juni 2020 de concept gedelegeerde regelgeving gedeeld inzake de aanpassing van [MiFID II](#), [AIFMD](#), [UCITS](#), [Solvency II](#) en [IDD](#). De voorstellen van de Europese Commissie zijn gebaseerd op de technische adviezen die eerder door ESMA en EIOPA zijn opgesteld. Deze gedelegeerde regelgeving is relevant voor beleggingsondernemingen, fondsbeheerders, verzekeraars en verzekeringstussenpersonen. De gedelegeerde regelgeving geeft meer duidelijkheid over de vraag hoe, en waar, deze marktpartijen duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsfactoren zouden moeten integreren in hun bedrijfsmodellen en procedures.

MiFID II gedelegeerde regelgeving

- **Organisatorisch:** de aanvulling dat ESG-overwegingen in acht moeten worden genomen bij naleving van de reeds vereiste algemene organisatorische vereisten als ESG-overwegingen relevant zijn voor de beleggingsdienstverlening aan cliënten;
- **Risicobeheer:** de aanvulling dat duurzaamheidsrisico's moeten worden meegenomen bij de vaststelling, implementatie en instandhouding van gedragsregels en procedures voor risicobeheer;
- **Belangenconflicten:** de aanvulling dat de identificatie van belangenconflicten ook ziet op conflicten in distributie van duurzame beleggingen, waaronder de onterechte aanprijzing als duurzaam van beleggingsproducten en –strategieën (*greenwashing*);
- **Beoordeling van de geschiktheid:** de aanvulling dat beleggingsondernemingen bij het geven van beleggingsadvies of vermogensbeheer rekening moeten houden met de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt;
- **Productontwikkelingsproces:** de aanvulling dat ESG-voorkeuren moeten worden meegenomen bij de beoordeling of een financieel instrument voldoet aan de behoeften en kenmerken van de doelgroep.

AIFMD & UCITS gedelegeerde regelgeving

- **Organisatorisch:** de aanvulling dat beheerders rekening moeten houden met duurzaamheidsrisico's bij naleving van de reeds geldende algemene organisatorische voorschriften;
- **Middelen (UCITS):** de aanvulling dat de verplichting

voor icbe-beheermaatschappijen inzake vakbekwame en deskundige werknemers en eerlijke en professionele functie-uitoefening voortaan ook behelst het rekening houden met het beschikken over de noodzakelijke expertise voor effectieve integratie van duurzaamheidsrisico's;

- **Interne controle:** de aanvulling dat de directie van de beheerder verantwoordelijk is voor de integratie van duurzaamheidsrisico's;
- **Operationeel:** de aanvulling dat bij identificatie van belangenconflicten ook conflicten gerelateerd aan integratie van duurzaamheidsrisico's moeten worden meegenomen, zoals voortvloeiend uit beloningen, persoonlijke transacties of leidend tot onterechte aanprijzing van beleggingen als duurzaam;
- **Zorgvuldigheidsvereisten beleggingsselectie en -monitoring:** de aanvulling dat bij naleving van geldende zorgvuldigheidsvereisten wordt gelet op eventuele duurzaamheidsrisico's en de nadelige invloed van beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Daarnaast de aanvulling dat waar mogelijk strategieën worden ontplooid ter vermindering van de negatieve invloed van ondernemingen op duurzaamheidsdoeleinden, te ontplooiën bijvoorbeeld bij de uitoefening van zeggenschapsrechten;
- **Risicobeheerbeleid:** de aanvulling dat het beleid het mogelijk moet maken de blootstelling aan duurzaamheidsrisico's te beoordelen.

Solvency II gedelegeerde regelgeving

- **Organisatorisch:** de aanvulling dat de risicomanagementfunctie de identificatie en beoordeling van duurzaamheidsrisico's omvat en dat het beloningsbeleid informeert over de consistentie ervan met de integratie van duurzaamheidsrisico's;
- **Operationeel:** de aanvullende verplichting om duurzaamheidsrisico's te integreren bij de beoordeling van risico, kwaliteit, liquiditeit en winstgevendheid van de beleggingsportefeuille en rekening te houden met de lange termijn duurzaamheidsimpact van beleggingsstrategie en -beslissingen. Daarnaast een nieuw vereiste dat de ESG-voorkeuren van beleggers en polishouders weerspiegeld worden in hun beleggingsportefeuille wanneer die voorkeuren relevant zijn voor de doelgroepafbakening van het productgoedkeuringsproces. Tot slot duurzaamheidsrisico's als aanvullend aandachtspunt voor het advies van de actuariële functie over de gedragslijn inzake het aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen;
- **Risicomanagement:** (i) voor het vereiste risicobeleid ter beheersing van het risico op verlies of ongunstige waardeverandering van verzekeringsverplichtingen, de aanvulling dat dit risico (ook) het resultaat kan zijn van duurzaamheidsrisico's; (ii) voor het vereiste risicobeleid

ter beheersing van beleggingsrisico, maatregelen ter adequate identificatie, beoordeling en beheersing van aan de beleggingsportefeuille gerelateerde duurzaamheidsrisico's als een toegevoegd vereiste; en (iii) de aanvulling dat de beoordeling van algehele solvabiliteitsbehoeften voortaan tevens het effect van duurzaamheidsrisico's, inclusief klimaatverandering, omvat.

IDD gedelegeerde regelgeving

- **Belangenconflicten:** de aanvulling dat bij identificatie van belangenconflicten tevens belangenconflicten gerelateerd aan ESG-factoren worden meegenomen, vooral als klanten ESG-voorkeuren hebben doorgegeven;
- **Productontwikkeling:** de aanvulling dat producenten van verzekeringsproducten ESG-factoren meewegen in het productgoedkeuringsproces als het product bedoeld is voor distributie aan klanten die ESG-verzekeringsproducten zoeken.

Deze set aan gedelegeerde regelgeving lag tot 6 juli 2020 ter consultatie voor. De definitieve voorstellen van de Europese Commissie zullen nog langs de Europese Raad en het Europees Parlement moeten voordat ze worden gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Wij verwachten dat dit proces in 2021 is afgerond.

Publicatie gedelegeerde verordeningen over duurzaamheidscriteria voor benchmarks

- **Wat?** In december zijn de drie gedelegeerde handelingen ten aanzien van de duurzaamheidscriteria voor benchmarks gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Het gaat hierbij om de volgende drie gedelegeerde verordeningen:
  1. [Gedelegeerde verordening \(EU\) 2020/1816](#) van de commissie van 17 juli 2020 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/1011 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de toelichting in de benchmarkverklaring over de wijze waarop de ecologische, sociale en governancefactoren in elke aangeboden en gepubliceerde benchmark worden weerspiegeld;
  2. [Gedelegeerde verordening \(EU\) 2020/1817](#) van de commissie van 17 juli 2020 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/1011 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de minimuminhoud van de toelichting over de wijze waarop de ecologische, sociale en governancefactoren in de benchmarkmethodologie worden weerspiegeld; en
  3. [Gedelegeerde verordening \(EU\) 2020/1818](#) van de commissie van 17 juli 2020 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/1011 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft minimumnormen

voor EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks.

- Oorspronkelijk waren de benchmarkbeheerders verplicht om per 30 april 2020 te rapporteren over hoe duurzaamheid (in de vorm van zogeheten ESG-factoren) wordt weerspiegeld in hun methodologie en hun benchmarkstatements, maar eind april 2020 riep ESMA in een zogenaamde '[no-action letter](#)' nationale toezichthouders op om toezicht op en handhaving van naleving van de ESG-informatievereisten geen prioriteit te geven zolang de gedelegeerde handelingen nog niet van kracht waren.
- **Wie?** Benchmarkbeheerders.
- **Wanneer?** De gedelegeerde verordeningen zijn op 23 december 2020 in werking getreden. Vanaf dat moment gaat de oproep van ESMA om toezicht op en handhaving van deze ESG-informatievereisten geen prioriteit te geven niet meer op.

OVERIGE EUROPESE ONTWIKKELINGEN

EC Consultatie hernieuwde strategie voor duurzame financiering

- **Wat?** Op 8 april 2020 lanceerde de Europese Commissie de [consultatie](#) van haar hernieuwde strategie voor duurzame financiering. In haar hernieuwde strategie wil de Europese Commissie zich gaan focussen op de volgende drie onderwerpen: (i) een fundament voor duurzame investeringen door het creëren van een kader met geschikte middelen en structuren; (ii) het creëren van meer kansen voor burgers, financiële instellingen en andere bedrijven om een positieve impact te hebben op duurzaamheid; en (iii) de klimaat- en milieurisico's zullen volledig moeten worden geïntegreerd in financiële instellingen en het financiële systeem als geheel. Meerdere toezichthouders, waaronder de [AFM](#), [ESMA](#) en [EBA](#) hebben gereageerd op deze consultatie.
- **Wie?** Financiële instellingen en niet-financiële instellingen.
- **Wanneer?** De Europese Commissie heeft aangegeven dat ze in Q1 2021 haar hernieuwde strategie zal publiceren.

ESMA strategie duurzame financiering

- **Wat?** ESMA publiceerde in februari 2020 haar [strategie](#) op het gebied van duurzame financiering. De strategie zet uiteen hoe ESMA duurzaamheid centraal gaat stellen in haar activiteiten door de ESG-factoren in haar werk te integreren. De belangrijkste prioriteiten voor ESMA worden in de strategie benadrukt, zoals het streven naar

convergentie van nationale toezichtpraktijken inzake ESG-factoren, met de nadruk op het verminderen van het risico van greenwashing, het voorkomen van verkeerde verkooppraktijken en het bevorderen van transparantie en betrouwbaarheid bij de rapportage van niet-financiële informatie.

- **Wie?** Financiële instellingen.
- **Wanneer?** Voor zover ESMA de punten in haar strategie in 2020 nog niet heeft opgevolgd, wordt verwacht dat ESMA dit in 2021 zal doen.

EIOPA Discussion paper over integratie klimaatverandering in standaard formule Solvency II

- **Wat?** EIOPA heeft in december 2020 een [discussion paper](#) gepubliceerd over de methodologie voor de mogelijke opname van klimaatverandering in de 'Nat Cat module' voor de berekening van de SCR. De frequentie en ernst van natuurrampen zullen naar verwachting toenemen als gevolg van klimaatverandering. Verbeterde klimaatprojecties tonen aan dat extreme weersomstandigheden zoals hittegolven, zware neerslag, droogte, topwindsnelheden en stormvloeden in veel Europese regio's zullen toenemen. Om de financiële weerbaarheid van (her)verzekeraars bij natuurrampen te waarborgen, moet de Nat Cat module passend blijven in het licht van de klimaatverandering. Tegen deze achtergrond stelt EIOPA verschillende methodologische stappen en proceswijzigingen voor om klimaatverandering te integreren in de berekening van het risico op natuurrampen. Dit paper is een vervolg op EIOPA's [opinie inzake Solvency II en duurzaamheid](#) en moet worden gezien in de bredere sustainable finance agenda van EIOPA.
- **Wie?** Verzekeraars en andere belanghebbenden.
- **Wanneer?** Belanghebbenden kunnen tot 26 februari 2021 input leveren. EIOPA verwacht in de zomer van 2021 met een definitief rapport te komen.

EIOPA Discussion paper over non-life underwriting en pricing in licht van klimaatverandering

- **Wat?** EIOPA heeft in december 2020 een [discussion paper](#) gepubliceerd over non-life underwriting en pricing in licht van klimaatverandering. Het paper bespreekt, in de context van klimaatverandering, de uitdagingen die worden geassocieerd met de huidige underwriting-praktijk en de opties om de beschikbaarheid en betaalbaarheid van verzekeringsproducten te waarborgen. Dit paper is een vervolg op EIOPA's [opinie inzake Solvency II en duurzaamheid](#) en moet worden gezien in de bredere sustainable finance agenda van EIOPA.

- **Wie?** Verzekeraars en andere belanghebbenden.
- **Wanneer?** Belanghebbenden kunnen tot 26 februari 2021 input leveren.

EIOPA Consultatie over het toezicht op het gebruik van scenario's voor klimaatverandering in ORSA

- **Wat?** EIOPA heeft in oktober 2020 haar draft [opinie](#) over het gebruik van klimaatveranderingsscenario's in de *Own Risk and Solvency Assessment* (ORSA) gepubliceerd. In de draft opinie zet EIOPA haar verwachtingen uiteen over hoe nationale toezichthouders moeten toezien op de integratie van klimaatveranderingsscenario's in de ORSA. Zo geeft EIOPA bijvoorbeeld aan dat toezichthouders van hun onder toezicht staande instellingen moeten verlangen dat ze bij het identificeren van de materiële risico's van klimaatverandering rekening moeten houden met ten minste twee scenario's (waar van toepassing), namelijk: (i) een risicoscenario voor klimaatverandering waarbij de wereldwijde temperatuurstijging onder de 2°C blijft, bij voorkeur niet meer dan 1,5°C, in overeenstemming met de EU-verplichtingen; en (ii) een risicoscenario voor klimaatverandering waarbij de wereldwijde temperatuurstijging meer dan 2°C bedraagt. In de draft opinie geeft EIOPA ook praktische guidance met betrekking tot het selecteren en implementeren van scenario's.
- **Wie?** Verzekeraars en andere belanghebbenden.
- **Wanneer?** Belanghebbenden hadden tot 5 januari 2021 om te reageren op de consultatie. EIOPA heeft aangegeven dat ze in het voorjaar van 2021 haar finale opinie zal publiceren.

EIOPA eerste gevoeligheidsanalyse ten aanzien van aan klimaatverandering gerelateerde transitierisico's

- **Wat?** EIOPA heeft in december 2020 haar eerste [gevoeligheidsanalyse](#) ten aanzien van aan klimaatverandering gerelateerde transitierisico's in de beleggingsportefeuille van Europese verzekeraars gepubliceerd. Het rapport onderzoekt, onder meer, de huidige posities in bedrijfsobligaties en aandelen die kunnen worden gerelateerd aan relevante klimaatgerelateerde sectoren zoals fossiele brandstoffen, koolstofintensieve industrieën, voertuigproductie en de energiesector. Deze gevoeligheidsanalyse moet worden gezien in de bredere duurzaamheidsagenda van EIOPA om ESG-factoren te integreren in het regelgevende en toezichthoudende kader.
- **Wie?** Verzekeraars.
- **Wanneer?** EIOPA ziet dit rapport als een bijdrage aan de discussie over transitierisico's op Europees niveau, in

plaats van een definitieve, sluitende beoordeling. Het ligt dan ook in de lijn der verwachting dat EIOPA in de toekomst vaker gevoeligheidsanalyses zal uitvoeren.

NGFS publiceert aanbevelingen voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's

- **Wat?** Het Network for Greening the Financial System (NGFS) heeft in mei 2020 [aanbevelingen](#) gepubliceerd voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's met vijf aanbevelingen voor toezichthouders. Zo wordt toezichthouders aangeraden te zorgen voor een adequaat beheer van klimaatgerelateerde- en milieurisico's door financiële instellingen en mitigerende maatregelen te nemen waar nodig.
- **Wie?** Toezichthouders (en indirect de banken die onder hun toezicht staan).
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB de hierboven beschreven documentatie, waar mogelijk, gaat betrekken in haar toezicht op marktpartijen.

NGFS publiceert documentatie over klimaatrisico's

- **Wat?** Het NGFS heeft in juni 2020 een aantal documenten gepubliceerd over de aanpak van klimaatrisico's door banken. Hier is onder andere in opgenomen: (i) een eerste [set](#) klimaatscenario's voor toekomstgerichte risicobeoordeling; (ii) een [gids](#) voor klimaatscenario-analyse die kan worden gebruikt door centrale banken en toezichthouders; en (iii) een [onderzoek](#) naar de impact van klimaatverandering op monetair beleid. Volgens het NGFS zal deze documentatie de toezichthouders, en de financiële instellingen onder hun toezicht, (beter) in staat stellen de klimaatrisico's in het financiële stelsel te identificeren, te kwantificeren en te beperken.
- **Wie?** Toezichthouders (en indirect de banken die onder hun toezicht staan).
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB de hierboven beschreven documentatie, waar mogelijk, gaat betrekken in haar toezicht op marktpartijen.

Toezicht ECB op klimaat- en milieurisico's

- **Wat?** De ECB heeft op 27 november 2020 de definitieve Gids ten aanzien van klimaat- en milieu-gerelateerde risico's [gepubliceerd](#). In deze gids legt de ECB uit wat zij van banken verwacht met betrekking tot het beheersen van klimaat- en milieurisico's van banken binnen het bestaande prudentiële kader. Deze risico's dienen verder op een transparante manier openbaar gemaakt te worden. Daarnaast specificeert de ECB hoe banken

klimaat- en milieurisico's (als bepalende factoren voor bestaande risicocategorieën) mee dienen te nemen in onder andere hun governance, risicomangement en business strategie. In haar [nieuwsbrief](#) uit november 2020 laat de ECB weten dat zij begin 2021 in gesprek zal gaan met de bankensector om te zien in hoeverre de huidige praktijk afwijkt van de verwachtingen van de toezichthouder. Daarnaast hebben deze gesprekken tot doel om de belangrijkste verbeterpunten te identificeren. In dit kader heeft de ECB ook een [rapport](#) gepubliceerd waaruit blijkt dat banken achterblijven wat betreft hun informatieverschaffing over klimaat- en milieurisico's. De ECB is van plan in de tweede helft van 2021 de resterende hiaten in kaart te brengen en deze met de banken te bespreken.

- **Wie?** Primair relevant voor significante banken. Bovendien heeft DNB [besloten](#) de ECB gids toe te passen in het kader van haar toezicht op minder significante banken.
- **Wanneer?** De gids is vanaf 27 november 2020 in werking getreden. De ECB zal in 2021 in gesprek gaan met banken en vanaf 2022 actief toezicht houden door het doen van gerichte onderzoeken.

EBA discussiepaper ESG-risico's banken en beleggingsondernemingen

- **Wat?** EBA heeft op 3 november 2020 een [discussiepaper](#) gepubliceerd over de beheersing van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen. In het paper worden door EBA diverse ESG-factoren en ESG-risico's geïdentificeerd en toegelicht, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan risico's die voortvloeien uit klimaatverandering. Ook reflecteert EBA op de lopende vorderingen die instellingen en toezichthouders de afgelopen jaren op dit specifieke onderwerp hebben gemaakt. EBA neemt ook maatschappelijke en bestuurlijke factoren mee in haar analyse en onderzoekt waarom en hoe ook deze factoren risicobronnen kunnen zijn voor instellingen. De feedback zal uiteindelijk de basis vormen voor het eindrapport van EBA over de beheersing van en toezicht op ESG-risico's voor banken en beleggingsondernemingen. Ook zal de feedback worden meegenomen bij de ontwikkeling door EBA van een technische norm in het kader van de implementatie van ESG-risico's in de openbaarmakingsvereisten, die horen bij de Pijler-3 en CRR2 vereisten. Daarnaast zal EBA beoordelen of een specifieke prudentiële behandeling van risico's die kleven aan bepaalde activa of activiteiten die substantieel verband houden met milieu- en/of sociale doelstellingen een gerechtvaardigd onderdeel zouden zijn van de kapitaalvereisten van Pijler 1. Hierbij wordt verwezen naar het [EBA Actieplan over duurzame financiering](#).

- **Wie?** Banken en beleggingsondernemingen.
- **Wanneer?** De consultatie loopt nog tot en met 3 februari 2021. EBA verwacht haar finale rapport in juni 2021 te publiceren.

Rapport IOSCO 'Sustainable Finance and the Role of Securities Regulators and IOSCO'

- **Wat?** IOSCO heeft in April 2020 een [rapport](#) gepubliceerd over duurzame financiering en de rol van toezichthouders. Het rapport geeft een overzicht van de huidige initiatieven, zowel genomen door toezichthouders als door de industrie, en een gedetailleerde analyse van de meest relevante ESG-gerelateerde internationale initiatieven. IOSCO identificeert ook een aantal gebieden waarop verbeteringen kunnen worden aangebracht en spreekt de noodzaak uit voor IOSCO om op dit gebied een sleutelrol te spelen. Het rapport licht drie terugkerende thema's uit: i) het gebrek aan consistentie en vergelijkbaarheid van de huidige *frameworks* of kaders die worden gebruikt in het kader van duurzame financiering en informatieverstrekking, ii) een gebrek aan gemeenschappelijke definities van duurzame activiteiten en iii) greenwashing en bescherming van investeerders. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, richt IOSCO een taskforce op voor duurzame financiering.
- **Wie?** Uitgevende instellingen en vermogensbeheerders.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat de IOSCO in 2021 met voorstellen zal komen om de door haar geïdentificeerde uitdagingen weg te nemen.

NEDERLANDSE ONTWIKKELINGEN

Position paper AFM en duurzaamheid

In juni 2020 heeft de AFM een [position paper](#) gepubliceerd waarin ze op hoofdlijnen beschrijft wat zij op het gebied van duurzaamheid verwacht van marktpartijen en hoe zij hier toezicht op zal gaan houden. Het paper beschrijft de belangrijkste risico's voor beleggers en andere actoren op de financiële markt rond duurzaamheid en wat dit betekent voor het toezicht van de AFM.

De AFM ziet het marktfalen als een bron van toezichtrisico's. De markt voor duurzame financiering heeft te maken met diverse vormen van marktfalen: externaliteiten, informatie-imperfecties, en irrationaliteit en *biases*. Door dit marktfalen sluiten vraag en aanbod in de markt voor duurzame financiering onvoldoende op elkaar aan.

De AFM geeft aan dat de volgende risico's in het bijzonder aandacht krijgen in het AFM toezicht: (i) schokken in de waardering van financiële instrumenten; (ii) de informatieachterstand bij beleggers over duurzaam investeren; (iii) het gebrek aan betrouwbare, gestandaardiseerde informatie; en (iv) greenwashing.

In het toezicht van de AFM op duurzaamheid staan drie uitgangspunten centraal:

- Ondernemingen stellen betrouwbare en toegankelijke informatie beschikbaar over duurzaamheidsfactoren in de bedrijfsactiviteiten.
- Financiële instellingen betrekken duurzaamheidsaspecten in hun bedrijfsvoering, productontwikkeling, risicomanagement en investeringsbeslissingen. Ook zijn zij hier transparant over.
- Consumenten en andere afnemers worden goed geïnformeerd en geadviseerd over duurzaamheidsfactoren ter ondersteuning van hun financiële beslissingen. Zij krijgen een product dat passend is bij hun behoefte.

Marktpartijen kunnen verwachten dat de AFM de hierboven genoemde punten (en de andere punten beschreven in het *position paper*) zal meenemen in haar toezicht in 2021.

Rapport AFM over duurzame obligaties in Nederland

- **Wat?** De AFM heeft in april 2020 een [rapport](#) gepubliceerd over de markt voor duurzame obligaties in Nederland. In het rapport bespreekt de AFM de groei van de duurzame obligatiemarkt, de noodzaak tot transparantie en standaardisatie in deze markt en de gevolgen voor het toezicht van de AFM. In het rapport spreekt de AFM haar verwachting uit dat de markt voor duurzame obligaties snel zal blijven groeien. Daarnaast geeft de AFM aan dat meer transparantie en standaardisatie gunstig zou zijn voor de markt. Op het gebied van toezicht pleit de AFM voor meer transparantie over bepaalde informatie in de prospectus, zoals het gebruik van de opbrengsten en de beschrijving van de impact van de investering. De AFM houdt ook toezicht op het rapporteren van niet-financiële informatie in het bestuursverslag door beursgenoteerde bedrijven en streeft hierbij naar de integratie van duurzaamheidsverslaggeving.
- **Wie?** Uitgevende instellingen en potentiële investeerders.
- **Wanneer?** Het is onze verwachting dat de AFM de aandachtspunten uit dit rapport zal betrekken bij haar toezicht in 2021.

AFM-onderzoek naar duurzaam beleggen door consumenten

- **Wat?** Uit een [consumentenonderzoek](#) van de AFM blijkt dat het lijkt dat particuliere beleggers genoeg nemen met lagere rendementen en meer risico als beleggingen duurzaam zijn. De AFM benadrukt daarom het belang van toezicht op duurzame beleggingen en duurzaamheidsclaims van aanbieders. Zo wil de AFM *greenwashing* voorkomen, waarbij aanbieders niet-duurzame producten aanprijzen als duurzaam.
- **Wie?** Aanbieders van duurzame beleggingsproducten en potentiële beleggers.
- **Wanneer?** Het is onze verwachting dat de AFM in 2021 (en in de daaropvolgende jaren) actief toezicht zal gaan houden op greenwashing.

AFM Trendzicht 2021

Op 3 november 2020 heeft de AFM haar jaarlijkse analyse van de ontwikkelingen die de financiële sector en het toezicht daarop in de komende jaren zullen beïnvloeden gepubliceerd, genaamd [Trendzicht 2021](#). In Trendzicht 2021 maakt de AFM de volgende relevante observaties op het gebied van duurzaamheid:

- **Overgang naar een duurzame economie en samenleving:** de markt voor duurzame financiële producten en investeringen groeit. AFM ziet de belangrijkste uitdaging in de beschikbaarheid en kwaliteit van informatie over duurzaamheidsrisico's en -prestaties. Op basis van deze gegevens moeten beleggers immers hun investeringsbeslissingen nemen. Er is nieuwe (Europese) wetgeving op komst die eisen stelt aan deze informatieverstrekking. De AFM verwacht dat de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van duurzaamheidsinformatie daardoor verbeteren.
- **Duurzaamheidsprestaties van financiële producten zijn voor beleggers nog beperkt inzichtelijk en verifieerbaar:** de AFM stelt dat de markt voor duurzame financiering nog een aantal uitdagingen kent. Hierbij is de mate waarin duurzaamheidsprestaties inzichtelijk en controleerbaar zijn voor de belegger één van de belangrijkste. De AFM geeft aan dat er nieuwe (Europese) wetgeving op komst is die eisen stelt aan de informatieverstrekking rondom duurzame producten.
- **ESG-ratings spelen een belangrijke rol bij duurzame beleggingen:** de AFM vindt dat er belangrijke stappen worden gezet richting een gestandaardiseerde definitie, maar de AFM is ook van mening dat duurzaamheid nog geen vastomlijnd concept is.
- **ESG-ratings kunnen per beoordelaar sterk verschillen:** de AFM ziet als aandachtspunt bij de ESG-ratings een gebrek aan vaste regels rondom de methodologie, de *governance* en de rapportage-eisen

waaraan de beoordelaars (*rating agencies*) moeten voldoen. Daardoor kunnen grote verschillen ontstaan tussen de verschillende *rating agencies*. Deze verschillen vloeien voort uit het gebruik van verschillende ESG-concepten, meetmethodes, gewichten en beoordelingen. De verschillende beoordelingen van de ESG-prestaties van bedrijven maken deze ratings moeilijk vergelijkbaar voor beleggers.

- **De AFM vindt de ongereguleerde status van ESG-rating agencies een punt van aandacht en is voorstander van een internationale standaard voor niet-financiële verslaggeving:** de AFM stelt voor om de ESG-rating agencies te reguleren en onder het toezicht te brengen van bijvoorbeeld ESMA. Wat betreft de internationale standaarden voor niet-financiële verslaggeving vindt de AFM dat de Europese Commissie hierin het voortouw moet nemen.

Wij verwachten dat het toezicht op duurzaamheid een van de speerpunten van de AFM zal zijn in 2021 en in de daaropvolgende jaren.

DNB Visie op Toezicht 2021-2024

DNB heeft in november 2020 een geactualiseerde [Visie op Toezicht](#) gepubliceerd voor de jaren 2021-2024. De vorige Visie op Toezicht van DNB is drie jaar geleden uitgebracht, maar de herziene toezichtaanpak en het nieuwe meerjarig kostenkader voor het toezicht gaf DNB aanleiding om de Visie op Toezicht te actualiseren. In de geactualiseerde versie is het sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid een van de speerpunten van DNB.

Op het gebied van duurzaamheid heeft DNB de ambitie om de beheersing van duurzaamheidsrisico's te verankeren. DNB zet in op de identificatie van risico's door instellingen en DNB gaat erop toezien dat er voldoende beheersmaatregelen worden getroffen. DNB zal hiertoe een adequaat vooruitkijkend toezichtinstrumentarium ontwikkelen. Daarnaast gaat DNB zich inzetten op het identificeren en wegnemen van ontbrekende data. Ook wil DNB bijdragen aan de ontwikkeling van nauwkeurigere methodes om financiële klimaatrisico's te meten. DNB verwacht van financiële instellingen dat zij transparant zijn over hoe zij duurzaamheid meenemen bij belangrijke besluiten, zoals bijvoorbeeld in het beleggingsbeleid of bij de kredietverlening.

DNB geeft aan dat ze de komende jaren ook wil bijdragen aan de totstandkoming en invulling van internationale regelgeving die beoogt duurzaamheidsrisico's beter te beheersen. Hierbij kan gedacht worden aan internationale standaarden zoals die van de BCBS, en Europese richtsnoeren zoals die van EBA. Daarnaast zal de methodologie voor klimaatstresstesten door DNB in

Europees verband verder worden ontwikkeld.

DNB zet ook in op het versterken van verandervermogen bij financiële instellingen. DNB geeft aan dat het aan de instellingen is om op veranderingen te anticiperen en deze het hoofd te bieden. Op alle niveaus in de organisatie moet sprake zijn van verandervermogen. DNB geeft ook aan dat in de reguliere toezichtgesprekken en in on-site onderzoeken volop aandacht is voor veranderende bedrijfsmodellen. Hierbij is het telkens de vraag of instellingen met hun blootstelling aan risico's binnen het eigen vastgestelde risicoprofiel blijven. Het uitgangspunt is volgens DNB dat risicoprofielen passend moeten zijn, gebaseerd op de maatschappelijke functie die de specifieke instelling vervult. Daarnaast is het de vraag welke activiteiten belangrijk zijn voor de winstgevendheid van een financiële instelling, en of deze activiteiten houdbaar zijn voor de toekomst.

Wij verwachten dat DNB deze speerpunten gaat meenemen in haar toezicht in de komende jaren.

AFM reguleer aanbieders van duurzaamheidsdata en aanverwante diensten

- **Wat?** De AFM heeft in december, samen met de AMF, een [position paper](#) gepubliceerd waarin de toezichthouders bepleiten om de aanbieders van duurzaamheidsdata en aanverwante diensten te reguleren. Dit verkleint, in de ogen van de AFM en AMF, het risico op verkeerde investeringen en greenwashing, en het helpt beleggers om duurzame investeringsbeslissingen te nemen. Volgens de toezichthouders moet de regulering van ESG-diensten een van de pijlers worden van de vernieuwde strategie voor duurzame financiering van de Europese Commissie. In het paper pleiten de AFM en de AMF voor een Europese verordening waarmee het toezicht op ESG rating agencies en andere aanbieders van duurzaamheidsdiensten bij ESMA wordt belegd.
- **Wie?** ESG rating agencies en andere aanbieders van duurzaamheidsdiensten.
- **Wanneer?** Het is op dit moment niet duidelijk wat de EC met dit voorstel gaat doen. Wij raden marktpartijen aan om deze oproep op de voet te volgen.

DNB Good Practice klimaat-gerelateerde risico's

- **Wat?** DNB heeft in april 2020 de [Q&A](#) en [Good Practice](#) 'Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management' gepubliceerd. In deze Good Practice geeft DNB handvatten voor de integratie van klimaatgerelateerde risico's in de governance,

het risicomanagement en de verslaggeving van banken. Onder klimaatrisico's moeten zowel fysieke risico's (bijvoorbeeld schade als gevolg van extreme weersomstandigheden) als transitierisico's (bijvoorbeeld verandering van business modellen en regelgeving ten behoeve van een CO2-neutrale economie) worden verstaan. De blootstelling aan deze risico's bij de cliënten en assets van de bank en bij de bank zelf kunnen weer leiden tot impact op risico's waar de prudentiële regels van banken op zien: kredietrisico, marktrisico, operationeel risico, concentratierisico, liquiditeitsrisico, etc. In de Q&A heeft DNB haar interpretatie gegeven van hoe bestaande wetgeving van toepassing is op klimaatgerelateerd risicomanagement. In het onderdeel [Banken](#) wordt uitgebreid stilgestaan bij deze Good Practice.

- **Wie?** Banken.
- **Wanneer?** Wij verwachten dat DNB deze Good Practice (en de Q&A) gaat betrekken in haar toezicht op banken in 2021. Wij verwachten ook dat de aanpak van klimaatrisico's bij banken de komende jaren een toezichtdossier wordt met eenzelfde diepgang, omvang en handavingsrisico als het integriteitsdossier.

DNB toepassing ECB Gids inzake toezicht op klimaat- en milieurisico's

- **Wat?** DNB gaat blijken een [nieuwsbericht](#) op haar website in navolging van de ECB aanbeveling in haar toezicht op minder significante banken toepassing geven aan de [ECB Gids inzake klimaat- en milieurisico's](#) voor banken. DNB volgt daarbij de aanpak die de ECB hanteert ten aanzien van de grote, significante banken die onder direct toezicht van de ECB vallen.
- **Wie?** Minder significante banken onder DNB toezicht.
- **Wanneer?** De toepassing door DNB van de ECB gids geldt vanaf 10 december 2020.

Onderzoek DNB en PBL naar risico's van biodiversiteitsverlies

- **Wat?** DNB heeft samen met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een [onderzoek](#) gedaan naar risico's van biodiversiteitsverlies. DNB en PBL zijn tot de conclusie gekomen dat de financiële sector risico loopt als gevolg van biodiversiteitsverlies. Financiële instellingen staan bloot aan fysieke risico's vanwege het financieren van economische activiteiten die afhankelijk zijn van ecosysteemdiensten. Daarnaast staan financiële instellingen bloot aan transitie- en reputatierisico's als bedrijven die zij financieren een disproportioneel negatieve impact hebben op biodiversiteit. DNB beveelt financiële instellingen dan ook aan om fysieke, transitie- en reputatierisico's als gevolg van biodiversiteitsverlies

in kaart te brengen. In dit kader is het relevant om te vermelden dat een aantal Nederlandse financiële instellingen de '[Pledge](#)' hebben ondertekend, waarin ze zich committeren om de komende jaren het verlies van biodiversiteit te stoppen en om te buigen naar herstel met hun investeringen en financieringen.

- **Wie?** Financiële instellingen.
- **Wanneer?** Het is onze verwachting dat DNB in de toekomst de risico's van biodiversiteitsverlies mee gaat nemen in haar toezicht.

Klimaatrisico's op de agenda bij geschiktheidstoetsingen

- **Wat?** DNB zal klimaatrisico's niet alleen meenemen in haar beoordeling van de risicobeheersing van financiële instellingen op instellingsniveau. DNB acht het ook van belang dat de individuele bestuurders en commissarissen van de financiële instelling bekend zijn met de klimaatrisico's voor de financiële instelling. Met het oog hierop heeft DNB in november 2020 een [nieuwsbericht](#) gepubliceerd, waarin zij aangeeft dat klimaat- en milieugerelateerde risico's vanaf volgend jaar een standaardonderdeel van de personentoetsingen bij financiële instellingen gaan uitmaken. Een kandidaat bestuurder, commissaris of toezichthouder kan bijvoorbeeld worden gevraagd naar zijn of haar kennis over klimaat- en milieugerelateerde risico's, relevante wetgeving op dit gebied en de impact daarvan in de context van de instelling. Daarnaast vraagt DNB de instelling bij het indienen van het toetsingsdossier een toelichting te geven op de kennis en ervaring van de kandidaat op het gebied van klimaat- en milieugerelateerde risico's, bijvoorbeeld in de besluitvorming en overwegingen bij de benoeming en/of in de toelichting bij de geschiktheidsmatrix.
- **Wie?** Banken, pensioenfondsen en verzekeraars.
- **Wanneer?** Vanaf 1 januari 2021 op toetsingen van nieuwe, en hertoetsingen van bestaande, bestuurders en commissarissen.

Gids over tegengaan van ontbossing

- **Wat?** Het Platform voor Duurzame Financiering heeft een [gids](#) gepubliceerd over het tegengaan van ontbossing. De gids geeft een overzicht van beschikbare diensten en instrumenten die financiële instellingen kunnen gebruiken om ontbossing, gerelateerd aan hun financiële activiteiten, in kaart te brengen, te analyseren en tegen te gaan. Naast een stappenplan wordt daartoe ook een aantal *best practices* uit de Nederlandse financiële sector gedeeld.
- **Wie?** Financiële instellingen.
- **Wanneer?** DNB en de ECB hebben aangekondigd om

in de toekomst ook de risico's van biodiversiteitsverlies (waaronder ontbossing) mee te nemen in hun toezicht.

Paper over de relatie tussen biodiversiteit en de financiële sector

- **Wat?** Het Platform voor Duurzame Financiering heeft een [paper](#) uitgebracht waarin een groep van acht Nederlandse financiële instellingen deelt hoe hun organisaties verlies van biodiversiteit proberen tegen te gaan. Het paper probeert inzicht te geven in twee zaken: (i) hoe financiële instellingen kunnen worden geraakt door risico's als gevolg van verlies van biodiversiteit; en (ii) hoe zij een positieve impact kunnen hebben op het behoud en herstel van biodiversiteit.
- **Wie?** Financiële instellingen.
- **Wanneer?** Het is onze verwachting dat DNB in de toekomst de risico's van biodiversiteitsverlies gaat meenemen in haar toezicht.

Met behulp van dit raamwerk zullen deelnemende financiële instellingen moeten rapporten. Instellingen worden gevraagd om antwoord te geven op vragen in de volgende drie categorieën: (i) het meten van CO₂-gehalte; (ii) Actieplannen, klimaatdoelen en acties; en (iii) overige vragen.

- **Wie?** De ondertekenaars van het Klimaatcommitment.
- **Wanneer?** De financiële instellingen hebben zich gecommitteerd om vanaf boekjaar 2020 te rapporteren over de klimaatimpact van hun relevante financieringen en investeringen in het Commitment van de financiële sector.

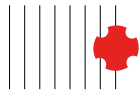
Werkgroep Klimatrisico: “bespreek als financiële instelling klimatrisico's met klanten”

- **Wat?** Het Platform voor Duurzame Financiering heeft in een [bloemlezing](#) aangegeven dat in de financiële sector meer aandacht moet worden gegeven aan klimatrisico's bij klantgesprekken. Bij zakelijke klanten kan met name worden gesproken over de mogelijke impact van klimatrisico's op hun bedrijfsvoering. In het geval van hypotheek eigenaren kan worden gewezen op de klimatrisico's die zich kunnen voordoen indien woningen niet worden verduurzaamd. Het Platform voor Duurzame Financiering adviseert de overheid en toezichthouders onder meer om relevante klimaatgegevens openbaar en goed toegankelijk te maken, door middel van registratie in een nieuw op te zetten Europees ESG-register. Ook raadt het Platform voor Duurzame Financiering aan om een *regulatory sandbox* voor financiële instellingen te creëren om ervaring op te doen met klimatrisico's en – kansen.
- **Wie?** Financiële instellingen.
- **Wanneer?** Het is op dit moment nog onduidelijk wat DNB met deze bloemlezing gaat doen. Wij kunnen ons voorstellen dat DNB bepaalde punten uit deze bloemlezing in de toekomst gaat overnemen in haar toezicht of gaat aankaarten op Europees niveau.

Raamwerk Klimaatcommitment Financiële Sector

- **Wat?** In opdracht van de Commissie Klimaatcommitment Financiële sector heeft KPMG een [raamwerk](#) ontwikkeld.

Hoe kunt u contact met ons opnemen?

Voor onze website klikt u [hier](#)

Rosemarijn Labeur
rosemarijn.labeur@finnius.com
020 767 01 80

Casper Riekerk
casper.riekerk@finnius.com
020 767 01 89

Bart Bierman
bart.bierman@finnius.com
020 767 01 85

Guido Roth
guido.roth@finnius.com
020 767 01 83

Tim de Wit
tim.de.wit@finnius.com
020 820 80 32

Marijke Kuilman
marijke.kuilman@finnius.com
020 767 01 87

Maurice van Oosten
maurice.van.oosten@finnius.com
020 820 80 33

Eleonore Sijmons
eleonore.sijmons@finnius.com
020 767 01 82

Laurens Hillen
laurens.hillen@finnius.com
020 767 01 84

Nienke van Opbergen
nienke.van.opbergen@finnius.com
020 820 80 34

Pim Smith
pim.smith@finnius.com
020 820 80 30

José de Bree-Kobesen
jose.de.bree@finnius.com
020 820 80 35

Coreine de Boer
coreine.de.boer@finnius.com
020 820 80 36

Paulien de Boer
paulien.de.boer@finnius.com
020 820 80 35

FINNIUS

Postadres:

Finnius t.a.v. redactie Vooruitblik
Huys Azië
Jollemanhof 20A
1019 GW Amsterdam

Contactgegevens:

Tel. 020 767 01 80
Fax. 020 767 01 81
E-mail info@finnius.com

www.finnius.com

Colofon

De Finnius Vooruitblik 2021 is een uitgave van Finnius.

Eindredactie: Rosemarijn Labeur

Redactie: Nienke van Opbergen

Redactiesecretariaat: Coreine de Boer

Auteurs: Bart Bierman, Casper Riekerk, Guido Roth, Maurice van Oosten, Nienke van Opbergen, Laurens Hillen, Pim Smith, Rosemarijn Labeur, Tim de Wit, Michelle de Nie, Niels Nederpelt, Freya Schmitz.

Ontwerp: 1Bureau

Fotografie: Niels Blekemolen

De Finnius Vooruitblik verschijnt 1 x per jaar in de maand januari.

De vooruitblik wordt gedrukt op FSC Mix papier.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van Finnius op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd of anderszins toegepast worden.

DISCLAIMER

In deze Vooruitblik signaleren wij bepaalde ontwikkelingen voor 2021. Deze Vooruitblik bevat geen compleet overzicht van alle relevante toezichtregels voor de hierin genoemde financiële ondernemingen. Deze Vooruitblik is dan ook niet bedoeld als een juridisch advies. Voor informatie over het verwerken van uw persoonsgegevens verwijzen wij naar onze Privacy Policy op www.finnius.com.

Op alle rechtsbetrekkingen van Finnius advocaten B.V. zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Daarin is onder meer een beperking van aansprakelijkheid opgenomen. De algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de griffie van de rechtbank Amsterdam en te raadplegen op www.finnius.com.